

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Тези доповідей

73-ї НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

27 листопада 2019 року

м. Київ, Україна

Розвиток аграрного сектору економіки України в умовах глобалізації: тези доповідей 73-ї науково-практичної студентської конференції (м. Київ, 27 листопада 2019 року) - 253 с.

Науково-редакційна колегія: д.е.н., проф. Давиденко Н.М., к.е.н., доц. Скрипник Г.О., к.е.н., доц. Костюк В.А.

Відповідальність за достовірність та якість
поданого матеріалу несуть учасники конференції
ті їх наукові керівники

Секція 2

**ФІНАНСОВО-КРЕДИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ СФЕРИ**

ЗМІСТ

Бервено Б.О., Лемішко О.О. ФІНАНСОВИЙ ЛІЗИНГ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	10
Блажєвич А.М., Лемішко О.О. ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА.....	13
Богданович Я.М., Давиденко Н.М. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	16
Бондар Д.П., Мрачковська Н.К. СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА ДЖЕРЕЛА ЙОГО ФОРМУВАННЯ.....	18
Борисенко Н.П., Євєнко Т.І. ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ КОМЕРЦІЙНИМИ БАНКАМИ.....	21
Веремій Я.С., Долженко І.І. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ.....	23
Висідалко А.А., Біляк Ю.В. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....	26
Віюк М.Ю., Буряк А.В. ПЛАНУВАННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	29
Владов І.І., Олексієнко А.І. ПРОЗОРІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ.....	31
Волков А.Ю., Мрачковська Н.К. ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ КУЛЬТУРИ ТА ГРАМОТНОСТІ ФАХІВЦІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ УСТАНОВ.....	32
Гайдученко Т.М., Березовська Л.О. АНАЛІЗ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ВІД ВВІЗНОГО ТА ВИВІЗНОГО МИТА.....	35
Гаркуша-Омельченко К.С., Лемішко О.О. ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ.....	37
Голошва О.І., Біляк Ю.В. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	40
Городнича А.В., Біляк Ю.В. АНАЛІЗ КЛАСИФІКАЦІЙНИХ ОЗНАК ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ..	43
Горяк А.В., Березовська Л.О. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	46
Дедакіна А.Р., Олійник Л.А. ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ ЯК СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	49

<i>Дзюменко О.О., Долженко І.І.</i> ТОНКА КАПІТАЛІЗАЦІЯ, ЯК СПОСІБ УНИКНЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ.....	51
<i>Додачко С.А., Олексієнко А.І.</i> ЕКОЛОГІЧНЕ СТРАХУВАННЯ.....	54
<i>Дуда І.А., Олексієнко А.І.</i> ПРОБЛЕМИ УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ.....	57
<i>Ігнатенко І.А., Давиденко Н.М.</i> ІНОЗЕМНЕ ІНВЕСТИВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	60
<i>Ігнатенко І.А., Долженко І.І.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ В УКРАЇНІ.....	63
<i>Кіча А.О., Олійник Л.А.</i> СУТНІСТЬ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ СТАНУ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	66
<i>Колодязжна В.О., Давиденко Н.М.</i> КАПІТАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ В АПК УКРАЇНИ.....	68
<i>Коцюруба О.М., Тітенко З.М.</i> ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	70
<i>Кочубей О.М., Долженко І.І.</i> ДИВІДЕНДНА ПОЛІТИКА ТА ЇЇ ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ.....	72
<i>Кульнач Х.М., Мрачковська Н.К.</i> СУЧАСНИЙ СТАН ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ.....	75
<i>Моргун А.С., Долженко І.І.</i> АКТУАЛЬНІ ЗМІНИ В СИСТЕМІ АДМІНІСТРУВАННЯ ЄДИНОГО ПОДАТКУ.....	77
<i>Мурга В.В., Олійник Л.А.</i> СУТНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	80
<i>Мусій А.Л., Березовська Л.О.</i> НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ.....	83
<i>Нагорна В.С., Березовська Л.О.</i> ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ.....	86
<i>Нечепоренко А.О., Мрачковська Н.К.</i> ІНФРАСТРУКТУРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ: ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ АСПЕКТ.....	88
<i>Ніколенко М.С., Олійник Л.А.</i> ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ В ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ ДЕРЖАВИ.....	91

Охріменко О.В., Лемішко О.О. РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ.....	94
Петров В.В., Олексієнко А.І. ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ.....	96
Пінчук А.С., Лемішко О.О. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ.....	100
Пятківська І.О., Тітенко З.М. ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ В УКРАЇНІ.....	103
Пятківський О.О., Лемішко О.О. ПЕНСІЙНИЙ ФОНД ТА ЙОГО СТАН В УКРАЇНІ.....	105
Рабодзей М. В., Біляк Ю.В. СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ.....	108
Ракітіна В.В., Олійник Л.А. СТАН ЛІЗИНГОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ.....	110
Рябова Ю.П., Біляк Ю.В. ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	113
Слюсаренко В.С., Мрачковська Н.К. ФІНАНСОВА САНАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА ЯК СПОСІБ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВУ.....	116
Смецька Т.С., Березовська Л.О. РЕНТНА ПЛАТА ЗА СПЕЦІАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ.....	118
Сукач І.П., Давиденко Н.М. ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА ФАКТОРИ, ЩО НА НЕЇ ВПЛИВАЮТЬ.....	121
Ткачук І.В., Біляк Ю.В. СИСТЕМА ПРИНЦИПІВ СТРАТЕГІЧНОГО ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ.....	123
Трохимчук А.А., Біляк Ю.В. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....	126
Федонюк О.В., Олійник Л.А. МІЖБЮДЖЕТНІ ВІДНОСИНИ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ.....	130
Фурсова А.С., Олійник Л.А. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	133
Цаплій В.І., Олійник Л.А. СУЧАСНИЙ СТАН ГОСПОДАРЮВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	135

Чередніченко М.В., Євєнко Т.І. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ...	138
Черкесенко К.І., Долженко І.І. ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	141
Черкесенко К.І., Скрипник Г.О. ДІЯЛЬНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙНИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ.....	143
Черкесенко К.І., Тітенко З.М. ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА.....	147
Шевчук Д.В., Березовська Л.О. ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЯК ДЖЕРЕЛО ДОХОДУ БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ.....	149
Шиян К.А., Березовська Л.О. РОЛЬ НЕПРЯМИХ ПОДАТКІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ.....	152
Шиян К.А., Скрипник Г.О. ОРГАНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕЛЕКТРОННОЇ ПЛАТІЖНОЇ СИСТЕМИ.....	155
Шиян К.А., Давиденко Н.М. ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ: МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ.....	158
Шнайдер А.В., Тітенко З.М. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	161
Шут В.О., Олексієнко А.І. СТРАХУВАННЯ ДЕПОЗИТІВ.....	163
Щербатюк Я.В., Олійник Л.А. СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	166
Бобирець Я.В., Файчук О.В. РОЗВИТОК КОРОТКОСТРОКОВОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	168
Бондаренко А.О., Файчук О.В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОЇ БАЗИ БАНКІВ В УКРАЇНІ.....	171
Вербовенко І.В., Жарікова О.Б. РОЛЬ КРЕДИТУВАННЯ В РОЗВИТКУ АГРАРНО- ПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ.....	174
Веремій Я.С., Аврамчук Л.А. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ	178
Вороніна А.В., Жарікова О.Б. КРЕДИТНИЙ РИЗИК ТА МЕТОДИ ЙОГО УСУНЕННЯ.....	181
Глух І.І., Муравський О.А. БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	184

Євтушенко А.С., Аврамчук Л.А. СТАН БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	186
Карасюк В.С., Аврамчук Л.А. ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОВІДНОСИН УКРАЇНИ ТА КИТАЮ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	189
Корнієнко А.В., Жарікова О.Б. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	192
Кулікова М.В., Жарікова О.Б. СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ НА РИНКУ ЗАЛУЧЕНИХ РЕСУРСІВ.....	195
Козюк О.В., Аврамчук Л.А. СУЧАСНИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ.....	198
Летко В.Б., Аврамчук Л.А. СВІТОВИЙ ДОСВІД КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ.....	201
Любченко Я.О., Мамчур Р.М. РОЗВИТОК ДОБРОВІЛЬНИХ ВИДІВ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ...	204
Митрофанова І.П., Худолій Л.М. РОЗВИТОК ДОВГОСТРОКОВОГО КРЕДИТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ.....	206
Моргун А. С., Аврамчук Л. А. ФОРМУВАННЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКІВ.....	209
Назаренко О.О., Мамчур Р.М. BANCASSURANCE – ЯК ФОРМА ЕФЕКТИВНОЇ СПІВПРАЦІ БАНКІВ І СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ.....	211
Рибак Ю.О., Аврамчук Л.А. ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГРОШОВОЇ СФЕРИ.....	214
Рубіновська С. Р., Мамчур Р. М. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ	217
Сергієнко А.О., Мамчур Р.М. ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ ТА ЇХ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	219
Синиця С.О., Худолій Л.М. РОЗВИТОК КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ.....	220
Слесар В.М, Худолій Л.М. РОЛЬ ТА СТАН КРЕДИТНИХ СПІЛОК В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	223
Слюсар А.Т., Костюк В.А. КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ БАНКІВСЬКИМИ УСТАНОВАМИ.....	226

Стеренчук М.М., Костюк В.А.	
КРЕДИТНА ПОЛІТИКА БАНКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	229
Ткаченко Є.В., Мамчур Р.М.	
ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ В УКРАЇНІ.....	232
Ткаченко Є.В., Муравський О.А.	
СУЧАСНИЙ СТАН ФОНДОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ.....	235
Утка Б.С., Жарікова О.Б.	
БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ.....	237
Фурделяс Я. В., Мамчур Р. М.	
РОЗВИТОК МАЙНОВОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	241
Хоменко А.В., Мамчур Р.М.	
РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	243
Цицюра В.В., Костюк В.А.	
БАНКІВСЬКИЙ ПРИБУТОК ЯК ОСНОВА СТАБІЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ.....	245
Шкарбан В.В., Мамчур Р.М.	
СТРАХОВИЙ ЗАХИСТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ.....	248
Шульженко К.С., Аврамчук Л.А.	
СУЧАСНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ З МВФ.....	250

ФІНАНСОВИЙ ЛІЗИНГ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Бервено Б.О., студент

Лемішко О.О., кандидат економічних наук, доцент

Розвиток фінансового лізингу зараз є найбільш актуальним, в зв'язку з тим, що ним користуються понад 90% лізингоодержувачів, причина в тому, що після оплати всіх лізингових платежів за договором фінансового лізингу лізингоодержувач набуває право власності на лізингове майно, а при оперативному такого права немає, тобто майно повертається назад лізингодавцю. При цьому важливе значення має те, що лізингові платежі по фінансовому та оперативному лізингу іноді схожі, але, найчастіше, оперативний лізинг дорожче фінансового.

Метою статті є визначення сутності лізингу, проблеми та перспективи розвитку фінансового лізингу у сфері господарювання.

Варто зазначити, що відсутня єдина думка і розуміння сутності та поняття лізингу. Тому деякі фахівці ототожнюють його з орендою, інші – з товарним кредитом, треті – з банківським кредитом [1].

Лізинг - це вид інвестиційної діяльності, при якому лізингодавець (лізингова компанія) набуває у постачальника обладнання (Предмет лізингу) і потім здає його в оренду за певну плату, на певний термін і на визначених умовах лізингоодержувачу (клієнту) з подальшим переходом права власності лізингоодержувачу [2].

У Законі України «Про фінансовий лізинг» дано таке визначення операції фінансового лізингу: «За договором фінансового лізингу лізингодавець зобов'язується набути у власність річ у продавця (Постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов і передати її у користування лізингоодержувачу на визначений строк не менше одного року за встановлену плату (Лізингові платежі)» [2]. У той же час в Законі про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг «Фінансовий лізинг» віднесений до категорії фінансових послуг, таким чином, на лізингодавця

поширюється сфера дій Закону про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг від 12.07.2001 [3].

Окрім цього, слід зазначити, що на сьогодні офіційне визначення поняття лізингу закріплено Цивільним кодексом України (ч.1 ст. 806 Цивільного кодексу України) [4], Податковим кодексом (п. 14.1.97 ст. 14 Податкового кодексу) [5] та у ч.1 ст.1 Закону України від 16 січня 2004 року «Про фінансовий лізинг» [6].

1. Класичний фінансовий лізинг характеризується тристороннім характером взаємовідносин і відшкодуванням повної вартості майна. За заявкою лізингоодержувача лізингодавець купує у постачальника необхідне обладнання і передає його в лізинг лізингоодержувачу, відшкодовуючи свої фінансові витрати і отримуючи прибуток через лізингові платежі.

2. Зворотний лізинг є різновидом двосторонньої лізингової угоди. При зворотному лізингу підприємство, що має обладнання, але відчуває нестачу коштів для виробничої діяльності, продає своє майно лізинговій компанії, яка, в свою чергу, здає його в лізинг цьому ж підприємству.

Наведене свідчить, що лізинг має велике значення для розвитку сільського господарства.

Сільське господарство не може розвиватися без лізингу. Адже для сільськогосподарських товаровиробників лізинг – це прискорювач темпів виробництва, оновлення устаткування й технологій. Виробники техніки, у свою чергу, за рахунок лізингу мають можливість розширювати свій ринок збуту, банківські ж установи, використовуючи лізинг, мають можливість збільшити свій прибуток. Це пояснюється тим, що лізингові відносини, на відміну від банківського фінансового забезпечення, спрямовані на розв'язання проблеми нестачі капіталу та проблем його ліквідації [7]. Оскільки сільське господарство потребує значної та постійної підтримки з боку держави, то одним з провідних видів такої підтримки є лізинг на пільгових умовах.

Таким чином, лізинг - це вид інвестиційної діяльності в формі оренди необоротних активів, яка поділяється на оперативний і фінансовий. І на даному етапі саме фінансовий лізинг має попит на ринку, за рахунок більш низької ціни,

можливість придбання і користування майном без великих одноразових витрат, отримання податкового кредиту на всю вартість майна, зарахування майна на баланс компанії в момент прийняття його в користування. В цілому необхідна подальша підтримка в сфері лізингу, тим більше фінансового, так як він має особливе значення за рахунок своїх переваг.

Список використаних джерел

1.Головко Н.В. Проблеми застосування поняття лізингу відповідно до положень законодавства України та міжнародно-правових норм [Текст] / Н.В. Головко // Сучасні проблеми юридичної науки: Тези доп. та наук. повідомл. всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених та здобувачів. – Х.: Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого / ред. кол. А.П. Гетьман [та ін.], 2008. – С. 231–234.

2.Закон України «Про фінансовий лізинг» (в редакції Закону N 1381-IV від 11.12.2003, ВВР, 2004, №15, ст.231).

3.Закон про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг від 12.07.2001 № 2664-III.

4. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435- IV станом на 20 листопада 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

5. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI станом на 6 грудня 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

6. Про фінансовий лізинг [Текст]: Закон України від 16 січня 2004 р. № 1381-15 // Відом. Верхов. Ради України. – 2004. – №15. – Ст. 231.

7. Поплавська Ж.В. Фінансовий лізинг у агросфері [Текст] / Ж.В. Поплавська, В.Г. Поплавський // Фінанси України: Науково-теоретичний та інформаційно-практичний журнал Міністерства фінансів України. – 2005. – № 8. – С. 91–101.

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Блажевич А.М., студент

Лемішко О.О., кандидат економічних наук, доцент

Ефективність діяльності підприємства визначається в значній мірі сформованою фінансовою стратегією. Компанії, що приділяють увагу формуванню фінансової стратегії є більш конкурентоспроможними і стійкими. Дослідження шляхів ефективного управління підприємством, що забезпечують зростання його ринкової вартості в умовах інноваційного процесу представляється актуальною проблемою економіки, що має велике значення для економічного зростання в національному та загальному ринковому масштабі. Стратегічне планування є інструментом, що допомагає в прийнятті управлінських рішень. Його завдання - забезпечити перетворення і зміни в організації в достатній мірі для його подальшого розвитку. Визначення стратегії - це не складання плану дій, а прийняття рішення з приводу того, що робити з окремим бізнесом або продуктами, як і в якому напрямку розвиватися підприємству.

Метою є дослідження питань формування фінансової стратегії в системі управління підприємством, її структури та основних напрямків, що сприяють реалізації цієї стратегії.

Фінансова стратегія - це генеральний план дій по забезпеченню підприємства грошовими коштами. Вона охоплює як питання теорії, так і питання практики, формування фінансів, їх планування і забезпечення.

Фінансова стратегія підприємства охоплює всі сторони діяльності підприємства, в тому числі оптимізацію основних та оборотних засобів, податкову і цінову політику, безготівкові розрахунки, розподіл прибутків так само політику в області цінних паперів і інші фінансові питання [1].

В основі розробки фінансової стратегії підприємства лежать принципи нової управлінської моделі - системи стратегічного управління. До числа основних з цих принципів, що забезпечують підготовку і прийняття стратегічних

фінансових рішень в процесі розробки фінансової стратегії підприємства, відносяться:

1. Розгляд підприємства як відкритої соціально-економічної системи, здатної до самоорганізації. Цей принцип стратегічного управління полягає в тому, що при розробці фінансової стратегії підприємство розглядається як певна система, повністю відкрита для активної взаємодії з факторами зовнішнього середовища.

2. Фінансова стратегія розглядається як головний фактор забезпечення ефективного розвитку підприємства відповідно до обраної корпоративної стратегії.

Процес розробки фінансової стратегії являє собою формування сукупності цілеспрямованих управлінських рішень, що забезпечують підготовку, оцінку і реалізацію програми стратегічного фінансового розвитку підприємства [2].

Розробка фінансової стратегії підприємства складається з декількох етапів. З самого початку необхідно визначити, на який термін формується фінансова стратегія. Залежно від терміну стратегії залежать і цілі фінансової діяльності, і ступінь опрацювання фінансових планів. Довгострокові і середньострокові фінансові стратегічні плани на 3-5 років формуються в укрупненому вигляді, а короткострокові фінансові плани на рік опрацьовуються з великим ступенем деталізації.

Наступним етапом розробки фінансової стратегії є визначення цілей фінансової діяльності. Фінансова стратегія є функціональною по відношенню до корпоративної стратегії компанії, отже, вона повинна бути включена в структуру загальних стратегічних цілей компанії. Як відомо, головна фінансова мета - максимізація ринкової вартості при мінімізації ризику. Така мета може визначатися як в абсолютних, так і у відносних показниках. Головна мета досягається, якщо у підприємства достатньо фінансових ресурсів, оптимальна рентабельність власного капіталу, збалансована структура власного та позикового капіталу. Розробка фінансової стратегії має на увазі розробку не тільки цілей, але і розробку плану дій по досягненню цих цілей. Керівництво

компанії має знати, як поточна ситуація співвідноситься зі стратегічними цілями компанії[3].

Необхідно регулярно контролювати досягнення стратегічних цілей. Встановлені фінансові цілі групуються за напрямками, утворюючи фінансову політику підприємства.

Система цілей фінансової стратегії може бути представлена у вигляді загальних стратегічних завдань компанії (рис. 1).

Рис. 1. Стратегічні фінансові цілі компанії

Наявність фінансової стратегії робить компанію більш керованою для менеджменту та прозорою для власників.

Список використаних джерел

1. Бас Ю.В. Теоретичні основи формування фінансової стратегії підприємства / Ю.В. Бас, Г.В. Зикова // Наука й економіка. – 2016. – Вип. 1. – С. 73-77.

2. Бучакчийська Ю.А. Теоретичні засади формування фінансових стратегій підприємства / Ю.А. Бучакчийська // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2014. – С. 107-110

3. Хаванова М.С. Види фінансової стратегії підприємства / М.С. Хаванова // Вчені записки Університету «КРОК». – 2013. – Вип. 33 – С.223 -228

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Богданович Я.М., студентка

Давиденко Н.М., доктор економічних наук, професор

Україна має значний потенціал для успішного інноваційного розвитку, зокрема є гідний рівень навчальних закладів, велика кількість людей з вищою освітою, високий рівень знань точних наук, техніки, прагнення населення до інновацій, значний обсяг випуску високотехнологічної продукції означають інноваційно розвинену країну. Але, на жаль, показники інноваційного розвитку в Україні не сягають бажаного рівня.

На сьогодні Україна стрімко розробляє вісім інноваційних проектів здатних вирішити екологічні, соціальні, демографічні та інші проблеми. Зараз в Україні здійснюються інноваційні проекти такі як: «Енергія природи», «Нова якість життя», «Якісна вода», «Відкритий світ», «Місто майбутнього», «Повітряний експрес» та ін. [1].

Серед проблем, які гальмують на сучасному етапі подальший розвиток інноваційної діяльності. проблем можна виділити: фінансові, економічні, політичні, екологічні, організаційні, соціальні та інші.

Труднощі, що виникли при вирішенні зазначених проблем, і низький (близький до нуля) відсоток реалізації проектів по трансферу технологій обумовлені, головним чином, наступними причинами [2]: нечіткими організаційно-правовими та організаційно-економічними механізмами інноваційного розвитку підприємств; децентралізацією державних рішень з питань трансферу технологій та інноваційного розвитку українських підприємств; недостатнім рівнем інвестиційного клімату, а також державних гарантій для внутрішніх і зовнішніх інвесторів; наявністю розбіжностей в цій сфері між Міністерством економіки України, Міністерством освіти і науки України, Державним агентством з інвестицій та інновацій, Мінпромполітики України та НАН України.

Необхідно враховувати наявність різних форм впровадження інновацій у виробництво. Перша форма оновлення виробничого апарату характерна для підприємств машинобудування: випуск нових конкурентоспроможних машин і агрегатів здійснюється в діючих цехах із застосуванням нових технологій, матеріалів, інформаційних комунікацій з установкою нових верстатів, переплануванням площ і виготовленням нової оснастки.

Друга форма впровадження інновацій різних видів здійснюється шляхом технічного переозброєння, реконструкції та розширення діючих і будівництва нових цехів і підприємств [3].

Дані форми характерні для виробництва, а так як в Україні більшість виробничих підприємств із застарілим обладнанням, то введення інновацій є основним завданням сучасної політики держави.

На сьогоднішній день серед проблем інноваційного розвитку України можна виділити чотири основні проблеми: складність в фінансуванні інноваційних програм; суперечність між інтересами держави і представниками організаційних структур; стрімкий розвиток науково-технічного прогресу і повільне впровадження нововведень; низький рівень захисту інтелектуальної власності.

В Україні є дуже великі перспективи інноваційного розвитку. Але через політичні, економічні та соціально-демографічних проблем впровадження нововведень стає особливо проблематичним. Багато підприємств відмовляються впроваджувати інновації через підвищених витрат. Останні дослідження показують, що науково-технічний прогрес стрімко розвивається, але навіть вчені не прагнуть впроваджувати інновації у виробництво. Через економічних проблем в Україні більшість вчених залишають територію країни, що позбавляє Україну більш ефективному розвитку НТП.

Список використаних джерел

1. Національні проекти у стратегії економічної модернізації України. Жаліло Я. А., Покришка Д. С., Бережний Я. В. – К.: НІСД, 2013. – 144 с.

2. Космидайло І. В. Проблеми інноваційного розвитку в Україні та шляхи їх вирішення. Актуальні проблеми економіки. 2007. – № 2. – С. 20-27.

3. Головченко Т. М. Інноваційний розвиток як основний напрямок забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Економічний простір: зб. наук. праць. Дніпропетровськ: ПДАБА, 2009. – № 7. – С. 60–66.

УДК 336.14

СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА ДЖЕРЕЛА ЙОГО ФОРМУВАННЯ

Бондар Д.П., студентка

Мрачковська Н.К., кандидат економічних наук, доцент

На сучасному етапі розвитку держави актуальним питанням є дослідження сутності бюджету, у якому відбиваються важливі соціальні, економічні, політичні проблеми життя людини і суспільства в цілому. Бюджет показує масштаби діяльності держави й водночас обмежує її.

З однієї сторони, це кошти, які надходять у розпорядження держави і впливають на її фінансовий потенціал, то з іншої, в цьому документі зосереджені грошові фонди суспільного користування, що знаходяться у розпорядженні органів державної влади.

Державний бюджет – це система грошових відносин, яка виникає між державою, з одного боку, і підприємствами, фірмами, організаціями та населенням, з іншого, з метою формування та використання централізованого фонду грошових ресурсів для задоволення суспільних потреб [1].

Згідно із Законом України "Про бюджетну систему України", бюджет – це план утворення і використання фінансових ресурсів для забезпечення функцій, які здійснюються органами державної влади [2].

Основним завданням державного бюджету є підтримка ринкової рівноваги і стимулювання розвитку окремих сфер та галузей національної економіки.

Трактування поняття «бюджет» різними авторами

Автор	Визначення
В. Оспіщев	Бюджет – сукупність фінансових відносин держави з суб'єктами господарювання, а також з населенням стосовно формування та використання централізованого фонду грошових ресурсів для забезпечення функцій держави, передбачених конституцією
А. Загородній	Бюджет – грошове вираження збалансованого розпису доходів і видатків держав, адміністративно-територіальної одиниці, підприємства, установи за певний період.
Л. Омелянович	Бюджет це сукупність економічних відносин між державою, юридичними та фізичними особами з приводу розподілу та перерозподілу ВВП з метою формування і використання централізованого фонду грошових коштів, призначеного для забезпечення виконання державою її функцій.

Джерело: [3]

Державний бюджет (місцеві бюджети) завжди складається з двох частин: доходної і витратної. Доходна частина показує обсяги і джерела доходів бюджету, а витратна – бюджетні видатки та їх обсяги.

До основних джерел доходів відносять:

- податки;
- платежі за використання природних ресурсів (воду, землю);
- неподаткові надходження (від приватизації);
- доходи від операцій з капіталом;
- офіційні трансферти;
- цільові фонди.

Основним джерелом поповнення державного бюджету є податки, які складають близько 90% доходів держави.

Податки – це обов'язкові платежі (примусові), стягувані державою та місцевою владою з фізичних та юридичних осіб [3].

Податки виконують дві основні функції:

- розподільчу – є інструментом перерозподілу грошових доходів держави;
- фінансову, що проявляється через формування державних фондів.

Бюджетна система – це сукупність всіх бюджетів країни у їх взаємодії. Вона залежить від державного устрою країни (унітарна чи федеративна держава), її економічної, політичної і складається із двох або трьох ланок. Бюджетна система унітарних створюється лише з двох ланок – державного і місцевого бюджетів [1].

На державний бюджет покладаються функції оборони, управління народним господарством, зовнішні зв'язки держави, охорона кордонів, грошовий обіг. На місцеві бюджети покладаються функції розвитку комунального господарства, будівництва певних об'єктів економічної та соціальної інфраструктури, розвитку охорони здоров'я освіти (частково).

Отже, бюджет відіграє важливу роль у забезпеченні перерозподілу доходів із метою підтримання нормального клімату в державі, соціального захисту населення та зменшення майнового розшарування громадян, тобто він є важливим інструментом перерозподілу ВВП для забезпечення соціальної справедливості.

Підвищенню ролі бюджету в соціальних процесах сприяє, зокрема, формування нового бюджетного механізму фінансування й регулювання розвитку освіти, охорони здоров'я, завдяки чому збільшено бюджетне фінансування соціальних видатків.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
2. Бюджетний кодекс України: від 08.07.2010 р. №2 456 – VI(зі змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради. – 2010. – № 50 – 51.
3. Бюджетна система України: навч. посіб./ [С. І. Юрій, Й. М. Бескид, В.Г. Дем'янишин та ін.]. – К.: НІОС. – 2015. – 400 с.

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ КОМЕРЦІЙНИМИ БАНКАМИ

Борисенко Н.П., студентка

Євєнко Т.І., кандидат економічних наук, старший викладач

В умовах дестабілізації економіки, малий бізнес здатен за мінімального рівня державної підтримки створювати нові робочі місця, забезпечувати вагому частку бюджетних надходжень, розробляти та впроваджувати інноваційну продукцію і послуги. Рушійною силою стимулювання малого бізнесу є кредитування, що в свою чергу є чи не єдиним джерелом забезпечення стабільної роботи цих підприємств. Саме тому в наш час особливої актуальності набуває розробка дієвого механізму кредитування малого бізнесу [1].

Розвиток фінансово-кредитних відносин у сфері кредитування малого бізнесу висвітлювались у працях багатьох науковців як вітчизняних, так і зарубіжних. До них можна віднести таких науковців, як М. Фрідман, І. Фішер, серед українських – Дзюблюк О. В., Коробчук Т. І., Ковальчук В. М., Сарай М. І.[2].

Малий бізнес – є найбільш гнучкою та найбільш ризиковою господарською діяльністю, але саме завдяки малому бізнесу відбувається розвиток нових сфер, науково-технічного прогресу. Ведення такої господарської діяльності потребує значних інвестицій чи кредитування, зокрема залучення банківського кредиту.

Нажаль сучасні банківські умови не є сприятливими для малого бізнесу через жорсткі вимоги та високі відсоткові ставки. В свою чергу малі підприємства володіють невеликою кількістю активів, є вразливими до зовнішніх ринкових чинників, мають низькі гарантії та є досить ризиковими, вони не в змозі виконати заставні зобов'язання та не є привабливими для банків. Саме тому найчастіше стартовим капіталом слугують власні та сімейні заощадження, запозичення від третіх осіб [3].

Дуже важливою також є підтримка держави, яка може створити вигідні ринкові умови, надати пільги та фінансування цього сектору економіки. З 2008 року Україна приєдналася до Європейської Хартії для малих підприємств. Країни, що приєдналися до цього документа зобов'язуються зосередити свою увагу на таких напрямках: освіта та підготовка кадрів; створення пільгових умов для швидкого запуску бізнесу; забезпечення доступу малого бізнесу до сучасної інформації та технологій; створення адекватної правової та податкової бази, що сприяє розвитку малого і середнього бізнесу. Одним із 10 принципів Хартії є «доступ до фінансів», у рамках якого обов'язковим є впровадження схем гарантування кредитів малому підприємництву, що в свою чергу дозволяє державі уникнути прямих інвестицій з бюджету, а також розвиває взаємовідносини та співпрацю між комерційними банками та малим бізнесом і робить подальшу участь держави, як гаранта, необов'язковою [4].

Також на сьогодні набувають широкої популярності програми підтримки стартапів і на це є декілька причин. З однієї сторони це вигідно для малих підприємців, які мають змогу втілити свої ідеї та отримати інвестиції, а з іншої сторони це отримання нових ідей та розробок для великого та середнього бізнесу, які в умовах конкуренції потребують оновлення й розвитку, але мають проблему зі свіжими ідеями. Такі програми існують і в комерційних банках, які проводять справжні конкурси на отримання вигідного кредиту (інвестування), це мінімізує ризики банків, адже вони перевіряють бізнес план підприємств, та мають змогу заздалегідь оцінити можливості того чи іншого проекту, їх рентабельність.

Отже, малий бізнес дійсно є рушійною силою економіки, адже він найбільш гнучкий та новітній, та має значну частку та вплив в економіці країни. Європейські країни, зокрема і Україна розуміють необхідність розвитку та підтримки цього сектору економіки, а саме його необхідність в додаткових коштах, зокрема кредитів. На сьогодні відбуваються це гостре питання, яке потребує не тільки впровадження схем гарантії кредитів, а повного реформування банківської та податкової системи.

Список використаних джерел

1. Біломістний О.М. Особливості структури механізму кредитування малого бізнесу: Наукова стаття / О.М. Біломістний - К.2013.
2. Руда О.Л. Організація банківського кредитування малого та середнього бізнесу в Україні: Наукова стаття / О.Л. Руда - В. 2018.
3. Статистичний звіт Національного банку України [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id.
4. Підтримка розробки та впровадження Європейської хартії для малих підприємств в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ec.europa.eu/delegations/ukraine/press_corner/all_news/news/2009/20090423_01_uk.htm.

УДК 336. 221. 4 + 336. 226. 11

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Веремій Я.С., студентка

Долженко І.І., кандидат економічних наук, доцент

В умовах нестабільної економічної ситуації в нашій країні, високого рівня тінізації, ухилення від сплати податків, значного розшарування доходів населення назріла нагальна потреба модернізації фінансової та податкової політики держави. Україні необхідна така система оподаткування доходів фізичних осіб, елементи якої б відповідали сучасним принципам оподаткування, визначеним цілям економічної політики, світовим тенденціям та будувалися з урахуванням існуючих соціально-економічних умов.

Однією з головних соціальних проблем в сучасній Україні є високий та зростаючий рівень диференціації доходів населення. У 2017 р. 20 % найбільш заможних громадян отримали 34 % від усіх доходів населення, тоді час як сукупна частка 40 % найменш забезпечених громадян склала лише 25 % [1]. Різниця у грошових доходах найбільш та найменш забезпечених 10 % населення

зросла з 4,9 разу в 2016 р. до 5,2 разу в 2017 р. У цілому ж за 2014-2017 рр. співвідношення сумарних доходів найбільш та найменш забезпечених 20% населення зросло з 3,1 до 3,3 разу.

Однією з основних негативних рис вітчизняної системи оподаткування фізичних осіб є її фіскальна спрямованість, що не дозволяє здійснювати ефективний перерозподіл доходів між різним верствами населення, досягати соціальної справедливості у питанні доступу до суспільних благ та змістити акцент від прямої державної соціальної підтримки, що надається за ознакою нужденності, у бік мотивування низькооплачуваних працівників через відповідні стимули у стягуванні податків на доходи від зайнятості.

У країні діє пропорційна система оподаткування фізичних осіб, що не враховує низької частки дискреційного доходу переважної більшості населення. Платоспроможність громадян та їхня спроможність робити заощадження визначається не сукупним, а дискреційним доходом, як розміром коштів, що залишилися після задоволення найважливіших потреб. У більшості розвинених країн оподаткування фізичних осіб відбувається із застосуванням прогресії, що дозволяє знівелювати регресивний характер інших найбільших податків, як-то податку з продажу, ПДВ та акцизів, що закладені у ціну товарів.

Однією з головних економічних підстав для введення прогресивного оподаткування фізичних осіб є значна диференціація доходів від зайнятості. Так, у квітні 2019 р. середня зарплата в найбільш високооплачуваній галузі зайнятості (інформація та комунікації) перевищувала середню зарплату у найбільш низькооплачуваній (тимчасове розміщування і організація харчування) у 3,1 рази, а заробітну плату у такій соціально важливій і масштабній за кількістю зайнятих сфері як охорона здоров'я – у понад 3 рази [2].

Як і будь-який інший інструмент державного управління, прогресивна шкала оподаткування має свої переваги і вади.

До головних переваг прогресивної шкали оподаткування належать:

- соціально справедливий розподіл доходів;

- зміщення податкового навантаження з менш забезпечених на більш забезпечені верстви населення;
- підвищення престижності суспільно корисних видів трудової діяльності, що не передбачають високої матеріальної винагороди;
- зменшення різниці між дискреційними доходами осіб з однаковим рівнем освіти у різних сферах зайнятості;
- гармонізація вітчизняної податкової системи з податковим законодавством європейських країн.

До вад прогресивної шкали оподаткування частіше за все зараховують підвищення ризику тінізації доходів, особливо високодохідних верств населення та ускладнення в адмініструванні податку на доходи фізичних осіб.

Варто також зазначити, що сучасні інструменти прогресивного оподаткування доходів фізичних осіб дозволяють уникати дискримінації в процесі оподаткування. Йдеться про складну прогресію, за якої податок зростає лише на ту частину доходу, яка перевищує верхню межу попереднього ступеню. Такий підхід не створює демотивації для підвищення власного доходу, є простим у застосуванні для платників податків, які самостійно можуть визначати їх розмір, дозволяє застосовувати податкові вирахування та сімейне оподаткування.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Непочатенко О.О. Оновлений механізм справляння податку на доходи фізичних осіб: проблеми та перспективи / О.О. Непочатенко. // Економіка. Управління. Інновації. – 2018. – Вип. 1 (16).

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Висідалко А.А., студент

Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент

Фінансовий стан підприємства - комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Систематична, об'єктивна оцінка фінансового стану підприємств, їхньої ліквідності, платоспроможності й фінансової стійкості необхідна для пошуку шляхів підвищення і зміцнення фінансової стабільності, яка в свою чергу є однією з умов підвищення доходності та прибутковості будь-якого підприємства.

Основними завданнями аналізу фінансового стану є: дослідження рентабельності та фінансової стійкості підприємства; дослідження ефективності використання майна (капіталу) та забезпечення власними оборотними коштами; визначення динаміки стану ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства; оцінка становища суб'єкта господарювання на фінансовому ринку та кількісна оцінка його конкурентоспроможності; визначення ефективності використання фінансових ресурсів.

Підприємства України функціонують в складних умовах, що характеризуються зростанням інфляції, зниженням платоспроможного попиту, нагромадженням ризиків та дефіцитом фінансових ресурсів. А отже, отримання прибутку стає головним критерієм результативності фінансово-господарської діяльності підприємств. Ефективна реалізація стратегії виробничо-фінансового та інвестиційного розвитку підприємств неможлива без прибутку, який з одного боку створює стабільну фінансову і соціальну основу успішної господарської діяльності, а з іншого боку є гарантом наповнення бюджетів різних рівнів. Максимізація прибутку є головною метою підприємницької діяльності, що

забезпечує захист інтересів власників і зниження ризиків ліквідації та банкрутства бізнес-структур [1].

Вагомий внесок в дослідження наукових, методологічних та методичних основ формування фінансових результатів підприємств зробили такі вчені як Олексюк О.І., Козак В.Є., Христич Г.О., Нусінов В.Я., Турило А.М., Дікань Л.В., Вороніна О.О., Якимчук Т.В., Єсманова Л.І., Фролова Л.В, Сич Є.М., Андрійчук В.Г. та інші.

Серед причин збитковості підприємств України слід відзначити:

- економічну нестабільність;
- політичну кризу;
- військовий конфлікт на сході України;
- високу інфляцію (індекс інфляції в Україні в 2014 році був найбільшим і становив 124,9%. Для порівняння в 2013 році – 100,5%, а 2012 – 99,8%.);
- підвищення ціни енергоносіїв, збільшення собівартості продукції;
- знецінення національної валюти;
- низьку продуктивність праці;
- технологічну відсталість виробництва;
- низьку конкурентоспроможність вироблених товарів на внутрішньому і зовнішньому ринках;
- виродження традиційних промислових підприємств та втрата частини промислового сектору на окупованій частині країни [2].

На наш погляд, проблема потребує негайного вирішення. Необхідно розробити та реалізувати комплекс заходів щодо створення сприятливих умов для активізації підприємницької діяльності та створення підґрунтя для економічного зростання національної економіки [3]. Зокрема, потребують першочергового вирішення наступні питання:

1. Запровадження антикризових програм, що, в першу чергу, будуть спрямовані на попередження розвитку кризових явищ на вітчизняних підприємствах.

2. Реформування податкового законодавства. Уряд впливає на суб'єктів господарювання через систему оподаткування, яка є недосконалою в Україні. Часті зміни податкових ставок і їх завищення призводить до надмірного податкового навантаження на підприємства.

3. Реформування кадрової політики. Необхідною умовою ефективної фінансово-господарської діяльності підприємства є висококваліфікований персонал.

Необхідно вводити такі заходи: покращення освітніх програм в розрізі досягнення науково-технічного прогресу; удосконалення програм підготовки і перепідготовки кадрів за державний рахунок. Підсумовуючи вищевикладене, слід відзначити, що відновлення прибуткової роботи вітчизняних підприємств можливе, якщо в даному питанні будуть зацікавлені не лише підприємці, а й уряд, працівники громадських організацій, вчені та інші ланки суспільства. Важливими напрямками підвищення розвитку господарських суб'єктів є як внутрішньофірмові зміни так і зміни на державному рівні. Такими змінами є впровадження системи контролінгу, покращення кадрового потенціалу і вдосконалення системи оподаткування. Поступове впровадження цих реформ зможе призвести до стабілізації розвитку підприємств і покращення економічного становища нашої країни в цілому.

Список використаних джерел

1. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навч. посібник. / В.О. Мец — К.: КНЕУ, 1999. — 132 с.

2. Фінанси підприємств: Підручник / За ред. А.М. Поддєрьогіна. – К.: КНЕУ, 2002, - 460 с. 3. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства. – К.: Знання, 2005. – 662 с.

3. Економічний аналіз: Навч. посіб. / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбаток / За ред. М.Г. Чумаченко. – К.: КНЕУ, 2001. – 540 с.

ПЛАНУВАННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Віюк М.Ю., студент

Буряк А.В., кандидат економічних наук, доцент

Прогнозування та планування є ключовим елементом фінансового менеджменту, забезпечуючи адекватність моделі управління фінансами суб'єкта господарювання потребам мінливого ринкового середовища та її ефективність.

Таблиця 1

Функції планування грошових потоків

Функції		Особливості реалізації
Загальні	Розробка політики ПГП підприємства	Реалізація цієї функції можлива з урахуванням загальної мети діяльності та розвитку підприємства, оцінки його внутрішнього потенціалу, відповідного прогнозу змін зовнішнього середовища, після чого формується система завдань та цільових показників ПГП
	Формування інформаційної системи ПГП	У процесі реалізації функції визначаються інформаційні потреби для ПГП, формуються джерела залучення інформації – як зовнішні, так і внутрішні
	Розробка системи планів та бюджетів	Результатом реалізації є формування планових документів щодо руху грошових потоків з урахуванням факторів впливу, наявного потенціалу підприємства
	Контроль за реалізацією управлінських рішень з ПГП	Реалізується через створення відповідної системи контролю за процесом ПГП та своєчасного його коригування
Спеціальні	ПГП у процесі операційної діяльності	Конкретизується у плануванні грошових потоків, що виникають у процесі операційної діяльності, зокрема доходів, поточних витрат, податкових платежів тощо
	ПГП у процесі інвестиційної діяльності	Реалізується в процесі планування грошових потоків від інвестиційної діяльності
	ПГП у процесі фінансової діяльності	Реалізується в процесі планування грошових потоків від фінансової діяльності
	Збалансування грошових потоків та підвищення ефективності їх використання	У процесі реалізації здійснюється збалансування вхідних та вихідних грошових потоків за їх обсягом з огляду на забезпечення фінансової стійкості та розвитку підприємства

У загальній системі менеджменту підприємства ПГП (планування грошових потоків) є його невід'ємною складовою як частина фінансового управління. Оскільки планування є однією з функцій менеджменту, то через ПГП реалізується одна зі складових ланок загального управління підприємством. Процес ПГП тісно пов'язаний з багатьма аспектами діяльності підприємства, тому потребує відповідної уваги менеджерів та власників [1].

ПГП спирається на певні принципи, серед яких науковці виділяють основні:

- обґрунтування мінімально необхідного обсягу грошових коштів, який повинен бути в обігу підприємства для забезпечення його ліквідності;
- дотримання гнучкості планування грошових потоків;
- оцінки ефективності використання грошових коштів;
- адекватності інтервалів та способів планування [2].

Функції ПГП доцільно поділити на загальні та спеціальні (табл.1), аналогічно фінансовому плануванню в цілому.

Планування грошових потоків підприємства є багатоаспектним та займає важливе місце в процесі його функціонування на ринку, оскільки безпосередньо пов'язане з прийняттям різноманітних управлінських рішень, тому особливості здійснення планування грошових потоків також потребують подальшого дослідження.

Список використаних джерел

1. Чушак-Голобородько А. М., Мокрицька М. І. Система ефективного управління фінансовими потоками підприємства. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2014. – Вип. 10(1). – С. 77–81.
2. Новіков Б. В., Сініок Г. Ф., Круш П. В. Основи адміністративного менеджменту: навч. посіб. К.: Центр навч. л-ри, 2016. – 560 с

ПРОЗОРИСТЬ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

Владов І.І., студент

Олексієнко А.І., асистент

Одним з пріоритетних напрямків соціально-політичних перетворень в Україні слід вважати запровадження якісно нового типу взаємовідносин між громадянами і органами влади, такого, за яким кожній людині було б забезпечено реальне додержання і захист належних їй прав і свобод у сфері діяльності цих органів.

Відкритість бюджету та бюджетного процесу є обов'язковою чи навіть ключовою умовою функціонування демократичного суспільства. Прозорість бюджету дозволяє громадськості, й особливо її соціально активній частині, яка представляє інтереси різних верств населення, мати уяву про складність та альтернативи бюджетних рішень і впливати на органи влади, активно захищаючи свої громадянські права. Якщо бути більш точним, то прозорість.

З набуттям чинності у 2015 році Закону України «Про відкритість використання публічних коштів», Умови та порядок забезпечення доступу до інформації про використання коштів державного і місцевих бюджетів визначаються цим Законом України, інформація оприлюднюється на єдиному веб-порталі використання публічних коштів, який є офіційним державним інформаційним ресурсом у мережі Інтернет. Попри те, що Закон дуже корисний і передовий, поки що, навіть у 2019 році не можна вважати, що закладені в нього ідеї легко долають опір системи.

Відтак головними перепонами, на шляху моніторингу використання коштів які використовують державні підприємства є:

- лише 30-40% державних підприємств звітують про використання коштів на порталі Є-data;
- на порталі доступні обороти лише з рахунків у Казначействі, тим часом як підприємства можуть відкривати рахунки в інших банках, які не доступні для перегляду;

- описи платежів не містять необхідних для аналізу даних, наприклад даних про кількість закуплених товарів, ціну закупівлі одиниці, докладні назви тощо;
- покарання за порушення закону — 850 гривень — несумірне з обсягами можливих зловживань і тому не стримує від порушення закону.

Отже, дотримання принципу публічності та прозорості на практиці є запорукою надійності бюджету, оскільки це забезпечує довіру громадськості до державної бюджетної політики, сприяє збільшенню надходжень до бюджетів різних рівнів, а також посилює ефективність державного та громадського контролю над державними фінансами. В той же час бачимо, що дуже велика кількість державних підприємства не поспішає публічно звітувати про свої розрахунки, а відтак питання прозорості залишається актуальним.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про відкритість використання публічних коштів» від 11.02.2015 № 183-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/183-19>
2. Індекс непрозорості державних підприємств. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cost.ua/dp/>

УДК 336:371(076)

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ КУЛЬТУРИ ТА ГРАМОТНОСТІ ФАХІВЦІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ УСТАНОВ

Волков А.Ю., студент

Мрачковська Н.К., кандидат економічних наук, доцент

Фінансова культура фахівців підприємницьких структур є початком для інноваційного потенціалу економіки. А саме: використання високоякісних фінансових послуг фахівцями підприємницьких структур є свідченням їх рівня підготовки серед науковців даної сфери, які здатні сприймати та творчо втілювати «в життя ідеї розвитку економіки країни на інноваційних засадах» [1]. Відтак, виявляється можливим оцінювати фінансову культуру фахівців

підприємницьких структур з урахування інноваційного потенціалу сфери їх діяльності.

Вислів «фінансова культура фахівців» потребує обґрунтування. Під словом «фінансова» можемо спостерігати використання фінансових послуг, а також прийняття управлінських рішень, що сприяють інноваційному виробничому процесу: здешевлення виробництва плюс та підвищення якості продукції. Слово «культура» - сукупність сформованих моральних цінностей та матеріальних надбань, створених через діяльність підприємницьких структур.

Отже, фінансова культура фахівців є складним процесом розвитку підприємницьких структур. Відтак, складовими дефініції «фінансова культура фахівців» визначені три аспекти:

- 1) результати реалізації пріоритетних напрямів інноваційної діяльності підприємницьких структур;
- 2) складний вимір інноваційних процесів підприємницьких структур;
- 3) практичні наслідки державного стимулювання підприємницьких структур. Слід надати коротку характеристику кожному з трьох визначених аспектів даної дефініції.

Перший аспект: Результатами реалізації пріоритетних напрямів інноваційної діяльності підприємницьких структур є підвищення рівня фінансової культури цих фахівців через формування моральних цінностей у процесі підготовки даних фахівців [2], враховуючи основне спрямування та напрямки майбутньої діяльності для розвитку інноваційного потенціалу підприємницьких структур.

Другий аспект: практичні наслідки державного стимулювання підприємницьких структур. Розвиток фінансової культури фахівців підтримується освітніми та науково-популярними виданнями з фаху «Фінанси та кредит»; розвитком наукових та освітніх семінарів, програм у засобах масової інформації з метою розповсюдження та надання правильного розуміння функції ринку фінансових послуг; створенням курсів та програм із застосуванням

сучасних телекомунікаційних та комп'ютерних технологій для навчання і наукових процесів.

Третій аспект. складний вимір інноваційних процесів підприємницьких структур. Складність виміру обумовлена ментальністю як основою інноваційної системи [3] держави, що забезпечує її справедливий та безповоротно-поступовий розвиток. Важливо, що провідну роль в інноваційних процесах відіграє освіта та наука, що спрямовані на динамічні зміни в навколишньому світі та зосереджені на розвитку мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості [4]. Отже, освітнє кредо формується кожною людиною в процесі розвитку та навчання, в тому числі – протягом її професійного зросту.

Формування фінансової культури як напрямки удосконалення економічного механізму функціонування підприємницьких структур розпочато кафедрою банківської справи Київського національного торговельно-економічного університету з 2000 року (по сьогодні) викладанням першої в Україні дисципліни «Фінансові послуги» [5]. Навчальна дисципліна сприяє формуванню фінансової культури студентів. Основою споживання фінансових послуг є здійснення операцій з фінансовими активами. Внаслідок своєї багатозначності для економічного механізму функціонування підприємницьких структур, діяльність з надання фінансових послуг може бути привілейованим місцем для егоїзму, гордості, та інстинкту панування, тому важливою є моральна сторона використання фінансових активів, відтак – формування фінансової культури фахівців підприємницьких структур.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 16.01.2003 р. № 433-IV. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3715-17>
2. Формування фінансової культури як підґрунтя викладання дисципліни «Фінансові послуги» / Аванесова І.А. – Матеріали науково-практичної конференції «Бюджетно-податкові чинники активізації розвитку фінансових

ринків та фінансового посередництва». – м. Ірпінь. – 27-28 березня 2008 р., С. 519-521

3. Ментальність як основа інноваційної системи країни / Аванесова І.А. – Матеріали II Міжнародного бізнес-форуму «Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні». – м. Київ. – КНТЕУ. – 27 березня 2009 р. – С.8-9

4. Освітнє кредо як засновок професійної діяльності у сфері фінансових послуг / Аванесова І.А. - Матеріали науково-практичної конференції «Фінансова сфера та її роль у зростанні конкурентних переваг національних економік» (Частина II). – м. Ірпінь. – 12-13 березня 2009 р. – С. 429-432

5. Фінансові послуги: навчальний посібник / І.А. Аванесова. – К.: КНТЕУ, 2007. – 364 с.; Фінансові послуги: навчальний посібник / І.А. Аванесова. – 2-ге вид., допов. та перероб. – К.: КНТЕУ, 2012. – 576 с.

УДК 339.543.3

АНАЛІЗ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ВІД ВВІЗНОГО ТА ВИВІЗНОГО МИТА

Гайдученко Т.М., студентка

Березовська Л.О., кандидат економічних наук, доцент

Успішний економічний, соціальний та політичний розвиток країни неможливий без ефективного функціонування Державного бюджету, який значною мірою (на 65-85%) формується за рахунок податкових надходжень.

У 2018 р. доходи Державного бюджету України склали 928,1 млрд. грн, що на 134,8 млрд. грн більше проти 2017 р. та на 571 млрд. грн більше, ніж у 2014 р. Частка податкових надходжень у доходах Державного бюджету протягом 2014-2018 рр. коливається від 76,8% (у 2015 р.) до 83,9% (у 2014 р.), у 2018 р. вона становила 81,9%.

З поміж загальнодержавних податків потрібно виділити мито, яке встановлене Податковим [2] та Митним Кодексом України [1], і нараховується та сплачується відповідно до Митного Кодексу, законів України та міжнародних

договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. В Україні використовуються кілька видів цього непрямого податку, серед яких – ввізне та вивізне мита.

Станом на кінець 2018 р. податкові надходження від ввізного та вивізного мита становили відповідно 28 млрд. грн та 0,651 млрд. грн (табл. 1).

За період 2014-2018 рр. найбільше надходжень від ввізного мита було у 2015 р. (37,4 млрд. грн, або ж 9,1% від доходів з податків); найменше, враховуючи їх частку в податкових надходженнях – у 2017-2018 рр. (3,7%). Доходи Держбюджету від вивізного мита протягом згадуваного періоду є набагато меншими. У 2014 р. вони склали 0,8 млрд. грн, що становило 0,3% від усіх податкових надходжень, та у наступні роки значно зменшились.

Станом на 01.10.2019 р. доходи Державного бюджету становили 739,8 млрд. грн, ввізне та вивізне мита у них становило відповідно 21,9 млрд. грн та 0,2 млрд. грн.

Таблиця 1

Динаміка податкових надходжень та частка у них ввізного та вивізного мита у 2014-2018 рр. [3]

Роки	Податкові надходження, млрд. грн	У тому числі			
		Ввізне мито		Вивізне мито	
		Всього, млрд. грн	у % до податкових надходжень	Всього, млрд. грн	у % до податкових надходжень
2014	299,6	15,6	5,2	0,8	0,3
2015	410,0	37,4	9,1	0,245	0,06
2016	502,6	19,3	3,8	0,366	0,07
2017	630,1	23,1	3,7	0,459	0,07
2018	759,9	28	3,7	0,651	0,09

Для кращої наповненості Держбюджету за рахунок митних доходів необхідно всіляко стимулювати зовнішньоекономічну діяльність вітчизняних підприємств. Особливої уваги потребує експорт продукції, оскільки за рахунок експортної діяльності можливе не лише збільшення показників вивізного мита, а і значне збільшення дохідності підприємств-експортерів. Основною

експортованою продукцією українських товаровиробників є сировина та напівфабрикати, що є недоцільним з економічної точки зору. Набагато доцільніше експортувати готову продукцію, виготовлену із застосуванням інноваційних технологій. Це необхідно для досягнення продукцією певних якісних характеристик, що відповідають стандартам країн зарубіжжя.

Залученню необхідних для інноваційних вдосконалень інвестицій, а також виходу продукції на зарубіжні ринки сприятиме ведення підприємствами бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності згідно міжнародних стандартів, так як допомагатиме набуттю звітністю зрозумілості, співставності, відкритості, доступності для потенційних інвесторів, партнерів та покупців продукції за кордоном.

Список використаних джерел

1. Митний кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
2. Податковий кодекс України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru2#Stru>
3. Офіційний сайт Державної фіскальної служби. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>

УДК 336.221:63

ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ

Гаркуша-Омельченко К.С., студент

Лемішко О.О., кандидат економічних наук, доцент

На сьогодні незв'язність між собою та нераціональність певних етапів реформування аграрної сфери зумовили, ще створенні раніше модифікаційні процеси в аграрній сфері, які здійснювались без відповідної економічної та правової підготовки. Таким чином, вже довгий час населення України сподівається відчути серйозні зміни в регулювання соціальних та економічних проблемах, які відбуваються в аграрній сфері України. Одним з важливих

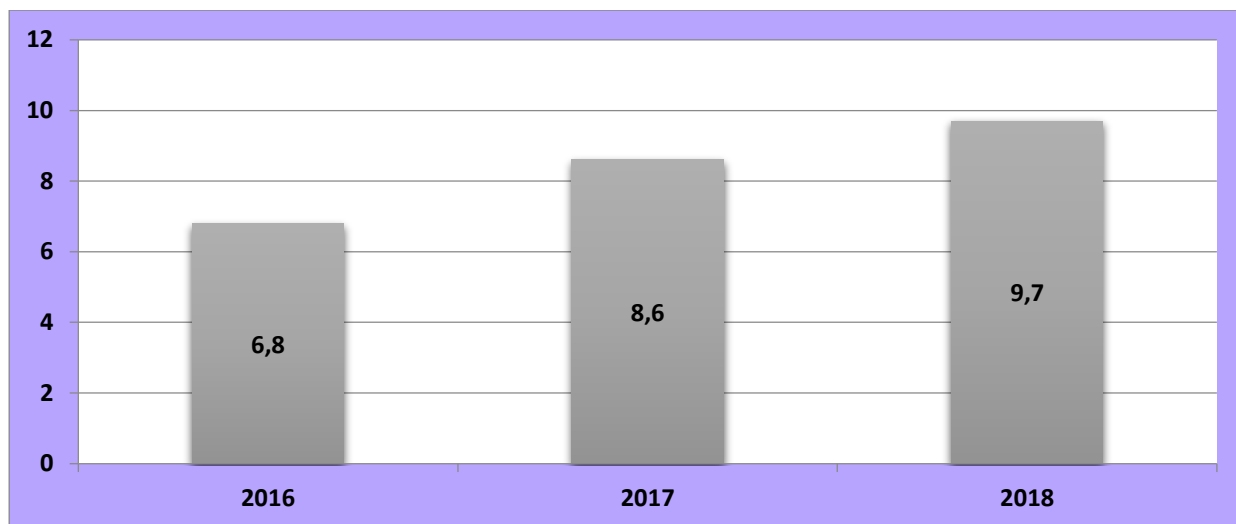
економічних важелів, що регулюють взаємовідносини юридичних і фізичних осіб з державою в умовах ринку податки .

Метою роботи є визначення заходів для удосконалення податкової системи в аграрній сфері.

Багато науковців у своїх працях висвітлювали питання покращення дійсної податкової системи України в аграрній сфері. Серед них були: П. Стецюк, В. Борисова, М. Дем'яненко, Д. Дема, А. Чупіс, Н. Дорош, О. Гудзь, П. Лайко, П. Саблук, В. Синчак, П. Гайдучий, Л. Тулуш та ін. В своїх роботах вони розглядали значний діапазон проблем, які виникали у зв'язку з пошуком додаткових фінансових регуляторів аграрного сектора країни.

За сучасних умов аграрні підприємства можуть застосовувати як і загальну систему оподаткування обліку та звітності, так і спеціальний режим оподаткування. При використанні загальної системи вони сплачують податки і збори, які визначені Податковим кодексом України, а саме: податок на прибуток підприємства, податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість, а також й інші податки та збори, залежно від об'єктів оподаткування.

Відповідно до Податкового кодексу України сільськогосподарські підприємства, що обрали для себе спеціальний податковий режим є платниками єдиного податку 4 групи. Платниками єдиного податку можуть бути сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 %. Об'єктом оподаткування є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди [1]. Основні надходження платників єдиного податку четвертої групи до бюджету України зображено на рис. 1.

**Побудовано на основі звітів державної фіскальної служби України за 2016-2018 рр. [3, 4, 5].*

Рис. 1. Надходження єдиного податку (4 група) до бюджету протягом 2016-2018 рр.

Варто зазначити, що ЄП 4 групи має свої переваги, а саме: дозволяє оптимізувати податкове навантаження на платника; через сезонну діяльність підприємств, раціоналізувати терміни сплати податку; дає можливість зробити простішим порядок нарахування, обліку і сплати податку.

Основним недоліком при справлянні ЄП 4 групи є те, що фінансовий стан платника податку не впливає на розмір податку, тому, навіть сільськогосподарські підприємства, які мають збиток, повинні сплачувати даний податок.

Висновок: сьогодні для сільськогосподарських товаровиробників, при постійних змінах, необхідно здійснювати заходи щодо покращення податкової системи в аграрній сфері, а саме:

- удосконалювати податкову культуру сільськогосподарських товаровиробників;
- поступово знижувати податкове навантаження на платників податків;
- підвищувати регулюючого потенціалу податкової системи аграрних підприємств на основі запровадження інноваційно-інвестиційних проектів;
- поліпшувати адміністрування сфери податків;
- зниження тіньового сектора сплати податків, шляхом зменшення податкового тиску на платників;

- розширювати податкову базу.

Отже, при здійсненні вищесказаних заходів, для поліпшення податкової системи в аграрній сфері, можна досягти високого рівняння ефективного функціонування системи оподаткування сільськогосподарських підприємств, адже для цього є всі необхідні умови.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236 « Про Державну фіскальну службу України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>
3. Звіт державної фіскальної служби України за 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/237691.html>
4. Звіт державної фіскальної служби України за 2017 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/237691.html>
5. Звіт державної фіскальної служби України за 2018 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/237691.html>

УДК 336.226

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Голошва О.І., студентка

Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент

Податкова система в кожній країні є однією із основ економічної системи. Вона, з одного боку виступає головним знаряддям реалізації її економічних і суспільних інтересів, з іншого – забезпечує фінансову базу держави.

В системі оподаткування виділяють дві групи податків: прямі і непрямі. Прямі податки безпосередньо спрямовані на платника, і розмір цих податків прямо залежить від об'єкта оподаткування. Непрямі податки виражаються в цінах товарів(вироблених), виконанні робіт, наданні послуг, і, хоча їх виплачують до бюджету господарюючі суб'єкти, основний тягар непрямих податків несе на собі споживач цих послуг та товарів.

Актуальність даної теми пов'язана з тим, що в наш час розширилася сфера функціонування непрямих податків, зростає їх значення в перерозподілі національного доходу, вони є важливим способом впливу на процес споживання, а далі - й на процес виробництва. Непрямі податки грають дуже суттєву роль у формуванні бюджету(доходів).

В даний момент проблема непрямих податків цікавить багатьох економістів, вчених, журналістів. Дослідженнями даної проблеми займалися такі вчені, як: Скрипник А. В., Серебрянський Д. І., Мельник П. С., Тищенко А. Ю., Юткіна Т. Ф. та ін. Однак аналіз становлення непрямого оподаткування, виявлення основних тенденцій його розвитку та поліпшення ще не знайшли в економічній літературі достатньо повного відображення.

Мета даної статті – визначити переваги та недоліки непрямого оподаткування і проаналізувати ефективність непрямих і прямих податкових надходжень в прибуткову частину бюджету України.

Характеризувати непрямі податки тільки лише як фінансовий тягар на населення - безглуздо, так як такими є всі податки. Може йтися лише про одне - наскільки вони зачіпають інтереси різних верств населення і як виконують своє бюджетне призначення.

До переваг непрямих податків можна віднести наступні:

- 1) швидке надходження в бюджет;
- 2) висока ймовірність їх повного або майже повного надходження в бюджет, так як непрямыми податками охоплюються всі товари народного споживання та послуги;
- 3) знімають напругу в міжрегіональному розподілі доходів;

4) впливають на споживачів, так як при вмілому їх використанні держава може регулювати процес споживання, стримуючи його в одних напрямках і стимулюючи в інших. Крім того, держава може мати стримуючий вплив на споживання продуктів, шкідливих для здоров'я і згубно впливають на моральність нації;

5) для кінцевого споживача непрямі податки зручні тим, що визначаються розміром споживання, зручністю сплати в часі, близькістю до місця внесення, відсутністю примусового характеру і втрати часу для внеску, не вимагають накопичення певних сум.

У той же час, непрямий податок завуальований в ціні товару і, якщо платник і усвідомлює, що ціна збільшена податком, то все одно він одержує взамін необхідний продукт [1].

До недоліків непрямих податків можна віднести наступні:

1) фактично оплата податку здійснюється главою сім'ї, а формується усіма членами сім'ї. Якщо прямі податки обкладають середню податкоспроможність, то непрямі – здійснюють принцип самооподаткування, оскільки з їх допомогою платник сам регулює індивідуальну податкоспроможність;

2) падають на окремі особи непропорційно їх капіталу або доходу, надмірно обтяжуючи низькооплачувані верстви населення;

3) в умовах розвинених ринкових відносин обмежують розмір прибутку підприємництва, так як в умовах конкуренції не завжди можливе підвищення ціни на величину непрямих податків, особливо у випадках підвищення ставок цих податків [2].

До непрямих податків України, відповідно до Податкового кодексу України, відносять податок на додану вартість, акцизний збір та мито. Найбільшим серед них є ПДВ.

Слід проаналізувати ситуацію із співвідношенням прямих і непрямих податків в бюджеті країни в світі і в Україні, з огляду на при цьому положення про те, що ознакою держави з розвинутою економікою є переважання прямих податків над непрямыми в загальній кількості податкових надходжень [3].

Отже, в Україні непрямі податки переважають над прямими, що обумовлено низьким рівнем життя населення, а відповідно - низьким рівнем доходів фізичних і юридичних осіб, недосконалістю фіскального законодавства країни.

Список використаних джерел

1. Папінова О.М. Непряме та пряме оподаткування / О.М. Папінова // Баланс. – 2012. – № 43. – С. 54-55.
2. Нікітін С.М. Оподаткування в розвинених країнах / С.М. Нікітін // Фінансовий менеджмент. – 2010. – № 4. – С. 82-92.
3. Соколовська А.М. Податкова політика в Україні у контексті впливу на розвиток економіки / А.М. Соколовська // Фінанси України. – 2013. – № 9. – С. 65-81.

УДК 631.164.23

АНАЛІЗ КЛАСИФІКАЦІЙНИХ ОЗНАК ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Городнича А.В., студент

Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент

В економічній літературі немає єдиної думки щодо визначення поняття “лізинг”. Це пояснюється складністю економічних, організаційних та правових відносин, що виникають під час здійснення лізингових операцій. У світовій практиці поняття “лізинг” використовується для позначення різного роду угод, заснованих на оренді товарів тривалого користування. У Законі України “Про лізинг” зазначено: «Лізинг — це підприємницька діяльність, яка спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів і полягає в наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений строк лізингоодержувачу майна, що є власністю лізингодавця, або набувається ним у власність за дорученням і погодженням з лізингоодержувачем у відповідного продавця майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів»[1].

Поряд з терміном “лізинг” широко вживаються терміни “оренда”, “прокат”, якими позначаються однотипні за своєю юридичною природою договори, кожен

з яких має певні особливості, обумовлені предметом найму. Так, предметом прокату можуть бути, як правило, речі, що використовуються для задоволення побутових невиробничих потреб приватних осіб, надаються у тимчасове користування громадянам на строк не більше кількох місяців з обов'язковим поверненням після закінчення терміну прокату [2].

Таблиця 1

Класифікація основних видів лізингу

№	Класифікація за характерними ознаками	Вид лізингу	Відмінності, особливості, приклади застосування
1	2	3	4
1	За формою організації угоди	<i>Прямий лізинг</i>	коли постачальник сам без посередників здає об'єкт у лізинг
		<i>Непрямий лізинг</i>	лізингодавець спочатку фінансує купівлю засобів виробництва виробника і постачає їх орендарю, а потім одержує лізингові платежі від орендаря
		<i>Зворотний лізинг</i>	власник майна спочатку продає його майбутньому лізингодавцю, а потім сам орендує цей об'єкту покупця
		<i>Лізинг постачальник у</i>	постачальник, хоча й виступає в ролі продавця та орендаря одночасно, але не є користувачем майна, яке він зобов'язується передати в сублізинг третій особі
2	За строками угоди	<i>Фінансовий лізинг</i>	лізингоодержувач на своє замовлення отримує у платне користування від лізингодавця об'єкт лізингу на термін, не менший за той, за який амортизується 60% вартості об'єкта лізингу
		<i>Оперативний лізинг</i>	лізингоодержувач на своє замовлення отримує у платне користування від лізингодавця об'єкт лізингу на строк, менший за той, за який амортизується 90% вартості об'єкта лізингу
		<i>Пайовий</i>	суть його полягає в об'єднанні кількох фінансових установ для фінансування крупної операції з лізингу. При цьому сума інвестованих кредиторами коштів не може перевищувати 80% вартості набутого для лізингу майна
		<i>Груповий лізинг</i>	орендодавцем виступає група учасників (акціонерів)
3	За обсягом обслуговування	<i>Чистий лізинг</i>	угода, за якої за всіх інших умов технічне обслуговування устаткування, переданого у користування, лягає на лізингоодержувача
		<i>Мокрий лізинг</i>	звільняє лізингоодержувача від зобов'язань

1	2	3	4
4	За об'єктом	<i>Лізинг нерухомості</i>	лізингодавець буде або купує нерухомість за дорученням орендаря і передає йому для користування у виробничих та комерційних цілях з правом викупу або без нього по закінченні строку договору
		<i>Лізинг рухомого майна</i>	поділяється на лізинг виробничого і будівельного обладнання, комп'ютерів, транспортних засобів, верстатів і т.д.
5	За відношенням до податкових пільг	<i>Фіктивний лізинг</i>	має спекулятивний характер і розрахований на одержання прибутку за рахунок діючих у країні податкових та інших пільг
		<i>Дійсний лізинг</i>	з правової точки зору повинен відповідати чинному законодавству та економічному змісту лізингу
6	За типом лізингових платежів	<i>Грошовий лізинг</i>	коли всі платежі здійснюються у грошовій формі
		<i>Компенсаційний лізинг</i>	передбачає платежі у формі поставки товарів, що виробляються на орендованому обладнанні, або у формі надання зустрічних послуг
		<i>Змішаний лізинг</i>	базується на поєднанні грошових і компенсаційних платежів

Існують різні ознаки класифікації видів лізингу. Залежно від типу майна, яке може бути об'єктом лізингу, розрізняють лізинг рухомого майна (машини, транспортні засоби, устаткування тощо) та лізинг нерухомого майна (споруди, будівлі, їхні структурні компоненти тощо).

Відповідно до того, чи було майно раніше в користуванні, розрізняють лізинг нового майна, що не використовувалося, та лізинг майна, яке вже було в користуванні[3].

Слід зазначити, що в Україні сьогодні можуть застосовуватись далеко не всі види лізингу через відсутність необхідної законодавчої бази (законодавчо дозволені лише фінансовий і оперативний, зворотний, пайовий і міжнародний лізинги). З економічного погляду лізинг схожий з кредитом, що надається під основні засоби. В останньому випадку кредитоодержувач за рахунок періодичних грошових внесків погашає борг, при цьому комерційний банк з метою забезпечення повернення кредиту зберігає за собою право власності на об'єкт, що кредитується до повного погашення кредиту [4]. Лізингоодержувач

стає власником об'єкта лізингу лише після закінчення строку договору. Отже, у лізингу елементи оренди взаємозв'язані з елементами кредитних правовідносин, а грошовий та матеріальний потік злиті в єдиний взаємозв'язаний комплекс грошово-майнових відносин. Тому лізинг ще називають кредит-орендою.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про фінансовий лізинг» від 12.12.2003 № 1381-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723/97>
2. Лізинг в Україні: статистико-економічний аналіз, прогноз, шляхи подальшого розвитку / Г.І. Купалова, Ю.С. Гринчук. – К.: Білоцерків. друк., 2007. – 236 с.;
3. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. – К.: КНЕУ, 2003. – 948 с.
4. Грищенко О. Фінансовий лізинг: історія, сучасність та перспективи розвитку / О. Грищенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua>

УДК 336.226.4

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Горяк А.В., студентка

Березовська Л.О., кандидат економічних наук, доцент

Тема екологічного податку є гострою та актуальною в Україні вже не перший рік. Це питання стосується як професійної екологічної спільноти, так і кожного громадянина України, адже безпосередньо впливає на якість життя.

Екологічний податок – це механізм відшкодування шкоди природі, заподіяній в результаті діяльності людини. У багатьох країнах світу це досить дієвий спосіб підтримки екології великими підприємствами, які відраховують відсоток від свого прибутку на екологічні проекти.

В Україні з 2011 р. запроваджено екологічний податок, який прийшов на зміну збору за забруднення навколишнього природного середовища. Відповідно до закону, його платять ті підприємства, які забруднюють природу. Всі вилучені кошти мають йти на відновлення навколишнього природного середовища, проте, як показує практика, вони використовуються не за призначенням.

У Верховній Раді запропонували два проекти закону, що дозволять підприємствам самостійно визначати, на що саме можуть піти кошти від екологічного податку.

Експерти заявляють, такий підхід активно застосовується у багатьох країнах світу, що дає можливість бізнесу самостійно підвищувати екологічність своїх потужностей [1].

У зарубіжних країнах екологічний податок стягується з підприємств, що забруднюють навколишнє природне середовище, й отримані кошти йдуть на вирішення екологічних проблем: будівництво очисних споруд, безпечну утилізацію відходів, збереження природних заповідників, флори, фауни, ландшафтні роботи і так далі. В Україні така практика також розписана на рівні законів, але з певними нюансами.

За даними Державної фіскальної служби, екологічний податок в нашій країні за викиди від стаціонарних джерел забруднення стягується двох видів:

- якщо джерело двоокис вуглецю, то податок перераховується до загального фонду державного бюджету в розмірі 100 %;
- якщо інші види забруднюючих речовин: 45 % податку - до загального фонду держбюджету і 55 % - до спеціального фонду місцевого бюджету.

На місцевому рівні кошти розподіляються за принципом 30/25 - в обласний та до місцевих бюджетів відповідно [2].

При цьому з 1 січня 2019 року ставка за викиди вуглецю зросла в 25 разів, з 0,41 грн/т до 10 грн/т. За попередньою оцінкою, сума надходжень становитиме приблизно 3 млрд грн. Ще 4 - 5 мільярдів країна отримає від зазначеного вище екологічного податку.

Проте, одна з головних проблем нинішньої системи оподаткування, що кошти від екологічного податку використовуються не завжди за призначенням, а тому проекти з охорони навколишнього природного середовища фінансують виключно за кошти бізнесу.

Ця проблема є надзвичайно гострою для більшості промислових підприємств України, адже наразі практично повністю відсутній державний механізм фінансування природоохоронних заходів. Тобто всупереч вимогам Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» на цей час в Україні екологічний податок має виключно фіскальну спрямованість та не використовується державою як економічний захід із забезпечення охорони навколишнього природного середовища [3].

Проблема забруднення навколишнього середовища була і є завжди актуальною в сучасному світі. Збереження екологічно-чистого середовища теперішнім та майбутнім поколінням – без сумніву, є тим, про що має дбати сучасне розвинене суспільство. Проявом такого відношення є екологічний податок, який має сприяти зменшенню шкідливих викидів підприємств та збільшенню фінансування витрат на покращення екологічного стану суспільства, що є важливою складовою якісного життя сучасного соціуму.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru2#Stru>
2. Основи екології. Екологічна економіка та управління природокористуванням [Текст]: Підручник / за заг. ред. д.е.н., проф Л.Г. Мельника та к.е.н, проф М.К. Шапочки. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2005 – 759 с
3. Саксонова О.М. Удосконалення економічного механізму природокористування та природоохоронної діяльності [Текст]: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н.: спец. 08.08.01 «Економіка природокористування і охорони навколишнього середовища» / О. М. Саксонова. – Київ, 2003. – 19 с.

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ ЯК СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Десякіна А.Р., студентка

Олійник Л.А., кандидат економічних наук, доцент

Фінансовий контролінг – це спеціальна система управління, яка цілеспрямована на визначення майбутнього фінансового достатку підприємства, а також шляхів його досягнення. Основною метою даного виду контролінгу є орієнтація управлінського процесу на максимізацію прибутку та вартості капіталу при мінімізації ризиків. Щоб прийняти правильне управлінське рішення, спочатку треба вивчити всі умови, в яких підприємство функціонує та виходячи зі встановлених цілей, оцінки та результатів аналізу альтернативних варіантів обрати найбільш оптимальний.

В сучасних умовах, особливість керування підприємством полягає не лише в управлінні його внутрішніх процесів, а й у необхідності моніторингу зовнішнього середовища та адекватного реагування на його вплив.

На даному етапі, науково-технічний прогрес, а також висока динамічність внутрішнього та зовнішнього середовищ сприяють перетворенню сучасних підприємств на більш складні системи. Для того, щоб забезпечити управління таких систем, насамперед, потрібно застосовувати нові методики. Розробка нових механізмів та методів координації внутрішніх процесів сприяють вдосконаленню системи управління підприємством. Одним із таких методів є контролінг.

До основних принципів, на яких базується система фінансового контролінгу можна віднести: багатофункціональність; орієнтованість на кількісні показники; спрямованість на досягнення фінансової стратегії підприємства; економічна ефективність; відповідність методів фінансового контролінгу специфіці методів фінансового аналізу та фінансового планування і своєчасність та простота побудови системи фінансового контролінгу [1].

Однією з особливостей контролінгу є його направленість на перспективу, пошук шляхів подальшого розвитку підприємства на базі аналізу факторів, які сприяли одержанню певних результатів. Проте, фінансовий контролінг орієнтований не лише на визначення майбутнього фінансового достатку підприємства, а й на його поточну діяльність, оскільки він забезпечує підвищення ефективності прийняття оперативних управлінських рішень.

В наш час не існує загальноприйнятих положень та стандартів, щодо впровадження контролінгу на законодавчому рівні. Формування системи фінансового контролінгу є досить складним та послідовним процесом, що полягає в розробці певної системи та у визначенні етапів її побудови.

Суб'єктами фінансового контролінгу є фінансові контролери. В процесі виконання поставлених завдань, вони використовують загальноекономічні та специфічні методи. До перших методів можна віднести: спостереження, порівняння, аналіз, синтез, систематизацію та прогнозування. До специфічних методів належать: вартісний аналіз, аналіз точки беззбитковості, SWOT - аналіз, методи фінансового прогнозування тощо.

Управлінський регламент фінансового контролінгу передбачає розробку планових показників, моніторингу та контролю щодо їх виконання, що зможе дозволити виявити та виправити певні відхилення, які виникли. Запровадження на підприємстві системи фінансового контролінгу дає змогу значно підвищити ефективність всього процесу управління фінансовою діяльністю.

На даному етапі розвитку економіки в Україні, фінансовий контролінг є досить недосконалою системою. Це, в першу чергу, викликано тим, що зовнішнє середовище є досить нестабільним, а значна частка економічної інформації являється недостовірною. Проте, існує декілька способів щодо вдосконалення системи фінансового контролінгу: прозорість і достовірність даних; впровадження інформаційних технологій; скорочення часу подання інформації та прийняття рішень; стратегічне планування; організація служби контролінгу.

У сучасних умовах виникає необхідність впровадження контролінгу на підприємствах і, особливо, на тих, що перебувають у стані фінансової кризи. Це

досить актуально в наш час, адже значна частка підприємств зіштовхується з проблемами, які є наслідками кризових явищ. Контролінг розглядають як елемент антикризового управління – управління, яке дає змогу попередити або пом'якшити кризові ситуації у виробничо-господарській діяльності, а також утримувати функціонування підприємства в режимі виживання в період кризи та виводити його з кризового стану з мінімальними витратами [2].

Отже, на даному етапі розвитку економіки будь-яке підприємство функціонує в досить жорстких умовах конкурентного середовища. Ефективність роботи підприємства в таких умовах визначається рівнем фінансового потенціалу та якістю управління фінансами на підприємстві, яке певною мірою забезпечується ефективною організацією та впровадженням системи фінансового контролінгу. Запровадження функцій контролю в систему управління дозволить підвищити рівень обґрунтованості прийнятих рішень, забезпечивши стабільність підприємств у динамічних умовах зовнішнього середовища й, у першу чергу, в умовах конкуренції.

Список використаних джерел

1. Маєвська Я.В. Види та місце фінансового контролінгу на підприємстві / Я. В. Маєвська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.6. – С.47-52
2. Петренко С. М. Контролінг в управлінні підприємством / Торгівля і ринок України. Тематичний зб. наук. пр. з проблем торгівлі і громадського харчування Донецьк: ТОВ «Лебідь», 2008. – С. 112-116.

УДК 336.221

ТОНКА КАПІТАЛІЗАЦІЯ, ЯК СПОСІБ УНИКНЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ

Дзюменко О.О., студентка

Долженко І.І., кандидат економічних наук, доцент

Розвиток міжнародних відносин створив такі позитивні глобальні тенденції, як зниження економічних бар'єрів між державами, розширення обсягів

міжнародного товарообігу та підвищення мобільності руху капіталів. В той самий час це спричинило ряд серйозних проблем перед традиційними податковими системами і дуже збільшило можливість мінімізації або повного ухилення від оподаткування.

Одним із основних способів часткового ухилення від оподаткування є виплата дивідендів під виглядом відсотків за наданий кредит, що носить назву тонка капіталізація. Зважаючи на постійне збільшення кількості транснаціональних компаній у світі та Україні, розуміння суті тонкої капіталізації та запобігання використанню даного методу стає дедалі актуальнішою темою дослідження.

Одним із основних напрямком діяльності компаній є її фінансування, що залежить від потреб та умов її здійснення. Існує два види фінансування, а саме фінансування шляхом збільшення статутного капіталу та фінансування за рахунок залучення коштів у вигляді запозичення. Беручи до уваги правила оподаткування податку на прибуток другий варіант фінансування є більш вигідніший для компаній, адже проценти відносяться до складу витрат, штучно їх збільшуючи, та зменшують базу оподаткування податку на прибуток, а ось дивіденди сплачуються з чистого прибутку після вирахування необхідних податків.

Отже, якщо фінансування здійснюється за рахунок позики від пов'язаних осіб – то велика частина прибутку компаній взагалі не оподатковується. Даний метод фінансування діяльності компаній у практиці оподаткування носить назву недостатньої капіталізації, або «тонкої капіталізації» (рис. 1).

За свідчать дані Державної фіскальної служби України, у 2017 р. 65 млрд грн. було виплачено у вигляді відсотків, які підпадають під ознаки «тонкої капіталізації». З них 49,3 млрд грн становили відсотки, сплачені пов'язаній особі-нерезиденту, якщо сукупна сума боргових зобов'язань перевищує капітал більше ніж у 3,5 рази; і ще 15,7 млрд грн – відсотки, сплачені нерезидентам, що зареєстровані у «податкових гаванях».

З метою протидії надмірного зменшення податкової бази податку на прибуток, що ґрунтується на використанні боргового капіталу, створили певні правила які мають назву правила «тонкої капіталізації» [3]. Дані правила зменшують зацікавленість у борговому фінансуванні між пов'язаними особами через обмеження суми завищених процентів як складової витрат під час розрахунку податку на прибуток.

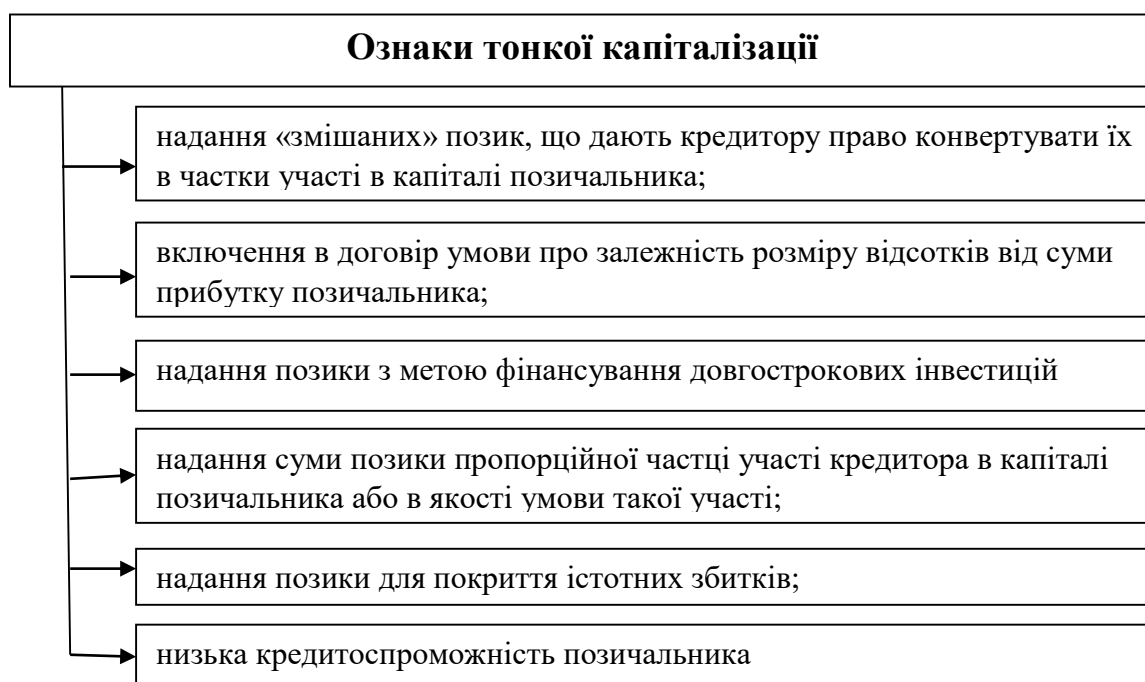

Рис. 1. Ознаки тонкої капіталізації [1, 2]

Правила «тонкої капіталізації», введені в Україні, відповідають європейській та світовій практиці оподаткування в частині запроваджених обмежень, але деякі питання все ж потребують певних заходів, а саме: удосконалення конвенцій про уникнення подвійного оподаткування та конвенцій в аспекті оподаткування пасивних доходів нерезидентів; необхідності

законодавчих змін у частині запровадження податкової різниці щодо обмеження витрат від переоцінки фінансових зобов'язань в іноземній валюті; подальшого врегулювання правил «тонкої капіталізації» в комплексі з правилами трансфертного ціноутворення для запобігання використанню схем агресивного податкового планування; уточнення сфери застосування обмеження для унеможливлення двозначного трактування норми щодо застосування правил «тонкої капіталізації».

Список використаних джерел

1. Проскура К. П. Тонка капіталізація: сутність і правила застосування в системі руху глобальних фінансових потоків/ К. П. Проскура //Незалежний аудитор. – 2016. – №15. – С.29-37.
2. Маркевич О.В. Правила «тонкої капіталізації» в Україні: аспект оподаткування/ О. В. Маркевич//Облік і оподаткування. – 2016. – №2. – С. 72-84.
3. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua> .

УДК 368

ЕКОЛОГІЧНЕ СТРАХУВАННЯ

Додачко С.А., студент

Олексієнко А.І., асистент

Страховання екологічної відповідальності вперше було введено в 1978 році і з тих пір постійно розвивається. Страхова компанія AIG представила свою власну версію страхування відповідальності за шкоду навколишньому середовищу під своєю торговою маркою «Юридична відповідальність за забруднення» в 1980 році. AIG вперше представила екологічну відповідальність підрядників під торговою маркою «Відповідальність за забруднення підрядників» в 1986 році. У 2015 році є більш 100 різних справжніх форм полісів екологічного страхування. Ємність ринку перевищує 200 мільйонів доларів США в рамках відповідальності за один ризик.

Справжнє екологічне страхування повинно мати угоду про страхування, яке передбачає конкретне покриття збитків, що виникають в результаті викиду або витоку забруднюючих речовин. Як мінімум, страхове покриття буде поширюватися на збитки, що виникають в результаті:

Тілесне ушкодження (відображає і іноді покращує визначення, що використовується в загальній політиці відповідальності)

Пошкодження майна (відображає і іноді покращує визначення, що використовується в політиці)

Витрати на очищення (зазвичай відповідно до вимог природоохоронного законодавства з можливими поліпшеннями по класах бізнесу)

Витрати на захист (зазвичай включаються в межі відповідальності).

Існує три основних форми поліса страхування екологічної відповідальності.

Відповідальність за погіршення стану навколишнього середовища (продається під різними найменуваннями продуктів). Покриття поширюється тільки на перераховані місця.

Ця форма політики може забезпечити покриття витрат на прибирання, переривання бізнесу, втрату орендної плати та покриття додаткових витрат. Ці розширення охоплення особливо важливі для комерційних будівель і житлових ризиків, таких як житлові комплекси і готелі. Що стосується процесу подачі заяви на страхування, страховикам в основному необхідно знати про раніше існуючих умовах забруднення в застрахованих місцях (якщо такі є), сировина або запаси в застрахованих місцях, а також розмір і використанні застрахованого майна.

Покриття поширюється на випадки забруднення, що виникають в результаті операцій застрахованого, як описано в заяві на страхування. У деяких випадках заявка на страхування стає частиною страхового полісу. Андерайтери в основному повинні мати опис застрахованих операцій і вимір відносного розміру страхуються операцій, яке зазвичай вимірюється в доларах валового доходу. У більшості випадків професійна відповідальність за збитки, пов'язані з забрудненням, забезпечується відповідно до політики професійної

відповідальності, яка не виключає забруднення. Процес подачі заяви на страхування відображає традиційну відповідальність за професійну відповідальність з акцентом на професійну кваліфікацію застрахованого.

Комплексний розвиток екологічного страхування в Україні дозволить:

- зменшити бюджетні витрати на ліквідацію аварійних та надзвичайних ситуацій;
- збільшити відповідальність підприємств та зацікавленість місцевих органів влади у мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище;
- забезпечити цільове використання коштів, виділених на ліквідацію та запобігання забрудненню навколишнього середовища;
- посилити контроль за потенційно небезпечною діяльністю та підвищити вимоги щодо екологічної безпеки.

Таким чином, у сучасній фінансово-економічній ситуації в країні розвиток страхування екологічної відповідальності може стати справжнім механізмом забезпечення екологічної безпеки, ринковим важелем для підприємств контролювати масштаби промислового забруднення та зменшити його рівень, подолати наслідки надзвичайні ситуації та стимулюють зростання національної економіки.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про страхування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96>
2. Базилевич В.Д. Страхування: підручник / В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич, Р.В. Пікус та ін.; за загальною редакцією В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2008. – 1019.
3. Віленчук О.М. Концептуальні засади розвитку екологічного страхування в лісовому господарстві / О.М. Віленчук // Фінанси України. – 2007. – № 5.

ПРОБЛЕМИ УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ

Дуда І.А., студент

Олексієнко А.І., асистент

Проблема ухилення та уникнення від сплати податків є одним із видів економічних злочинів, тому займає провідне місце і потребує нагального вирішення, зокрема в Україні. Рівень тіньової економіки України коливається в межах 35-45 %, водночас цей показник в країнах Європи дорівнює 5-10 % від ВВП.

Основними сегментами тіньової економіки і механізмами одержання тіньових прибутків є корупція; приховування реальних прибутків громадян, а також прибутків підприємств від оподатковування (ухилення від сплати податків); нелегальний експорт капіталів; незаконна приватизація державної власності; одержання тіньових прибутків шляхом схованого вилучення з обороту різниці між офіційними і реальними цінами на товари і послуги; випуск і реалізація невраховуваної продукції і надання невраховуваних послуг; фінансове шахрайство [2].

В Україні виникла унікальна ситуація – на даний момент утворився цілий клас людей, які мають прибутки, значні або незначні, законні або незаконні, але ніколи не платять з них податків. В країні, взагалі не існує такої проблеми, як легалізація доходів одержаних злочинним шляхом. Українське податкове законодавство побудоване таким чином, що такі доходи просто нема ніякої необхідності легалізувати [4].

На відміну від більшості країн з аналогічним ВВП на душу населення, і навіть на відміну від більшості розвинених країн, в економіці України домінують великий та надмірно великий бізнес. Тому, підхід до оподаткування, звичний для розвинених країн, де більша частина податків стягується з людей середнього класу, не може працювати в Україні просто тому, що цей середній клас є занадто крихтним, щоб годувати державу. В Україні середній клас переважно пов'язаний з малим та мікробізнесом.

Податки існують для забезпечення надходжень до державного бюджету. Таким чином, бурхливе ухилення від сплати податків означає, що податкова система не виконує свого основного обов'язку. В Україні, де ухилення від сплати податків є нормою, а не відхиленням, чесні платники податків перебувають у не вигідному становищі. Чесний бізнес — це швидше виняток, ніж правило, та й вижити у конкурентній боротьбі такому бізнесу значно складніше.

Способи ухилення від податків безперервно вдосконалюються, пристосовуються до мінливих умов економічного життя. Дуже популярним способом ухилення від оподаткування є використання офшорів. Всім офшорним компаніям та їхнім співробітникам закони цієї офшорної зони надають такі пільги: пільговий податок на прибуток; нульовий податок на проценти, дивіденди, гонорари; звільнення від валютного контролю; пільгові ставки прибуткового податку для іноземних співробітників; безмитний ввіз товарів. Тому це вигідно підприємцям — реєструвати своє виробництво і капітали в офшорних зонах. Одним із популярних центрів «офшор» є Британські Віргінські острови.

Світовий досвід свідчить, що система оподаткування може бути ефективною лише тоді, коли при її формуванні враховують національні особливості розвитку економіки. За останні роки податкова система України зазнала значних змін у принципах та механізмах оподаткування, які спрямовані на забезпечення достатнього обсягу надходжень податкових платежів до бюджетів, справедливий підхід до всіх платників податків, забезпечення ефективнішого функціонування економіки держави. Але такі позитивні зміни слід продовжувати, вдосконалювати і запроваджувати в практику. Тобто вітчизняна система оподаткування потребує подальшого реформування, щоб закрити основні лазівки та саму можливість створити нові, та стати справедливими та сприятливими для бізнесу.

Звичайно, вдосконалення управління завжди є хорошою ідеєю, однак це не так просто здійснити. Бурхлива корупція та порушення законів - це лише найвідоміші вияви інституційної слабкості, а не її причини. Не секрет, що

більшість «бюрократів» в Україні, принаймні у сферах, які безпосередньо взаємодіють з бізнесом, зайняли свою позицію - у багатьох випадках за мільйонні хабарі - не для того, щоб служити людям, а щоб заробляти гроші.

При реформуванні податкової системи потрібно забезпечити такі умови оподаткування, щоб платникам було не вигідно ухилятися від цього обов'язку.

Проблему зарплат у конвертах справді можна вирішити лише шляхом скорочення податку на працю та податку на доходи фізичних осіб — останній не має перевищувати 10%, як і податок на виведений капітал.

На практиці потрібно не збільшувати кількість перевірок і розміри штрафів, а вдосконалювати демократичні інститути, активізувати боротьбу з корупцією, усунути ганебні явища, коли політики та чиновники разом з олігархами, зловживаючи владою в особистих корисливих інтересах, прикривають існування різноманітних посередницьких структур, порушують правила чесної ринкової конкуренції, домагаючись різного роду податкових пільг "своїм" підприємствам, територіям, галузям. Навіть незначне зростання імовірності покарання посередників приведе до позитивного ефекту у справі звуження масштабів ухилення.

Список використаних джерел

1. Вавілов П.М. Ухилення від сплати податків в Україні: причини виникнення та шляхи подолання проблеми / П. М. Вавілов // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2013. – №2. – С. 24-27.

2. Горобінська І.В. Тіньова економіка – як результат ухилення від сплати податків [Електронний ресурс] / І.В. Горобінська, О.І. Шептунова // Збірник наукових праць НТУ. – 2009. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>.

3. Офіційний сайт Державної служби статистики http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2014/zb/12/zb_dsvsmpdf.zip

4. Шаповалов О.О. Податкова система України та її недоліки / О.О. Шаповалов, О.Й. Шевцова // Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка». – 2010. – Вип. 4(2). – С. 48–53.

ІНОЗЕМНЕ ІНВЕСТУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Ігнатенко І.А., студентка

Давиденко Н.М., доктор економічних наук, професор

Іноземні інвестиції — цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту [1]. Залучення іноземних інвестицій дає змогу країні реципієнту отримати ряд вигод, основними з яких є поліпшення платіжного балансу; трансфер новітніх технологій та ноу-хау; комплексне використання ресурсів; розвиток експортного потенціалу і зниження рівня залежності від імпорту; досягнення соціально-економічного ефекту.

Головною причиною низького рівня інвестиційної активності в аграрному секторі національної економіки є незавершеність законодавчого врегулювання, надмірний податковий тиск, вплив на виробництво природно-кліматичних умов, недотримання українськими партнерами договірних зобов'язань та інші чинники, що формують інвестиційний клімат держави, який в Україні має позитивні і негативні прояви [2].

Негативними чинниками є: відсутність податкових пільг для іноземних інвесторів та дієвої системи страхування ризиків, недорозвиненість інфраструктури села (дороги, зв'язок, комунікації), мережі комерційних банків, кредитних спілок у сільській місцевості, відсутність розвинутої інфраструктури ринку та розвитку системи маркетингу для реалізації сільськогосподарської продукції, нестійкість рівня цін. До позитивних можна віднести те, що на правовому рівні практично не існує обмежень щодо обсягів інвестування, створено кращі умови для руху капіталів, підприємствам з іноземними інвестиціями дозволено використовувати метод прискореної амортизації з підвищенням діючих норм не більше, ніж у два рази.

На сьогоднішній день однією з головних проблем вітчизняної економіки виступає низька віддача від інвестицій та їх неефективний розподіл. Проводячи аналіз іноземних інвестицій за видами економічної діяльності, відмітимо, що найбільша частина ПІІ надходить у розвинуті сфери економічної діяльності. Причому, незважаючи на значне скорочення прямих інвестицій внаслідок ускладнення соціальної, політичної та економічної ситуації, у країні їх концентрація за видами економічної діяльності залишається майже незмінною (табл. 1).

Таблиця 1

**Прямі інвестиції в економіці України за видами економічної діяльності
станом на 1 січня, млн дол. США**

Види економічної діяльності	2010 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення, 2018 р. до 2010 р., +,-
Сільське, лісове та рибне господарство	669,2	502,2	586,2	621,9	-47,3
Промисловість	16473,7	9893,6	9667,6	9667,6	-6806,1
Будівництво	1082,2	1104,1	1043,3	1052,1	-30,1
Оптова роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	4341,1	5247,4	5106,5	5140,8	799,7
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	923,6	1088,0	1086,0	1164,4	240,8
Операції з нерухомим майном	2371,3	3882,1	3764,4	3790,6	1419,3
Телекомунікації	1572,3	2089,4	2075,7	2163,6	591,3
Професійна, наукова та технічна діяльність	1133,1	2222,6	2253,5	2303,6	1170,5

Джерело: побудовано за даними Держкомстату України [3]

Як видно з даних таблиці 1 бачимо, що станом на 01.01.2018 року обсяг прямих іноземних інвестицій в аграрний сектор порівняно з 2010 роком зменшився на 47,3 млн дол. США та 88,9 млн дол. США відповідно, що є вкрай невтішною тенденцією. У порівнянні з іншими видами економічної діяльності в агросектор спрямовується найменша кількість іноземних інвестицій. Станом на 01.07.2018 року прямі інвестиції в агросектор склали близько 1,7 % від загальної

кількості іноземних інвестицій в економіку України (580,3 з 32 629,9 млн дол. США).

В умовах глобалізації залучення інвестицій є найбільш вагомим чинником економічного зростання, поліпшення економічної ситуації в країні та покращення добробуту населення. В аграрному секторі економіки залучення інвестицій виступає також засобом забезпечення продовольчої безпеки держави, гарантом розвитку всіх його сфер. Україна володіє досить потужним, однак нереалізованим, інвестиційним потенціалом, розвиток якого стримується чинниками переважно макроекономічного характеру. Це дозволяє стверджувати про необхідність обґрунтування та імплементації виваженої політики, в межах якої доцільними є підвищення прозорості інвестиційного ринку. Особлива увага уряду повинна спрямовуватись на визначення першочерговості застосування тих механізмів, що найбільшою мірою сприятимуть розвитку галузей аграрного сектору. Використання того чи іншого механізму залучення іноземних інвестицій має відбуватись з урахуванням науково обґрунтованих внутрішніх та зовнішньоекономічних пріоритетів України.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.96 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon1.rada.gov.ua>
2. Покатаєва О.В. Роль інвестицій у підвищенні конкурентоспроможності галузей економіки / О.В. Покатаєва // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2011. – №3. – С. 232 – 237.
3. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

ОСОБЛИВОСТІ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ В УКРАЇНІ

Ігнатенко І.А., студентка

Долженко І.І., кандидат економічних наук, доцент

На сьогодні, банки займають особливе місце в ринковій економіці та перебуваючи у тісному зв'язку з усіма її ланками. Банківський сектор, як центр концентрації та перерозподілу капіталу, істотно впливає на розвиток організацій, галузей та економіки в цілому.

Податкове регулювання банківської діяльності в узагальненому вигляді трактують як цілеспрямований комплексний процес використання засобів та інструментів впливу державної податкової політики на банківську діяльність з метою стимулювання чи стримування надання банківських послуг для отримання позитивних соціально-економічних результатів [1, 2]. Погоджуючись в цілому із даним визначенням, варто звернути увагу на те, що воно не враховує специфіку діяльності банків, ставлячи їх в один ряд з усіма іншими господарюючими суб'єктами. Тому пропонуємо податкове регулювання розглядати як систему особливих заходів, спрямованих на втручання держави в діяльність банків як з метою наповнення державного бюджету та забезпечення розвитку економіки держави.

Функції, що виконуються банком в системі податкових відносин, формують відповідне податкове поле (табл. 1), яке і визначає значною мірою можливості управління оподаткуванням як фактором діяльності (мінімізація або оптимізація як прямого так і опосередкованого впливу). Податкове поле визначається сукупністю податків і зборів, що сплачуються банком (за рахунок власних коштів, чи за дорученням та рахунок інших осіб), із характеристикою їх параметрів (об'єкт оподаткування, ставка податку, термін сплати, податкові пільги).

Основні податки та збори у складі податкового поля банку

Функції банку в податкових відносинах	Види податків згідно ст. 9,10 ПКУ [3]		
	Загальнодержавні податки	Обов'язкові платежі	Місцеві податки
Податкове поле банку як платника податків	ПДВ Податок на прибуток	Єдиний соціальний внесок	Податок за землю. Податок на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки
Податкове поле банку як податкового агента	Податок на дивіденди. Податок на доходи фізичних осіб	Єдиний соціальний внесок	

Основний податок, який сплачується банками є податок на прибуток підприємств. Банки є, як правило, рентабельними підприємствами, що отримують основну частину доходів у вигляді плати за надання фінансових послуг фізичним і юридичним особам. Доходи і витрати, які визнані банком, від здійснення банківської діяльності згідно із Законом України «Про банки і банківську діяльність» [4] та від іншої діяльності, що здійснюється відповідно до законодавства України, з метою відображення їх у фінансовій звітності слід розглядати як доходи і витрати, отримані в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності банку [3].

Таблиця 2

**Доходи, витрати та фінансовий результат діяльності банків України
за 2015–2019 рр., млн грн**

№	Показник	01.01.15 р.	01.01.16 р.	01.01.17р.	01.01.18р.	01.01.19р.
1.	Доходи	210201	199193	190691	178054	204554
2.	Витрати:	263167	265793	350078	204545	182215
3	Податок на прибуток	-2383	-406	-418	3681	5057
4.	Чистий прибуток (-збиток)	-55966	-66600	-159388	-26491	22339

**Побудовано за даними [5]*

Дані таблиці свідчать про поступове нарощення банками України позитивного фінансового результату і, відповідно, сплати податку на прибуток до бюджету.

Підводячи підсумки дослідження проблеми оподаткування банківської діяльності ми дійшли висновку, що розвиток банківництва в Україні та

вдосконалення системи оподаткування – це два паралельні та взаємопов’язані шляхи. Суть проблемних питань, які потребують оптимального вирішення, полягає у механізмі взаємовідносин банків і контролюючих органів, які регулюються чинним не зовсім досконалим і суперечливим податковим законодавством. Це ускладнює можливість банків виконувати покладені на них важливі функції щодо безперебійного забезпечення економіки необхідною кількістю фінансових ресурсів та поставлених державою не менш важливих завдань щодо розвитку сфери матеріального виробництва. Виходом із ситуації, що склалася на сьогодні, може стати активізація стимулюючої функції державного податкового регулювання банківських установ, що дасть можливість забезпечити, з одного боку, сприятливі макроекономічні умови для формування стабільної банківської системи, а з іншого – перетворити її на дієвий інструмент інвестиційного процесу і, як наслідок економічного зростання держави.

Список використаних джерел

1. Дзюба О.В. Податкове регулювання банківської діяльності в Україні та визначення його пріоритетних функцій [Текст] / О.В. Дзюба // Економічний вісник Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету ім. Г. Сковороди (Фінанси, грошовий обіг, кредит). – 2011. – №17/1.
2. Реверчук Н.Й. Зарубіжний досвід податкового регулювання банківської діяльності та його застосування в Україні [Текст] / Н.Й. Реверчук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2008. – Вип.18.5. – С.221-225.
3. Податковий Кодекс України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print#n1297>
4. Закон України «Про банки і банківську діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
5. Показники банківської системи: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442

СУТНІСТЬ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ СТАНУ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Кіча А.О., студентка

Олійник Л.А., кандидат економічних наук, доцент

Оборотний капітал – це засоби виробництва, що беруть участь тільки в одному виробничому циклі, під час якого переносять цілком свою вартість на вартість виготовленої продукції. Оборотний капітал є одним з найважливіших факторів, який відіграє важливу роль у процесі сільськогосподарського виробництва та впливає на формування собівартості продукції.

Оборотний капітал визначає темпи розвитку суб'єктів господарювання, впливає на формування витрат на виробництво продукції (робіт, послуг), а це – необхідна умова ефективного функціонування підприємства в умовах ринку. Наявність оптимального обсягу і раціональної структури оборотного капіталу сприяє підвищенню ефективності господарювання сільськогосподарських підприємств [1].

Оборотний капітал знаходиться у постійному русі, послідовно проходячи всі стадії кругообігу. Його запас на кожній стадії повинен бути таким, щоб забезпечити неперервну роботу підприємства.

Забезпеченість аграрного підприємства оборотним капіталом визначається за такими показниками:

- фондозабезпеченість виробництва, що визначається діленням середньорічної вартості оборотного капіталу на площу сільськогосподарських угідь підприємства;

- ступінь забезпеченості підприємства оборотним капіталом, що розраховується як частка від ділення його фактичної наявності на кінець року на сукупний норматив цих засобів;

- вартісне співвідношення між оборотним й основним капіталом, яке визначається діленням середньорічної вартості оборотного капіталу на середньорічну вартість основного виробничого капіталу [2].

Особливістю кругообігу оборотного капіталу в аграрних підприємствах є те, що він авансується на тривалий час, нерідко на рік і більше [3].

Структура оборотного капіталу - це кількісне співвідношення окремих елементів у загальному обсязі оборотних коштів, виражене у відсотках до підсумку.

У своєму пересуванні обігові кошти проходять послідовно три стадії: постачання, виробництво і збут.

Перша стадія кругообігу коштів (підготовча) перетворення коштів у форму виробничих запасів.

Друга стадія пов'язана з процесом виробництва. На цій стадії продовжує авансуватися вартість продукції, що виготовляється.

Третя стадія - реалізація (продаж) готової продукції. Грошова форма, яку отримують оборотні кошти на третій стадії їх кругообігу, одночасно є і початковою формою нового обороту капіталу [3].

Ефективність використання оборотних коштів на підприємстві характеризується швидкістю їхнього обороту (оборотністю).

Коефіцієнт оборотності (кількість оборотів), що розраховується шляхом ділення вартості реалізованої продукції за діючими оптовими цінами за певний період на середній залишок оборотних коштів за той самий період.

Коефіцієнт оборотності показує, скільки оборотів здійснили оборотні кошти за певний період.

Показником, оберненим коефіцієнту оборотності, є коефіцієнт завантаження оборотних коштів, який показує, скільки оборотних коштів припадає на одну грошову одиницю реалізованої продукції за певний період [4].

Нині одним із основних завдань підприємства є ефективне використання оборотного капіталу, цього можна досягнути прискоренням їх оборотності на всіх стадіях кругообігу. Щоб прискорити оборотність оборотного капіталу в аграрних підприємствах необхідно: ліквідувати наднормативні запаси матеріалів; удосконалити нормування оборотних коштів; впроваджувати нові техніки та технології; раціонально організувати збут готової продукції,

своєчасно оформляти документацію; дотримуватися договірної та платіжної дисципліни.

Список використаних джерел

1. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: підручник. – 2-ге вид. / В. Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2002. – 624 с.
2. Болтянська Л.О. Економіка підприємства: навч. посібник. / Л.О. Болтянська, Л.О. Андрєєва, О.І. Лисак. – Херсон: Олді - плюс, 2015. – 668 с.
3. Оборотні кошти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: dl.sumdu.edu.ua/textbooks/93594/563663/index.html
4. Суліма Н.М. Економіка і фінанси підприємства: підручник. / Н. М. Суліма, Л. М. Степасюк, О. В. Величко. – Київ: Компрінт, 2015. – 465 с.

УДК 330.322.2:631

КАПІТАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ В АПК УКРАЇНИ

Колодяжна В.О., студентка

Давиденко Н.М., доктор економічних наук, професор

Зважаючи на те, що Україна – аграрна країна, агропромисловий комплекс (АПК) вважається одним із найважливіших секторів економіки України. Вітчизняні агропромислові підприємства в останні роки прикладають максимум зусиль для завоювання лідерства із виробництва та експорту аграрної продукції. Для закріплення даної позиції та підвищення конкурентоспроможності підприємств необхідним є залучення фінансових ресурсів. Тому все більш актуальним постає питання щодо створення сприятливих умов для зростання обсягу фінансових ресурсів з метою фінансового забезпечення капітальних інвестицій підприємств АПК, адже капітальні інвестиції виступають важливим стимулом для виробництва та стабільного економічного зростання.

Капітальні інвестиції – інвестиції, що спрямовуються у будівництво, виготовлення, реконструкцію, модернізацію, придбання, створення необоротних

активів, а також авансові платежі для фінансування капітального будівництва [3].

Капітальні інвестиції підприємств АПК відбуваються за такими напрямками: інвестиції у нове будівництво, до якого відносять будівництво птахофабрик, тепличних комбінатів, інфраструктури та адміністративних будівель та споруд; інвестиції у розширення діяльності підприємств АПК та інвестиції у реконструкцію і модернізацію основних засобів підприємств АПК, яке здійснюється без будівництва нових і розширення діючих об'єктів [1].

В таблиці 1 наведено загальний обсяг капітальних інвестицій в АПК України за період 2015-2018 рр.

Таблиця 1

Капітальні інвестиції в АПК України в 2015-2018 рр.

Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Капітальні інвестиції (усього в млн. грн.)	273116,4	359216,1	448461,5	578726,4
Капітальні інвестиції підприємств сільського, лісового та рибного господарств (млн. грн.)	30154,7	50484,0	64243,3	66104,1
Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг (млн. грн.)	29309,7	49660,0	63400,7	65059,4
Лісове господарство та лісозаготівлі (млн. грн.)	788,5	777,1	768,9	980,3
Рибне господарство (млн. грн.)	56,5	46,9	73,7	64,4
Питома вага капітальних інвестицій, освоєних підприємствами АПК в Україні, %	11,0	14,1	14,3	11,4

Джерело: сформовано автором за даними [2]

За даними таблиці спостерігається тенденція до зростання обсягу капітальних вкладень у період з 2015 до 2018 року. У 2018 р. в аграрний сектор було направлено 65059,9 млн. грн. капітальних інвестицій, тоді як у 2015 р. – 29309,7 млн. грн. Всього за останні 5 років в агросектор було спрямовано 280,3 млрд. грн. капітальних інвестицій. Досить велика частина коштів, а саме 135,4 млрд. грн. направлені в АПК України у 2017-2018 рр.

Отже, капітальні інвестиції в АПК України є невід'ємною складовою його господарської діяльності. Аналіз динаміки капітальних інвестицій показує, що з

усього обсягу капітальних інвестицій на галузь сільського господарства припадає в середньому 13%. Невелика частка даного виду інвестицій в АПК України пояснюється такими факторами: зносом основних засобів агропідприємств, нестабільністю політичної та економічної ситуації в країні, значним рівнем інфляції та ін. Для формування сприятливого рівня інвестиційної діяльності в даній галузі необхідно удосконалювати організаційно-правовий механізм інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств для залучення не лише вітчизняних капітальних інвестицій, а й іноземних.

Список використаних джерел

1. Агробізнес сьогодні. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://agro-business.com.ua/>
2. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Закон України «Про інвестиційну діяльність». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.

УДК 336.64

ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Коцюруба О.М., студентка

Тітенко З.М., кандидат економічних наук, старший викладач

Для здійснення будь-якої господарської діяльності кожне підприємство повинно мати у своєму розпорядженні визначене майно, що належить йому на правах власності чи володіння. Все це майно, яким володіє підприємство і яке відображене в його балансі, називається активами підприємства.

Активи – це ресурси, контрольовані підприємством, використання яких приведе до отримання економічних вигод у майбутньому [1].

Для того, щоб досягти найкращих результатів діяльності підприємства, потрібно відстежувати і аналізувати динаміку використання активів і, звісно, вдосконалювати систему планування на підприємстві.

Фінансовий стан підприємства і його стійкість в значній мірі залежать від того, яке майно наявне у підприємства, в які активи вкладено капітал і який фінансовий результат вони йому приносять [2].

Розглядаючи активи як об'єкт управління, необхідно відмітити особливості деяких окремих складових частин. Зокрема, найменш мобільна частина балансу – необоротні активи. Ці активи менш ліквідні, ніж оборотні, але і менший ризик інфляційного знецінення. До основних переваг необоротних активів, порівняно з оборотними, можна віднести можливе збільшення ринкових цін на нерухомість швидшими темпами, аніж темпи інфляції та здатність приносити стабільний прибуток за несприятливої господарської кон'юнктури (форма орендних та лізингових платежів).

Оптимізація загального обсягу необоротних активів підприємства здійснюється з урахуванням знайдених в процесі аналізу можливих резервів зростання використання цих активів в наступному періоді.

Щодо оборотних активів, то слід виділити можливість швидкої реструктуризації оборотних активів та знаходження частини оборотних активів у вигляді готових засобів платежу.

Особливу увагу слід приділяти оптимізації структури обігових коштів, дослідженню резервів прискорення їх обертання.

Для того, щоб підвищити прибутковість бізнесу, можна не тільки скоротити період, на який оборотні кошти залучаються у фінансовий цикл, а й зменшити обсяг втягуються оборотних коштів, щоб виконати кілька циклів одночасно [3].

Управління активами має передбачати визначення оптимальної величини, розробку варіантів фінансування та забезпечення ефективності їх використання. Оптимальна величина активів повинна забезпечувати безперебійне ефективне функціонування підприємства.

Практика роботи підприємств підтверджує наявність прямої залежності ефективності їх діяльності від рівня якості та наукової обґрунтованості системи управління оборотними активами.

Отже, при побудові стратегії оптимізації структури активів мета зводиться до максимізації доходів від оптимізованої структури. Оптимальною буде вважатися та структура активів підприємства, яка забезпечить максимальну доходності з кожного елементу при всіх рівних умовах. І важливим є те, що для кожного виду активів необхідний самостійний підхід до управління.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» від 29.10.2019 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.
2. Бондаренко О. С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств. Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – С.56-59
3. Абдурахманова А.Е., Кремповая Н.Л. Оптимізація управління активами підприємства. Культура народів Причорномор'я. – 2017. – С.113-116

УДК 336.226.11

ДИВІДЕНДНА ПОЛІТИКА ТА ЇЇ ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Кочубей О.М., студентка

Долженко І.І., доцент, кандидат економічних наук

Одним з важливих завдань фінансового менеджменту є формування та реалізація політики підприємства в галузі виплати дивідендів.

Дивідендна політика – це сукупність цілей і завдань, які ставить перед собою керівництво підприємства у сфері виплати дивідендів, а також сукупність методів і засобів їх досягнення [1]. Вона є складовою загальної політики управління прибутком, що проявляється в оптимізації пропорцій між його частинами, які споживаються і капіталізуються, а також частиною загальної фінансової стратегії і політики формування власних фінансових ресурсів підприємства.

На дивідендну політику впливають такі фактори:

– кредитні та фінансові обмеження;

- рівень оподаткування дивідендів і доходів від приросту капіталу;
- сприятливі форми інвестування;
- бажання акціонерів отримувати доходи в поточному періоді, а не в майбутньому (або навпаки).

Розрізняють такі типи дивідендної політики (рис. 1) [2, с.74].

Рис. 1. Типи дивідендної політики

Оскільки оподаткування поточних дивідендних доходів завжди вище, ніж майбутніх (з урахуванням фактора вартості грошей у часі, податкових пільг на реінвестований прибуток тощо), дивідендна політика повинна забезпечувати мінімізацію дивідендних виплат і, відповідно, максимізацію прибутку.

Світова практика визначає три основні загальноприйняті системи оподаткування дивідендів (рис. 2).

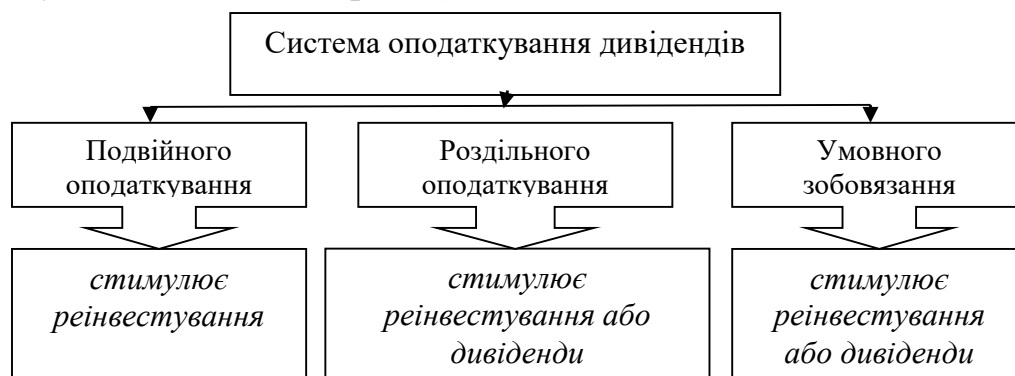

Рис. 2. Основні системи оподаткування дивідендів [3]

Це забезпечує найбільшу податковий захист доходів власників (акціонерів).

Україна – одна з країн Східної Європи, в якій функціонує багато акціонерних товариств, що є наслідком масової приватизації у 90-х роках, а також деякої моди минулих років на впровадження організаційної форми у вигляді акціонерних товариств.

В Україні діє система подвійного оподаткування дивідендів (табл. 1).

Таблиця 1

Система подвійного оподаткування дивідендів в Україні

Показник	Значення
Ставка податку з дивідендних доходів фізичних осіб, %	5
Чистий дохід підприємства до оподаткування, одиниць	100
Податок на прибуток підприємств, %	18
Чистий прибуток після сплати податків, одиниць	72
Податок на дивідендний дохід акціонера, одиниць	3,6
Дивіденди після сплати податку, одиниць	68,4
Ефективна ставка податку при системі подвійного оподаткування, %	21,6

Отже, діюча ставка податку на доходи фізичних осіб у вигляді дивідендів в Україні, з одного боку, стимулює розвиток фондового ринку та корпоративних традицій, а з другого, підтверджує фрагментарність податкової політики держави, спрямованої на підтримку заможних громадян шляхом мінімізації оподаткування.

Дивіденди є досить неоднозначною економічною категорією з точки зору їх регулювання, адже фактично виплата дивідендів означає вилучення частини капіталу з продуктивної сфери і перерозподіл її у сферу споживання. Проте розвиток корпоративної культури та фондового ринку сприятимуть тому, що дивідендна політика стає одним з головних критеріїв успішності інвестицій, що, в свою чергу, створить потребу в ефективній системі їх оподаткування.

Список використаних джерел

1. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навч. посіб. / О. О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.

2. Віннікова В. Сутність та зміст дивідендної політики підприємства / В. Віннікова // Вісник ТНЕУ. – 2015. – №4. – С.77-84.

3. Безпалько І. Оподаткування дивідендів: український досвід та зарубіжні реалії / І. Безпалько // Наукові записки – 2014. – / 4 (49) – 102-109. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nz.uad.lviv.ua/static/media/4-49/19.pdf>

УДК 336.3

СУЧАСНИЙ СТАН ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ

Кульнач Х.М., студентка

Мрачковська Н.К., кандидат економічних наук, доцент

У сучасних умовах одним із найбільш важливих елементів економічної політики держави є управління державним боргом. Державний борг прямо пов'язаний із проблемою економічної безпеки країни, його існування створює реальні й потенційні проблеми.

Відповідно до ст. 2 Бюджетного Кодексу України державний борг – це загальна сума заборгованості держави, яка складається з усіх випущених і непогашених боргових зобов'язань держави, включаючи боргові зобов'язання держави, що вступають у дію в результаті виданих гарантій за кредитами, або зобов'язань, що виникають на підставі законодавства або договору [1].

Виникнення боргу пов'язують з об'єктивними та суб'єктивними чинниками [2].

До об'єктивних відносять боргові зобов'язання за попередніми запозиченнями та за правом наступництва, погіршення світової економічної кон'юнктури, використання нових виробничих технологій тощо.

До суб'єктивних – маніпулювання податковою політикою, використання бюджетних коштів за нецільовим призначенням, невірну курсову політику НБУ, неефективне регулювання величини процентних ставок та інші.

Основними причинами зростання обсягу державного боргу є політична та соціально-економічна кризи; необхідність державної підтримки державних

підприємств та банків, малого та середнього бізнесу в країні; фінансування за рахунок державних запозичень дефіциту державного бюджету, зростання якого обумовлене збільшенням видатків на обслуговування державного боргу, тощо.

Дані, що наведені у таблиці 1, свідчать про щорічне зменшення частки гарантованого державою боргу протягом досліджуваних років.

Таблиця 1

**Динаміка й структура державного та гарантованого державою боргу
України упродовж 2016-2019рр. (млн. грн.)**

Показник	Обсяг боргу станом на:							
	31.12.16 р.		31.12.17 р.		31.12.18 р.		31.08.2019	
	Сума	%	Сума	%	Сума	%	Сума	%
Державний борг (прямий)	1 650 830	85	1 833 709	86	1 806 496	86	1 758 010	88
Гарантований державою борг	278 927	14	307 964	14	308 130	14	239 740	12
Сукупний борг	1 929 758	100	2 141 674	100	2 168 627	100	1 997 750	100

Джерело: [3]

Протягом вересня 2019 року сума державного та гарантованого державою боргу України зменшилась у гривневому еквіваленті на 69,44 млрд. грн. та у доларовому еквіваленті державний та гарантований державою борг збільшився на 1,02 млрд. дол. США.

Така ситуація щодо державного боргу України є неприйнятною, тому у процесі управління державним боргом необхідно забезпечити:

- пошук ефективних умов запозичення коштів з точки зору мінімізації вартості боргу;
- забезпечення своєчасної та повної сплати суми основного боргу та нарахованих відсотків;
- визначення оптимального співвідношення між внутрішніми та зовнішніми запозиченнями за умови збереження фінансової рівноваги в країні;
- забезпечення стабільності валютного курсу та фондового ринку України.[3]

На нашу думку, найкращим з існуючих методів скорочення державного боргу є зростання обсягів експорту товарів і послуг, які сприяють надходженням грошової маси в країну і як результат надходжень до бюджету.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України: від 08.07.2010 р. №2456-VI (зі змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради. 2010. № 50-51
2. Перша українська електронна бібліотека підручників [Електронний ресурс]. – Режим доступу: pidruchniki.com.ua
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

УДК 336.2

АКТУАЛЬНІ ЗМІНИ В СИСТЕМІ АДМІНІСТРУВАННЯ ЄДИНОГО ПОДАТКУ

Моргун А.С., студентка

Долженко І.І., кандидат економічних наук, доцент

Малий та мікробізнес – категорія суб'єктів господарювання, які стикаються з найгострішими викликами в умовах нестабільності, а тому потребують державної підтримки.

В Україні підтримка таких суб'єктів відбувається, зокрема через спрощену систему оподаткування, яка має суттєвий вплив на ведення бізнесу на мікрорівні, однак, певним чином консервує поточну ситуацію і не стимулює процеси розвитку мікробізнесу, ігнорує характеристики швидкої цифровізації економічних процесів та поступових змін парадигми ведення бізнесу в нових умовах.

З метою усунення зазначених проблем і захисту легального бізнесу від недобросовісної конкуренції, виведення з тіньового обігу частки готівкових розрахунків, «сірого» товару, покращення ефективності податкового адміністрування та державного контролю за розрахунковими операціями було

прийняті закони щодо детінізації розрахунків у сфері торгівлі і послуг [1, 2]. Вони зобов'язують підприємців використовувати касові апарати, вводиться електронний чек на товар чи послугу та грошова винагорода для покупців і великі штрафи для бізнесу, якщо товар продаватиметься без чека, а також багато іншого [3].

Таблиця 1

Ставки єдиного податку за групами у 2020 році [4]

Показники	1 група	2 група	3 група	
			платники ПДВ	неплатники ПДВ
Обмеження по обсягу доходу за календарний рік	300 000 грн.	1 500 000 грн.	5 000 000 грн. без ПДВ	5 000 000 грн.
Обмеження по кількості співробітників	0	10	Нема обмежень	
Дозволені види діяльності	продаж на ринках (тільки роздрібний) + надання послуг населенню	послуги платникам ЄП + послуги населенню + продаж товарів + діяльність у сфері господарства	—	
Ставки податку	Фіксована в залежності від виду діяльності: до 10% прожиткового мінімуму для працездатних громадян на 1 січня	Фіксована в залежності від виду діяльності: до 20% мінімальної заробітної плати на 1 січня	3% доходу + ПДВ	5% доходу
Ведення обліку	Доходів	Доходів	Доходів і витрат	Доходів
Звітний період	Щорічно	Щорічно	Щоквартально	Щоквартально
Реєстрація платником ПДВ	Ні	Ні	Так	Ні

Реалізація цих законів сприятиме підвищенню загального рівня податкової культури та захисту прав споживачів шляхом поступового розширення фіскалізації розрахункових операцій та впровадження інноваційних

технологічних рішень у вигляді програмних реєстраторів розрахункових операцій (РРО) в якості альтернативи класичним РРО.

Згідно з законами Державна податкова служба повинна надати суб'єкту господарювання програмне рішення для використання програмного РРО безкоштовно, а реєстрація програмного забезпечення РРО буде здійснюватися через електронний кабінет. Функцію програмного забезпечення РРО може мати будь-який пристрій (комп'ютер, планшет, смартфон), головне щоб на нього було встановлено відповідне програмне забезпечення.

Влада активно стимулюватиме споживачів отримувати чеки, тому законами пропонується запровадити з 1 жовтня 2020 року так званий механізм кешбеку, що передбачає можливість здійснення компенсації споживачеві 100% вартості придбаних товарів (робіт, послуг) за рахунок частини штрафних санкцій за порушення вимог щодо РРО.

Серед переваг нововведень можна виділити те, що обов'язковість використання РРО створює рівні конкурентні умови для суб'єктів господарювання, які повинні їх використовувати (адже більшість підприємців ведуть свій бізнес в тіні), а механізм кешбеку посилюватиме мотивацію покупців у отриманні чека.

В Україні сьогодні працює близько 1,9 млн фізичних осіб-підприємців, яких ці нововведення так чи інакше торкнуться, що викликало сильний резонанс в підприємницькому середовищі. Не виключено, що наприкінці 2020 року чимала кількість підприємців замислиться про припинення підприємницької діяльності.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» Закон України від 20 вересня 2019 р. № 128-IX [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/128-20>

2. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо детінізації розрахунків у сфері торгівлі і послуг: Закон України від 20 вересня 2019 р. №

129-IX [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/129-20>

3. Президент підписав закони про касові апарати й кеш бек [Електронний ресурс] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2800963-prezident-pidpisav-zakoni-pro-kasovi-aparati-j-kesbek.html>

4. ФОПам приготуватися. 16 головних інновацій законів про касові апарати (РРО) та «кешбек» [Електронний ресурс] – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://inlviv.in.ua/ukraine/fopam-prygotuvatysya-16-golovnyh-innovatsij-zakoniv-pro-kasovi-aparaty-rro-ta-keshbek>

УДК 336.64

СУТНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Мурга В.В., студентка

Олійник Л.А., кандидат економічних наук, доцент

Трансформація вітчизняної економіки супроводжується безліччю труднощів, які є специфічними для сучасного розвитку ринкового господарювання. У цих умовах пріоритетну увагу варто приділяти управлінню фінансовою діяльністю підприємства, як найбільш складній і відповідальній ланці його діяльності. Основні проблеми пов'язані з формуванням й використанням фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств посідають важливе місце в економіці країни. Для вирішення цих питань потрібна відповідна стратегічна політика держави, яка була б спрямована на підтримку та заохочення підприємців аграрного сектору та розвиток національної економіки.

Управління фінансами – це цілеспрямоване формування процесу перерозподілу фінансових ресурсів між різними суб'єктами фінансової системи і всередині них, діяльність по залученню та ефективності використання фінансових ресурсів. У практичному плані фінансове управління – це сукупність

форм і методів цілеспрямованого впливу суб'єктів управління на формування та використання фінансових ресурсів [1].

У сільськогосподарських підприємствах політика фінансового управління має такі складові: податкова політика, облікова політика, інвестиційна, кредитна, амортизаційна, дивідендна, політика управління активами, витратами, дебіторською та кредиторською заборгованістю [2].

У розвитку сільськогосподарських підприємств важливу роль відіграє раціональне та збалансоване управління всіма процесами формування, а також використання фінансових ресурсів підприємства, що в свою чергу включає вирішення питань щодо вибору форм і методів фінансування, пошуком його джерел та їх оцінкою, обґрунтування доцільності й ефективності заходів тощо [3].

Також, важливою складовою при прийнятті відповідних рішень є врахування специфіки галузі та особливості підприємства. Опираючись на реалії практики, яка свідчить, що більшість сільськогосподарських підприємств не створили ефективної системи фінансового менеджменту, можна зробити висновок, що для подальшого розвитку аграрного сегменту і ефективної діяльності підприємства потрібна відповідна теоретична база знань та практичні рекомендації. Фінансова політика є складовою частиною економічної політики, а тому покликана розв'язувати задачі пошуку, концентрації, акумулювання фінансових ресурсів та їх розподілу відповідно до напрямів розвитку підприємства, що не суперечать загальній економічній політиці. Базою для розробки ефективної фінансової політики є відповідна зовнішня та внутрішня інформація.

Одними з найефективніших способів фінансового управління на сільськогосподарському підприємстві є:

1. Планування надходжень грошових коштів та платежів, що сприяє раціональному розподілу бюджету;

2. Ведення системи платіжних календарів-планів, щоденний розподіл фінансових ресурсів, що надійшли, відповідно до заздалегідь визначених

пріоритетів;

3. Формування комплексу фінансового планування, складання планів руху грошових коштів на підприємстві;

4. Планування надходжень та платежів, прийняття рішень щодо розподілу коштів на основі об'єктивного погляду керівництва і персоналу, можливості зменшення втрат при визначенні пріоритетності платежів [4].

Отже, тісний взаємозв'язок складових політики фінансового управління підприємства потребує від керівництва дотримання комплексного підходу при вирішенні задач управління фінансовими ресурсами. Таким чином, для досягнення максимального зменшення витрат та ризиків, і, в свою чергу, отримання прибутку, слід об'єктивно підходити до створення політики підприємства та раціонального прийняття рішень управлінським персоналом, тим самим, поповнюючи бюджет країни та посилюючи розвиток її економіки.

Список використаних джерел

1. Богма О.С. Особливості управління фінансовими ресурсами вітчизняних підприємств / О.С. Богма, А.С. Павлова // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. – №1(13). – С. 195–199.

2. Григораш Т.Ф. Формування джерел фінансових ресурсів підприємства та управління ними / Т.Ф. Григораш, Я.Я. Губенко, К. В. Панич // Молодий вчений. – 2014. – № 11(14). – С. 54–56.

3. Матвеева Н.В. Напрями підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємств / Н.В. Матвеева, П.К. Первухін // Наука й економіка. – 2016. – Вип. 2. – С. 17–21.

4. Дмитришин М.В. Формування системи ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства / М.В. Дмитришин, М.М. Данилишин // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2015. – Вип. 11(2). – С. 131–138.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Мусій А.Л., студентка

Березовська Л.О., кандидат економічних наук, доцент

Нині у світі все більшої гостроти набуває проблема посилення соціальної спрямованості оподаткування доходів фізичних осіб. В Україні ця проблема є однією з найгостріших, адже, як показало проведене дослідження, з 2010 р. по 2018 р. частка тіньових доходів населення зросла з 34 до 47,2 %, а коефіцієнт Джині - з 24,8 до 24,9 % відповідно. Також спостерігається негативна тенденція збільшення рівня тіньової економіки (в розрізі за регіонами) особливо на Заході та Сході України (рис. 1).

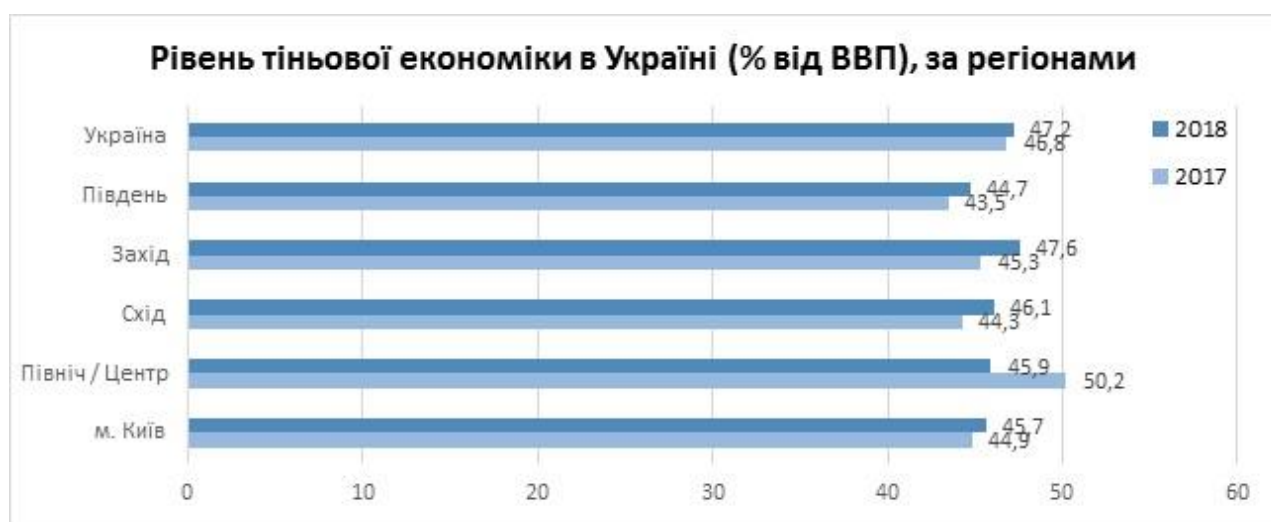

Рис. 1. Рівень тіньової економіки в Україні (% від ВВП), за регіонами [1]

З точки зору забезпечення соціальної функції податком на доходи фізичних осіб варто оцінити ефективність наявного в Україні механізму надання податкової соціальної пільги (ПСП).

Так, згідно з чинним ПКУ (ст. 169), кожен платник має право зменшити суму загального місячного оподатковуваного доходу, отриманого від одного роботодавця у вигляді заробітної плати, на суму ПСП [1].

Згідно з даними ДФС України, кількість фізичних осіб, які отримували ПСП у 2011–2016 роках, постійно зменшується (за 6 років вона скоротилась

більше ніж на 40 відсоткових пунктів). При цьому найбільше громадяни користувалися правом на отримання звичайної ПСП (близько 90% всіх отримувачів ПСП у аналізованих роках).

Таким чином, у 2015–2016 роках близько 4 млн громадян декларували заробітну плату на рівні меншому за 1710 - 1930 грн відповідно, не будучи при цьому віднесеними до “особливих” соціальних категорій (у 2011 році таких громадян було більше 7 млн осіб) [4].

З 01.01.2017 р. всі категорії громадян, які згідно зі ст. 169 ПКУ могли б претендувати на отримання податкової соціальної пільги (крім пільги на дітей та підвищеної пільги для деяких категорій батьків із дітьми), автоматично втратили на неї право у зв’язку з подвійним підвищенням мінімальної заробітної плати, оскільки гранична сума зарплати, яка дає право на пільгу, є меншою за офіційно встановлену мінімальну заробітну плату.

У зв’язку з цим необхідно звернутися до досвіду зарубіжних країн, де впродовж тривалого періоду успішно застосовується сімейне оподаткування, яке дає можливість раціонально та справедливо оподатковувати доходи фізичних осіб з врахуванням кількості дітей, їх віку, утримання дітей-інвалідів тощо. Така система оподаткування дає змогу максимально реалізувати принцип справедливості, враховуючи особливості кожної конкретної сім’ї як платника податків. В умовах існуючої соціально-економічної ситуації в Україні, безробіття та соціальної незахищеності більшої частини населення, впровадження практики сімейного оподаткування могло б забезпечити справедливий перерозподіл податкового навантаження між платниками з різним складом сімей і потребами [3].

В умовах суттєвого погіршення економічної ситуації в країні, високого рівня тінізації економіки, ухилення від сплати податків, значного розшарування доходів населення, нарізла нагальна потреба модернізації податкової політики держави, кардинальних змін їх домінант та пріоритетів.

З метою формування ефективної системи оподаткування доходів громадян в Україні необхідно провести заходи, що дадуть змогу дотриматися принципу соціальної справедливості та збільшити надходження до бюджету:

- відмінити податкову соціальну пільгу для фізичних осіб, у зв'язку з незначним її соціальним ефектом;
- ввести прогресивні ставки податку на доходи фізичних осіб, що зменшило б навантаження на малозабезпечені верстви населення;
- виключити з під оподаткування ПДФО мінімальну заробітну плату, адже це порушує гарантії її отримання;
- запровадити механізм оподаткування доходів сім'ї.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show /2755-17/stru2#Stru>
2. Рівень тіньової економіки в Україні у 2018 році становив 47% від ВВП – дослідження. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/news/2019/10/11/652509/>
3. Тарангул Л.Л. Бюджетна підтримка та податкове стимулювання національної економіки України: монографія. Ірпінь: НУДФС України, 2012. – 532 с.
4. Фіскальні та соціальні ефекти реформування податку на доходи фізичних осіб в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2017/07/2017-07-18-Fiskalni_ta_sots_efekty-Personal-income-tax.pdf

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Нагорна В.С., студентка

Березовська Л.О., кандидат економічних наук, доцент

Важливим напрямом підвищення ефективності функціонування українських підприємств є удосконалення механізму оподаткування прибутку. Саме прибуток є основним критерієм ефективності підприємницької діяльності, а вплив цього податку на діяльність підприємств та економіку загалом є однією з важливих проблем в умовах функціонування економічного середовища [3].

В Україні запроваджена класична європейська модель оподаткування прибутку підприємств, яка є найпоширенішою у країнах ЄС та ОЕСР та діє одна із найнижчих в Європі ставок податку на прибуток.

Проте ми бачимо, що сама по собі низька ставка податку на прибуток не призвела до зростання інвестиційної привабливості нашої країни та не стала гарантією пожвавлення економічних процесів в державі.

Періодично з'являються пропозиції щодо реформування або створення альтернативного існуючому в Україні податку на прибуток підприємств через, так би мовити, складний та недосконалий механізм його адміністрування, що негативно впливає на сприятливість інвестиційного клімату в Україні. З одного боку, існують численні випадки ухилення від оподаткування, мінімізації бази нарахування податку, з іншого - постійні суми переплат податку, що свідчить про існування вищого податкового навантаження на сумлінних платників. Перш ніж приймати рішення щодо доцільності прийняття тих чи інших законодавчих змін, варто дослідити основні тенденції в динаміці та структурі надходжень податку на прибуток підприємств, оцінити наслідки попередніх податкових реформ [4].

З 2011 по 2019 рік ставка податку на прибуток знизилась із 25% до 18%. Зниження ставки податку, а також зміни в контингенті платників (їх кількості, галузевій та територіальній структурі), кризова ситуація в економіці країни,

зміни в податковому законодавстві внаслідок податкових реформ 2014-2018 років вплинули на реалізацію як фіскальної, так і регулюючої функції цього податку [2].

Аналізуючи табл. 1, можна зробити висновок, що в 2019 р. надходження податку на прибуток значно зросли в порівнянні з аналогічними показниками попередніх років. У 2019 р. до місцевих бюджетів надійшло 9 527 млн грн, що більше ніж у два рази перевищує аналогічний показник 2015 р., який становить 4277 млн грн. До державного бюджету надійшло 95 520 млн грн, що майже в три рази перевищує показник 2015 р.

Таблиця 1

Надходження податку на прибуток підприємств до місцевого, державного та зведеного бюджету України за 2015-2019 рр. [5]

Рік	Місцеві бюджети (млн грн)	Державний бюджет (млн грн)	Зведений бюджет (млн грн)
2015	4 277	34 776	39 053
2016	5 879	54 344	60 223
2017	6 485	66 912	73 397
2018	8 782	82 327	91 109
2019	9 527	95 520	105 047

Стрімка тенденція до збільшення податку на прибуток підприємств пояснюється інфляційними процесами в економіці України, а також частковим призупинення схем приховування доходів та завищення витрат.

Одним із ключових чинників, який вплинув на номінальне зростання надходжень податку на прибуток підприємств, є інфляція. Номінальні надходження податку на прибуток підприємств у зведеному бюджеті в 2016 році були у 1,5 рази вищі за показники 2010 року. Проте в порівнянних цінах 2010 року реальні надходження податку на прибуток підприємств за 6 років, навпаки, скоротились в 1,4 рази [1].

Отже, важливим вектором розвитку податку на прибуток підприємств є не лише наповнення бюджету країни, а й стимулювання економічних процесів та покращення інвестиційного клімату країни шляхом гармонізації податкового та

бухгалтерського обліку з податку на прибуток підприємств, мінімізації розриву між ефективною та нормативною ставкою податку, покращення рівня податкової культури платників, зниження рівня ухилення від сплати податку.

Список використаних джерел

1. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2016 рік / [Зубенко В.В., Самчинська І.В., Рудик А.Ю. та ін.]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження», USAID. – К., 2016. – 86 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ibser.org.ua/sites/default/files/kv_iii_2016_monitoring_ukr_0.pdf.
2. Державна казначейська служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/>
3. Зварич О.В. Податкові надходження: методологія прогнозування: монографія / О.В. Зварич. – К.: КНТЕУ, 2013. – 444 с.
4. Податки і збори: сучасні тенденції та перспективи / Вдовиченко А.М., Козоріз Л.О., Паскалова А. Г., Пірникоза П.В., Серебрянський Д.М., Сибірянська Ю.В., Стадник М. В.; [за заг. ред. В. М. Мазярчука]. – Київ: «ФОП Лопатіна О.О.», 2019. – 392 с.
5. Ціна держави. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cost.ua/budget/revenue/>

УДК 336.1

ІНФРАСТРУКТУРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ: ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Нечепоренко А.О., студентка

Мрачковська Н.К., кандидат економічних наук, доцент

Функціонування ринку цінних паперів, його рівновага та розвиток забезпечуються діяльністю інституцій, пов'язаних між собою та залежних одна від одної, які в сукупності виконуючи певні функції, утворюють інфраструктуру ринку цінних паперів, що є обов'язковим елементом ринку цінних паперів. Саме

тому, дослідження ринку цінних паперів повинно охоплювати усі сторони та аспекти його функціонування.

Інфраструктура ринку цінних паперів визначається як:

а) сукупність різноманітних установ та інститутів, які забезпечують рух грошей, цінних паперів, робочої сили, засобів виробництва, предметів споживання, послуг, інтелектуальної власності, валюти [1];

б) система установ і організацій (банків, бірж, страхових компаній, консультаційних та інформаційно-маркетингових фірм тощо), які забезпечують вільний рух товарів і послуг на ринку [2];

в) єдина система, що складається із сегментів, що обслуговують різні типи ринків [3].

Дослідження змістовного наповнення інфраструктурного забезпечення формує основу для її визначення та потребує виявлення співвідношення між такими поняттями як елементи інфраструктурного забезпечення ринку цінних паперів та система інфраструктурного забезпечення ринку цінних паперів.

Елементи інфраструктури ринку цінних паперів є об'єктивним явищем, оскільки їх виділення не залежить від особливостей торговельної діяльності фінансовими активами тієї чи іншої країни та не потребує будь-якого регламентування, оскільки основа такого виділення – суб'єкти фінансових послуг.

Система інфраструктурного забезпечення ринку цінних паперів є сукупністю певним чином організованих та взаємодіючих елементів. Інфраструктурне забезпечення ринку цінних паперів маємо співвідношення двох категорій: елементи та система інфраструктурного забезпечення. Найважливішою рисою для елементів, що характеризуються як система є функціональна цілісність. Отже, система є «комплекс елементів та їх властивостей, взаємодія між якими зумовлює появу якісно нової цілісності».

За організаційною ознакою інфраструктура ринку цінних паперів розглядається як сукупність фінансових та нефінансових інституцій, що

забезпечують торгівлю фінансовими активами, надаючи фінансові послуги суб'єктам ринку.

Інфраструктура ринку цінних паперів має дворівневу структуру:

- основний рівень забезпечує процес укладення та виконання угод з фінансовими активами на основі розмежування функцій та спеціалізації діяльності;
- допоміжний рівень забезпечує обслуговування основної інфраструктури та її ефективне функціонування.

Якщо для емітентів та інвесторів ринок цінних паперів є лише одним із елементів сфери фінансових послуг, їх професійні інтереси та основна діяльність знаходяться поза межами самого ринку, таким чином інституції інфраструктури ринку цінних паперів спеціалізуються на наданні фінансових послуг учасникам ринку. Фінансові посередники забезпечують взаємозв'язок між інвесторами чи емітентом та інвесторами, проводячи брокерську, дилерську діяльності та андеррайтинг. Інституції інфраструктури ринку цінних паперів покликані забезпечити ефективні умови здійснення та виконання угод, проводячи посередницьку, торговельну, розрахунково-клірингову, облікову, інформаційну, кадрову та інші види діяльності.

Усі елементи інфраструктурного забезпечення ринку цінних паперів сприяють створенню організаційно-економічних умов для розвитку ринку, пов'язані між собою. У результаті взаємодії утворюється ефект оптимізації руху фінансових ресурсів для досягнення відповідності між суспільними потребами у фінансових ресурсах та здатністю ринку цінних паперів задовольнити їх у необхідних обсягах.

Отже, формування інфраструктурного забезпечення ринку цінних паперів покликане обслуговувати інтереси учасників ринку та забезпечувати:

- виконання угод із фінансовими активами з оптимально допустимим рівнем ризику;
- поставку фінансових активів покупцю з перереєстрацією прав власності у визначений договором термін та проводити своєчасну оплату;

- облік та зберігання фінансових активів;
- управління фінансовими активами клієнтів;
- повне інформування учасників ринку про його стан. Це, в свою чергу, призводить до зменшення трансакційних витрат щодо обігу фінансових активів та оптимальний розподіл ризиків між його учасниками.

Список використаних джерел

1. Мочерний С. В. Основи економічних знань [Текст]: підручник / С. В. Мочерний. – К.: Видавничий центр «Академія», 2015. – 312 с.
2. Комаринський Я. Фінансово-інвестиційний аналіз [Текст]: навч. посібник / Я. Комаринський, І. Яремчук. – К.: Українська енциклопедія, 2014. – 300 с.
3. Економічна енциклопедія: У 3 т. – Т.3 / Редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Академія, 2002. – 952 с.

УДК 336.13

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ В ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ ДЕРЖАВИ

Ніколенко М.С., студентка

Олійник Л.А., кандидат економічних наук, доцент

В умовах розвитку економіки, особливого значення набуває організація фінансових ресурсів, які є дієвим інструментом підтримання розвитку економіки й важливим чинником фінансового забезпечення, тобто є невід’ємною складовою економічної системи.

Постійною проблемою, яка виникає на шляху розвитку економіки є обмеженість ресурсів, зокрема і фінансових. Тож оцінка рівня забезпеченості фінансовими ресурсами, пошук джерел їхнього формування, якісне планування та їх ефективне використання є актуальними будь-коли.

Тему фінансових ресурсів в економічній системі досліджували такі вчені як: О. Василик, В. Глущенко, А. Даниленко, В. Загорський, М. Крупка, І. Луніна, В. Опарін, К. Павлюк, О. Терещенко, та інші [1].

Фінансовими ресурсами можна назвати вартісне вираження джерел формування майна держави, суб'єктів господарювання та домашніх господарств, що мають фондовий та нефондовий характер, формуються у процесі розподілу та перерозподілу ВВП і національного багатства, використовуються для задоволення потреб виробництва та соціально-економічного розвитку суспільства [2].

Головними завданнями, які фінансові ресурси виконують в економічній системі держави є: економічне зростання, повна зайнятість, економічна свобода та соціальна справедливість.

Фінансові ресурси є визначальним чинником успішного функціонування економічної системи, оскільки для її розвитку необхідно механізм фінансового забезпечення, що ґрунтується на фінансових ресурсах, які утворюються із внутрішніх і зовнішніх джерел різних власників та секторів економіки.

Трансформаційні процеси національного й світового розвитку відображають активізацію руху різних форм і видів фінансових ресурсів. Процес їхнього формування і використання є необхідною умовою ведення економічної діяльності, що безпосередньо впливає на фінансовий потенціал та витупає його головною складовою. В свою чергу фінансовий потенціал є чинником впливу на фінансові, кредитні, інвестиційні, інтеграційні та інші відносини між економічними суб'єктами у їхній діяльності. Сукупність та взаємодія наявних і невикористаних фінансових ресурсів становить сутність фінансового потенціалу [3].

Фінансові ресурси становлять матеріальну основу фінансів та визначають фінансовий потенціал будь-якого суб'єкта економіки, створюючи сприятливі умови для його виробничого і науково-технічного розвитку. Вони відіграють значну роль у функціонуванні підприємницьких структур, оскільки впливають на їхню фінансово-господарську діяльність. Обмеженість капіталу, постійний пошук джерел його формування, способів раціонального використання, коливання вартості грошових коштів змушують суб'єктів господарювання вживати відповідних заходів щодо підвищення ефективності управління

фінансовими ресурсами. Вони самостійно не створюють нового продукту, а лише беруть участь тією чи іншою мірою у його виробництві та потенційно закладені в природних, матеріальних і трудових ресурсах [2].

Обсяг фінансових ресурсів, який формують на рівні підприємства, визначає потенціал необхідних капітальних вкладень, збільшення оборотних активів, виконання усіх фінансових зобов'язань, забезпечення потреб соціального характеру. Наявність достатньої їх величини є необхідною умовою успішного функціонування економічної системи.

Рух фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва обслуговує операційну, інвестиційну, фінансову діяльність [3].

Таким чином, ефективність функціонування економічної системи залежить від її спроможності акумулювати фінансові ресурси та забезпечити їхнє вкладення у різні види господарської діяльності. Збалансування грошових потоків та правильне управління ними дає змогу поліпшити фінансовий стан економіки загалом. Залучення достатнього обсягу фінансових ресурсів є визначальним чинником повноти забезпечення потреб об'єктів соціальної інфраструктури, дієвості державного регулювання суб'єктів господарювання, рівня матеріального й духовного добробуту населення, темпів розвитку інвестиційно-інноваційної сфери та зростання фінансового потенціалу країни загалом.

Список використаних джерел

1. Фінансовий менеджмент: навч. посіб./ за ред. М.І. Крупки. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. – 440 с.
2. Дропа Я.Б. Фінансові ресурси розвитку національної економіки України: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 426 с.
3. Заплатинський М.В., Дропа Я.Б. Сутність, класифікація та структура фінансових ресурсів підприємств України. Формування ринкової економіки в Україні. 2014. – Вип. 29, Ч. 1. – С. 190–195.

РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

Охріменко О.В., студентка

Лемішко О.О., кандидат економічних наук, доцент

В ринковій економіці, головною метою підприємства є отримання прибутку, який забезпечує стабільну господарську діяльність. Рентабельна діяльність є актуальною не тільки для великих підприємств, а і для малого і великого бізнесу. Підвищення цих даних, є дуже складним процесом. Він потребує ретельного аналізу та пошуку шляхів підвищення ефективності роботи підприємства.

Як відомо, зараз в Україні прогресує економічна криза, і щоб втриматись на економічному ринку, потрібно максимально звернути увагу на вдосконалення роботи підприємства. Тому підвищення, або хоча б утримання стабільного показника рентабельності підприємства є актуальною проблемою для української економіки.

Поняття «рентабельність» походить від слова «рента», що в загальному розумінні означає дохід. Зокрема, відомий американський вчений-економіст П. Самуельсон зазначав, що рентабельність є доходом від факторів виробництва, як винагорода за підприємницьку діяльність, за впровадження нововведень, за вміння ризикувати в умовах невизначеності [1].

Щоб дослідити рентабельність підприємств України ми візьмемо статистичні дані за 2017-2018рр. За даними фінансової звітності підприємств за 2018 р. рівень рентабельності операційної діяльності становив 8,1%, цей показник зменшився на 0,7% від попереднього року.

Акцентуємо увагу на аграрні підприємства. Для детального огляду ми візьмемо статистичні дані по сільському, лісовому та рибному господарствах. Відомо, що за останні 4 роки відбулося різке зниження рентабельності підприємств, в 2018 році цей показник становив 17,9 % , що на 4,5 % менше ніж в 2017 році.

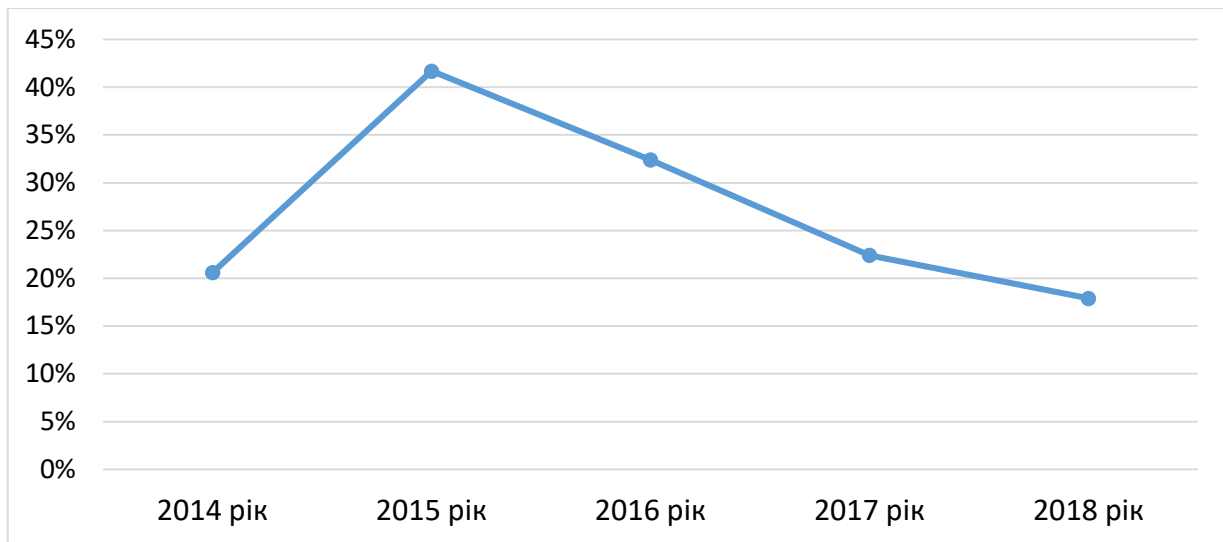

Рис. 1. Рентабельність аграрних підприємств України [2]

З цього ми можемо зробити висновки, що зниження рентабельності також охоплює сільськогосподарські підприємства, хоча ця галузь є провідною та найприбутковішою в нашій країні. Тому дуже негативно відображається на загальних економічних показниках. Для виправлення негативної динаміки зросту, необхідно звернути увагу на всі показники, які мають вплив на прибуток і на функціонування сільськогосподарських підприємств, створення і реалізацію продукції. Так як визначення проблем є дуже довгим та складним процесом, зазвичай використовують не одну модель аналізу.

Одним з найпоширеніших методів аналізу є модель «DuPont» (Дюпон). Основне завдання - визначити фактор впливу на ефективність роботи підприємства та надання оцінки визначеним факторам.

Основна мета використання моделі DuPont – ідентифікація причин, зміна яких позначається на рівні ефективності діяльності підприємства. До таких факторів належать: рентабельність продажів, ресурсовіддача та структура авансованих у діяльності коштів. Важливість саме цих показників пояснюється тим, що вони в якійсь мірі синтезують всі аспекти фінансово-господарської діяльності підприємства [3].

Основні методи підвищення рентабельності:

1. Зосередження підприємства на виробництві високорентабельній продукції, збільшення обсягу реалізації, удосконалення. А також зняття низькорентабельної продукції з виробництва.

2. Впровадження сучасних технологій, що сприяють мінімізації витрат на підприємстві.

3. Розробка ефективної маркетингової політики.

4. Зменшення інших витрат (штрафи, пені, неустойки).

5. Покращення якості продукції.

Рентабельність, один із найважливіших факторів підприємств, на якому тримається економіка України. Чим більший прибуток, тим більший обсяг податкових надходжень отримує бюджет. Тому збільшення економіки напряму залежить від ефективності роботи всіх підприємств та господарств.

Список використаних джерел

1. Самуельсон П.А. Економіка: учеб. / П.А. Самуельсон; пер. с англ. – С.: Ахтиар, 1995. – 384 с.

2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Чигріна К.О. Рентабельність підприємства та шляхи її підвищення К.О. Чигріна / Науковий огляд. – 2015. – № 12. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oaji.net/articles/2015/797-1426331955.pdf>

УДК 336. 276 (477)

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ

Петров В.В., студент

Олексієнко А.І., асистент

На сьогоднішній день проблема державної заборгованості в нинішніх умовах розвитку України є однією із найбільш серйозних причин для дискусій. В умовах фінансової глобалізації розвиток міжнародної фінансової системи характеризується значним зростанням обсягів зовнішньої державної

заборгованості країн світу. Боргове забезпечення бюджету може або зумовлювати економічне зростання, або призводити до економічної кризи, зниження рівня фінансової безпеки, часткової втрати політичного суверенітету.

В Україні за роки її незалежності формування боргу відбулося значною мірою під впливом потреб оперативного фінансування поточних бюджетних видатків, що зумовило його структуру та обсяги. У фінансово-політичних умовах, які є на даний момент, повна відмова від зовнішніх державних запозичень як джерела покриття бюджетного дефіциту не є реалістичною, тому що наразі існує гостра необхідність у фінансуванні. У випадку відмови від можливості використання боргових ресурсів все навантаження від фінансування зазначених потреб повністю покладатиметься на доходи бюджету. Управління та обслуговування державного боргу повинно бути одним з пріоритетних завдань фінансової політики України.

На 2019 рік державний борг для України є гострою проблемою та має такий структурний план: зовнішній, внутрішній та структурний. Що стосується внутрішнього, то він складається з заборгованості уряду по державним цінним паперам, щодо невиконання заробітної плати у всіх галузях народного господарства, боргу держави підприємствам за продукцію. Зовнішній державний борг являє собою заборгованість держави за залученими з-за кордону коштами у вигляді позик і кредитів іноземних банків та міжнародних фінансових установ, відсоткам, що сплачуються по них, а також коштами, отриманими шляхом розміщення на міжнародних ринках державних цінних паперів.

Зробивши декілька аналізів по державному боргу, я можу наголосити на самі вагомі проблеми на мою думку:

- швидке зростання як абсолютних так і відносних показників державного боргу;
- неконтрольоване та нецільове використання боргових ресурсів;
- вплив наслідків боргової ризи та загострення проблеми боргової безпеки України;

- зростання чисельності глобальних фінансово-економічних ризиків, які посилюють вразливість національної економіки до дії зовнішніх шоків;
- відсутність комплексного правового забезпечення та досконалого інституційного механізму щодо формування і управління державним боргом.

Для вирішення зазначених проблем необхідно активізувати процес пошуку найбільш раціональних форм проведення боргової політики, і особливо – побудови ефективної системи її інституційного забезпечення. Варто зауважити, що в розвинених країнах світу відсутній єдиний уніфікований підхід у сфері державного боргового менеджменту. На сьогодні, в європейських країнах використовується три моделі управління державним боргом – урядова, агентська та банківська. Згідно урядової моделі управління державним боргом покладається на відповідні міністерства та відомства, а цілі боргового менеджменту корелюються із бюджетною політикою. Банківська модель передбачає здійснення управління державним боргом центральним банком країни та підпорядкування даного процесу цілям грошово-кредитної політики.

Найбільш поширеною є агентська модель управління державним боргом, що використовується більшістю країн Європейського Союзу, зокрема: Австрією, Бельгією, Грецією, Нідерландами, Латвією, Німеччиною. Суть такої моделі полягає у створенні незалежної установи, на яку покладаються функції менеджменту боргового портфеля країни, мінімізації вартості державного боргу у довгостроковій перспективі, оптимізації рівня боргових ризиків, забезпечення стабільного фінансування дефіциту бюджету.

До основних принципів, яких необхідно дотримуватися при розробці концепції боргової стратегії України, можна віднести такі:

1) Мінімізація ризиків – розміщення і погашення позик таким чином, щоб максимально знизити вплив коливань кон'юнктури світового ринку капіталів і спекулятивних тенденцій ринку цінних паперів на ринок зовнішніх державних зобов'язань.

2) Оптимальність – підтримка оптимальної структури зовнішнього державного боргу щодо строків погашення.

3) Прозорість – дотримання відкритості при випуску позик, забезпечення доступу міжнародних рейтингових агентств до достовірної інформації про економічний стан у державі для підтримки високого кредитного рейтингу держави-позичальника.

4) Стабільності – забезпечення сталого розвитку ринку зовнішніх державних боргових зобов'язань шляхом створення ефективних механізмів і правил його функціонування із одночасним забезпеченням стабільного співвідношення державного боргу до ВВП.

Отже, можна зробити висновки, що на сьогоднішній день необхідною є розробка стратегії держави в питаннях зовнішніх запозичень. Здійснити ефективну боргову політику, яка буде передбачати розробку концепції такої боргової стратегії, в якій державний борг розглядатиметься не з позиції боргового тягаря, а як інструмент економічного зростання.

Список використаних джерел

1. Рожко О.В. Економічна природа та значення державного кредиту в економіці України / О.В. Рожко // Банківська справа. –2008. – № 4.

2. Вахненко Т.П. Особливості формування державного боргу та управління його складовими в період фінансової кризи / Т.П. Вахненко // Фінанси України. – 2010. – № 6.

3. Ярошевич Н.Б. Управління державним боргом: зарубіжний досвід та українська реальність / Н.Б. Ярошевич // Науковий вісник НЛТУ. – 2007. – № 17.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Пінчук А.С., студент

Лемішко О.О., кандидат економічних наук, доцент

Однією з найбільших галузей вітчизняної економіки є агропромислова галузь. Аграрний сектор найбільше підлягає впливу негативних дестабілізуючих факторів, тому безперечно потребує регулювання і підтримки з боку держави.

Метою даного дослідження є розроблення заходів, які сприятимуть удосконаленню державної підтримки АПК.

Характерними для агропромислового комплексу є: залежність отримання кінцевої продукції від сезонності та природно-кліматичних умов, уповільнений обіг коштів, висока капіталоємність виробництва, порівняно низька дохідність. Навіть за сприятливих економічних умов сільське господарство потребує фінансової підтримки держави. Тому актуальним є дослідження механізму вдосконалення державної підтримки агропромислового комплексу.

Дослідженням проблем державної підтримки агропромислового комплексу займалися такі вчені: Ю.Я. Лузан, Б.Й. Пасхавера, В.І. Бойко, С.М. Кваша, П.І. Гайдуцький, Б.Є. Кваснюк, О.М. Могильний, В.Я. Месель-Веселяка та інші.

Однією з проблем функціонування аграрної сфери в є неефективний механізм державного регулювання АПК. Важелями означеного механізму є державні програми підтримки АПК (табл.1).

За даними таблиці ми спостерігаємо виділення безповоротної державної підтримки на розвиток фермерських господарств (+100%) та підвищення обсягу коштів спрямованих на державну підтримку розвитку хмелярства, закладання молодих садів, виноградників та ягідників і догляд за ними (+75%). Але значно зменшуються видатки на безповоротну державну підтримку тваринництва (97,65%) та фінансову підтримку заходів АПК (91,67%). Також, зменшилися видатки на підтримку АПК на поворотній основі (>30%).

Види державних програм підтримки АПК у 2017-2018 рр.

Види державних програм підтримки підприємств АПК	Сума витрат, тис.грн.		Відхилення 2018 р. до 2017 р.	
	2017 рік	2018 рік	Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
Підтримка на безповоротній основі				
Фінансова підтримка заходів в АПК шляхом здешевлення кредитів	300 000	66 000	- 234 000	- 78
Фінансова підтримка заходів в АПК	60 000	5 000	- 55 000	- 91,67
Фінансова підтримка розвитку фермерських господарств	-	1 000 000	1 000 000	+100
Державна підтримка розвитку хмелярства, закладання молодих садів, виноградників та ягідників і догляд за ними	75 000	300 000	225 000	+75
Державна підтримка тваринництва	170 000	4 000	- 166 000	- 97,65
Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників	4 774 300	945 000	- 3 829 300	- 80,21
Усього	5 379 300	6 316 000	936 700	+14,83
Підтримка на поворотній основі				
Надання кредитів фермерським господарствам	65 000	43 100	- 21 900	-33,69
Фінансова підтримка заходів в АПК на умовах фінансового лізингу	3 818,40	3 818,40	0	0
Усього	68 818,40	46 918,40	- 21 900	- 31,82

*Складено на підставі ЗУ «Про державний бюджет на 2017 рік» та ЗУ «Про державний бюджет на 2018 рік»

До основних проблем державної підтримки сільського господарства в Україні потрібно віднести:

- відсутність довіри до держави у цій сфері з боку сільгоспвиробників;
- недостатній рівень впливу заходів бюджетної підтримки на розвиток вітчизняного сільського господарства.

На нашу думку, в Україні недостатньо ефективно реалізується державна підтримка аграрного сектору. Виробники сільськогосподарської продукції, або не отримують державних субсидій, дотацій і субвенцій унаслідок браку коштів, або отримують їх зі значним запізненням у часі. Окрім того, процедура отримання державної підтримки, порядок надання документів для отримання

субсидій є складною та не завжди зрозумілою для селян процедурою. Основними проблемами державної підтримки аграрного сектору є і недофінансування бюджетних програм, непослідовність їх реалізації; корупційні прояви; наявність обмежень та ускладнень для доступу до програм бюджетної підтримки для сільгоспвиробників.

Як показує світовий досвід, цілеспрямована державна підтримка являється основою створення стійкого та раціонального економічно збалансованого аграрного виробництва.

Державна підтримка, яка здійснюватиметься з урахуванням фінансових можливостей бюджету та специфіки ситуації в регіоні, сприятиме розвитку АПК.

В підтримці суб'єктів сільського господарства держава повинна здійснювати індивідуальний підхід та стимулювати їх розвивати власну систему збуту. Завдяки цьому держава допоможе АПК позбавитись від посередників, що наблизить Україну до світових моделей його розвитку.

Висновок. Орієнтація державної підтримки з сільського виробництва повинна бути перенаправлена на підтримку індивідуальних проектів. Високу ефективність даних проектів повинні забезпечувати заздалегідь відомі категорії.

Держава повинна здійснювати такі дії щодо підтримки АПК:

- знижувати процентні ставки на кредитах;
- сприяти забезпеченню рівних умов діяльності в усіх регіонах України, за допомогою більш ефективної податкової політики;
- стимулювати сільськогосподарських товаровиробників розвивати власну збутову інфраструктуру.

Список використаних джерел

1. Про державний бюджет України на 2017 рік: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
2. Про державний бюджет України на 2018 рік: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
3. Про державну підтримку сільського господарства: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

4. Пуцентейло П.Р. Напрями вдосконалення державної підтримки сільського господарства України / П.Р. Пуцентейло // Торгівля і ринок України. — 2013. — Вип. 36. — С. 256 – 266.

УДК330.322(477)

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ В УКРАЇНІ

Пятківська І.О., студентка

Тітенко З.М., кандидат економічних наук, старший викладач

В умовах сьогодення важливою складовою економічного розвитку будь-якої країни є її інвестиційний клімат. Інвестиційні процеси, що відбуваються цікавлять не лише потенційного інвестора, а й підприємства, що зацікавлені в залученні додаткових вкладів. Інвестиційний клімат формує престиж певної країни чи галузі перед іншими країнами.

Основним позитивним впливом інвестицій на економіку певної країни є їх вплив на рівень інвестиційної активності, як наслідок, на підвищення економічного зростання. В умовах недостатності власних інвестиційних ресурсів в країні або їх обмеженості в цілому в економіці країни або в окремих її галузях стимулює залучення іноземних інвестицій.

У процесі планування своєї бізнес-діяльності іноземні інвестори вивчають інвестиційну привабливість різних країн світу. Для уніфікації цих даних створено міжнародні рейтинги, що порівнюють інвестиційний клімат. Так, Світовий банк щорічно публікує дослідження Doing Business, яке відображає рейтинг легкості ведення бізнесу у 190 країнах світу за такими критеріями як реєстрація бізнесу, отримання дозволу на будівництво, реєстрація власності, кредитування, захист прав інвесторів, оподаткування, забезпечення виконання контрактів тощо. За даними Doing Business 2019, що були опубліковані 31 жовтня 2018 року, Україна піднялася на п'ять позицій та зайняла 71 місце. Для

порівняння, Білорусь зайняла 37 місце, Польща – 33, Росія – 31, у першу трійку увійшли Нова Зеландія, Сінгапур та Данія. [1]

Проведені дослідження свідчать що в Україні прямі інвестиції становлять у 2019 році 1259,5 млн.дол США ,що порівняно із 2018 році зменшився у 2 рази

Обсяг освоєних капітальних інвестицій підприємств України у 2019 році складають 233,9 млрд.грн, що на 12,3 % більше від обсягу капітальних інвестицій у 2018 році.

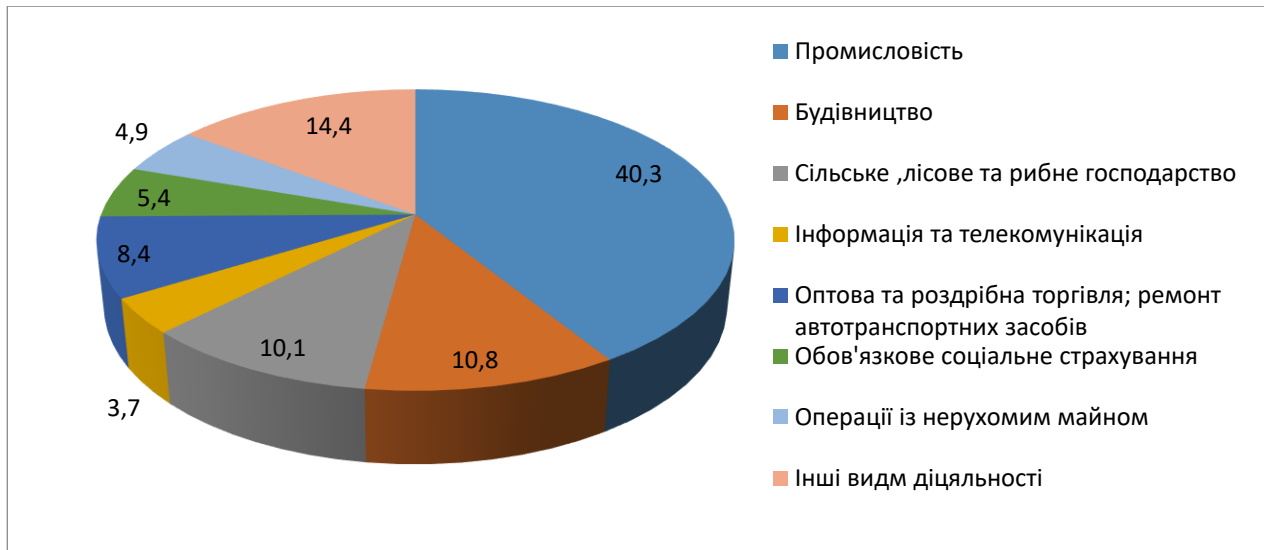

Рис.1. Структура освоєних капітальних інвестицій у 2019 р., %

Аналіз рис. 1 свідчить, що найбільшу питому вагу займає промисловість 40,3% від загальної кількості інвестицій, в сільське господарство залучено 10,1%.

Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій, як і раніше, залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких у 2019 року освоєно 73,3 % капіталовкладень. Частка кредитів банків та інших позик у загальних обсягах капіталовкладень становила 7,7 відсотка.

Отже, Україна залишається привабливою для інвестицій, водночас вона не знаходиться в осторонь світових процесів, є достатньо інтегрованою у світове господарство і порушення макростабільності на зовнішніх ринках має свій вплив на залучення інвестицій в економіку України

Список використаних джерел

1. Стан інвестиційної діяльності в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag>
2. Інвестиційний клімат України. [Електронний доступ]. – Режим доступу: <https://i-ua.tv/economics/25216-investiciyniy-klimat-ukrainy-teoriya-ta-realnist-na-prikladi-barclays>

УДК 368.914.2

ПЕНСІЙНИЙ ФОНД ТА ЙОГО СТАН В УКРАЇНІ

Пятківський О.О., студент

Лемішко О.О., кандидат економічних наук, доцент

У статті 46 в Конституції України зазначено, що "громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом"[1].

Це гарантується правом ,як загальновстановленим державою соціального страхування за рахунок страхових внесків громадян, установ, підприємств, і організацій та також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення; створення мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними.

Пенсія – це грошові виплати ,які виплачуються регулярно з громадських, державних чи приватних фондів соціального забезпечення особам похилого віку, сиротам чи інвалідам.

Пенсія виплачується громадянам з Пенсійного фонду, яку він отримує з заробітних виплат громадян.

Солідарна система – це система, яка базується на засадах субсидування, солідарності та здійснення виплати пенсій і надання соціальних послуг за

рахунок коштів Пенсійного фонду на умовах та в порядку, передбачених цим Законом[4].

В свою чергу Пенсійний фонд України поділяється на три рівні:

Рис. 1. Система пенсійного забезпечення України

Тому розглянемо кожен рівень по окремоті.

Взагалі, вона має за мету забезпечення гарантованої та мінімальної пенсії, яка нараховується за рахунок держави кожному громадянину який досягнув пенсійного віку.

На даний момент Пенсійний фонд є збалансованим, оскільки надходження перевищують виплати за пенсією. Тобто у 2019 році доходи становлять – 438 633 559,7 тис. грн. а виплати – 438 233 90,6 тис. грн., що дає нам збалансований фонд.

Накопичувальна система – це є нова система у практиці України. З кожним роком її більш детальніше розглядають. Її суть полягає у тому, що сам громадянин зможе собі накопичувати пенсійну виплату за рахунок внесків, яку він отримує при настанні пенсійного віку. На жаль її так ще і в Україні не запровадили, оскільки ці накопиченні кошти повинні інвестуватися у ринок, щоб кошти приносили прибуток державі а саме Пенсійному фонду та щоб зміг їх зберегти.

Система пенсійного недержавного забезпечення – це система недержавного пенсійного забезпечення, що базується на засадах добровільної участі громадян, роботодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання громадянами пенсійних виплат на умовах та в

порядку, передбачених законодавством про недержавне пенсійне забезпечення [4].

Даний рівень створюється за рахунок профспілок, роботодавців та об'єднаних громадян.

Зараз система пенсійного недержавного забезпечення перебуває на низькому рівні, що потребує негайного перегляду. Оскільки, у 2018 році внески громадян становили 2 745,2 млн. грн. та даний рівень має низькі показники уже протягом 5-ти років. А саме в середньому чистий номінальний інвестиційний дохід - 9,6 % та інфляція – 19,2 %. Де громадяни отримують від'ємний інвестиційний дохід у розмірі - 8,1% .

На даному етапі Пенсійний фонд в Україні займає позицію збалансованості. Але в нашій державі необхідно розглянути як Накопичувальну систему так і Систему недержавного пенсійного забезпечення. Забезпечити їм нормальне функціонування, надати умови для розвитку та довіри громадян.

Звичайно наша Пенсійна реформа не стоїть на місці. Тому з вересня 2019 року наш фонд запровадив новий додаток у смартфони «Е- пенсія», яка забезпечує громадянам зручний доступ до електронного сервісу Фонду.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996 №254к/96-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: -<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 05.11.1991 № 1788-ХІІ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua> › laws › show › 1788-12
3. Положення про Пенсійний фонд України від 23 липня 2014 р. № 280. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua> › 280-2014-п
4. Недержавне пенсійне забезпечення в Україні: оцінка та рекомендації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.fst-ua.info/wp-content/uploads/2019/07/Voluntary_Private_Pensions_in_Ukraine_Assessment_jul2019_ua.pdf

СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Рабодзей М.В., студентка

Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент

Оподаткування в Україні є одним з найскладніших у світі. Хоча в Україні і не найбільші ставки оподаткування, але складність визначення сум податків, постійні зміни законодавчих актів, відсутність інструкцій з заповнення форм звітності, все більше і більше змушують платників податків вдаватися до допомоги фахівців.

Прийняття Податкового кодексу України стало не закінченням реформи, а тільки відправною точкою. Стає нормою, коли підприємець здійснює діяльність, не знаючи відповідей на багато питань оподаткування своєї діяльності. Не знає не тому, що не хоче знати, а тому що на законодавчому рівні питання просто не врегульовані[2].

Системи оподаткування фізичних осіб-підприємців представлені двома формами:

- загальна система оподаткування для фізичних осіб
- спрощена система оподаткування для фізичних осіб

Оподаткування фізичних осіб — підприємців на загальній системі оподаткування регулюється інструкцією. Оподаткуванню підлягають доходи, одержані за звітний податковий період фізичною особою — суб'єктом підприємницької діяльності від продажу нею товарів (надання послуг, виконання робіт) у межах її підприємницької діяльності[1].

Загальним оподатковуваним доходом вважається сукупний чистий дохід, тобто різниця між валовим доходом (виручкою у грошовій та натуральній формі) і документально підтвердженими витратами, безпосередньо пов'язаними з одержанням доходу. До складу витрат безпосередньо пов'язаних з одержанням доходів, належать документально підтверджені витрати, які включаються до складу валових витрат виробництва (обігу) або підлягають амортизації згідно з Законом України «Про оподаткування прибутку підприємств».

Перевага загальної системи оподаткування полягає в тому, що розмір оплачуваних доходів в основному залежить від розміру одержуваних доходів і понесених витрат. Іншими словами, якщо підприємець за звітний період не отримав доходу від своєї діяльності, то відповідні податки він не платить.

На загальній системі на відміну від єдиного податку, немає обмежень щодо обсягів реалізації, виду здійснюваної діяльності, кількості найманих працівників.

Основним недоліком даного способу оподаткування доходів приватного підприємця є його складність. Підприємці зобов'язані вести облік і документально підтверджувати свої доходи і витрати. При цьому до витрат включаються ті витрати, які документально підтверджені і відносяться до витрат операційної діяльності згідно з розділом III Податкового Кодексу України[3].

Спрощена система оподаткування доходів приватного підприємця — єдиний податок, первинно мала мету — спрощення системи оподаткування шляхом заміни сукупності податків і зборів на один податок. Сьогодні єдиний податок втратив своє первісне призначення і вже не замінює всі податки, тому платники єдиного податку сплачують крім основного і ряд інших податків.

Спрощена система має суттєві переваги порівняно із загальною системою:

- підприємці платять фінансову суму єдиного податку (для 1-ї та 2-ї групи єдиний податок сплачується в розмірі 10-12% від мінімальної заробітної плати, або суму у відсотках від обороту — 3 або 5% від доходу);

- підприємці сплачують єдиний соціальний внесок (ЄСВ) у розмірі 22% від мінімальної зарплати;

- ведеться спрощений облік доходів і витрат;

- надається підприємцями переважно лише дві форми звітності — декларація платника єдиного податку та податковий розрахунок сум доходу, нарахованого на користь платників податку і сум утриманого з них податку. Платники єдиного податку за ставкою 3% здають декларацію з податку на додану вартість.

Платниками податку на загальній системі оподаткування можуть бути громадяни України, апатриди, іноземні громадяни. Застосування спрощеної

системи оподаткування пов'язане із цілою низкою умов і обмежень[2].

Отже, незважаючи на ряд обмежень, спрощена система оподаткування фізичних осіб-підприємців є більш зручною в застосуванні. Система в більшій мірі дозволяє підприємцю використовувати готівкову систему розрахунків, а це актуально в сфері роздрібної торгівлі та надання побутових послуг населенню.

Список використаних джерел

1. Соколовська А.М. Податкова політика в Україні у контексті її впливу на розвиток економіки / А.М. Соколовська // Фінанси України. – 2013. – № 9. – С. 65-81.

2. Податкова система України [Текст]: підручник / В. М. Федосов, В. М. Опарін, Г. О. П'ятаченко [та ін.]; за ред. В.М. Федосова. – К.: Либідь, 1994. – 464с.

3. Податковий кодекс: Закон України № 2856-VI від 23.12.2010 / Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

УДК 339.187.62

СТАН ЛІЗИНГОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Ракітіна В.В., студент

Олійник Л.А., кандидат економічних наук, доцент

Лізинг – підприємницька діяльність, спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів, яка полягає в наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений термін лізингоодержувачу майна. Лізинг – це свого роду «гібрид» оренди і кредиту із залученням третьої особи – лізингової компанії. Остання викупує у продавця майно і передає його лізингоодержувачу. Той виплачує щомісяця певну суму, яка є одночасно і орендним платежем, і платежем по кредиту (в залежності від подальших намірів користувача). Після закінчення зазначеного в договорі терміну майно можна викупити за залишковою вартістю або повернути лізинговій компанії.

У ХІХ столітті лізинг почав активно розвиватися в США і Великобританії. Істотно впливати на розвиток економіки лізинг почав з 50-х років минулого

століття. Засновником сучасної лізингової індустрії називають американського підприємця Генрі Шофельда, який відкрив в Сан-Франциско першу спеціалізовану лізингову компанію.

Однією із найсуттєвіших причин, які гальмують розвиток сфери лізингу є застаріле законодавство. Основний закон, яким регулюються лізингові операції не редагувався вже чимало років. Зараз розроблено законопроект «Про фінансовий лізинг» (№ 6395), який буде розглядатись у найближчі роки. Експерти вважають, що його прийняття допоможе більш динамічному розвитку економіки, та зокрема малому та середньому бізнесу. Серед головних перешкод для розвитку лізингу в Україні можна виділити [1]:

- відсутність допрацьованої законодавчої бази;
- немає спеціальних державних програм розвитку;
- недостатній об'єм фінансування;
- ситуація, коли немає належних податкових стимулів;
- брак вітчизняного та іноземного інвестиційного капіталу;
- погане розуміння інструментів лізингу з боку бізнесу.

Лізинг в Україні підпадає під регулювання Цивільного та Господарського кодексу. Основний закон «Про лізинг» було прийнято ще у 1997 році. У 2003 році його дещо змінили та перейменували у закон «Про фінансовий лізинг» [2].

Фахівці вважають, що основна юридична проблема, яка торкається лізингу в нашій країні – подвійне оподаткування при перепродажі обладнання, яке було вилучене.

Станом на початок 2018 року, в Україні надавати послуги лізингу мали понад 500 організації, однак більшість із них подібних послуг не надають. До таких організацій відносяться: - 280 фінансових компаній; - 88 банків; - 132 юридичні особи. На 1 січня 2018 року загальний обсяг фінансового лізингу складав в Україні 41 122,92 млн грн (1 465,2 млн дол. США).

Сьогодні український лізинг має великі перспективи і можливості для зростання. У вересні 2018 року пройшла конференція «Фінансовий лізинг в

Україні: поточний стан та перспективи розвитку», на якій було відзначено, що у найближче п'ятиріччя, обсяги лізингу можуть зрости вдвічі.

Станом на початок 2018 року кількість договорів лізингу скоротилась в Україні на 50% відносно показників 2013 року, а фінансовий оборот зменшився в три рази. В першому півріччі 2018 року загальна вартість договорів лізингу склала 10,6 млрд гривень, а це 80% від обсягу попереднього року. За цей період відбулось зростання на 3,3 млрд [3].

Сьогодні український ринок лізингу зосереджений у двох галузях – сільському господарстві та транспортній промисловості. Економісти на фінансисти прогнозують, що в найближчі 3 – 5 років стан лізингових відносин набагато покращиться, адже лізинг набирає популярності. Водночас на сьогодні Україна знаходиться на початковому етапі розвитку ринку лізингу, і низка факторів, що існують на ринку, поки що гальмують його розвиток. Обмеженість фінансування галузі в Україні, відсутність сучасної сприятливої законодавчої бази та відсутність спеціальних податкових стимулів, низька обізнаність підприємців про сучасні інструменти фінансування бізнесу є найсильнішими перешкодами для розвитку лізингу в країні. Це обмежує підприємства у фінансуванні.

Отже, лізинг в наш час – це дуже актуальне питання. На жаль, лізингові відносини в Україні не дуже поширені, ще не набули великого значення, але ми вважаємо, що протягом кількох майбутніх років вони будуть розвиватись.

Список використаних джерел

1. Що таке лізинг. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://onlinecredit.club/lizyng/#i>
2. Закон України «Про фінансовий лізинг». [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723/97->
3. Фінансовий лізинг в Україні: поточний стан та перспективи розвитку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/2541156-finansovij-lizing-v-ukraini-potocnij-stan-ta-perspektivi-rozvitku.html>

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Рябова Ю.П., студент

Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент

Фінансові ресурси – найбільш ліквідні активи, які забезпечують неперервність руху грошових потоків підприємства у процесі реалізації його планів та виконання зобов'язань.

В умовах ринкових і товарних відносин між суб'єктами господарювання будь-яке підприємство повинно мати фінансові (грошові) кошти для існування і виконання своїх функцій. При створенні і функціонуванні кожного підприємства фінансові кошти акумулюються з певних джерел і відокремлюються в конкретні види.

Формування фінансових ресурсів у сільськогосподарських підприємства пов'язане з основними етапами їх функціонування:

1) Фінансові ресурси на етапі початкового формування, тобто створення власних фінансових ресурсів. Фінансові ресурси, які формуються на цьому етапі потребують початковий капітал – стартовий, певний рівень його ліквідності, швидкості обороту та інші показники;

2) Процес поповнення власного оборотного капіталу для того щоб підтримувати безперервність процесу його обігу. Даний етап розглядається як постійний процес функціонування підприємства;

3) Операційна діяльність та її форми, яка здійснюється шляхом формування нових структурних одиниць та у інші способи, за умови високої і зростаючої ринкової вартості підприємства;

4) Створення нових фінансових ресурсів, які дозволяють здійснення інвестиційної діяльності підприємством.

Але для усіх етапів функціонування підприємства діє єдине правило: формуванню фінансових ресурсів має надаватися цілеспрямований характер з метою задоволення потреби в окремих видах та оптимізації їх складу, структури

і джерел фінансування для забезпечення умов ефективної діяльності сільськогосподарського підприємства.

Стартовим джерелом для формування фінансових коштів завжди є статутний капітал – сума капіталу, яка необхідна для того, щоб підприємство розпочало свою діяльність. Його розмір визначається Статутом або угодою про заснування підприємства; він може створюватись за рахунок державних коштів, виручки від продажу акцій, а також приватних капіталів. В сучасних умовах широкого акціонування підприємств (перетворення державних підприємств в акціонерні товариства) однією із основних форм існування стартової суми грошей (капіталу) є акціонерний капітал, що використовується для фінансування поточних і довгострокових витрат.

Найбільш значним джерелом формування власних фінансових коштів вже існуючого підприємства є доходи від його господарської та інших видів діяльності. Майже всі підприємства мають три основних види доходів: звичайний, капітальний, дивідендний.

Фінансові ресурси постійно обертаються через те, що вони формуються за рахунок вивільнених із кругообороту грошових засобів. Підприємство постійно закупляє матеріальні ресурси, які є необхідними для наступних циклів виробництва. Звідси можна сказати, що в теорії достатньо лише одного джерела для формування фінансових ресурсів – надходження грошових засобів від реалізації виробленої продукції.

Але у реаліях сільськогосподарських підприємств це майже неможливо. І відбувається це не лише в силу об'єктивних причин. Однією з найголовніших таких причин, особливо для сільськогосподарських підприємств, є сезонність виробництва. В силу зазначених обставин нормально функціонуючі сільськогосподарські підприємства для формування фінансових ресурсів не користуються лише власними джерелами. Значну питому вагу в джерелах формування фінансових ресурсів займають залучені фінансові ресурси, а серед них кредити та кредиторська заборгованість.

Таким чином, найраціональнішим для організації фінансів і найефективнішим для виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств є покриття власними джерелами тільки мінімальної потреби у фінансових ресурсах. Для сталого розвитку та забезпечення процесу відтворення капіталу доцільним є залучення додаткових фінансових ресурсів.

Список використаних джерел

1. Васюренко О.В. Азаренкова Г.М. Фінансове управління потребує точного визначення окремих понять // Фінанси України. – 2003. – № 1. – С. 28 – 33.
2. Фінанси в період реформування агропромислового виробництва / Дем'яненко М. Я., Алексійчук В. М., Борщ А. Г. та ін.; За ред. М. Я. Дем'яненка – К.: ІАЕ УААН, 2002 – 645 с.
3. Фінансовий менеджмент. Навчальний посіб. / За ред. Г. Г. Кірейцева. – К.: ЦУЛ, 2002. – 496 с.
4. Фінанси підприємств: Підручник для студ. вузів / П. А. Лайко, М.В. Мних. – К.: Знання України, 2004 – 428 с.
5. Сороківська М.В. Фінанси підприємств: навч. посібник / М. В. Сороківська, Т. Я. Андрейків. – Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2015. – 288 с.
6. Стецюк П.А. Формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств // Економіка АПК. – 2005. – № 11. – С. 111 – 116.
7. Тарасенко І. О. Фінанси підприємств: підручник / І. О. Тарасенко, Н. М. Любенко. – К. – КНУТД, 2015. – 360 с.
8. Гудзь О.Є. Джерела формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств // Облік і фінанси АПК. – 2007. – № 3 – 5. – С. 100 – 105.
9. Статистичний щорічник України: Збірник // Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

ФІНАНСОВА САНАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА ЯК СПОСІБ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВУ

Слюсаренко В.С., студент

Мрачковська Н.К., кандидат економічних наук, доцент

Сучасна діяльність підприємств в Україні потерпає від кризи, що спричинена економічною та політичною нестабільністю в країні, що зумовлює велику вірогідність отримання збитку і наближення до банкрутства. Для оздоровлення фінансового стану підприємства проводять спеціальні фінансові заходи, які називають санацією.

Санація — це система фінансово-економічних, виробничо-технічних, організаційно-правових та соціальних заходів, спрямованих на досягнення чи відновлення платоспроможності, ліквідності, прибутковості та конкурентоспроможності підприємства-боржника в довгостроковому періоді [1].

Таблиця 1

Сутність санації за аспектами дослідження

Аспект дослідження	Сутність поняття
Історичний	походить від латинського «sanare», що означає «видужання», «оздоровлення», «лікування»
Економічний	порятунок, відновлення життєздатності суб'єкта, що перебуває у кризі
Фінансовий	сукупність заходів для усунення збитків, фінансової стабілізації підприємства та покращення його фінансового стану за рахунок зовнішніх та внутрішніх джерел фінансування
Правовий	санація здійснюється під час провадження у справі про банкрутство з метою запобігання ліквідації боржника і спрямована на оздоровлення його фінансового стану, а також на задоволення в повному обсязі або частково вимог кредиторів
Соціальний	фінансове оздоровлення підприємства-боржника спрямоване на покращення соціальної безпеки окремо працівників підприємства і держави загалом

Джерело: [2]

В умовах, коли майже всі ланки фінансової системи опинилися в кризі, з'явилась необхідність проведення санації підприємств з метою виведення їх з глибокої кризи.

Мета фінансової санації - покриття поточних збитків та усунення причин їх виникнення, поновлення ліквідності та платоспроможності підприємства, скорочення всіх видів заборгованості, поліпшення структури оборотного капіталу та формування фінансових ресурсів, необхідних для проведення санаційних заходів виробничо-технічного характеру, для запобігання банкрутству підприємства (рис. 1) [3].

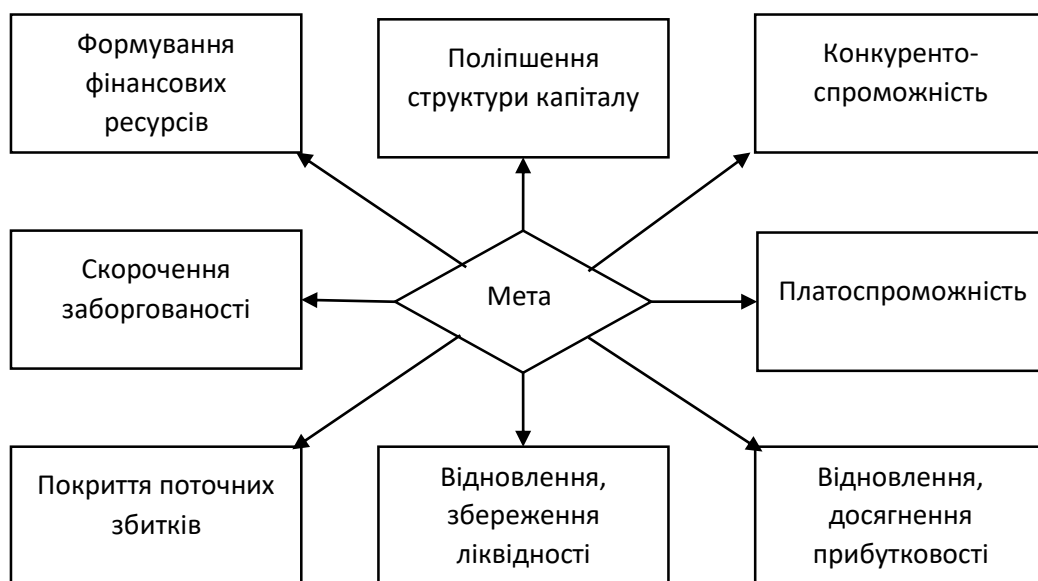

Рис. 1. Мета фінансової санації

Санація здійснюється за допомогою фінансових коштів та стосується, насамперед, фінансово-економічної системи підприємства.

Основними джерелами фінансування санації можуть бути власні кошти підприємств (самофінансування), кошти кредиторів, державні кошти, кошти власників.

Для забезпечення здійснення санації підприємства необхідно досягти збалансованої роботи всіх основних складників:

- нормативно-правового забезпечення;

- інформаційного забезпечення (сукупність інформаційних потоків щодо фінансово-господарської діяльності підприємства та його зв'язків із зовнішнім середовищем);

- методичного забезпечення (сукупність методів планування, організації, контролю, аналізу, оцінки та регулювання в межах процесу санації);

- кадрового забезпечення (підготовки кваліфікованих спеціалістів із питань санації);

- організаційно-економічних елементів (санаційних заходів та інструментів), реалізація яких забезпечує фінансове оздоровлення підприємств.

Для виведення підприємства з фінансової кризи для запобігання банкрутства необхідно своєчасно здійснювати діагностику проблеми його неплатоспроможності, а також своєчасно проводити фінансову санацію.

Список використаних джерел

1. Біла О. Г. Фінансове планування і фінансова стабільність підприємства // Фінанси України. – 2007. – № 4 – С. 112-118.

2. Благодетєлева-Вовк С.Л. Управління фінансовою санацією підприємств: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К.: Ніка-Центр, 2006. – 248 с.

3. Бланк І.О. Фінансовий менеджмент. – К.: Ніка-Центр, Ельга, 2002. – 736с.

УДК 336.226.4

РЕНТНА ПЛАТА ЗА СПЕЦІАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ

Смецька Т.С., студентка

Березовська Л.О., кандидат економічних наук, доцент

Лісові ресурси України обмежені. Країна належить до держав, недостатньо забезпечених лісовими ресурсами. Лісистість становить лише 15,9 %, цей показник у Фінляндії – 58,9 %, Німеччині – 29 5, Франції – 28,7 %, Польщі – 28

%, Румунії – 26 %, Італії – 21,2 %, Канаді – 26,6 %, США – 32,7 %, Білорусі – 35%.

Зазначене свідчить, що лісове господарство має експортне спрямування, переважно за сировинним напрямом, що за умов не визначення чітких державних стандартів та неузгодженості зі стандартами Євросоюзу на „паливну деревину” створює ризики експорту лісоматеріалів необроблених (ділового лісу кругляку) як паливної деревини. На сьогодні Україна є однією з небагатьох країн Європи, яка не має національної стратегії та державної програми розвитку сфери лісового господарства. Потребують врегулювання питання, які визначають розвиток галузі, зокрема удосконалення нормативно-правових актів, розробка прозорого та зрозумілого механізму реалізації деревини на внутрішньому та зовнішніх ринках збуту, у т. ч. і через електронні майданчики, а також їх гармонізація з європейським законодавством; посилення контролю органів державної влади за сплатою податків та інших надходжень до державного бюджету суб'єктів господарювання у сфері лісового господарства, визначення методів та форм розрахунку у разі донарахувань рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, надання у використання мисливських угідь. З огляду на викладене, існують ризики нераціонального та неефективного ведення лісового господарства, недонадходжень податків до державного бюджету [1].

Відповідно до Податкового кодексу України платниками рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів є лісокористувачі, які здійснюють спеціальне використання лісових ресурсів на підставі спецдозволів (лісорубних або лісових квитків) або відповідно до умов договору довгострокового тимчасового користування лісами.

Ставки рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів встановлюються за 1 щільний куб. метр деревини залежно від виду лісової породи та поясів і розрядів.

Сума рентної плати обчислюється суб'єктами лісових відносин, які видають спеціальні дозволи, і зазначається у таких дозволах

Звітують лісокористувачі щоквартально та сплачують рівними частинами суми рентної плати, що зазначена в отриманих лісорубних квитках (спецдозволах) за відповідний календарний рік, протягом 10 календарних днів після закінчення граничного строку подання податкової декларації [2].

Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування протягом 2015 – 2018 рр. розподілялась рівними частинами між державним та місцевим бюджетами (табл. 1).

У 2019 р. доходи загального фонду державного бюджету України від рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів загальнодержавного значення зменшено до 37 % такої рентної плати. Крім того, встановлено доходи спеціального фонду державного бюджету України від рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів – 26 % такої рентної плати та загального фонду місцевого бюджету – 37 %.

Платники Рентної плати обчислюють суму Рентної плати наростаючим підсумком з початку року та складають податкові декларації за формами, затвердженими наказом Мінфіну від 17.08.2015 № 719, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України [2].

Таблиця 1

Надходження рентної плати за спеціального використання лісових ресурсів, млн. грн

Назва платежу	Норматив, %	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Рентна плата за спецвикористання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування, всього		550,0	662,8	659,4	730,2
з них:					
державний бюджет	50	275,0	331,4	329,7	365,1
обласні бюджети	50	275,0	331,4	329,7	365,1
Рентна плата за спец використання лісових ресурсів (інше - до місцевих бюджетів)	100	300,3	399,7	283,5	264,3
Всього рентної плати за спецвикористання лісових ресурсів		853,2	1062,4	942,8	994,5

Основною і найважливішою проблемою рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів є неякісне нормативне регулювання, недосконалий контроль за нарахуванням та сплатою цього податку, що призводить до зменшення надходжень даного податку до бюджету.

Список використаних джерел

1. Звіт про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади Хмельницької та Чернівецької областей щодо повноти та своєчасності сплати податків та інших надходжень до державного бюджету суб'єктами господарювання у сфері лісового господарства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2018/29-2_2018/Zvit_29-2_2018.pdf
2. Податковий кодекс України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru2#Stru>
3. Лист ДФС України "Особливості адміністрування у 2019 році рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів" від 14.02.2019 №4907/7/99-99-12-03-04-17.

УДК 658

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА ФАКТОРИ, ЩО НА НЕЇ ВПЛИВАЮТЬ

Сукач І.П., студентка

Давиденко Н.М., доктор економічних наук, професор

В сучасних умовах розвитку ринкового середовища фінансова стійкість набуває все більш важливого значення. Позитивні значення показників фінансової стійкості є підґрунтям для ефективного функціонування підприємств і поступового зростання їх економічного потенціалу. В процесі управління фінансовою стійкістю підприємства виникає потреба у виявленні факторів, що на неї впливають.

Більшість провідних вчених розглядають поняття фінансової стійкості як невід'ємної складової фінансового стану успішно діючого підприємства і тому у кожного науковця свій підхід до визначення сутності фінансової стійкості.

Зокрема А. Бланк [2], відзначає фінансову стійкість, як основну характеристику стабільного фінансового стану підприємства, що забезпечується високою часткою власного капіталу в загальній сумі використовуваних фінансових ресурсів.

Досить цікавим є підхід до даної категорії В. М. Родіонова, М. О. Федотова [1], які характеризують фінансовий стан підприємства з позиції аналізу фінансових ресурсів підприємства, їх розподілу та використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності в умовах допустимого ризику

Дослідивши погляди науковців, можна дійти висновку, що в загальному вигляді фінансова стійкість - це комплексна характеристика фінансового стану підприємства, яка відображає в процесі взаємодії зовнішніх і внутрішніх факторів впливу досягнення стану фінансової рівноваги і здатність не лише утримувати на відповідному рівні протягом деякого часу основні характеристики діяльності підприємства, але й функціонувати і розвиватися.

З даного визначення чітко випливає, що на фінансову стійкість впливають зовнішні і внутрішні фактори. Ступінь впливу даних факторів і фінансових ризиків на фінансову діяльність підприємства залежить від кон'юнктури фінансового ринку і зміни економіко-політичної ситуації в країні.

Систематизувавши думки численних авторів, можна виокремити такі внутрішні фактори впливу на фінансову стійкість підприємства [1-3]: галузева належність суб'єкта господарювання; структура продукції (послуг), що випускається, її частка в загальному платоспроможному попиті; розмір сплаченого статутного капіталу; розмір і структура витрат, їх динаміка у порівнянні з прибутком; стан майна і фінансових ресурсів, включаючи запаси й резерви.

Не менш важливе значення має вплив зовнішніх факторів на діяльність підприємства[1-3], зокрема економічні умови господарювання; політична стабільність; техніка і технологія; платоспроможний попит споживачів; економічна і фінансово – кредитна законодавча база; соціальна і екологічна ситуація в суспільстві; податкова політика; рівень конкурентної боротьби; розвиток фінансового і страхового ринку.

Отже, на основі систематизації підходів до визначення фінансової стійкості підприємства можна зробити висновок, що найточнішим і найповнішим визначенням фінансової стійкості є властивість підприємства, яка відображає в процесі взаємодії зовнішніх і внутрішніх факторів впливу досягнення стану фінансової рівноваги і здатність не лише утримувати на відповідному рівні протягом деякого часу основні характеристики діяльності підприємства, але і функціонувати і розвиватися.

Список використаних джерел

1. Крухмаль О.В., Коваленко О. В. Антикризове управління в забезпеченні фінансової стійкості банківської системи: монографія. Суми: УАБС НБУ, 2007. – 198с.
2. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. – 566 с
3. Костирко Л.А. Аналіз потенціалу фінансової в системі управління вартістю підприємства. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2015. – № 4 (221). – С.122-128.

УДК 336.144.2

СИСТЕМА ПРИНЦИПІВ СТРАТЕГІЧНОГО ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ

Ткачук І.В., студент

Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент

Стратегічний фінансовий аналіз – це комплексне дослідження факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, що формують фінансові перспективи

підприємства для забезпечення орієнтації фінансово-господарської діяльності на довгостроковий розвиток. Стратегічний фінансовий аналіз повинен забезпечити визначення параметрів фінансової стратегії, виходячи з місії та поставлених цілей, діагностики змін у середовищі, постійної оцінки досяжності цілей і орієнтації на зростання фінансових ресурсів за рахунок підвищення фінансового потенціалу. Він є методологічною основою розробки ефективних стратегічних управлінських рішень.

Важливим питанням розвитку теоретичних засад стратегічного фінансового аналізу є обґрунтування методологічних принципів, на яких ґрунтується його здійснення. Проведене дослідження дозволило виділити принципи, що розглядаються у сучасній літературі з стратегічного аналізу, фінансового менеджменту, фінансового аналізу, які можуть бути розповсюджені й на стратегічний фінансовий аналіз. Зокрема, до таких принципів належать принципи системності та комплексності, науковості, об'єктивності, багатоваріантності, ефективності [1 – 4].

Системність передбачає дослідження об'єкта як єдиного цілого, єдиної системи, яка являє собою цілісний комплекс взаємозв'язаних компонентів, що має єдність із зовнішнім оточенням і є підсистемою системи більш високого рівня (глобальної системи). Єдність системи з зовнішнім оточенням визначає її взаємозв'язки з дією об'єктивних економічних законів. Цілісність системи пропонує також аналіз кожного її елемента. Системність аналізу органічно взаємозв'язана з його комплексністю. Проте поняття системності більш містке, ніж комплексність, тому комплексність потрібно розглядати як складову системного аналізу [3, с. 41– 42].

Комплексність як принцип стратегічного фінансового аналізу полягає у всебічному дослідженні всіх стратегічних сфер діяльності підприємства, врахуванні впливу зовнішніх та внутрішніх факторів, визначенні причинно-наслідкових зв'язків та залежностей між ними. Принцип науковості передбачає використання методичного інструментарію, що відповідає передовим досягненням науки в даній сфері, враховує передовий вітчизняний і зарубіжний

досвід. Принцип об'єктивності означає необхідність використання повної, точної, репрезентативної, перевіреної інформації під час проведення аналізу. Зміст принципу багатоваріантності полягає в тому, що підготовка кожного управлінського рішення повинна враховувати альтернативні варіанти дій, що дозволяє вибрати з них найкращий у даних умовах. Принцип ефективності означає, що затрати на проведення фінансового аналізу повинні бути значно меншими, ніж вигоди від проведення такого аналізу.

Система принципів, яка розглядається різними науковцями, повинна бути доповнена з урахуванням особливостей стратегічного фінансового аналізу. Пропонується виділити також наступні принципи: безперервності, відповідності, адаптивності, активності. Принцип безперервності означає, що процес стратегічного фінансового аналізу не закінчується моментом формулювання фінансової стратегії чи стратегічного плану. Більше того, будь-яка стратегія, навіть повністю науково обґрунтована, буде мати значення та зміст для підприємства лише у тому випадку, якщо буде реалізована, скоректована або повністю переглянута при необхідності. Тому стратегічний фінансовий аналіз повинен розглядатися як безперервний процес на всіх етапах фінансового менеджменту. Принцип відповідності – стратегічні фінансові орієнтири, які встановлюються за результатами стратегічного фінансового аналізу, повинні відповідати місії підприємства, його поточному фінансовому потенціалу й умовам середовища. Стратегічний орієнтир – це те, на що спрямована діяльність підприємства, тобто визначення напрямку, цільової спрямованості його діяльності, представлення фінансового потенціалу, якого підприємство бажає досягти через певний проміжок часу. Принцип адаптивності – управлінські рішення, що приймаються на основі стратегічного фінансового аналізу, повинні забезпечити здатність підприємства пристосовуватися до нових умов і своєчасно реагувати на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища. Принцип активності означає, що управлінські рішення, обґрунтовані на підґрунті стратегічного фінансового аналізу повинні надавати можливість не тільки

пасивного пристосування до елементів зовнішнього середовища, але й активного впливу на них за рахунок використання наявного фінансового потенціалу.

Підсумовуючи все вищевикладене, варто зазначити, що у результаті стратегічного фінансового аналізу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища формується множина альтернативних варіантів стратегічних управлінських рішень, обґрунтовуються критерії та обмеження їх прийняття та реалізації, розробляється цільова фінансова модель розвитку підприємства.

Список використаних джерел

1. Бутинець Ф. Ф. Економічний аналіз: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ПП «Рута», 2003. – 680 с.
2. Зуб А. Т. Системный стратегический менеджмент: методология и практика / А. Т. Зуб, М. В. Локтионов. – М.: Генезис, 2001. – 752 с.
3. Ковальчук Т. М. Теорія економічного аналізу: рек. м-вом освіти і науки України як навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Т. М. Ковальчук. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. – 544 с.
4. Коупленд Т. Стоимость компании: Оценка и управление / Т. Коупленд, Т. Коллер, Д. Мурын – М.: Олимп-Бизнес, 1999. – 576 с.

УДК 657

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Трохимчук А.А., студент

Біляк Ю.В., кандидат економічних наук, доцент

На даному етапі розвитку корпоративного управління (КУ) в Україні все більшої актуальності набуває визначення сучасних інструментів КУ, які водночас мають бути комплексними, точними та відрізнятися відносною простотою використання. Відтак, досягнення певного рівня КУ вітчизняних підприємств реального сектору економіки під час сучасних трансформаційних

економічних процесів в Україні дозволить досягнути інвестиційної привабливості країни у цілому [1].

На наш погляд, варто відмітити, що дослідження наявного інструментарію КУ підприємства дозволило умовно розділити всі існуючі інструменти на інструментарій оцінки рівня КУ та інструментарій підвищення рівня КУ (рис. 1), який формується індивідуально за рівнем кожного окремого підприємства та особливостей його бізнес-діяльності.

На думку авторів, до сучасного інструментарію КУ варто додати аналіз відповідності кращим практикам у галузі КУ, до яких можна віднести методику проведення оцінки рівня КУ, який запропоновано спеціалістами Міжнародної фінансової корпорації (IFC) та Професійної асоціації корпоративного управління (ПАКУ) [2]. Рекомендації після оцінювання рівня КУ за цією методикою, за думкою експертів, відрізняються конкретикою та практичністю, а отже й ефективністю. Відтак, проведення оцінки рівня КУ підприємства за методикою спеціалістів Міжнародної фінансової корпорації (IFC) та Професійної асоціації корпоративного управління (ПАКУ) нараховує п'ять етапів.

Перший етап. Оцінка інституціональної бази КУ підприємства, яка складається з перевірки наявності кодексу КУ, чітко зазначених на інтернет-сторінці підприємства або у звітності принципів КУ та Положень корпоративного управління. До обов'язкового мінімального списку Положень за думкою фахівців Професійної Асоціації Корпоративного Управління (ПАКУ) відносять [3]: Положення про порядок скликання та проведення зборів акціонерів; про Наглядову раду; про виконавчий орган; про Ревізійну комісію (ревізора); про порядок здійснення великих угод та правочинів зацікавленими особами; про посадових осіб; про Корпоративного секретаря. На нашу думку, варто відзначити, що до інституціональної основи КУ, окрім Положень та кодексу КУ, необхідно додати Міжнародні стандарти фінансової звітності.

Другий етап. Оцінка структури Наглядової ради (НР) підприємства та її функціональних можливостей. До оцінки структури НР входить оцінювання незалежності членів НР, тобто співвідношення кількості посадових осіб

підприємства у складі НР та кількості незацікавлених експертів ззовні. За думкою деяких науковців, питома вага абсолютно незалежних незацікавлених членів НР повинна бути не менше, ніж 40 % від загального складу НР [4]. Окрім цього, у міжнародній практиці корпоративного управління, що застосовується у провідних компаніях, розповсюджено створення комітету комплаєнсу та комітету прокьюріменту [6]. Що говорить про те, що поточними тенденціями розвитку КУ є відповідність бізнес-діяльності законам та нормативам і підтвердження цієї відповідності у тендерних державних закупівлях та/або наданні послуг підприємством державі.

Третій етап. Дотримання прав учасників. Під час цього етапу експерти досліджують частоту та кворуми проведення зборів акціонерів. На цьому етапі також визначається правомірність голосувань, які мають бути прозорими та багатосторонніми. Досліджується дотримання правила «одна акція – один голос», можливість представництва та права міноритарних акціонерів. Важливим моментом є також доступ стейкхолдерів до інформації, яка може бути цікавою для них. До такої інформації, як правило, відносять фінансові та інші показники діяльності підприємства, систему розподілу прибутку товариства та правила виплати дивідендів, інформація щодо додаткової емісії акцій підприємства, реалізації корпоративної соціальної відповідальності, інформація щодо складу виконавчих органів та акцій, що знаходяться у власності посадових осіб тощо [5; 6].

Четвертий етап. Аналіз контрольного середовища підприємства. На цьому етапі оцінки КУ підприємства за обраною методикою визначається ступінь ефективності системи внутрішнього контролю підприємства, яка залежить від частоти проведення ревізійних перевірок, проведення внутрішнього та зовнішнього аудиту. Варто зазначити, що аудит у розвинутих країнах проводиться не лише з метою перевірки бухгалтерських даних та звітності, але й з метою виявлення ступеню комплаєнсу підприємства тощо. Поміж іншого, аналіз контрольного середовища підприємства повинен передбачати перевірку норм ведення внутрішньої та зовнішньої підзвітності та правил формування

звітів для публікації, яке повинне здійснюватися підприємством згідно чинного законодавства та власних ініціатив у розкритті інформації з огляду на кращі світові практики КУ.

П'ятий етап. Аналіз прозорості та розкриття інформації підприємством. На цьому етапі досліджується ступінь інформаційної відкритості підприємства, яка залежить від повноти інформації, що публікується на сайті підприємства та у консолідованій звітності.

Отже, авторами було проаналізовано сучасні міжнародні методики проведення оцінки КУ та визначено деякі окремі інструменти управління КУ, які застосовуються на провідних корпораціях світу. Окрім цього, авторами детально розглянуто методику проведення оцінки КУ за кожним етапом. У поточному дослідженні використано результати міжнародних досліджень у галузі КУ, які є практично значущими для вітчизняних підприємств через значну відсталість останніх від рівня КУ підприємств розвинутих держав. Варто приділити увагу, що авторами наведено чіткий деталізований алгоритм визначення рівня КУ, який може бути використаний для корпоративних бізнес – досліджень. Ця схема, на думку авторів, є універсальною та ефективною, а отже є актуальним сучасним інструментом КУ.

Список використаних джерел

1. Матеріали з офіційного сайту Професійної асоціації корпоративного управління. Режим доступу: <http://cgpa.com.ua/profesijna-spilnota/diyalnist-korporativnogo-direktora/diyalnist-korporativnogo-direktora-1.html>.

2. Живко З.Б. Особливості управління корпоративною безпекою: проблеми та шляхи розвитку [Електронний ресурс] / З.Б. Живко, М.О. Бомба, Х.З. Босак // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2011. – С. 256 – 268.

3. Бусыгина И.С. Корпоративная безопасность как акмеологическое основание продуктивной жизнедеятельности организации / И.С. Бусыгина // [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://www.famous-scientists.ru/list/4826>.

4. Corporate Governance Best Practices Report. Canadian Society of Corporate Secretaries, Canada Leading Association For Governance Professional. Korn Ferry, Canada – 2016.

5. Принципы корпоративного управления G20/ОЭСР, OECD Publishing, Paris. Режим доступа: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264252035-ru>.

6. Логсдон Д.М. Корпоративне громадянство: від локального до глобального рівня аналізу / Д.М. Логсдон, Д.Д. Вуд. // Ділова етика. – 2002. – № 12. – С. 155 – 187.

УДК 336.13

МІЖБЮДЖЕТНІ ВІДНОСИНИ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ

Федонюк О.В., студентка

Олійник Л.А., кандидат економічних наук

У сучасних умовах концентрації фінансових ресурсів на державному рівні при постійному дефіциті коштів місцевих бюджетів роль головного балансуючого інструменту виконують міжбюджетні трансферти.

Міжбюджетні відносини – це відносини між державою та територіальними громадами щодо забезпечення відповідних бюджетів фінансовими ресурсами, необхідними для виконання функцій [1].

Метою регулювання міжбюджетних відносин є забезпечення відповідності повноважень на здійснення видатків, закріплених законодавчими актами за бюджетами, та фінансових ресурсів, які мають забезпечувати виконання цих повноважень.

Через відмінності в рівнях соціально-економічного розвитку між регіонами, відповідно й виникає різне фінансове забезпечення та потенціал формування дохідної частини бюджету, що виявляється у показниках валового внутрішнього продукту на одну особу, середньомісячної заробітної плати, та реального доходу на одну особу.

З прийняттям ЗУ від 28.12.2014 року «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» №79-VIII в Україні починаючи з 2015 року почала функціонувати нова система міжбюджетних відносин. Система балансування замінена системою бюджетного вирівнювання. Нова система міжбюджетних відносин базується на принципово новому механізмі горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій [2].

Основним методом бюджетного регулювання є міжбюджетні трансферти. Міжбюджетні трансферти – це кошти, що безоплатно й безповоротно передаються з одного бюджету в інший.

Відповідно до Бюджетного кодексу (97 ст.) [1] є різні види міжбюджетних трансфертів: базова дотація; субвенція; реверсна дотація; додаткові дотації. Динаміка міжбюджетних трансфертів представлена на рис. 1.

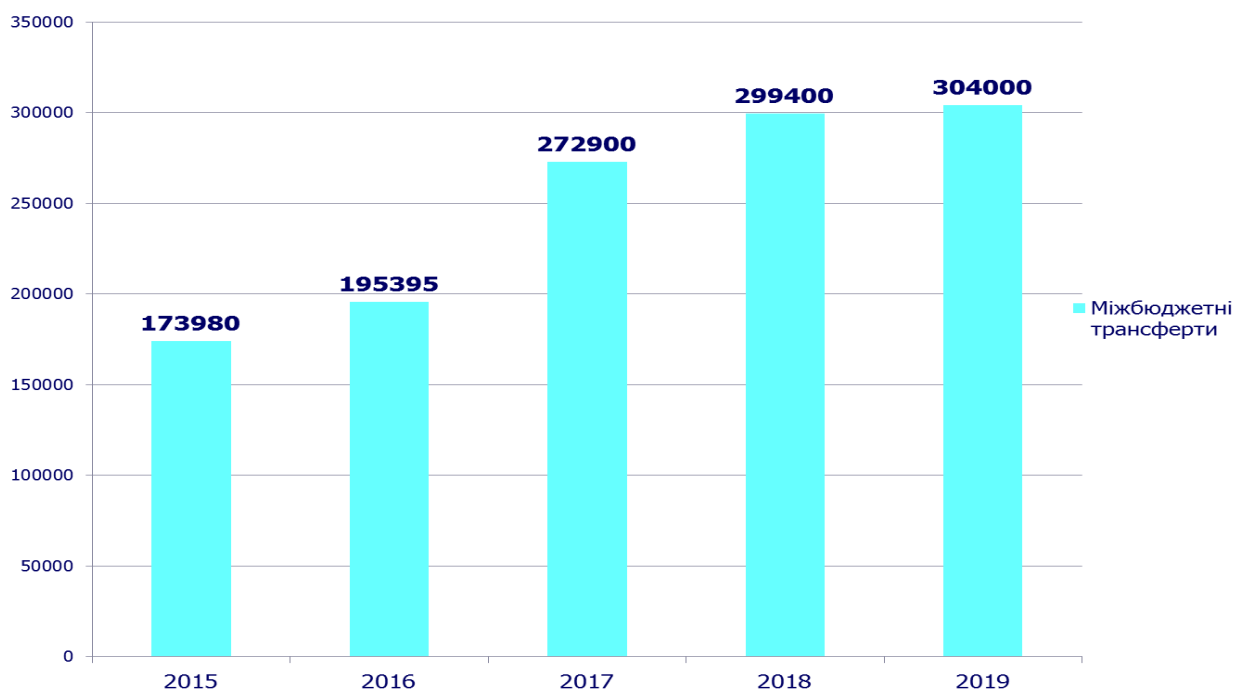

Рис. 1. Міжбюджетні трансферти з державного бюджету України до місцевих бюджетів, млн. грн. протягом 2015-2019 рр.

Частка міжбюджетних трансфертів у структурі доходів місцевих бюджетів за останні роки становить 53,2 %, що говорить про недостатню самостійність місцевих бюджетів. Більшість трансфертів, що надійшли з державного бюджету, спрямовувалися на соціально-культурну сферу [3].

Темп зростання обсягів міжбюджетних трансфертів за 2019 рік є значно вищим за минулорічні показники. Це зростання відбувалося одночасно з більш повільним зростанням доходів місцевих бюджетів.

Наслідками міжбюджетної реформи в Україні є:

- Можливість гарантувати адміністративно-територіальним одиницям середній рівень доходів і середній обсяг видатків;
- Поступово зменшуються територіальні відмінності у рівнях надання суспільних послуг громадянам;
- Органи місцевого самоврядування захищені від впливу суб'єктивних чинників у процесі прийняття рішень центральними органами влади;
- Створено необхідні передумови для перспективного фінансового планування на мікрорівні;
- Система вирівнювання податкоспроможності є більш ефективною, ніж система балансування ;
- Вирівнювання здійснюється не за видатками, а за доходами.

Удосконалення міжбюджетних відносин для забезпечення відповідних бюджетів фінансовими ресурсами, необхідними для виконання функцій, передбачених Конституцією України для сьогодення є актуально важливим, вимагає добре обміркованих та прорахованих кроків держави на шляху їхнього реформування та цінних рекомендацій.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України 10.08.2010 № 2456–XVII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. ЗУ «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» №79-VIII від 28.12.2014 року
3. Бюджетний моніторинг. Аналіз виконання бюджету. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу / <https://www.ibser.org.ua/publications/monitoringcategories/richnyy>

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Фурсова А.С., студентка

Олійник Л.А., кандидат економічних наук, доцент

Актуальним є питанням про розуміння фінансового стану підприємства на сучасному етапі економічного розвитку. Від фінансового стану підприємства залежить велика частина його діяльності. Тому аналізу фінансового стану підприємства приділяється багато уваги. Фінансовий аналіз дозволяє дати відповідь на багато запитань зацікавлених осіб щодо руху ресурсів підприємства, якості управління ними, становища на ринку, якого набуває підприємство внаслідок своєї діяльності.

Розгляд інформаційних джерел показує, що фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Тому на нього впливають усі ці види діяльності підприємства. Спершу на фінансовому стані будь-якого підприємства позитивно позначаються безперебійний випуск і реалізація високоякісної продукції

Зазначимо, що правдива й доречна інформація про фінансовий стан підприємств є запорукою продуктивних фінансових рішень, спрямованих на зниження витрат фінансових ресурсів, зростання прибутку та ринкової вартості підприємства.

Джерелом інформації для проведення аналізу фінансово- господарської діяльності є дві форми:

- Баланс;
- Звіт про фінансові результати (прибутки і збитки).

Звітність має відображати реальне становище і результати діяльності підприємства.

Можна виділити 6 основних методів фінансового стану [1]:

1. горизонтальний аналіз;
2. вертикальний аналіз;

3. трендовий аналіз;
4. метод фінансових показників (коефіцієнтів);
5. порівняльний аналіз;
6. факторний аналіз.

Поняття фінансовий стан підприємства містить в собі такі критерії, як:

- фінансова стійкість підприємства – це коли розподіл і використання фінансових ресурсів забезпечує розвиток підприємства завдяки зростання прибутку та капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності в умовах допустимого ризику;
- платоспроможність – здатність підприємства розраховуватися за своїми зобов'язаннями;
- кредитоспроможність – за рахунок власних коштів чи інших фінансових ресурсів своєчасно отримувати та гасити;
- прибутковість роботи підприємства;
- раціональне розміщення основних і оборотних коштів (власних і позикових);
- наявність власних фінансових ресурсів (основних і оборотних коштів) не нижче мінімального необхідного рівня для організації виробничого процесу і процесу реалізації продукції;
- ліквідність балансу – ступінь покриття зобов'язань підприємства такими активами, строк перетворення яких у грошові кошти відповідає строку погашення зобов'язань.

Щоб дати правильну оцінку фінансовому стану, необхідно поєднати як мінімум три складові. Це мета визначення фінансового стану підприємства; показники фінансового стану підприємства і методика аналізу фінансового стану підприємства.

Одним з таких показників є фінансовий коефіцієнт – відносний показник, що встановлює зв'язок між двома абсолютними показниками і отриманий діленням одного з них на інший.

Загальна кількість фінансових показників, що використовується для аналізу діяльності підприємства понад 300. Проте на практиці буває достатньо використовувати обмежену кількість показників (до 20 - 25) [2].

Фінансовий стан підприємства визначає в значній мірі ряд найголовніших його характеристик, таких як:

- потенціал господарюючого суб'єкта в процесі ділового співробітництва;
- конкурентоспроможність підприємства;
- оцінку гарантії економічних інтересів партнерів по різних взаєминам.

Отже, фінансовий стан підприємства являє собою досить складну, багатогранну категорію, яка є найважливішою характеристикою фінансово-економічної діяльності підприємства. Він визначає конкурентоспроможність підприємства та його потенціал у діловому співробітництві, є гарантом ефективної реалізації економічних інтересів як самого підприємства, так і його партнерів.

Список використаних джерел

1. Сучасне розуміння категорії «фінансовий стан підприємства» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://moluch.ru/archive/203/49788/>
2. Бикова Н. Н. Сутність поняття фінансового стану підприємства в трактуванні різних авторів // Молодий вчений. – 2016. – № 29. – С. 369 – 372. – URL <https://moluch.ru/archive/133/37226/>

УДК 631.1.016

СУЧАСНИЙ СТАН ГОСПОДАРЮВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Цаплій В.І., студентка

Олійник Л.А., кандидат економічних наук, доцент

Кожна країна має свою економіку. Основною складовою, що формує економіку є підприємство. Підприємство – самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого

самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності [1].

В Україні не має ні одного району чи села, в яких не функціонує аграрне підприємство. Воно розвивається в умовах високої енергетичної забезпеченості, застосування широкого спектра агротехнічних прийомів, екологізації на основі використання сучасних енерго- та природозберігаючих технологій, методів і способів меліорації та хімізації.

Аграрний ринок поєднує сфери виробництва та споживання аграрної продукції, а також включає їх у загальний економічний процес відтворення. В цілому Державна служба статистики України нарахувала 45035 фермерських господарств, станом на 1 січня 2018 року, тоді як минулого року ця цифра сягала лиш 44409 підприємств. Останні кілька років аграрна сфера лиш занепадала, кількість аграрних підприємств скорочувалась. За даними статистики України, на кінець 2013 року в нас було 49132 фермерських господарств, тобто, на 9% більше, ніж сьогодні, й на 11% більше, ніж минулого року, а також 2223 сільськогосподарських кооперативи, що на 8% більше, ніж у 2018 році та 11% більше, ніж рік тому [2]. Отже, аграрії почали відновлювати галузь. Даному явищу сприяє проведення аграрних реформ.

Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України оприлюднило проект оновленої програми підтримки аграріїв. Про це йшлося під час брифінгу Кабінету міністрів. Так, на підтримку аграрного сектору передбачено в 2020 році 8,4 млрд грн, з яких:

- 3,9 млрд грн буде витрачено на здешевлення кредитів аграріям для купівлі землі сільськогосподарського призначення;
- 2,5 млрд грн – на державну підтримку галузі тваринництва, зберігання та переробки сільгосппродукції;
- 780 млн грн – на підтримку купівлі вітчизняної сільгосптехніки;
- 400 млн грн – на підтримку садівництва та ягідництва;

– 100 млн грн – на часткову компенсацію фермерам електроенергії, яка використовується для поливу зрошуваних земель;

– 500 млн грн на формування статутного капіталу фонду часткового гарантування кредитів [3].

Бюджетна програма передбачає субсидування кредитної ставки для аграріїв. 3-5% річних, буде ефективною ставкою кредитування.

Суть ринкових відносин в аграрній сфері зводиться до відшкодування витрат товаровиробників і отримання ними прибутку та задоволення попиту споживачів на основі вільного, взаємного узгодження, платності, еквівалентності та конкурентоспроможності [4, с. 114].

Нестабільність і ризикованість сільського господарства змушували підприємства, залучені до виробництва продовольства на різних стадіях (від постачання матеріально-технічних ресурсів до торгівлі готовими харчовими продуктами, зокрема через систему громадського харчування), об'єднувати чисельні, але розпорошені функції щодо формування пропозиції аграрної продукції шляхом створення відповідних організаційних структур. Цей процес отримав назву «вертикальна інтеграція», а сукупність основних і суміжних галузей із виробництва сільськогосподарської сировини, її зберігання, транспортування, перероблення, торгівлі тощо назвали агропромисловим комплексом (АПК) [4].

Аналізуючи стан сільськогосподарських підприємств можна зробити висновок про те, що на сьогодні це є одна з основних і провідних форм господарювання на аграрному ринку. Загальна кількість земель використовуваних сільськогосподарськими підприємствами для використання повільно, але зростає. Спостерігається тенденція до більшого розвитку підприємств за певними регіонами. З кожним роком збільшуються інвестиції у сільськогосподарську сферу, проте фінансові результати не завжди показують стабільний приріст, що є підтвердженням нестабільної кон'юнктури на ринку та ризикового виду діяльності підприємств.

Список використаних джерел

1. Липчук В.В. Розвиток малого підприємництва в сільському господарстві: монографія / В.В. Липчук, С.В. Коробка. – Львів, Сполом, 2011. – 227 с.
2. Діяльність підприємств. Державна служба статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Держбюджет-2020: Комітет Ради пропонує виділити 8,4 млрд. грн. на підтримку АПК. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unian.ua/economics/agro/10722138-derzhbyudzheta-2020-komitet-radi-proponuye-vidiliti-8-4-milyarda-griven-na-pidtrimku-apk.html>
4. Макаренко П.М. Фермерські господарства України - до 20-річного ювілею / П. М. Макаренко, Л.Л. Мельник // Економіка АПК. – 2010. – № 7. – С. 16-24.

УДК 330.322

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Чередніченко М.В., студент

Євченко Т.І., кандидат економічних наук, старший викладач

В умовах ринкового трансформування економіки України дуже гострою є потреба в значних іноземних інвестиціях. На сьогоднішній день іноземні інвестори розглядають Україну як потенційного партнера з великими можливостями. В сучасних умовах транспортні підприємства країни потребують значних вкладень інвесторів для підвищення ефективності функціонування та виходу на світовий ринок в умовах високої конкуренції. Однак надходження іноземних інвестицій в Україну відбуваються надзвичайно повільно [1].

Залучення досвіду країн ЄС в інвестиційній сфері є одним з головних чинників стабілізації та економічного розвитку України, а також можливістю наблизитися ще на один крок до європейської інтеграції.

Узагальнення наукових джерел свідчать, що досвід інвестування в країнах ЄС характеризується високою часткою залучених коштів, якими залишаються іноземні інвестиції. На сьогодні одним з головних чинників, який впливає на збільшення інвестиційних потоків до ЄС, є розширення європейської зони. За даними Європейського комітету статистики, 72% прямих іноземних інвестицій з країн ЄС, спрямовуються в економіку держав самого Союзу.

Важливими чинниками, які позитивно впливають на інвестиційні процеси у країнах Європейського Союзу, зокрема у "старих" країнах-членах, є: ефективна структурна перебудова економік країн; зручне географічне розташування країн; місткий внутрішній ринок; експортна орієнтованість господарства країн; упровадження податкових пільг для іноземних інвесторів; невисокий рівень відсоткової ставки за кредити, тощо [2].

Можна розглянути досвід Польщі як однієї з найближчих європейських країн. Перші роки трансформації польської економіки не були вдалим періодом для залучення іноземних інвестицій. Польща була не зовсім варта довір'я для партнерів, через відсутність економічної стабільності, неврегульованої справи зовнішнього боргу, кризової ситуації у суспільному секторі.

Однак, послідовне впровадження ринкових реформ та реструктуризаційних процесів в економіці, відчутне покращення макроекономічних показників, а також економічного законодавства, стабілізація зовнішньої та економічної політики, незважаючи на досить часті зміни урядів, змінили негативний імідж Польщі за кордоном. Поступово, з року в рік, збільшується обсяг іноземних інвестицій в польській економіці

Іноземних підприємців приваблює в Польщі стабілізоване законодавство, високий темп економічного зростання, великий ринок, наявність висококваліфікованої робочої сили, сприятлива інфраструктура і можливість переказу прибутків. Іноземні інвестори отримали право діяти на території Польщі у формі торгових товариств, так званих товариств з обмеженою відповідальністю і акціонерних товариств [3].

Китай багато років поспіль зберігає провідне місце за обсягом залучених прямих іноземних інвестицій (ПІІ). Сьогодні в міру швидкого і здорового розвитку китайської економіки, постійного поглиблення реформи і розширення відкритості, прискорення процесу глобалізації світової економіки, у сфері залучення іноземних інвестицій в Китаї спостерігалось багато нових обставин і особливостей, в той же час з'явилися і нові шанси і переваги [4].

Також дослідження виявили, що Індія обігнала Китай і стала найпривабливішою країною для інвестицій у зв'язку з різким зниженням курсу рупії і відкриттям нових секторів для іноземних інвесторів.

Економіка Індії в останні роки розвивається досить динамічно. Багато в чому це відбувається завдяки зростанню промислового виробництва. Одним з основних факторів, що сприяють зростанню індійської промисловості, є збільшення обсягів іноземних інвестицій в країну.

Перспективи інвесторів в Індії залишаються позитивними, незважаючи на проблеми в економіці, з якими зіткнулася країна. За минулий рік Індія посилила свої позиції у залученні іноземного капіталу, послабивши вимоги до прямих іноземних інвестицій в кількох галузях [5].

Узагальнюючи досвід зарубіжних країн щодо розвитку інвестиційної діяльності та міжнародного інвестування можна виділити основні чинники, які впливають на їх позитивний розвиток: постійне поліпшення інвестиційного клімату країни, підвищення якості та рівня залучення іноземних інвестицій, розширення відкритості та вдосконалення законодавчого середовища, розвиток зон відкритості, послаблення вимог до прямих іноземних інвестицій, збільшення допустимого обсягу прямих іноземних інвестицій, підвищення рівня життя суспільства [6].

Надаючи такі переваги, країна створює великі можливості для іноземних інвесторів.

Список використаних джерел

1. Рогач О.І. Міжнародні інвестиції: Теорія та практика бізнесу транснаціональних корпорацій: Підручник / О.І. Рогач – К.: Либідь, 2005. – 720с.

2. Щербата Н.З. Зовнішньоекономічна політика Європейського Союзу в зонах вільної торгівлі: монографія / Н.З. Щербата; Волин. нац. ун-т ім. Л. Українки. – Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Л. Українки, 2011. – 199 с.

3. Інформація щодо оглядів світових інвестицій. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unctad.org/wir/index.htm>.

4. Інформація щодо іноземних інвестиції Китаю Bank of Communications [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bankcomm.com/BankCommSite/en/index.jsp>.

5. Інформація про стан Індії з Багатостороннього агентства по гарантії інвестування [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.miga.org>.

6. Динаміка інвестиційного клімату країн Східної Європи – досвід України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua>.

УДК 336.564.226

ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Черкесенко К.І., студент

Долженко І.І., кандидат економічних наук, доцент

Ефективність економічної політики та динамічність господарського розвитку в країні залежать від результативності її регуляторного впливу на діяльність суб'єктів підприємництва і податковому регулюванню у цьому процесі відведена провідна роль, так як проблеми, пов'язані з оподаткуванням, вважаються головним компонентом формування ділового середовища національної економіки.

Податкове регулювання інвестиційної активності передбачає застосування державою механізмів оподаткування, спрямованих на поліпшення умов інвестування. Суб'єктом податкового регулювання є держава, а об'єктом – інвестиційна діяльність індивідуальних та інституціональних інвесторів. Таке регулювання здійснюється за допомогою комплексу спеціальних інструментів:

зміна елементів податку чи реформування податкової системи країни з метою підвищення або пригнічення інвестиційної активності залежно від кон'юнктури інвестиційного ринку (рис. 1) [1].

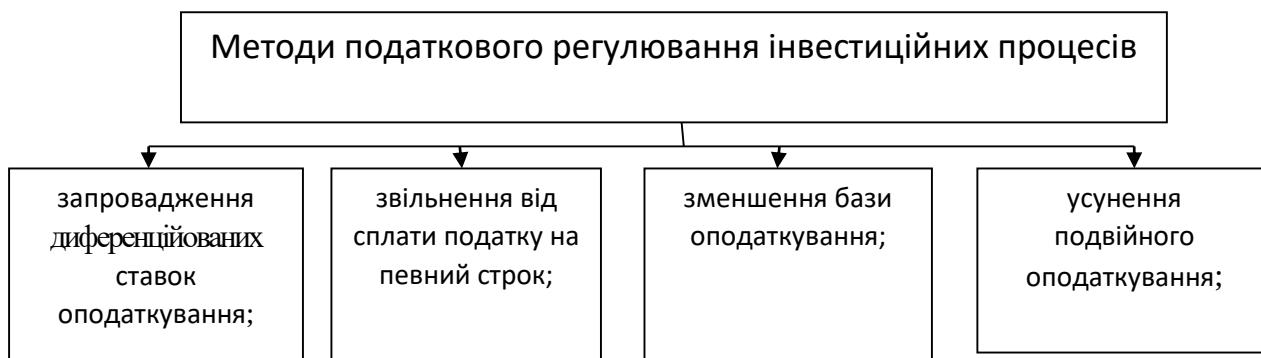

Рис. 1. Методи податкового регулювання інвестиційних процесів

Незважаючи на соціальні, економічні та політичні проблеми, інвестиції в українську економіку відбуваються постійно. Свідченням чого є рейтинг Doing Business, в якому Україна у 2014 р. посідала 112 місце, а у 2018 р. вже 76. Динаміка обсягів прямих іноземних інвестицій в Україну за 2010-2018 рр. наведена на рис. 2.

Рис 2. Обсяги прямих іноземних інвестицій в Україну, млн дол. США

Ключове значення має вибір системи оподаткування, що дозволить зменшити податкове навантаження. Наприклад, постійні представництва, що працюють у сфері послуг, можуть визначати розмір податку на прибуток на основі простого методу оподаткування за фіксованою ставкою у розмірі 30% від прибутку. Сільськогосподарські компанії можуть обрати спрощену систему оподаткування, замінивши податок на прибуток підприємств єдиним податком

на основі вартості землі, яка використовується для сільськогосподарського виробництва, незалежно від доходів, отриманих від продажу сільськогосподарської продукції. Податкові пільги та зменшені податкові ставки є ще однією надзвичайно важливою темою. Українське податкове законодавство передбачає значні податкові пільги для великих інфраструктурних проектів, пов'язаних з міжурядовими угодами.

Основними інструментами, яким відведено важливе місце у створенні сприятливих інвестиційних умов, є податкові знижки на інвестиції та витрати у НДДКР. Вони мають винятково стимулюючий характер щодо активізації діяльності підприємств та ефективно впливають на економічний розвиток будь-якої галузі економіки.

Таким чином, позитивна динаміка економічного розвитку України може бути забезпечена розробкою конкретних податкових заходів стимулюючого характеру, які поступово відновлюватимуть промислове виробництво та нарощуватимуть обсяги сільського господарства, покращуватимуть кон'юнктуру на ринку праці та динаміку зовнішньої торгівлі.

Список використаних джерел

1. Чистов С.М. Державне регулювання економіки: навч. посібник / С.М. Чистов. – К.: КНЕУ, 2002. – 208 с.
2. Подаков Є.С. Сучасні аспекти податкового регулювання інвестиційної / Є. Подаков // Вісник ЖДТУ. – 2016. – № 1 (75) – С.91-196

УДК 336.714

ДІЯЛЬНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙНИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

Черкесенко К.І., студентка

Скрипник Г.О., кандидат економічних наук, доцент

«Інвестиційна компанія» означає будь-яку юридичну особу, постійна діяльність якої полягає в наданні однієї чи більше послуг з інвестування третім особам та/або здійсненні одного чи більше видів інвестиційної діяльності на

професійній основі [1]. Тобто виступає фінансовим посередником, що спеціалізується на управлінні довгостроковими вільними грошовими коштами дрібних приватних інвесторів. Інвестиційні компанії акумулюють грошові засоби приватних інвесторів, що залучаються через продажу їм власних цінних паперів.

Інвестиційна компанія створюється у формі акціонерного товариства або товариства з обмеженою відповідальністю в порядку, встановленому для цих товариств, та здійснює діяльність щодо спільного інвестування.

Головним юридичним суб'єктом інвестиційної діяльності, на частку якого припадає більше вкладів, це фінансово-інвестиційні компанії.

Фінансово-інвестиційні компанії - фінансові організації, які здатні здійснити колективне вкладення загального капіталу або його частини. Найбільшого розвитку дані кредитно-фінансові інститути досягли в Сполучених Штатах Америки.

Компанії створюють власні акції – цінні папери, в які може зробити вкладення фізична або юридична особа. Зібрані гроші перенаправляються в той сектор економіки і на ті об'єкти, які обіцяють високу дохідність – купуються акції підприємств і промислових комплексів. Доходом таких фірм є комісійні, які виплачують інвестори за те, що компанія купує фінансові активи, що цікавлять конкретного вкладника.

Робота в різних інвестиційних компаніях може будуватися за двома принципово різними схемами. Через це розрізняють 2 типи таких фінансових інститутів – відкритий і закритий.

Відкритий тип компаній, які займаються вкладами, характеризується поступовим випуском своїх акцій. Цінні папери можна перепродувати, купувати, обмінювати, передавати. Таким чином забезпечується постійний приплив фінансів.

Закритий тип фінансових інститутів випускає відразу і один раз фіксовану кількість акцій. Більше акції не випускаються і тому купити їх можна тільки у тих, хто встиг їх придбати раніше.

Інвестиційна компанія створюється у формі акціонерного товариства або товариства з обмеженою відповідальністю в порядку, встановленому для цих товариств, та здійснює діяльність щодо спільного інвестування.

Статутний фонд інвестиційної компанії, яка здійснює спільні інвестиції, формується в порядку, встановленому чинним законодавством, і має становити не менш як 50 тис. мінімальних заробітних плат, визначених на момент реєстрації інвестиційної компанії. Рейтинг інвестиційних компаній України на 2019 р за 100-бальною шкалою наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Рейтинг інвестиційних компаній України за 100-бальною шкалою за результатами діяльності 2018 року

№	Назва компанії	Бали
1	ТОВ "Драгон Капітал"	100
2	ТОВ "Конкорд Кепітал"	100
3	ТОВ "ФК ПРОФФІНАНС"	98
4	ПАТ "Ивекс Капітал"	96
5	ТОВ "КРЕДО-ІНВЕСТ"	86
6	ПАТ "Інвестиційна фінансова компанія "АРТ КАПІТАЛ"	83
7	ТОВ "Бюро інвестиційних технологій"	77
8	ТОВ "БТС БРОКЕР"	72
9	ТОВ "И-ІНВЕСТ"	71
10	ТОВ "Джерело" Лтд	65

Джерело: побудовано за даними [2]

Dragon Capital — найбільша інвестиційна компанія України, яка працює в сфері інвестицій і фінансових послуг і надає повний спектр інвестиційно-банківських і брокерських послуг, приватних інвестицій, управління активами інституційних, корпоративних і приватних клієнтів. Компанія заснована в 2000 році в Києві. Інвестиційним партнером є американський фінансист Джордж Сорос.

Рейтинг компаній України за обсягом чистого доходу від реалізації продукції наведено у таблиці 2.

Рейтинг компаній України за обсягом чистого доходу

№	Назва компанії	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	Бали
1	ТОВ "ФК ПРОФФІНАНС"	131,613	19
2	ТОВ "Конкорд Кепітал"	51,911	18
3	ТОВ "ТАСК-брокер"	42,040	17
4	ПАТ "Ивекс Капітал"	28,928	16
5	ПАТ "Інвестиційна фінансова компанія "АРТ КАПІТАЛ"	15,172	15
6	ТОВ "І-ІНВЕСТ"	7,565	14
7	ТОВ "КРЕДО-ІНВЕСТ"	6298	13
8	ТОВ "Джерело"	4,088	12
9	ТОВ "Драгон Капітал"	4,008	11
10	ТОВ "БТС БРОКЕР"	2,885	10

Джерело: побудовано за даними [2]

Інвестиційна компанія в сучасних умовах зобов'язана заснувати взаємний фонд, провести реєстрацію випуску інвестиційних сертифікатів, опублікувати інвестиційну декларацію та інформацію про випуск нею інвестиційних сертифікатів, які мають відповідати вимогам, встановленим чинним законодавством.

Список використаних джерел

1. Директива 2004/39/ЄС Європейського Парламенту та Ради «Про ринки фінансових інструментів» від 21 квітня 2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994_586
2. Рейтинг инвестиционных компаний Украины 2019 // INVESTGAZETA. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://investgazeta.ua/blogs/rejting-investitsionnykh-kompanij-ukrainy-2019>

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

*Черкесенко К.І., студентка**Тітенко З.М., кандидат економічних наук, старший викладач*

За реальних умов функціонування всі підприємства пов'язані зі здійсненням інвестиційної діяльності. Під інвестиціями розуміють діяльність із вкладання грошових коштів на відносно тривалий час у виробничі проекти, цінні папери, нерухомість, об'єкти, ринкова вартість яких постійно зростає і дає власникові дохід у вигляді дивідендів [4]. У загальному розумінні інвестиціями називають довгострокове вкладення коштів на період понад 1 рік [1].

За об'єктом вкладень інвестиції поділяються на фінансові та реальні:

Фінансові інвестиції - це вкладення коштів у різноманітні фінансові інструменти.

Реальні інвестиції - це вкладення коштів у матеріальні та нематеріальні активи [3].

Приклад аналізу структури інвестицій (табл. 1) наведено на прикладі українського підприємства ПАТ «Аграрний фонд», саме аналіз структури інвестиційних вкладень уможливорює оцінювання перспективності напрямів їх вкладення.

Таблиця 1

Обсяг та структури інвестиційних вкладень ПАТ «Аграрний фонд»

Показник	2015 р.		2016 р.		2017 р.		Відхилення	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Реальні інвестиції: у т.ч.:	2 028	17.3	3 012	42	2 053	9	+ 107	104.3
Основні засоби	1390	68.5	2 331	77.4	1 145	55.8	- 245	82.4
Незавершене будівництво	638	32.5	681	22.6	908	44.2	+ 270	142.3
Фінансові інвестиції у т.ч.:	9669	83.7	4172	58	20876	91	+ 11207	216
Довгострокові	8990	93	4172	100	20 876	100	+ 11886	232.2
Поточні	679	7	-	-	-	-	- 679	0
Усього	11 697	100	7 184	100	22 929	100	11314	196

Результати аналізу показують, що інвестиційна діяльність на підприємстві протягом періоду, що аналізується, значно активізувалася. У загальному значенні на 2017 р. обсяг інвестиційних вкладень стрімко збільшився майже на 100 % або 11 314 тис. грн. порівняно з даними 2015 р. Порівняння обсягів та структури вкладень в різні форми інвестування свідчить, що пріоритетним напрямом для підприємства залишаються фінансові інвестиції. Обсяги довгострокових фінансових інвестицій протягом досліджуваного періоду зросли на 11 886 тис. грн. Фінансові інвестиції займають 91% в структурі інвестиційних вкладень підприємства, порівняно з 2015 р. їх обсяг зріс на 116%. Реальні інвестиції підприємства становлять незначну частку в структурі вкладень, а саме 9% на 2017 р., найбільшу частину реальних інвестицій займають інвестиції у основні засоби.

Для завершення фінансово-економічної характеристики підприємства використовують аналіз прибутковості підприємства, вона вимірюється прибутком і рентабельністю. Прибуток виражає абсолютний ефект без урахування використаних ресурсів. Рентабельність - це відносний показник ефективності роботи підприємства [2]. Дані аналізу прибутковості та рентабельності підприємства наведено у таблиці 2.

Таблиця 2

Аналіз прибутковості та рентабельності підприємства

Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Відхилення 2015-2017 рр.	
				тис. грн.	%
Отриманий прибуток (збиток)	410 788	205 962	120 671	- 290 117	29.4
Рентабельність операційної діяльності	2.25	0.2	0.03	-2.22	13.33
Рентабельність доходу	7	8.76	37.31	+ 30.31	533
Рентабельність продукції	1.41	1.31	1.2	- 0.2	85.7
Рентабельність підприємства	1.4	1.31	1.19	- 0.21	85

За досліджуваний період чистий прибуток підприємства знизився на 290 117 тис. грн. або 71.6%. Це пов'язано із непропорційним зростанням

собівартості та доходу. Рентабельність продукції підприємства та операційної діяльності зменшилась порівняно з даними 2015 р. на 15.3% та 87% відповідно. Рентабельність підприємства в цілому впала на 15% за рахунок зменшення прибутку та збільшення середньорічної вартості основних фондів та оборотних коштів.

Підводячи підсумок із вищесказаного, підприємству слід збільшити обсяг реальних інвестицій у основні засоби або нематеріальні активи. Найефективнішим способом вкладення інвестицій у основні засоби вважається капітальне будівництво, оскільки наразі воно є найприбутковішим.

Список використаних джерел

1. Сазонець І. Л., Федорова В. А. Інвестування. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.
2. Марцин В. С. Надійність, платоспроможність та фінансова стійкість – основні складові оцінки фінансового стану підприємства //Економіка, фінанси, право. – К., 2009. - №7. – С.26-29.
3. Павленко А. Ф., Чумаченко М. Г. Трансформація курсу «Економічний аналіз діяльності підприємств»: Наук. доп. – К.: КНЕУ, 2015. – 88 с.
4. Удалих О.О. Управління інвестиційною діяльністю промислового підприємства: навч. посіб. Київ, 2006. –292 с.

УДК 336.226.1

ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЯК ДЖЕРЕЛО ДОХОДУ БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Шевчук Д.В., студент

Березовська Л.О., кандидат економічних наук, доцент

Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) – це загальнодержавний податок, який є одним з найголовніших джерел наповнення державного бюджету України. Виступаючи важливим інструментом регулювання доходів фізичних осіб ПДФО відчужує частину власності платника податку на користь держави, яка в свою

чергу перерозподіляє цю та інші частини власності в інтересах всього суспільства заради добробуту та економічного процвітання.

Згідно ст. 162 Податкового кодексу України (ПКУ) платниками податку є: фізична особа - резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи; фізична особа - нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні та податковий агент[2].

Оскільки податок на доходи фізичних осіб є одним з основних бюджетоутворюючих податків (займає друге місце по сумі податкових надходжень) держава має приділяти значну увагу аналізу показників, які характеризують фінансове значення даного податку.

Фінансове значення податку на доходи фізичних осіб можна проаналізувати за допомогою показників, наведених в табл.1.

Таблиця 1

Фінансове значення податку на доходи фізичних осіб

Роки Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ПДФО, млн. грн.	51029	60225	68092	72151	75203	99983	138782	185686	226771
Всього податкових надходжень , млн. грн.	236901	323991	347985	341165	355428	507636	650782	828158	979977
Частка ПДФО в структурі податкових надходжень , %	21,54	18,59	19,57	21,15	21,16	19,70	21,33	22,42	23,14
ПДФО у % до ВВП	4,7	4,6	4,7	4,7	4,7	5	5,8	6,2	6,4
ПДФО на 1 людину, грн.	1110	1316	1492	1584	1665	2334	3252	4371	5365
ПДФО на 1 працюючо- го, грн.	2518	2963	3345	3536	4161	6081	8526	11493	13820

Побудовано автором за даними джерела [4]

Аналізуючи податкові надходження від ПДФО до бюджету можна сказати, що даний податок забезпечує приблизно п'яту частину всіх податкових надходжень, поступаючи лише податку на додану вартість. Протягом всього аналізованого періоду спостерігалась зростаюча тенденція (36,2% протягом 2010 – 2018 рр.) щодо надходжень ПДФО із різким зростанням починаючи з 2015 р., що пояснюється податковою реформою 2015 – 2016 рр., в результаті якої було розширено базу оподаткування ПДФО за рахунок відмінних від заробітної плати доходів та підвищено основну ставку цього податку.

Запровадження оподаткування пенсій та довічного грошового утримання дозволило мобілізувати до Зведеного бюджету додаткових 1,1 млрд грн у 2015 р. та 0,4 млрд грн. у 2016 р.. У свою чергу зростання ставок даного податку на доходи у вигляді процентів на поточних або депозитних банківських рахунках та вкладках (депозитах) у кредитних спілках (до 20% у 2015 р. та 18% у 2016-му) збільшило доходи Зведеного бюджету на 8,2 млрд грн у 2015 р. та на 7,6 млрд грн у 2016 р. [3].

Значними є втрати бюджету від неповного декларування доходів і реальних заробітних плат громадянами та від неофіційної зайнятості.

За оцінками Міжнародної організації праці, рівень тіньової зайнятості в Україні становить близько 9%; за даними Інституту економіки і прогнозування, у 2012 році частка працюючих «в тіні» складала 16,61% від усіх працюючих громадян; за оцінками Конфедерації роботодавців України, «в тіні» працюють близько 5–7 млн українців. Рівень же боротьби з нелегальним працевлаштуванням мізерний: у 2013 році співробітники ДФС України виявили понад 80 тис. найманих працівників, які працювали без укладання трудових угод із працедавцями, а це лише близько 2% тіньової зайнятості [1].

Отже, в Україні існують реальні можливості підвищення надходжень бюджету від ПДФО без збільшення податкового навантаження на платників податку шляхом підвищення якості податкового контролю з метою детінізації заробітних плат.

Список використаних джерел

1. Бочі А., Поворозник В. Тіньова економіка в Україні: причини та шляхи подолання // А. Бочі, В. Поворозник - Міжнародний центр перспективних досліджень, 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://icps.com.ua/assets/uploads/files/t_novaekonom_kaukra_ni.pdf.
2. Податковий кодекс України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru2#Stru>
3. Фіскальні та соціальні ефекти реформування податку на доходи фізичних осіб в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2017/07/2017-07-18-Fiskalni_ta_sots_efekty-Personal-income-tax.pdf
4. Ціна держави. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cost.ua/budget/revenue/#29>

УДК 336.226.322

РОЛЬ НЕПРЯМИХ ПОДАТКІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Шиян К.А., студентка

Березовська Л.О., кандидат економічних наук, доцент

В умовах сьогодення податки виступають інструментом фінансового забезпечення виконання державою своїх функцій, а також важелем впливу на соціально-економічний розвиток суспільства. Важливе значення належить саме непрямим податкам, оскільки вони забезпечують більше 50% обсягу податкових надходжень (рис. 1).

Непрямі податки відіграють важливу роль у податковій системі будь-якої країни, адже вони складають значну частку у доходах бюджету та використовуються державою як регулятор цін та позитивно впливають на розвиток економіки.

Проте, варто відзначити, що непрямі податки збільшують ціни на продукцію та знижують її конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринках.

До непрямих податків згідно з Податковим Кодексом України відносять податок на додану вартість, акцизний податок і мито [4].

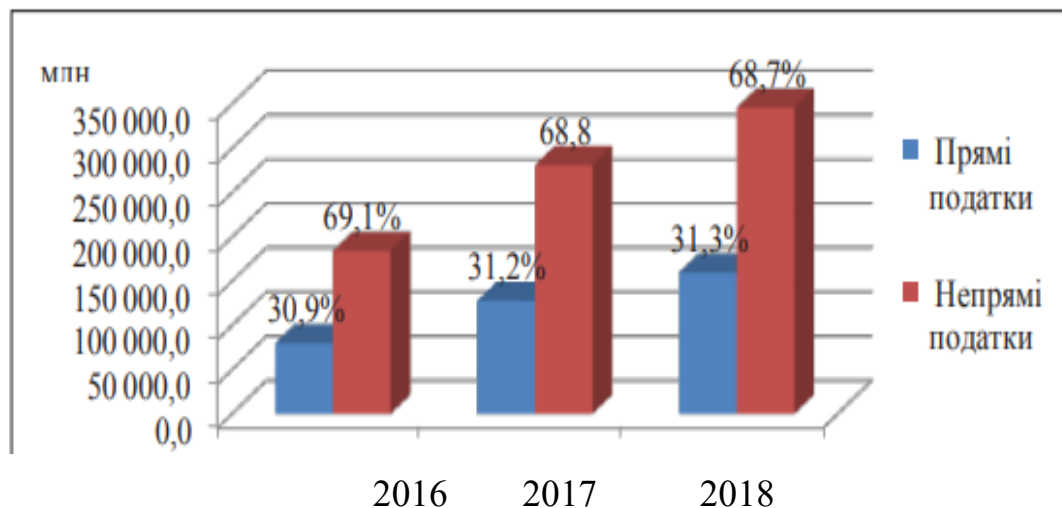

Рис. 1. Структура прямих та непрямих податків в Україні протягом 2016 – 2018 рр.

Особливістю ПДВ є справляння ним значного впливу на фінансовий стан та на фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання. Перевагами даного податку є те, що він забезпечує значні державі надходження, з його допомогою набагато краще оподатковувати послуги [3].

Друге місце серед непрямих податків займає акцизний податок. Як свідчить світовий досвід, акцизний податок є надійним джерелом наповнення бюджету країни, й Україна не є винятком. Найбільші надходження від акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів до державного бюджету забезпечують: нафтопродукти, алкогольні напої та тютюнові вироби.

Акцизний податок виступає також дієвим інструментом стабілізації економічного циклу. Порівнюючи його з податком на додану вартість можна стверджувати, що в разі посилення фіскальної функції акцизного податку основний його тягар лягає на заможні верстви населення, що, за незмінної в

цілому податкової політики в частині перерозподілу через бюджет ВВП дозволяє в умовах сьогоденної України зменшити податковий тягар на широкі верстви населення [1].

З точки зору впливу на формування дохідної частини бюджету, акцизний податок є одним із найбільш ризикових податків. Така ситуація зумовлена специфікою функціонування підакцизної продукції на ринку, нестабільною законодавчою базою, а також рівнем ефективності державного контролю за виробництвом та обігом підакцизних товарів.

Мито – це непрямий податок, яким оподатковують товари, що переміщуються через митний кордон у визначених державою пунктах під контролем митних служб. У випадку знецінення національної валюти застосування мита є доцільним за наявності цінової конкуренції для національних товаровиробників. При раціональному застосуванні мито дає змогу регулювати транскордонні потоки, ефективно впливати на внутрішню цінову політику країни [2].

В результаті дослідження непрямого оподаткування в Україні можна дійти висновку, що непрямі податки є основним джерелом формування фінансових ресурсів державного бюджету. Але їх фіскальна ефективність порівняно з економічно розвинутими країнами є не досить високою через ряд проблем, пов'язаних із ухиленням від сплати непрямих податків, а тому існує необхідність реформування механізму непрямого оподаткування з метою формування прозорого і стабільного правового поля діяльності платників податків та зростання обсягів надходжень до державного бюджету.

Список використаних джерел

1. Галас С.М. Роль непрямих податків в системі доходів державного бюджету. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://wiki.lp.edu.ua/wiki/images/a/ad/збірник_тез_снтк-73_13102015.pdf
2. Замасло О. Т. Податкова система: навч. посібник / О.Т. Замасло І.І. Приймак, О. В. Грін. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 378 с.

3. Податкова система: Навчальний посібник/ [Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та ін.]; за ред. В.Г. Баранової. – Одеса: ВМВ, 2014. – 344с.

4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

УДК 336.717.13

ОРГАНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕЛЕКТРОННОЇ ПЛАТІЖНОЇ СИСТЕМИ

Шиян К.А., студентка

Скрипник Г.О., кандидат економічних наук, доцент

В сучасних умовах платіжна система відіграє ключову роль як у національній, так і в світовій економіці, що є її невід’ємною частиною. Реалізуючи ефективний переказ грошових коштів, платіжна система здійснює безпосередній вплив на економічну діяльність всієї країни в цілому. Поява нових інформаційних технологій, міжнародна інтеграція в різних сферах економічної діяльності обґрунтували актуальність вивчення питань, пов’язаних з побудовою, функціонуванням і вдосконаленням платіжної системи країни, в тому числі основної її складової – системи електронних платежів.

Стаття 1 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» визначає, що платіжна система є платіжною організацією, учасниками платіжної системи та сукупністю відносин, що виникають між ними при проведенні переказу коштів[2]. В Україні діють два типи платіжних систем: внутрішньодержавні та міжнародні платіжні системи

Головним органом в українських платіжних системах є Національний банк України, він також є платіжною організацією та розрахунковим банком для двох створених ним платіжних систем – Системи електронних платежів (СЕП) та Національної системи масових електронних платежів (НСМЕП).

До внутрішньодержавної платіжної системи України, платіжними організаціями яких є банки та небанківські установи входять такі платіжні

системи: СОФТ, FLASHPAY, The Money, Система термінових переказів «Швидка копійка», «Поштовий переказ», «ІнтерПейСервіс», «Фінансовий світ», «Розрахункова Фондова Система», «WebMoney.UA», «УКРКАРТ», «MOSST Payments», «FORPOST», «PAYPONG», «ЕЛЕКТРУМ», «ЛЕО», «Платисервіс», «City 24» [3].

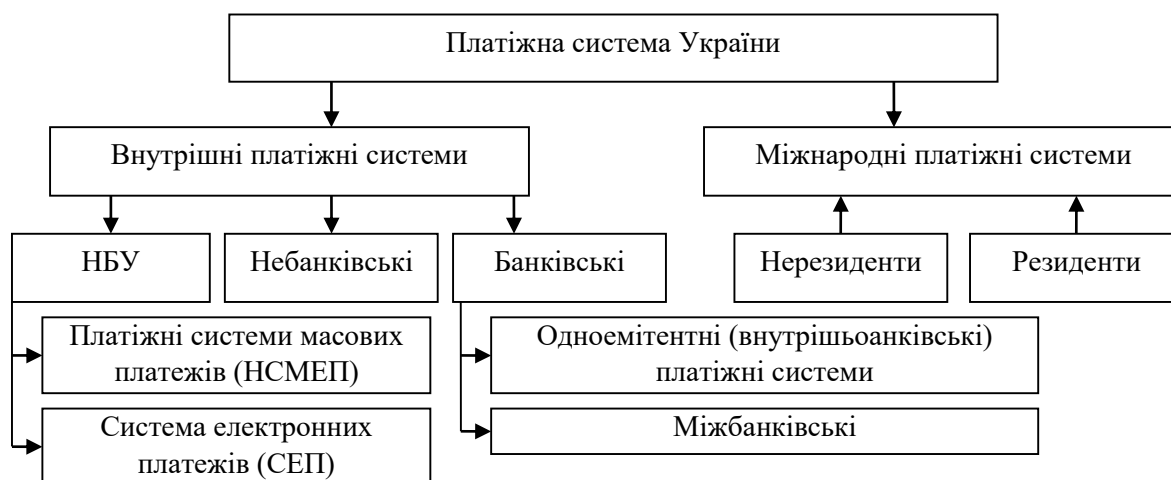

Рис. 1. Структура електронних платіжних систем України [6]

Станом на 1 жовтня 2017 учасниками СЕП були 187 установ, з них 93 – банки України; 66 – філії банків України, 27 – Державна казначейська служба України та її органи; 1 – Національний банк України.

Одними із найбільш відомих міжнародних електронних платіжних систем є: Visa, Perfect Money, Mastercard, Liberty Reserve, E-Gold, Fethard, PayPal, EasyPay, Moneybookers, ChronoPay. Але на сьогоднішній день Visa International Service Association є провідною міжнародною електронною платіжною системою [3].

Учасником платіжної системи може бути юридична або ж фізична особа яка виступає суб'єктом платежів. Учасників платіжної системи поділяють на такі основні групи: центральний банк (НБУ), банківські установи (банк платника, банк одержувача, банки-еквайри, банки-емітенти), небанківські користувачі (державні установи, підприємства, населення, спеціалізовані фінансові фірми) та спеціалізовані посередники (розрахункові банки, клірингові установи, агенти з розрахунків).

Система електронних платежів визнана єдиною системно важливою платіжною системою в Україні. Банки надають перевагу у здійсненні міжбанківських переказів у національній валюті через СЕП поряд із розрахунками через прямі кореспондентські рахунки банків. За даними НБУ на 01.10.2019 р. учасниками СЕП були 76 установ [3].

В результаті проведеного дослідження можна зробити висновки:

1. Платіжна система країни впливає на швидкість обігу грошової маси, а, отже, і на величину грошової маси та темпи відтворювальних процесів. Національна платіжна система – це сукупність операторів безготівкових грошових коштів в країні. Наявність ефективної платіжної системи забезпечує здійснення контролю за грошово-кредитною сферою, допомагає банкам активно управляти ліквідністю, знижуючи тим самим потребу у великих та надлишкових резервах.

2. Учасників платіжної системи поділяють на такі основні групи: центральний банк (НБУ), банківські установи (банк платника, банк одержувача, банки-еквайри, банки-емітенти), небанківські користувачі (державні установи, підприємства, населення, спеціалізовані фінансові фірми) та спеціалізовані посередники (розрахункові банки, клірингові установи, агенти з розрахунків). Специфіка ризиків платіжних систем (кредитні, ліквідності, ризики середовища, розрахункові, операційні, системні та ін) полягає в тому, що їх вірогідність невелика, проте вони дуже складні, а їх економічні наслідки можуть бути значними, а іноді і непередбачуваними.

Список використаних джерел

1. Адабашев Т.К. До питання класифікації платіжних систем, що функціонують в Україні / Т.К. Адабашев // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». – 2013. – №2(13). – С. 142-153.

2. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон від 05.04.2001р. № 2346-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>

3. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>

4. Адабашев Т.К. Особливості організаційно-господарських правовідносин у національних платіжних системах України / Т.К. Адабашев // Юрист України. – 2012. – №1-2(18-19). – С. 52-59.

УДК 336.276

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ: МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ

Шиян К.А., студентка

Давиденко Н.М., доктор економічних наук, професор

В умовах формування та функціонування ринкової економіки важливою складовою державних фінансів є державний борг. Дефіцит державного бюджету, залучення та використання позик для його покриття призвели до формування і значного зростання державного боргу в Україні. Великі розміри внутрішнього і зовнішнього боргу, а також відповідно зростання витрат на його обслуговування обумовлюють необхідність вирішення проблеми державного боргу, а відтак і пошуку шляхів вдосконалення механізму його управління.

Загальний державний борг України протягом останніх років зростає. Це обумовлювалося різними чинниками: дефіцитністю державного бюджету та платіжного балансу, високою залежністю від імпорту енергоресурсів, неефективним використанням залучених кредитів та відсутністю належного контролю за цим процесом, несприятливим інвестиційним кліматом. Основні причини та джерела дефіциту, і насамперед, незбалансованість державного споживання і фінансових можливостей, залишалися. Згідно з міжнародними стандартами критичними вважаються боргові зобов'язання держави, які перевищують 60% від ВВП.

Протягом аналізованого періоду розмір державного та гарантованого державного боргу значно зріс. Так, розмір державного та загального державного

боргу станом на 31 грудня 2012 року становив 515 510,6 млрд. грн. Станом вже на 31 грудня 2019 року цей показник дорівнював близько 2 171 916,8 млрд. грн. Тобто розмір державного боргу за цей період зріс на 1 656 406,2 млрд. грн, тобто збільшився більше ніж у 3,5 рази.

Для забезпечення належного рівня боргової безпеки держави вкрай необхідно домагатися покращання управління її внутрішньою та зовнішньою заборгованістю[1].

Управління державним боргом має відбуватися з урахуванням такої важливої складової усієї фінансової політики України, як політика державних запозичень (боргова політика). Остання у свою чергу повинна акумулювати в собі розробку і реалізацію таких взаємопов'язаних та взаємообумовлених елементів, як: стратегія державних зовнішніх і внутрішніх запозичень; встановлення ліміту державного боргу в цілому, а також внутрішнього та зовнішнього, зокрема; визначення тривалості боргового циклу на основі раціоналізації управління динамікою сукупного, внутрішнього і зовнішнього державного боргу; вибір найбільш прийнятних у конкретний відрізок часу форм фінансування внутрішніх і зовнішніх державних запозичень, ступеня концентрації боргових зобов'язань України по окремих кредиторам, рівня диверсифікації запозичень за валютним складом з урахування ефективного розподілу пов'язаних з цим інвестиційних ризиків; розгляд питання щодо можливості капіталізації частини державного боргу; обставини, боргова політика держави може носити агресивний чи обмежувальний характер, а також зводиться до помірного нарощування державного боргу [2].

Обсяг залучених зовнішніх позик для будь-якої країни визначається двома факторами: по-перше, скільки іноземного капіталу країна може поглинути, по-друге, який обсяг боргу вона може обслуговувати без ризику виникнення кризи з зовнішніми платежами. При обчисленні цих факторів повинні враховуватись як короткотермінові, так і довготермінові характеристики державного зовнішнього боргу.

Країни з високими темпами росту експорту мають можливість підтримувати відносно більш високий рівень боргу по відношенню до експорту та виробництва. Однак, ці країни стають уразливими до макроекономічних шоків: відсоткові ставки по зовнішнім позикам можуть різко підвищитись внаслідок економічних умов в країнах-кредиторах або ж кредитори можуть вирішити, що вони з будь-яких причин не бажають більше підтримувати колишній рівень кредитування.

Для покращення управління державним боргом України, необхідно вирішити такі питання: вдосконалити механізмів здійснення державних запозичень та погашення державного боргу; встановити новий механізму надання державних гарантій із урахуванням ризиків; створити механізмів погашення державного боргу, що виник у зв'язку вступом у силу зобов'язань Кабінету Міністрів України щодо державних гарантій перед кредиторами; встановити збалансований механізм розмежування повноважень владних структур з управління державним боргом.

Список використаних джерел

1. Бондарук Т.Г. Зовнішній державний борг України та механізм його обслуговування. Фінанси України. – 2005. – №5. – С. 94-102.
2. Макаренко В.О. Аналіз динаміки, структури державного та гарантованого боргу та його взаємозв'язку з ВВП. Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – Випуск 11. Ч. 2. – С.156-161

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Шнайдер А.В., студентка

Тітенко З.М., кандидат економічних наук, старший викладач

Фінансова діяльність будь-якого підприємства, базується на формуванні і рухові його фінансових ресурсів, тобто його капіталу, на їх ефективному використанні.

В умовах функціонування ринкової економіки прибуток виступає основною метою підприємницької діяльності, тому визначення суті прибутку та механізму вдосконалення його формування є необхідною передумовою розвитку економіки країни.

Досить важливим є питання про порядок формування прибутку підприємств, тому існує багато різних підходів щодо вирішення цієї проблеми. Наприклад, Бондар Н. М. вважає, що прибуток підприємства складається на основі фінансових результатів його операційної та фінансової діяльності [1, с.103].

Операційна діяльність включає основну діяльність підприємства (виробництво або продаж товарів, робіт, послуг), що є основною метою його створення, а також будь-які інші види діяльності, які не є фінансовою або інвестиційною діяльністю.

Фінансова діяльність являє собою такі види діяльності, які призводять до змін у розмірі та складі власного капіталу та залучених коштів (емісія корпоративних та боргових цінних боргів, отримання та погашення кредитів, викуп власних акцій).

У ринковій системі господарювання категорія доходів (прибутків) посідає одне з центральних місць. Одержання доходів є головною метою підприємницької діяльності, основним спонукальним мотивом будь-якого бізнесу. Закони ринкової економіки не дозволяють виробляти продукцію,

реалізація якої завдає збитків. Ситуація, яка складається останнім часом у сільському господарстві, не є природною.

Формування і використання прибутку є досить складним і неоднозначним у зв'язку із специфікою аграрної галузі. Надзвичайна важливість прибутку для розвитку підприємства вимагає формування дієвого механізму управління ним.

Аналіз прибутку сільськогосподарських підприємств України свідчить про позитивну динаміку, зокрема прослідковується суттєве зростання прибутку у 2015 році до 183974 млн. грн, в 2017 році зазначений показник склав 220869 млн.грн (рис.1).

Управління прибутком представляє собою процес розробки, прийняття та реалізації ефективних управлінських рішень за всіма основними аспектами його формування, розподілу та використання на підприємстві. Управління прибутком передбачає оцінку та досягнення оптимального розміру прибутку й ефективності діяльності організації [2, с. 79].

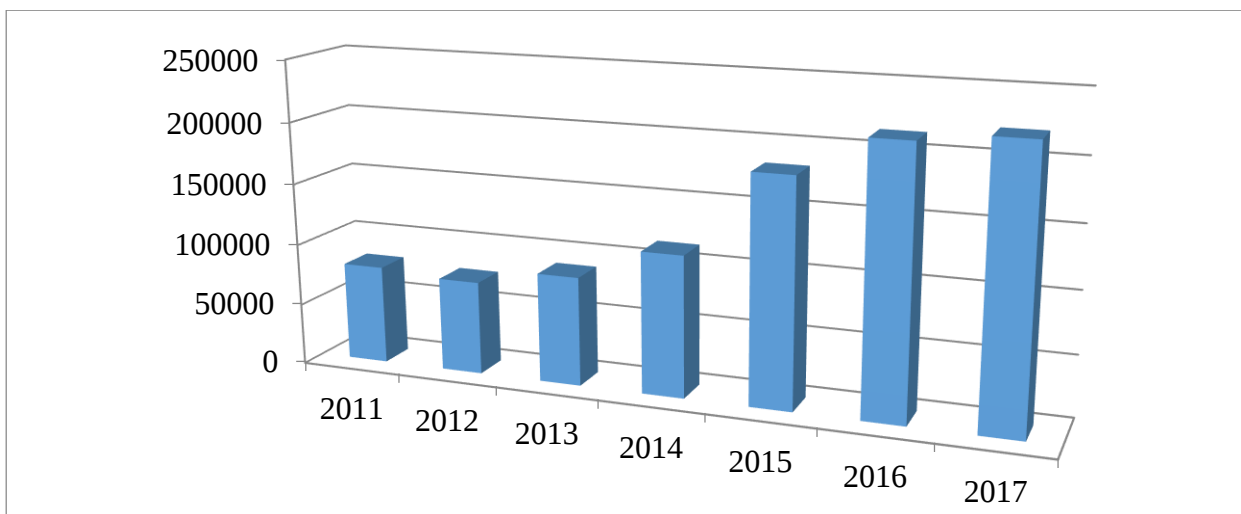

Рис. 1. Прибуток сільськогосподарських підприємств України, млн. грн.

Отже, можна зробити висновок, що прибуток не тільки стимулює підприємницьку діяльність, але є головним джерелом розвитку його діяльності, а відтак, підвищує загально-суспільний рівень благополуччя. Важливим залишається питання щодо підвищення ефективності заходів щодо формування, розподілу та управління прибутком підприємства.

Список використаних джерел

1. Єрмаков О.Є., Бондар Н.М., Калина А.В. та ін. Економіка підприємства. К.:Ун-т «Україна», 2014. – 435 с.
2. Куц Л.Л. Капітал підприємства: формування та використання. Тернопіль: ТНЕУ, 2013. – 114 с.

УДК 336.719

СТРАХУВАННЯ ДЕПОЗИТІВ

Шут В.О., студент

Олексієнко А.І., асистент

Необхідність впровадження системи страхування банківських депозитів встановлюється такими чинниками: загальним спадом довіри банків; потребою надання допомоги тим банкам, які потрапили у скрутну фінансову ситуацію; потребою стабілізації фінансових ресурсів банків - усунення причин до передчасної ліквідації депозитів вкладниками, занепокоєними станом їх надійності; обов'язком захисту споживача-клієнта, який не завжди володіє достатньою інформацією про фінансовий стан банку, якому довіряє свої заощадження.

Страхування депозитних вкладів поділяється за формами проведення на обов'язкове і добровільне. Введення такого страхування повинно сприяти підвищенню інвестиційної активності населення країни шляхом переведення готівкових заощаджень, у тому числі у валюті, в банківські вклади. Його головна мета - пом'якшення важких соціальних наслідків втрат дрібних і середніх вкладників, що можуть виникнути внаслідок банкрутства банків. У багатьох випадках ця система охоплює не тільки фізичних осіб, дрібний та середній бізнес, а й самі банки та інших фінансових посередників. Отже, основна функція страхування вкладів – регулювання втрат фінансового капіталу шляхом перерозподілу збитків між кредитними інститутами.

Механізми відшкодування збитків дуже різноманітні. Часто з цією метою формується фонд з внесків банків. Згодом ці кошти розподіляються між вкладниками, які постраждали від банкрутства банку, в межах визначеної норми.

Найрозвинутіша система страхування депозитів діє у США. Вартість федеральної програми страхування депозитів у США досить висока і неухильно зростає. Щорічні внески спочатку становили 0,083 % загальної суми депозитів, у 1990р. вони зросли до 0,12%, а у 1991р. - до 0,15%.

Швейцарська банківська асоціація надає клієнтам своїх банків-учасників гарантії щодо сплати вкладів з розрахункових та ощадних рахунків у розмірі до 30 тис. швейцарських франків. Ці кошти сплачуються негайно, коли розпочато процедуру банкрутства банку.

В Німеччині існує Фонд захисту депозитів під егідою Федеральної асоціації німецьких банків. Участь у Фонді добровільна. Банки-учасники повинні регулярно проходити аудиторські перевірки, зобов'язані дотримуватися ряду вимог щодо капіталу, прибутків та кваліфікації менеджерів. Щорічні відрахування у фонд дорівнюють 0,03% загальної суми зобов'язань банку щодо небанківського сектора.

Гарантійний фонд Канадської корпорації страхування депозитів формується зі щорічних внесків учасників у розмірі 0,1 % від суми застрахованих депозитів. Максимальний рівень відшкодування становить 60 тис. канадських доларів (близько 50 тис. дол. США). Досвід діяльності цієї корпорації є корисним для України.

Канадська корпорація страхування депозитів страхує такі депозити: ощадні та чекові рахунки; строкові депозити, зокрема гарантовані інвестиційні сертифікати й боргові зобов'язання, видані іпотечними компаніями; грошові перекази та переказні векселі; акцептовані векселі та чеки; дорожні чеки, виписані на ім'я клієнтів.

В Україні спроба введення страхування депозитів була зроблена на початку 1996 р., коли всі комерційні банки отримали рішення Національного банку України про формування Міжбанківського фонду обов'язкового страхування

вкладів фізичних осіб. Формування страхового фонду передбачало такі зобов'язання банків: усі комерційні банки мають бути учасниками страхування депозитів фізичних осіб; повинні сплатити перший внесок у розмірі 1% від суми статутного фонду банку на 1 лютого 1996р., після першого внеску банки повинні перераховувати щоквартально 0,5 % від залишків вкладів фізичних осіб.

Але порядок формування і використання фонду страхування вкладів фізичних осіб мав ряд недоліків, тому запровадити у життя це рішення так і не вдалося. Натомість постановою від 4 квітня 1997 р. було передбачено створення комерційними банками резервів коштів за вкладами фізичних осіб через придбання державних цінних паперів з їх наступною передачею на зберігання НБУ.

Указом Президента України «Про заходи щодо захисту прав фізичних осіб - вкладників комерційних банків України» від 10.09.98 р. № 996 було затверджено Положення про порядок створення Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, формування і використання його коштів. Відповідно до Указу Кабінет Міністрів України та Національний банк України спільною постановою затвердили Положення «Про фонд гарантування вкладів фізичних осіб» від 21.01.99 р. № 70.

Згодом було прийнято Положення « Про порядок відшкодування Фондом гарантування вкладів фізичних осіб коштів вкладникам банків у разі їх ліквідації», затверджене постановою Правління НБУ від 11.01.2001 р. № 8, а також Закон України «Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб».

Ефективність депозитного страхування в Україні впирається в слабкість вітчизняних банків. Для успішного подолання ризиків, мінімізації перехресного субсидювання слабких банків сильними потрібно удосконалити діючу схему регулювання і банківського нагляду. Потрібні інструменти ранньої діагностики банківських проблем і оперативного втручання наглядових органів, що дозволить суттєво скоротити втрати та ризики.

Список використаних джерел

1. Балдич Н. Державне гарантування вкладів та проблеми асиметричності інформації в банківському секторі. // Вісник Національної академії державного управління. – Вип. 4 – 2009. – С. 55-63
2. Довгань Ж. Страхування депозитів у забезпеченні фінансової стійкості банківського сектору. // Наукові записки Національного університету Острозька Академія. Серія «Економіка». – Вип. 206. – 2012. – С. 187-191

УДК 336.1

СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Щербатюк Я.В., студент

Олійник Л.А., кандидат економічних наук, доцент

Підприємства аграрного сектору функціонують в умовах економічної нестабільності та цінової невизначеності. Державою проводяться заходи із фінансування діяльності аграрного сектору з метою забезпечення життєздатності сільського господарства, його конкурентоспроможності та з метою наповнення бюджету. Не зважаючи на поступове збільшення фінансування сільського господарства, зазвичай воно не є рентабельним, що зумовлено, відсутністю взаємозв'язку між аграрною та іншими галузями економіки, недостатнім рівнем розвитку інфраструктури аграрного ринку, реалізацією сировини, а не готової продукції.

У ринкових механізмів сільського господарства як специфічної галузі економіки є свої особливості, які полягають у тому, що не завжди ціна на продукцію, визначена у точці перетину попиту і пропозиції, покриває виробничі витрати сільськогосподарських підприємств. Тому сільськогосподарське виробництво нині є однією з галузей економіки України, що найбільше потребує державної підтримки [1]. Але більшість сучасних економістів-науковців стверджують, що збільшення обсягів державної фінансової підтримки не

стимулює товаровиробників до зростання обсягів та ефективності виробництва сільськогосподарської продукції. Тому державна фінансова підтримка повинна орієнтуватися на стимулювання аграрного виробництва і надаватися, в першу чергу, товаровиробникам, які забезпечують ефективне використання наявних ресурсів [2].

Фінансування діяльності підприємств АПК здійснюється з урахуванням специфіки функціонування галузі, що визначається сезонністю виробництва; тривалим періодом відтворення основних засобів; наявністю часового інтервалу між періодами здійснення витрат та отримання кінцевих результатів; безперервністю виробничих процесів; використанням у якості засобів та предметів праці біологічних активів; залежністю результатів діяльності від впливу природно-кліматичних умов; необхідністю кредитування операційної діяльності та подальшого успішного розвитку суб'єктів господарювання, як наслідку впливу попередньо зазначених факторів [3]. Необхідність державного фінансування аграрного сектору зумовлена: тривалим виробничим циклом; зниженням купівельної спроможності населення, що обмежує попит на сільськогосподарську продукцію; необхідністю розвитку науково-технічного прогресу; потребою в інвестиціях для розвитку агропромислового комплексу.

Державна фінансова підтримка аграрного сектору передбачає виділення коштів з державного бюджету на підтримку та розвиток сільського господарства. Законодавчими актами регламентовано широкий спектр удосконалення шляхів розвитку державної підтримки аграрної галузі. Але залишається низка питань, які ще необхідно вирішити:

- недостатнє стимулювання підприємців у впровадженні інноваційних технологій в аграрну галузь;
- реалізація сировинної продукції, а не кінцевої;
- неефективна страхова та кредитна політика в аграрному секторі;
- неврахування при затвердженні бюджету специфіки аграрного сектору .

На законодавчому рівні необхідно ввести низку змін які будуть спрямовані на зміни страхової та кредитної політики для покращення умов ведення бізнесу

в аграрному секторі, залучення інвестицій у сільське господарство, розробку конкретного плану розвитку аграрного сектору, який буде спрямовано на перехід від сировинної моделі ведення сільського господарства до моделі виготовлення кінцевого продукту.

Список використаних джерел

1. Головчук А.Ф. Державна підтримка галузі тваринництва / А.Ф. Головчук, Д.К. Семенда // Економіка АПК. – 2010. – № 10. – С. 47–50.
2. Конєва І.І. Державна фінансова підтримка підприємств АПК: стан та стратегія розвитку / І.І. Конєва // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Випуск 14. – С. 802-806.
3. Гмиря В.П. Державна підтримка фінансування аграрного виробництва України [Електронний ресурс] / В.П. Гмиря // Економіка і управління підприємствами. – 2016. – № 3(23). – Режим доступу: <http://fp.cibs.ubs.edu.ua>.

УДК 336.7(477)

РОЗВИТОК КОРОТКОСТРОКОВОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Бобирець Я.В., студентка

Файчук О.В., кандидат економічних наук, доцент

Розвиток кредитної діяльності банків має стати головним елементом сильного економічного середовища, що буде впливати на забезпечення незалежності держави та реалізацію її національних інтересів в умовах глобалізаційних процесів.

На сьогодні політика Національного банку, будучи відносно ефективною в короткостроковому періоді, має обмежену дієвість у системному впливі на формування моделі та темпів економічного зростання в Україні. Зокрема, про це свідчить стагнація кредитування корпоративного сектору економіки.

Короткострокові кредити – надані або отримані кредити на строк, що не перевищує один рік [1].

Види короткострокових кредитів:

➤ Звичайний кредит. Платоспроможність позичальника засвідчується довідками про доходи і стандартною процедурою перевірки кредитної історії. Між подачею документів і рішенням про видачу позики проходить кілька днів, зате клієнт може розраховувати на високі суми та прийнятну відсоткову ставку.

➤ Експрес-кредит. Гроші можна отримати протягом декількох годин або навіть хвилин. За відсутність потреби надавати великий пакет документів клієнти мікрокредитних організацій, як правило, розплачуються високими відсотками, але зате такі кредити доступні навіть при не дуже чистій кредитній історії.

➤ Овердрафт. Це невеликі короткострокові кредити, які зазвичай прикріплені до зарплатної карти й дозволяють підвищувати, коли це необхідно для сплати якоїсь продукції/послуги, залишок коштів на рахунку. При овердрафті відсотки нараховуються не на всю суму кредиту, а тільки на використовувану частину грошових коштів. При цьому відсотки списуються з рахунку автоматично, і позичальникам не доводиться щомісяця відвідувати банк для погашення боргу [1, с.54].

Загальна сума працюючих в економіці України корпоративних кредитів протягом останніх років демонструвала негативну тенденцію скорочення. Зокрема, за найбільш важкий для економіки 2015 р., загальний обсяг корпоративних кредитів скоротився на 116 млрд. грн. та на 8,5 млрд. дол. США. Протягом 2016 р. на тлі нестійкого економічного відновлення відбулось зростання корпоративного кредитного портфелю у гривні на 79 млрд. грн., проте зазначене зростання відбулось, зокрема, за рахунок часткової конвертації валютного кредитного портфелю у гривню, адже загальна сума валютних корпоративних кредитів за 2016 р. скоротилась на 3,7 млрд. дол. США. Протягом 2017-2018 рр. та на початку 2019 року корпоративний кредитний портфель поступово зростав, проте темпи такого зростання не відповідали потребам економіки у «довгих» ресурсах в національній валюті. Розподіл корпоративних кредитів за строками надання (станом на 01.04.2019 р.: 49 % – до 1 року, 31 % -

від 1 до 5 років, 20 % - понад 5 років) свідчить про недоступність довгострокових кредитних ресурсів для більшості корпоративних позичальників [2].

Таким чином, перспективи розвитку вітчизняного промислового сектору залежать певною мірою від спроможності банківських установ виступати в якості джерел фінансування діяльності вітчизняних підприємств. З цією метою банки повинні реалізувати свої можливості розвитку банківського бізнесу: розширити асортимент пропонованих послуг, модернізувати систему контролю за ризиками, розширити клієнтську базу, збільшити запозичення зовні для забезпечення власної ліквідності. Сучасні умови розвитку банківської системи визначають необхідність зростання диверсифікації діяльності банків у різних сферах фінансово-банківських послуг, зокрема, впровадження і розвитку нових кредитних продуктів для економічно активних суб'єктів. Це один зі шляхів вирішення адаптації комерційних банків до сучасних умов фінансового ринку, що постійно змінюються через кризові явища на ньому, розробки пріоритетних ринкових ніш і сегментів [3].

В підсумок проведених досліджень можна зробити висновок, що вплив кредитної діяльності банків на економіку країни є безперечним. Без результативного використання потенціалу кредитних взаємовідносин і активізації національного кредитного ринку, подолання кризових явищ у національній економіці та стимулювання економічного зростання в Україні неможливі. Протягом останніх років українські банківські установи не справлялися із завданням забезпечення ресурсами економіку країни. Банки не змогли швидко адаптуватися до фінансового-економічних шоків та незмінної нестабільності у політичній сфері. Це в свою чергу стало причиною збільшення рівня кредитного ризику, як наслідок – збільшення обсягів резервування та зменшення інвестиційних можливостей. Нині, нагальною потребою є розробка заходів щодо активізації банківського кредитування, як умова забезпечення сталого економічного зростання в Україні.

Список використаних джерел

1. Кузнецова С.М. Банківська система: [Підручник] / С. Кузнецова, Т. Болгар З. Пестовська. – К.– 2017, с.48-50.
2. Губарева І.О. Інтеграція банків України у світову фінансову систему -2018, с. 7 – 8.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

УДК 336.712:330.101.52

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОЇ БАЗИ БАНКІВ В УКРАЇНІ

Бондаренко А.О., студентка

Файчук О.В., кандидат економічних наук, доцент

Фінансового-кредитна діяльність комерційного банку залежить від ефективного залучення фінансових ресурсів. Саме ресурсна база це фінансове підґрунтя діяльності банку, передумова його успішного функціонування. Прибуткова діяльність банку в довгостроковій перспективі, що виступає основою його стабільності та надійності, забезпечується достатністю та збалансованістю його ресурсів. Банківським установам дуже важко залучати фінансові ресурси, особливо на довгий термін, в умовах нестабільної економічної ситуації у країні. Економічна сутність ресурсної бази банків, її структура, а також проблеми формування і використання фінансових ресурсів за таких умов набувають неабиякої актуальності [1].

Ресурсна база банку – це комплексне поняття, що включає в себе систему показників, які відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Не існує однозначного тлумачення поняття «ресурсна база банку», незважаючи на велику кількість досліджень у цій сфері [1].

Банківські ресурси (в широкому розумінні) – сукупність грошових коштів, що перебувають у розпорядженні банків і використовуються ними для виконання активних та інших операцій.

Ресурсна база комерційного банку складається з власного капіталу та зобов'язань банку. Сучасна структура ресурсної бази комерційного банку характеризується недостатністю частки власного капіталу.

У країнах з розвинутими ринковими відносинами частка власного капіталу в складі ресурсів визначається на рівні 15 – 20%, що дозволяє забезпечити достатню стабільність банків і їх стійкість. Власний капітал у складі ресурсів українських банків коливається на рівні 10 – 15%. Збільшення власного капіталу на сьогоднішній день є основним завданням українських комерційних банків.

Рис. 1. Структура ресурсів комерційного банку

Джерело: [2]

З метою підвищення капіталізації вітчизняних банків Національним банком України 2014 року внесено зміни до Закону України № 2121-III «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 щодо збільшення мінімального розміру статутного капіталу зі 120 млн грн у 2016 р. до 500 млн грн у 2024 р. для діючих банків і до 500 млн грн для новостворених банків.

Від оптимальної структури ресурсної бази залежать такі важливі показники банківської діяльності, як прибутковість, ліквідність і

платоспроможність. Банки зазнають фінансових збитків у результаті неефективного управління власною ресурсною базою. Найбільші проблеми викликані впливом панічних настроїв клієнтів банків і вилученням клієнтами депозитів як у національній, так і в іноземних валютах.

В умовах дефіциту фінансових ресурсів особливої актуальності набувають питання формування фінансових ресурсів комерційних банків, оптимізації їх структури та вибору стратегії управління ними. Від зростання ресурсного потенціалу банків значно залежать сприятливий інвестиційний клімат у країні, інтеграція банківської системи у світове співтовариство. Зміцнення ресурсного потенціалу комерційних банків є однією з передумов поживлення інвестиційної активності та виходу економіки з кризи [3].

Виклики, що стоять перед банківською системою України вимагають вирішення низки проблем, які потребують негайного вирішення. Комерційний банк повинен підтримувати певне співвідношення між власними та залученими коштами. Частка власних коштів менше 15% є критичною у структурі фінансових ресурсів банків України та потребує вжиття заходів, спрямованих на збільшення власного капіталу. До таких заходів слід віднести: обмеження можливостей зростання ризикових активів, упровадження дивідендної політики, залучення нових акціонерів, залучення коштів на умовах субординованого боргу [1].

Отже, можна зробити висновок, що достатня за обсягом та належним чином збалансована ресурсна база банків, на яку впливають всі види послуг, є важливою передумовою їх прибутковості, підтримкою достатньої ліквідності та довіри з боку учасників ринку. Зміцнення ресурсної бази сприяє підвищенню можливостей банків у задоволенні поточних та інвестиційних потреб суб'єктів господарювання у додаткових фінансових ресурсах [4].

Список використаних джерел

1. Особливості формування ресурсної бази банків в Україні / Ю.В. Жежерун // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.ubs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/429/1/Zhezherun_Features_of.pdf

2. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика / Д.І. Коваленко, В.В. Венгер // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1952090552540/finansii/finansii_groshti_ta_kredit

3. Коваль С. Л. Формування фінансових ресурсів комерційних банків / С. Л. Коваль // Фінанси України. – 2004. – № 7. – С. 110–115.

4. Ресурсна база комерційних банків та її роль у механізмі розвитку банківського бізнесу / М.В. Ігнатишин // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://msu.edu.ua/visn/wp-content/uploads/2017/05/1-7-1-2017-34.pdf>

УДК 336.77:63(477)

РОЛЬ КРЕДИТУВАННЯ В РОЗВИТКУ АГРАРНО-ПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Вербовенко І.В., студентка

Жарікова О.Б., кандидат економічних наук, доцент

Аграрно-промисловий сектор України, становить значну частину національної економіки. І є найбільш перспективною галуззю економіки. Упродовж останніх років економіка країни зростає завдяки аграрно-промисловому сектору. Але сільськогосподарським підприємствам потрібні гроші для фінансування поточного бізнесу, впровадження нових технологій та забезпечення існуючих ризиків, розвитку торгівлі та транспортної інфраструктури. Оскільки в сьогоdnішньому сільському господарстві фактично бракує засобів для ефективного функціонування, воно має сформувати ефективний механізм державної фінансової підтримки фермерів. Кредит є основною складовою цього механізму.

Метою роботи є аналіз сучасного стану кредитування аграрно-промислового сектору економіки, обґрунтування ролі державної фінансової підтримки цього сектору, дослідження динаміки надання кредитів банківськими

установами аграріям та методи удосконалення системи кредитування аграрно-промислового сектору.

Аграрно-промисловий сектор економіки є основним сектором, стан та розвиток якого безпосередньо впливає на національну економіку. В останні роки відбувається масштабне реформування даного сектору економіки [1].

Таблиця 1

Кредитні програми банків аграрному сектору у 2019 році

№	Банк	Вид продукту	Умови та переваги кредитування
1	2	3	4
1.	ПАТ «ПриватБанк»	АгроКУБ	Отримайте фінансування для розвитку та масштабування свого бізнес-проекту. Отримайте фінансування на придбання необхідної с/г техніки, пального, насіння та інших необхідних складових Вашого агробізнесу.
		Кредитна лінія «Агросезон»	Кредитування «живими» грошима. Використання коштів на різнопланові потреби сільськогосподарського циклу. Графік використання коштів і погашення заборгованості адаптований до стадій сільськогосподарського циклу. Оформлення етапів фінансування в зручний для Вас період залежно від потреб агроциклу. Можливість придбати агрокомпоненти дешевше за рахунок збільшення об'єму закупівель та знижок від постачальників – галузевих партнерів банку.
		Лізинг сільськогосподар ської техніки	Ставка - 17.5%/Строк лізингу – до 5 років. Адаптований графік погашення з урахуванням сезонності бізнесу. Вам не потрібно виводити з обігу всі 100% вартості покупки. Ви можете оплатити техніку частинами за рахунок прибутку від її використання. Ви економите на податкових платежах за рахунок амортизації, податкового кредиту за ПДВ і збільшення витрат на суму процентів і комісій. Своєчасне виконання постачальником сільгосптехніки зобов'язань гарантує ПриватБанк. Банк захищає Ваше майно. На предмет лізингу не можна накласти арешт або звернути стягнення. Для залучення фінансування не потрібна додаткова застава.

1	2	3	4
2.	«Правекс-Банк»	Кредити на фінансування посівної кампанії	Продукт призначений для задоволення короткострокових потреб с/г виробників в оборотному капіталі для фінансування сезону виробництва: від підготовки землі до посівної і збиральної кампанії. Основним джерелом погашення виступає продаж зібраного врожаю.
		Кредити під зібраний врожай (товарні)	Продукт призначений для підтримки потреб в обігових коштах виробника після збирання врожаю, але до його продажу. Основна цінність для клієнта полягає в отриманні максимальної гнучкості, коли і за якою ціною продавати врожай та наявність достатнього фінансування для поточних потреб підприємства. Термін цього кредиту коротший, ніж кредиту на посівну кампанію. Основним джерелом погашення боргу виступає продаж заставленого врожаю.
		Кредити на придбання обладнання та техніки	Продукт призначений для задоволення довгострокових потреб виробників рослинницької продукції для оновлення/розширення парку сільськогосподарської техніки та обладнання, які використовуються у виробництві. Основне джерело погашення - прибуток від продажу власної продукції.
3.	АТ «ОТП Банк»	АГРО кредит «Мгновенный»	Рішення про кредитування приймається за 1 день, терміни – протягом 7–10 днів. Кредитування під оформлення фінансової аграрної розписки, що зменшує витрати на оформлення застави. Зменшені також вимоги до застави, оскільки заставою може бути майбутній урожай.

Джерело: складено автором за інформацією, оприлюдненою на сайтах банків

Основною базою розвитку аграрно-промислового сектору є державна підтримка адже створення аграрного підприємства неможливе без втручання держави адже високі ризики та залежність від кліматичних умов знижує зацікавленість інвесторів [2]. Основною складовою державної підтримки є фінансова підтримка, а саме кредитування. Елементами державної фінансової підтримки є:

- кредитування

- пільгове оподаткування
- страхування ризиків
- субсидування
- ціноутворення .

Державна підтримка є невід'ємною частиною національних нормативно-правових актів і являє собою цілий ряд різних важелів та інструментів для пільгового фінансування найбільш вразливих підприємств та галузей.[3]

Основними видами державної підтримки в Україні є:

- субсидії на відшкодування частини витрат
- державні цільові програми
- субсидії на підтримку

Обмеженість власними коштами змушує аграрно-промисловий сектор сподіватися на підтримку з боку банків, а саме банківського кредитування. Кредитні програми що пропонують провідні банки в 2019 році, наведені в табл. 1.

Отже, можна стверджувати що аграрно-промисловий сектор потребує як державної підтримки так і лояльності банківського кредитування, адже цьому сектору економіки дуже складно вистояти і розвиватися з тими умовами кредитування і державної підтримки яка існує в країні на даний час. Держава повинна спростити процедуру кредитування аграрно-промислового сектору та розглянути світовий досвід щодо створення сприятливих умов для розвитку даного сектору економіки України.

Список використаних джерел

1.Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 р // Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822>.

2.Фінансування аграрного сектору. 10 міфів, котрі не дають українським банкам розвивати цей напрям бізнесу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://agroportal.ua/ua/publishing/lichnyi-vzglyad/finansirovanie-agrarnogo-sektora-10-mifov-kotorye-ne-dayut-ukrainskimbankam-razvivat-eto-napravlenie-biznesa>.

3.Бюлетень (електронне видання) Національного банку України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=57897.

УДК 336.717.061.1

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ

Веремій Я.С., студентка

Аврамчук Л.А., кандидат педагогічних наук, доцент

Кредитний портфель банку є «вершиною» кредитної діяльності. Його не можна прирівнювати до простої сукупності кредитів, оскільки кредити можуть взаємодіяти, внаслідок чого кредитний портфель характеризується не тільки сукупним ризиком, але і чисто портфельним ризиком. Як підсумок саме якість всього кредитного портфеля в цілому визначає ефективність кредитної діяльності.

В процесі управління банку кредитний портфель необхідно розглядати у взаємозв'язку з усіма складовими банківської діяльності, зокрема з власним капіталом та зобов'язаннями банку. Управління кредитним портфелем банків має відбуватися в контексті загальної концепції управління активами та пасивами банку, спрямованої на досягнення бажаного рівня доходу та зниження ризиків.

Стабільна банківська система країни свідчить про ефективне функціонування країни в цілому. Основним джерелом доходів банків є отримання прибутку від здійснення кредитних операцій, через що головним завданням, яке сьогодні стоїть перед менеджментом банків, є ефективне управління кредитним портфелем комерційної установи. Неефективне управління кредитним портфелем банківської установи призводить до підвищення ризиків здійснення кредитних операцій, а це, у свою чергу веде до

настання збитків та втрати вкладених ресурсів. З вище наведеного випливає, що ефективне управління кредитним портфелем банків є одним із важливих управлінських заходів, від якості проведення котрого залежать фінансові результати діяльності установи. Існування такої залежності між грамотним управлінням кредитним портфелем банківської установи та її прибутками й зумовлює актуальність розвитку науково-методичних підходів до оцінки ефективності управління кредитним портфелем банку [1].

Проаналізуємо показники кредитного портфелю на прикладі АТ КБ «Приватбанк» за 2017-2018 рр.

В динаміці починаючи з 2014 року ризик кредитного портфеля став активно збільшуватися, що свідчить про неефективну кредитну політику банку, найбільшого свого значення він досяг в 2016 році – 24%, наступні періоди він дещо стабілізувався та зменшився – 23%. Саме кредитну політику банку необхідно буде дещо переглянути відносно потреб банку, які відповідають потребам сучасного розвитку банку.

Таблиця 1

**Ризик кредитного портфеля АТ КБ ПриватБанк період
2014 – 2018 роки [2]**

Показник	2014	2015	2016	2017	2018
Розрахункова сума резерву на покриття кредитного ризику, тис. грн.	4 455	2 524	4 850	52 975	54 720
Залишки кредитів і позик, тис. грн.	90 777	87 679	195 339	43 582	38 335
Ризик кредитного портфеля, %	11	18	24	23	23

Можливості банку є широкими та в форматі цілей досяжними, кожен можливість необхідно розглядати як мету, делегувати повноваження та виділяти першочерговість в досяжності цілей.

Одним з основних напрямів підвищення ефективності кредитного портфеля банку є результативне управління ним, яке передбачає збалансування та мінімізацію ризику усього портфеля та контроль структури кредитного

ризик, що притаманний тим чи іншим ринкам, клієнтам, позичковим інструментам, кредитам та умовам діяльності.

Управління кредитним портфелем, як процес, складається із п'яти послідовних етапів: вибору кредитної політики; аналізу ринку кредитів; формування кредитного портфеля; перегляду кредитного портфеля; оцінки ефективності кредитного портфеля.

Результативність управління кредитним портфелем комерційного банку значною мірою може бути досягнута завдяки ретельному аналізу кожного етапу процесу управління кредитним портфелем. Кожен банк самостійно обирає кредитну політику, проводить аналіз ринків кредитів, формує кредитний портфель та оцінює його ефективність, але робить це відповідно до чинного законодавства, яке регулює банківську діяльність.

Формування та управління кредитним портфелем є основою ефективного управління кредитним процесом. Управління портфелем дозволяє балансувати і утримувати ризик всього портфеля, очікуючи і контролюючи ризик, який притаманний різним ринкам, клієнтам, кредитним інструментам, кредитам і умовам діяльності.

Таким чином, банківська діяльність в Україні потребує значного реформування та удосконалення кредитної політики, що повинно забезпечити оздоровлення фінансового сектору та відновлення темпів економічного зростання в Україні.

Список використаних джерел

1. Коваленко В.В. Діагностика кредитного ризику та його вплив на кредитну активність банків України. Фінанси України. 2018 р. №2. С.84-98
2. Річний фінансовий звіт Публічного Акціонерного Товариства «Приватбанк» за 2018 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу – https://static.privatbank.ua/files/PB_SepUkr_2019.04.23FINAL1.pdf

КРЕДИТНИЙ РИЗИК ТА МЕТОДИ ЙОГО УСУНЕННЯ

Вороніна А.В., студентка

Жарікова О.Б. кандидат економічних наук, доцент

Ризик є невід'ємною складовою функціонування будь-якого банку. Банківська справа загалом є ризиковою, але передбачений та знижений до мінімального рівня ризик дає змогу отримувати стабільний прибуток. Разом з тим, угоди з підвищеним рівнем ризику при їх сприятливому завершенні приносять банкам високі прибутки. Тому, управління банківськими ризиками, пошук оптимального їх співвідношення розглядається як одна з найважливіших проблем банків.

Існує велика кількість банківських ризиків і один із них є кредитний ризик. Кредитний ризик - ризик невиконання позичальником (контрагентом банку) зобов'язань за кредитними операціями (тобто ризик того, що сплата позичальником процентів і основного боргу за кредитними операціями проводитиметься з відхиленнями від умов кредитної угоди або взагалі не проводитиметься).

Для глибшого розуміння сутності кредитного ризику зупинимося на факторах виникнення кредитного ризику банку. Дійсно, кредитний ризик може виникати з різних причин, але в будь-якому випадку для банку він означає загрозу втрати чи часткової втрати коштів, наданих у користування. Досить важливо, щоб банк виявив, що саме викликає появу такого стану, адже в майбутньому від цього залежатиме його прибутковість за операціями, пов'язаними з кредитуванням.

Фактори кредитного ризику носять як зовнішній характер стосовно банку, так і внутрішній. Фактори, що носять зовнішній характер, пов'язані з можливістю реалізації кредитного ризику, що не залежить від діяльності персоналу кредитного підрозділу банку. Позичальник може не повернути кредит, незважаючи на сумлінні дії співробітників банку. Навпаки, фактори, що носять внутрішній характер, пов'язані з помилками персоналу, допущеними в ході

оформлення кредитної документації, помилками при оцінці кредитоспроможності позичальника, порушеннями посадових інструкцій і помилками, закладеними в самих правилах здійснення кредитування. Джерела походження і види ризиків при здійсненні кредитних угод систематизовані нами в табл. 1.

Таблиця 1

Характеристика джерел кредитного ризику

Група ризику	Вид ризику	Характеристика джерела
Зовнішні ризики	<i>Ризик, пов'язаний із позичальником, гарантом, страховиком</i>	
	<i>Об'єктивний (фінансових можливостей)</i>	Нездатність позичальника (гаранта, страховика) виконати свої зобов'язання за рахунок поточних грошових надходжень чи від продажу активів
	<i>Суб'єктивний (репутації)</i>	Репутація позичальника (гаранта, страховика) в діловому світі, його відповідальність і готовність виконати взяті зобов'язання
	<i>Юридичний</i>	Недоліки в складанні і оформленні кредитного договору, гарантійного листа, договору страхування
	<i>Ризик, пов'язаний із предметом застави</i>	
	<i>Ліквідності</i>	Неможливість реалізації предмета застави
	<i>Кон'юнктурний</i>	Можливе знецінення предмета застави за період дії кредитної угоди
	<i>Загибелі</i>	Загибель предмета застави
	<i>Юридичний</i>	Недоліки в складанні і оформленні договору застави
	<i>Ризики, пов'язані із зовнішнім щодо банку середовищем</i>	
	<i>Загальні</i>	Ризики стихійних лих
	<i>Ризики операційного середовища</i>	Ризики країни; політичні, нормативно-правові, економічні ризики; ризики конкуренції
Внутрішні ризики	<i>Ризики управління</i>	Помилки, шахрайство та зловживання персоналу
		Неефективна організація кредитного процесу
		Нездатність керівництва приймати раціональні рішення

Джерело: [2; с. 64]

Для зниження кредитних ризиків комерційні банки використовують різноманітні прийоми та заходи захисту від кредитного ризику, нижче розглянемо найпопулярніші. Метод диверсифікації полягає у розподілі кредитного портфеля серед широкого кола позичальників, які відрізняються один від одного як за характеристиками (величина капіталу, форма власності), так і за умовами діяльності (галузь економіки, географічний регіон).

Страхування – це ефективна система щодо зменшення впливу кредитних ризиків, що передбачає такі варіанти: самострахування, яке активно впроваджувалося через формування та використання резервів по кредитних операціях та страхування, за яким страхувальник шляхом сплати премії забезпечує собі або третій особі, в разі настання події, обумовленої договором, суму виплати страховиком, який утримує певний обсяг відповідальності.

Лімітування як метод зниження кредитного ризику широко застосовується у практиці як на рівні окремого комерційного банку, так і на рівні банківської системи у цілому. Він полягає у встановленні максимально допустимих розмірів наданих позичок, що дає змогу обмежити ризик. Створення резерву для відшкодування можливих утрат за кредитними операціями комерційних банків як метод управління кредитним ризиком полягає в акумуляції частини коштів, які надалі використовуються для компенсації неповернених кредитів.

Отже, слід зазначити, що для вирішення проблеми управління кредитним ризиком необхідні теоретичні розробки у цій галузі та практичні навички працівників банку з аналізу та мінімізації можливих витрат, пов'язаних із кредитною діяльністю, відмова банків від швидких кредитів, застосування більш прозорих й ефективних методик перевірки платоспроможності та кредитоспроможності позичальників. Також необхідно переймати досвід закордонних банків щодо управління кредитними ризиками.

Список використаних джерел

1. Термін «Кредитний ризик» – Режим доступу [<https://zakon.rada.gov.ua/>]
2. Демчик І. Управління кредитним ризиком / І. Демчик // Банківський менеджмент. – 2008.
3. Штефан Л.Б. Проблеми управління кредитним ризиком в комерційних банках України / Л.Б. Штефан // Ефективна економіка. – 2015. – №3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3904>.

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Глух І.І., студент

Муравський О.А., кандидат економічних наук, доцент

Агропромисловий комплекс є одним з найбільш перспективних галузей економіки України, ефективний розвиток якого дає можливість гарантувати продовольчу безпеку країни, створити важливий ресурс зовнішньоекономічної діяльності та потужний виробничо-економічний потенціал для розвитку країни. Оскільки в сучасних умовах незадовільний фінансовий стан багатьох аграрних підприємств, їхньої недостатньої дохідності, невисокої віддачі на вкладений капітал і низької ліквідності майна, відсутність позитивної кредитної історії утруднюють, а в окремих випадках унеможливають отримання банківських кредитів.

Враховуючи наявність цих та інших проблем слід зазначити, що питання дослідження й удосконалення банківських механізмів кредитування аграрних підприємств набули актуального значення.

Уже тривалий час проблемі банківського кредитування аграрного сектору приділяють увагу такі науковці, як В.М. Алексійчук, О.Є. Гудзь, М.Я. Дем'яненко, І.Г. Кириленко, М.І. Ковальчук, П.А. Лайко, І.І. Лукінов, П.Т. Каблук, Т.Т. Савлук, В.О. Паламарчук та інші. Саме їх вклад в дослідження даної проблематики надав поштовх до подальшого дослідження особливостей банківського кредитування аграрних підприємств як одного з важливих джерел їх фінансування.

Серед факторів економічного зростання галузі АПК як стратегічно важливого сектору економіки необхідним і проблемним є банківське кредитування. Хоча і кредитування аграрних підприємств набуває достатнього розвитку, але механізм надання кредитів таким підприємствам ще потребує досить значного доопрацювання.

В першу чергу галузь АПК потребує фінансової підтримки, тому що сезонність виробництва, великий кругообіг капіталу, незадовільний стан матеріально технічної бази (застаріла радянська техніка), різниця між цінами

продукції сільського господарства і промисловості, особливість виробничого процесу і значимості в економіці не позитивно відбиваються на діяльності підприємств.

Банківська система не відіграє суттєвої ролі у розвитку аграрних підприємств, хоча і є позитивні тенденції, але як свідчить досвід банківського кредитування підприємств аграрної галузі, що збитковість галузі, відсутність ліквідної застави, висока ймовірність неповернення кредитів та недосконалість законодавчих механізмів робили їх непривабливими для банків. Значний ризик неповернення кредитів змушує банки встановлювати високу процентну ставку за цими кредитами.

Розглянемо узагальнені статистичні характеристики кредитування української економіки та аграрного сектору за 2013-2017 рр. (табл. 1).

Таблиця 1

Макроекономічні показники та кредитування АПК (млрд. грн.)

Показники	Роки					2017 до 2013, %
	2013	2014	2015	2016	2017	
ВВП	183,3	133,5	91,03	93,27	112,2	61,21
Частка аграрного сектору у ВВП, %	8,9	10,3	9,4	12,2	14,1	158,4
Кредити в економіку	245,2	426,9	724,2	703,5	548,2	223,6
Кредити в АПК	3,1	4,6	3,25	5,71	5,59	180,3
Частка АПК в кредитах, %	1,3	1,07	0,45	0,8	1,02	78,5

Список використаних джерел

1. Барановський І.М. Зарубіжний досвід кредитування сільськогосподарських товаровиробників/І.М. Барановський// Науковий вісник національного аграрного університету. – 2008. - № 119. – С. 236-240.

2. Колотуха С. М. Кредитування сільськогосподарських підприємств як ефективне джерело інвестиційної діяльності/ С. М. Колотуха // Економіка АПК. – 2009. – № 1. – С. 89-96.

3. Муравський О.А. Економічне моделювання ефективного використання оборотних коштів у сільськогосподарських підприємствах/ О.А. Муравський // Економіка АПК. – 2015. – № 6. – С. 59-66.

4. Матеріали офіційного сайту Національного банку України. – 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

УДК 336.71

СТАН БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Євтушенко А.С., студентка

Аврамчук Л.А., кандидат педагогічних наук, доцент

На сьогодні кредити лишаються головним прибутковим активом для вітчизняних банків. Комерційні банки діють на піднесення національної економіки під час купівлі вільних ресурсів на кредитному ринку та наступним їх продажем українським підприємствам [2]. Завдяки банківському кредитуванню можуть задовольнятися потреби фізичних осіб і суб'єктів господарювання. Саме тому банківське кредитування в сучасних умовах забезпечує економічне зростання країни, та є важливою умовою стабільного функціонування всієї банківської системи.

Розглядаючи стан банківської сфери в Україні, спостерігаємо фінансовий крах банків через неефективну та ризиковану кредитну політику. Покращення діяльності банків у сфері кредитування, як правило є актуальною проблемою[5]. Банкам варто запроваджувати кредитні операції, які здатні одержувати максимальний прибуток та знизити ризик, який пов'язаний із процедурою кредитування у цілому.

Характерною рисою кредитного ринку є його можливість мобілізувати фінансові ресурси та поквапливо і вільно реалізовувати їх продаж на комерційній основі суб'єктам господарювання, які потребують грошових коштів для створення нових підприємницьких структур або розширення уже наявних.

Кредитний ринок є найбільш розвинутою частиною фінансового ринку, тому це головна його складова. Високий ступінь розвитку можна трактувати перевагами кредитного ринку порівняно з іншими [1].

Серед проблем кредитування банківськими установами суб'єктів господарювання в Україні можливо виокремити:

- економічний та політичний стан в країні є нестійким;
- нормативно-правова база в Україні є досить слабкою та неактуальною;
- облікова ставка НБУ є високою, через що кредитування є досить дорогим;

Проблема низькоякісних кредитів виникла через кризові явища в економіці країни та її банківській системі, що призвели до значного погіршення платоспроможності суб'єктів господарювання. Проблемні кредити – це кредити, за якими невчасно ведуться виплати відсотків, а також основного боргу. Поряд із підйманням розмірів наданих кредитів збільшується й кількість неповернених позичальниками кредитів, що таким чином призводить до нестачі грошових ресурсів і впливає на рівень відсоткових ставок.

Втрата довіри до банку з боку вкладників та акціонерів, поява проблем з платоспроможністю та ліквідністю, погіршення репутації банку пов'язано з великою кількістю прострочених кредитів. На додачу, банк несе додаткові витрати, пов'язані з вимогами щодо повернення кредиту, частина активів банку перебуває у формі непродуктивних [4].

В сучасних умовах розвитку економічної системи України кредитні відносини потрапляють у всі сфери господарської діяльності, служать сполучною ланкою у процесі відтворення суспільного капіталу, проникають у сферу обміну, грошових відносин, сферу фінансів та у процес виробництва і споживання. Роль кредитних відносин як основи безперервності процесу відтворення, залишається незмінно високою, але розвиток банківського кредитування в Україні супроводжується низкою проблем.

Національний банк України має можливість прискорити вирішення проблем, використовуючи проведення валютних своп-операцій, оскільки вони можуть вирішити проблему нестачі грошових коштів у національній валюті. Основним фактором покращення стану вітчизняної банківської системи є довіра

населення та його впевненість у стабільному стані економіки країни. У банків виникає необхідність у вдосконаленні кредитної політики для запобігання появи проблемної заборгованості шляхом застосування жорстких умов для надання кредиту[3]. Вирішенням для вже існуючої проблемної заборгованості є продаж цих кредитів колекторським агентствам.

Отже, доцільно було б суттєво покращити процедуру моніторингу банківського кредитування. Для оптимізації кредитної політики банків не завадило б запропонувати розроблення, як законодавчих ініціатив щодо підвищення прав кредиторів, так і технічні механізми мінімізації ризиків для банків.

Список використаних джерел

1. Ковзун Л.І. Основні проблеми банківського кредитування в Україні та шляхи їх вирішення / Л.І. Ковзун // Управління розвитком. – 2017. – № 2. – С. 71–79.
2. Ісаян А.М. Теоретичні аспекти банківського кредитування підприємств АПК / А.М. Ісаян // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2017. – № 4. – С. 82–90.
3. Рубіжанський В.С. Оцінка рівня організації банківського кредитування в Україні / В.С. Рубіжанський // Управління розвитком. – 2016. – № 6. – С. 61–72.
4. Амбросій О.І. Банківське кредитування в Україні / О.І. Амбросій // Економічні науки. Сер.: Економіка та менеджмент.
5. Рогожнікова Н.В. Основні тенденції банківського кредитування в сучасних умовах фінансово-економічної кризи / Н.В. Рогожнікова // Фінансовий простір, 2015. – № 3. – С. 72–80.

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОВІДНОСИН УКРАЇНИ ТА КИТАЮ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Карасюк В.С., студентка

Аврамчук Л.А., кандидат педагогічних наук, доцент

«Важлива країна у Європі», - так визначає Китай Україну у геополітичному плані, адже розглядає залучення української держави до розвитку «Нового економічного поясу – Великий шовковий шлях». Саме за допомогою реалізації цього плану Україна буде мати послідовно нове, вигідне місце, що значно сприятиме українсько – китайським відносинам. Двосторонні відносини між Україною та Китаєм мають характер стратегічного партнерства, адже відображають у собі багаторічний зв'язок двох країн. Останніми державними візитами, котрі здійснили глави держав у 2011 та 2013 роках, було укладено базові документи, в більшості з яких наголошується про необхідність поглибити співробітництво та розвивати дружні зв'язки між країнами, а також описано основні напрями розвитку двостороннього співробітництва в усіх сферах.[1]

У межах міжпарламентських та міжпартійних контактів упродовж 2015 – 2018 рр. здійснювалася низка візитів до КНР групами народних депутатів та громадських діячів України. 17 січня 2017 р. в Давосі на засіданні Всесвітнього економічного форуму Президент України П.О.Порошенко зустрівся з Головою КНР Сі Цзіньпіном, де главами двох держав було висловлена зацікавленість в активізації політичного діалогу на максимальному рівні та поглибленні економічної співпраці між Україною і КНР.

Економічні зв'язки мають особливе значення для України та КНР. Оскільки китайська економіка швидко модернізується та стабільно зростає, то це сприяє для розвитку торгово – економічних відносин з Україною. Щорічний приріст ВВП Китаю, останнім часом, становить 7-8%. [2]

Українсько – китайська торгівля досягла значного обсягу, хоча зараз має серйозну тенденцію щодо скорочення абсолютних показників торгівлі. Експерти вважають, що головна причина цього – глибока криза економіки України, якій

характерне падіння рівня промислового виробництва та платоспроможного попиту. Крім цього, на тісніші зовнішні зв'язки між двома країнами вплинуло ще й закриття російського ринку для українських товарів. [2, с.15] Зокрема, активізувалося співробітництво у сільському господарстві(за підсумками першого півріччя 2015 року Україна стала першою з постачання кукурудзи до КНР, обігнавши США), машинобудуванні, суднобудуванні, хімічній та металургійній промисловості, авіа - космічній галузі та військово – технічній сфері[3, с.17]

Протягом п'яти років, до 2016 р., експорт українських товарів і послуг до Китаю сягав 1,9-2,8 млрд. дол. США, в той час як обсяги імпорту були майже в 3,5 рази більші. Від'ємне сальдо в торгівлі України з Китаєм у 2012 р. становило 6,1 млрд доларів США, але до 2016 року його значення зменшилось майже в два рази - до 2,9 млрд дол. США [4].

Динаміка обсягів двосторонньої торгівлі між Україною та КНР за даними української статистики наведено в таблиці 1. [5]

Таблиця 1

**Обсяги торгівлі товарами між Україною та КНР (млрд. дол.США),
2012-2017 р.р.**

Рік	Експорт товарів (тис. дол. США)	Імпорт товарів (тис. дол. США)	Сальдо(товари) (тис. дол. США)	Товарообіг (тис. дол. США)
2012	1777177,6	7899640	-6122462,0	9676817,2
2013	2726677,3	7900754	-5174076,6	10627431,2
2014	2674125,8	5410953	-2736826,9	8085078,5
2015	2399078,9	3770991	-1371912,2	6170070
2016	1832518,9	4687697	-2855178,3	6520216,1
2017, 9 міс.	1423088,2	4025680	-2602592,2	5448768,6

Частково відбувається збільшення експорту української продукції в Китай за рахунок зростання перевезення продукції рослинного походження майже у 8 разів(727%); технічного обладнання, механізмів та устаткування на 23%, жирів і олій тваринного або рослинного походження на 14%. [1] На сьогоднішній день

Україна та КНР мають значну кількість договорів щодо постачання зернових культур та м'ясної продукції на китайський ринок. Україна, виконуючи свої зобов'язання, незважаючи на економічні проблеми та війну, сподівається на подальшу співпрацю з Китаєм а агропромисловій сфері.

Станом на 31.12.17 р. обсяг інвестицій з Китаю в економіку України становив 18,2 млн. дол. США. З початку 2018 року даний показник збільшився на 1,7 млн. дол. США. Найбільший обсяг інвестицій спрямовано у сфері сільського, ділового та рибного господарства – 36,7 %, промисловості – 26,6%, оптової та роздрібної торгівлі; ремонту автотранспортних засобів – 10,3%.[6]

Одним з перспективних стратегічних напрямів економічного співробітництва з КНР вважається приєднання України до реалізації плану Голови КНР про розбудову Економічного поясу Шовкового шляху, тобто Китай долучив Україну до процесу створення єдиної системи інфраструктурних і торгових шляхів у Євразії, яка має об'єднати східну та західну частини континенту й стати аналогом Великого шовкового шляху у ХХІ ст. [3].

Отже, узагальнюючи все вище сказане, можна зазначити, що Україна та Китай є партнерами та природними союзниками. Необхідністю є розширення сфер ділового співробітництва між Україною і КНР в області: сільського господарства, енергоресурсів, екології, науки і техніки, транспортного сполучення, культури. Важливо прискорювати формування механізму зони вільної торгівлі, співпрацювати у великих стратегічних проектах, підтримувати українське-китайський всебічний економічний прискорений розвиток.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Посольства України в Китайській Народній Республіці та в Монголії (за сумісництвом) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://china.mfa.gov.ua/ua/ukraine-cn/legal-acts>.
2. Електронний ресурс: <https://knoema.ru/atlas/Китай/ВВП>
3. Поворозник, В. Проект «Один пояс - один шлях»: можливості для України [Електронний ресурс] / В. Поворозник, В. Перебийніс // Міжнародний

центр перспективних досліджень (МЦПД). – 2015. – Режим доступу: http://www.icps.com.ua/assets/uploads/images/files/china_project_s.pdf.

4. Зовнішньоекономічні відносини України з Китаєм. URL: <http://forumkyiv.org/uk/analytics/zovnishnoekonomichni-vidnosiniukrayini-z-kitayem> (дата звернення: 16.02.2018)

5. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 16.02.2018)

6. Електронний ресурс: <https://www.ukrinform.ua>

УДК 336.77:332.2:336.71(477)

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Корнієнко А.В., студент

Жарікова О.Б., кандидат економічних наук, доцент

Проблеми розвитку іпотечного кредитування в Україні набувають все більшої актуальності. Це пов'язано з тим, що іпотечний ринок – важливий чинник житлової, аграрної, фінансової політики, а також займає з найважливіших місць серед фінансових механізмів і стабільного розвитку країни. Іпотечні кредити є важливим інструментом для формування портфеля, вони сприяють пенсійній реформі, житловому будівництву та вирішують інші соціальні питання.

Іпотечні кредити в сучасних умовах розвитку українських економічних відносин є одним з найбільш динамічних факторів на фінансовому ринку. Іпотечне кредитування сприяє подоланню суперечності між поточними доходами і заощадженнями населення, з одного боку, та високою вартістю житла – з іншого, яке є найдорожчим придбанням у структурі витрат родини із середнім рівнем доходів. Вирішення такого економічного протиріччя може бути досягнуто шляхом створення сприятливих умов для залучення ресурсів на ринок нерухомості з фінансового ринку.

Активно іпотечне кредитування в Україні почало удосконалюватися з 2010 року, відповідно за даних Української Національної Іпотечної Асоціації (УНІА) [4]. Протягом останніх років фінансова криза на деякий час призупинила розвиток іпотечного кредитування в Україні. Відповідно до постанови НБУ № 319 банківським структурам рекомендовано обмеження або припинення авто- та іпотечного кредитування. Крім того, вони прагнуть виконати вимогу Нацбанку зі скорочення розривів між короткими пасивами, повернутими на один-два роки на зовнішніх ринках, і активами, які розміщуються на 20–30 років в іпотеку і п'ять-сім років в автокредити. Дотепер іпотека складала близько 60 % роздрібного портфеля банків, автопозики – порядку 25 %. Для того, щоб повністю не втратити дохід від напрацьованої бази роздрібних клієнтів, банки мають намір концентруватися на видачі готівки строком до року [2].

Основними проблемами іпотечного кредитування в Україні є:

- дефіцит централізованої і доступної громадської системи реєстрації прав власності та обмеження на землю і нерухоме майно;
- процедура звернення кредитора є малоефективною, довготривалою і витратною щодо виконавчого напису нотаріуса чи стягнення об'єкта іпотеки за рішенням суду;
- функціонування вторинного ринку іпотечних цінних паперів є під загрозою через відсутність законодавчого положення;
- відсутність розвитку інфраструктури ринку житла і житлового будівництва;
- низька ефективність ринку житлового будівництва;
- відсутність дієвого механізму кредитування під заставу земель сільськогосподарського призначення [1].

За даними НБУ, в період 2018 року обсяг портфеля кредитів, наданих фізичним особам на придбання, будівництво та реконструкцію нерухомості, збільшився на 2,4% (з 48,3 млрд грн до 49,4 млрд грн). На кінець 2019 року в Україні налічується 75 банки, проте на ринку іпотечного кредитування працює

лише 17 з них, проте тільки 10 готові надавати кредити під покупку житла на первинному ринку [3].

В Україні існує законодавча база щодо здійснення іпотеки, яке більше стосується до житлової нерухомості та земель несільськогосподарського призначення. Це створює потребу удосконалення існуючого законодавства стосовно іпотеки, зокрема, стосовно функціонування іпотечних інститутів, розробки українських стандартів, критеріїв аналізу кредитних ризиків. У сфері іпотечного кредитування поряд з іпотечними банками та установами окремим учасником повинен виступати Державний земельний (іпотечний) банк, який має емітувати іпотечні облігації, регулювати їх рух, контролювати операції прав власності з сільськогосподарськими землями та операції щодо цільового використання коштів, проводити інформаційну та консультативну роботу. Кошти для обслуговування такого банку на початковому етапі можливо залучити з резервного фонду Державного бюджету України.

Досліджуючи проблеми іпотечного кредитування, варто зазначити, що в сучасних умовах розвиток іпотечного кредитування стає в Україні надзвичайно важливим завданням подальшого здійснення кредитно-банківської реформи. Іпотечний кредит є важливим самостійним інститутом ринкової економіки, водночас він сприяє виникненню і розвитку інших складників ринкової інфраструктури.

Отже, загалом можна дійти висновку про наявність ринку іпотечного кредитування в Україні, який, однак, має фрагментарний характер та обмежені масштаби. В країні створено основні інститути системи, що є досить важливими для подальшого розвитку системи іпотечного кредитування, проте основні учасники іпотечного ринку працюють як відокремлені механізми, а не як злагоджена і цілісна система. Іпотечне кредитування у перспективі може стати надійним засобом залучення внутрішніх інвестицій, сприяти економічному і соціальному розвитку держави.

Список використаних джерел

1. Іпотечне кредитування: проблеми та перспективи розвитку в Україні : інформаційно-аналітичні матеріали / за заг. ред. О. І. Кіреєва. – Київ : Центр наукових досліджень НБУ, 2016. – 104 с.
2. Кривенко В. Інфраструктурні інститути іпотечного ринку України / В. Кривенко // Науковий вісник. – 36. наук. праць НУДПСУ. – 2010 . – № 4 (51). – С. 55–61.
3. Сайт Національного Банку України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua.
4. Сайт Української національної іпотечної асоціації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unia.com.ua>.

УДК 336.71:336.717.22

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ НА РИНКУ ЗАЛУЧЕНИХ РЕСУРСІВ

Кулікова М.В., студентка

Жарікова О.Б., кандидат економічних наук, доцент

В умовах циклічного розвитку економіки діяльність банків на ринку залучених ресурсів має особливе стратегічне значення для забезпечення збалансованого розвитку і довгострокової стабільності фінансових інституцій в Україні. Ефективне управління банківськими ресурсами є ключовим завданням, яке сьогодні стоїть перед вітчизняними комерційними банками. У сфері політики банківського управління щодо мобілізації залучених ресурсів основною метою є створення оптимальної ресурсної бази, яка за умови мінімальних витрат на формування банківських ресурсів може підтримувати стабільний рівень доходу, а репутація банку буде достатньою для акумулювання необхідних фінансових ресурсів на вигідних умовах. Якість управління пасивними операціями значною мірою залежить від вирішення проблем діяльності ефективної політики із забезпечення ресурсів банківських установ та розробки механізму її реалізації.

На жаль, сьогодні складна економічна та політична ситуація спричинила величезні втрати для української банківської системи. Для того, щоб залишатися конкурентоспроможними та мати успіх у сфері депозитної діяльності і залучати нові банківські ресурси необхідно не тільки надавати вкладникам широкий та якісний спектр депозитних послуг, але й заохочувати клієнтів до інвестування, створюючи при цьому найбільш сприятливі умови для розміщення їх заощаджень у банківські вклади.

Специфіка функціонування банківської системи характеризується тим, що у структурі банківського капіталу основну частку займають залучені кошти. Банківська практика показує, що найстійкішим ресурсом для банківських установ є депозитні вклади фізичних осіб, оскільки за ними прослідковується значно повільніший рух коштів у порівнянні із вкладами юридичних осіб (див.рис.1). Однак, депозитні вклади фізичних осіб є найбільш чутливим і вразливим сегментом ринку депозитних послуг, на який має відчутний вплив скорочення доходів населення, зростання безробіття та рівня споживчих цін, а також зменшення довіри до банківської системи зі сторони населення.

Як свідчать дані наведені в рис.1., сукупний обсяг зобов'язань українських банків протягом 2017 року зріс на 3,6% до 1172,8 млрд. грн. в порівнянні з минулим роком, а сукупний обсяг депозитного портфелю протягом 2017 року збільшився на 6,4% та станом на 01.01.2018 р. відповідав 858,4 млрд. грн.

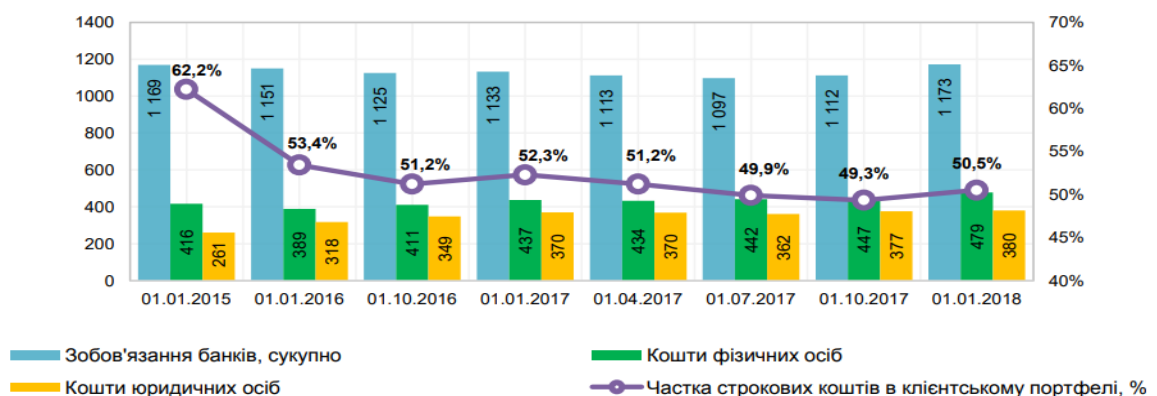

Рис. 1. Динаміка та структура зобов'язань банківської системи України за 2015-2017 рр.[1]

Важливою ознакою у процесі залучення банківського капіталу є строковість мобілізованих коштів, так як вони становлять основу для проведення активних операцій банківською установою (рис. 2)

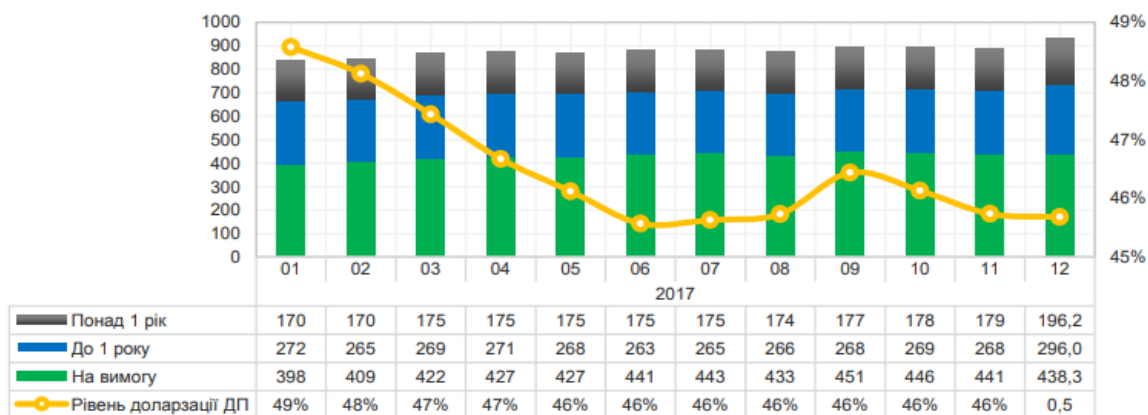

Рис.2. Динаміка зміни депозитного портфелю за строковістю в 2017 рр., млрд. грн.[1]

З проведеного дослідження можемо зробити висновок, що з початку 2017 року встановилася тенденція до зростання обсягу вкладів на вимогу. Станом на 01.01.2018 р. їх сума відповідає 438,3 млрд. грн., що дорівнює 47% сукупного портфелю коштів клієнтів (43% на початок 2017 року). Слід зауважити, що частка коштів, залучених на строк 1-2 роки, поступово зростає, проте загальний їх вклад у сукупний протягом досліджуваного періоду зросла та складала 21,1% (20,2% на початок 2017 року) в загальному обсязі зобов'язань банків. Це пояснюється тим, що основну частину банківських вкладів складають кошти, мобілізовані у населення, яке надає перевагу короткотерміновим вкладам із можливістю пролонгації, а юридичні особи переважну частину вкладів зберігають у формі поточних депозитів.

Отже, підсумовуючи вищесказане, необхідно зазначити, що залучені кошти є головним джерелом формування ресурсної бази банку, а від характеру залучених коштів залежать види активних операцій і, відповідно, обсяги доходів банку. Водночас операції із залучення коштів мають певні недоліки, а мобілізація депозитних коштів залежить від вкладників, а не від банку, для покращення ситуації зі сторони банків необхідно докласти великих зусиль, щоб повернути довіру своїх громадян. З метою залучення більшої кількості клієнтів для

розміщення вільних коштів у формі банківських депозитів, необхідно запропонувати найбільш вигідні та оптимальні умови, ніж є на даний момент, тобто, розробити для клієнтів діапазон варіантів вкладів на різних умовах, що допоможе кожному клієнту підібрати для себе найвигідніші депозити.

Список використаних джерел

1. Аналітичний огляд банківської системи України за результатами 2017 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rurik.com.ua/documents/research/bank_system_2017.pdf
2. Корольова Н.М. Проблеми розвитку банківської системи України в сучасних умовах / Н.М. Корольова // Збірник наукових праць ДЕТУТ. Серія "Економіка і управління". – 2015. – Вип. 32. – С. 235-244.
3. Національний банк України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

УДК 336.77 (477)

СУЧАСНИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ

Козюк О.В., студентка

Аврамчук Л.А., кандидат педагогічних наук, доцент

Внутрішні протиріччя грошово-кредитної політики, економічної політики соціального популізму та світова фінансово-економічна криза призвели до того, що гривня в 2008 р. зазнала суттєвого удару. Ми вважаємо, що період від вересня 2008 р. до сьогодні – це четвертий, сучасний етап розвитку грошово-кредитної політики України. Після детального розгляду практики введення та дотримання політики таргетування інфляції в розвинутих європейських країнах і в країнах із перехідною економікою ми можемо підвести підсумки та проаналізувати можливості для запровадження аналогічної моделі грошово-кредитної політики в Україні [2]. Політика таргетування інфляції є відносно новим явищем для практики грошово-кредитного регулювання і нараховує трохи більше 10 років, але за цей час вона вже знайшла велику кількість прихильників як серед

економічно розвинутих країн, так і серед країн, що знаходяться в процесі економічної трансформації.. Аналізуючи сучасний стан та тенденції розвитку грошово-кредитної політики України, слід відзначити, що досягнення та підтримка цінової стабільності – це її ключовий пріоритет, задля досягнення якого НБУ може використовувати всі свої інструменти. Це відображено в Основних засадах грошово-кредитної політики України на 2016- 2020 роки [3]. Досягти поставленої мети НБУ планує через реалізацію політики інфляційного таргетування, а також контролю за грошовими агрегатами відповідно до програми співпраці з МВФ [1]. Вона перед бачає поступове зниження інфляції в Україні до рівнів, сумісних із ціновою стабільністю. Тобто маємо ситуацію, в якій країни таргетування інфляції запроваджують не для того, щоб розпочати активну боротьбу за зниження її темпів, а для того, щоб закріпити вже досягнуті успіхи і задекларувати намір продовжувати підтримання стабільності цін. Таке рішення країн пов'язане, перш за все, із тактичними міркуваннями. Для забезпечення довіри та підтримки Центральному банку дуже важливо зуміти виконати взяті зобов'язання по досягненню таргета, що, очевидно, значно легше зробити, коли рівень інфляції вже знаходиться в межах запланованого рівня або близько від того. Проте відбуватися воно повинно на фоні вже існуючих позитивних тенденцій в економіці [1].

В Україні такі умови були наявними в 2004–2007 рр., коли рівень інфляції був помірним і відносно стабільним. Це був оптимальний час для активного переходу до політики таргетування інфляції. У зв'язку з кризою 2008–2010 рр. таргетування інфляції у класичному розумінні в Україні знову втратило актуальність і зараз першочерговою метою, на нашу думку, є відновлення економічного зростання, щоправда з цим завданням НБУ поки що справляється не дуже успішно [4].

Кредитні ресурси все ще не занадто дорогі, рекапіталізація банків не доведена до логічного завершення, довіра населення до банківської системи знаходиться на низькому рівні. Середньострокова ціль щодо інфляції (приріст індексу споживчих цін у річному вимірі) установлена на рівні 5% з допустимим

діапазоном відхилень ± 1 п. п. і досягатиметься протягом 2018 – 2020 років. Досягнення поставлених інфляційних цілей сприятиме забезпеченню прогнозованих темпів зростання ВВП, яке у 2018 році має прискоритися до 3%, а з 2019 року вийти на свій потенційний рівень – 4% [1].

Наразі, після економічних та політичних потрясінь 2014-2015 р., грошово-кредитна політика зазнала суттєвих та радикальних змін. Проголошено курс інфляційного таргетування, основними параметрами якого є плаваючий валютний курс та активні відсоткові ставки. Такий режим передбачає використання Центральним банком усього переліку монетарних інструментів для підтримання рівня інфляції на зазначеному рівні [2].

Рівень індексу споживчих цін (ІСЦ) у 2015 році становив 43,3 % (рис. 1), а після впровадження нової монетарної політики цей показник знизився до 12,4 % у 2016 році, що свідчило про ефективність нового режиму. У 2017 році знову відбулося підвищення цін, ІСЦ дорівнював 13,7%. Третій квартал 2018 року зафіксував показник у 8,1% [3].

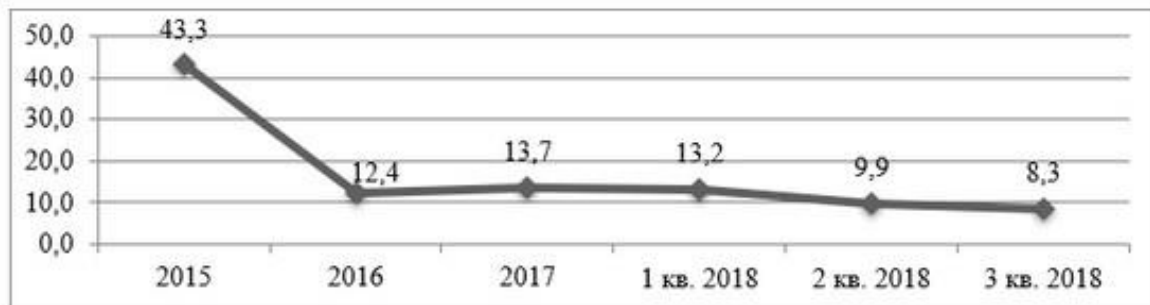

Рис. 1. Рівень базової інфляції у 2015-2018 рр.[3]

Таким чином, можна зробити висновок, що якісна грошово-кредитна політика є важливим чинником для цінової та фінансової стабільності, що веде до сталого соціально-економічного розвитку держави. Для досягнення цієї мети наша країна обрала шлях інфляційного таргетування з підтримкою плаваючого курсу національної валюти. Така політика має свої результати, хоч і занадто повільні. Тому Україна повинна ставити на перший план не тільки антиінфляційні заходи, а й стимулювати різними методами зростання ВВП та

доходів населення. Це сприятиме стабільному сучасному розвитку економіки країни.

Список використаних джерел

1. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. №679-XIV// Офіційний сайт Верховної ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon5.rada.gov.ua/laws/show/679-14.
2. Про затвердження Положення про основи процентної політики Національного банку України: Постанова НБУ від 21.04.2016 №277 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
3. Про основні засади грошово-кредитної політики на 2016-2020 роки: Постанова Правління НБУ від 18.08.2015 року №541 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/v0541500-15.
4. Грошово-кредитна та фінансова статистика НБУ // Офіційний сайт Національного банку України (квітень 2016 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

УДК 336.71/77

СВІТОВИЙ ДОСВІД КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ

Летко В.Б., студент

Аврамчук Л.А., кандидат педагогічних наук, доцент

У розвинених країнах з ринковою економікою функціонує система державного регулювання банківської діяльності. У деяких із них вона існує вже понад століття, а в інших сформувалася нещодавно. У світовій практиці немає єдиного підходу до інституційної побудови системи банківського регулювання. Значною мірою вона визначається особливостями соціально-економічного та історичного розвитку країни, характером і традиціями банківської системи, а також політико-правовими чинниками. До таких чинників належать законодавчо-інституційні реформи, які почали здійснюватися з кінця 60-х років

минулого століття у більшості країн з високим рівнем розвитку економіки. Як наслідок, цей період характеризується дерегламентацією американських ринків, спрямованих на підвищення їх конкурентоздатності в порівнянні з європейськими ринками.

З метою попередження можливих конкурентних переваг Америки, європейські фінансові центри розпочали лібералізацію власних фінансових центрів. Впроваджені заходи з одного боку сприяли наближенню фінансових послуг банківських установ до потреб клієнтів, а з іншого боку загострили конкуренцію за змусили банки шукати нові форми ринкової експансії [1].

Особливістю банківської системи Англії є наявність дисконтних (облікових) будинків – білль-брокерів. Через них банк Англії кредитує інші комерційні банки, хоча в останні роки їх роль знижується. Друга особливість полягає в тому, що в Англії досить велика кількість ліцензованих організацій, які приймають депозити. На практиці будь-яка організація, перш ніж отримати статус банку, повинна пройти випробувальний термін в якості даної організації.

В США, наприклад, при гарантуванні зобов'язання протягом тривалого періоду часу застосовувалася практика, коли підприємства-позичальники перед отриманням позики повинні були сформувати в банку депозит на певну суму. Зазвичай використовувався принцип: «10 + 10». Він означав, що позикоотримувач до отримання позики утворював депозит в розмірі 10% дозволеної позички, другі 10% він вносив на депозитний рахунок після видачі позики [2].

Таким чином, гарантією своєчасного погашення кредиту служив власний депозит підприємства-позичальника в розмірі 20% отриманої позики. Однак в цьому випадку гарантія дозволяє лише частково захищати інтереси кредитора.

У США гарантії надаються також спеціальними урядовими організаціями, що володіють цільовими фондами. Однією з таких організацій є Адміністрація у справах дрібних підприємств, яка має цільову програму їх розвитку. 90% позик цим підприємствам видається під гарантію зазначеної адміністрації. Причому за

кредит стягується пільгова плата, зокрема процентна ставка, нижче на 1 - 1,5% в порівнянні з тією, яка береться за кредит, наданий без гарантії.

Банки Німеччини використовують загальну і глобальну цесії. Загальна цесія означає, що позичальник зобов'язується перед банком регулярно уступати вимогам з поставки товарів або надання послуг на певну суму. При цьому право банку на отримання грошових коштів у погашення наданого кредиту виникає не в момент укладання договору про спільну цесію, а з моменту передачі в банк вимог або списку дебіторів.

При глобальній цесії позичальник зобов'язаний поступитися банку всіма існуючими і знову виникаючими вимогами до конкретних клієнтів протягом певного періоду часу. Цей вид відступлення вимог вважається кращим. З метою зниження ризику при використанні цієї форми забезпечення повернення кредиту банк вимагає робити поступку вимог на суму, значно більшу, ніж величина виданого кредиту. При загальній та глобальній цесії максимальна сума кредиту становить 20 - 40% від вартості відступлених вимог [3].

Таким чином, використання в українських банках зарубіжного досвіду вдосконалення управління кредитною діяльністю має тривати шляхом створення комплексного механізму управління кредитними ризиками, дія якого полягає в страхуванні від імовірних, небажаних відхилень фактичних результатів від прогнозованих за допомогою фінансових інструментів, котрі застосовують у світовій практиці.

Список використаних джерел

1. Бугель Ю. Напрями удосконалення сучасних методів управління банківським кредитним портфелем [Текст] / Ю.Бугель // Галицький економічний вісник. – 2010. – №2(27) – с.157-163.

2. Фрост Стівен М. Настільна книга банківського аналітика: Гроші ризику і професійні прийоми/ Фрост С.М. // Пер. з англ.; За наук. ред. М.В. Рудя. – Дніпропетровськ: Баланс Бізнес Букс, 2006. – 672 с.

3. Тептя О. В. Організація системи управління кредитним портфелем у комерційному банку / О.В. Тептя // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 5. – Т. 2. – С. 141–144.

УДК 368.041

РОЗВИТОК ДОБРОВІЛЬНИХ ВИДІВ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Любченко Я.О., студентка

Мамчур Р.М., кандидат економічних наук, доцент

Добровільне страхування – це страхування, яке здійснюється на основі договору між страхувальником і страховиком. Загальні умови і порядок здійснення добровільного страхування визначаються правилами страхування, що встановлюються страховиком самостійно відповідно до вимог Закону України «Про страхування». Конкретні умови страхування визначаються при укладенні договору страхування відповідно до законодавства. Добровільне страхування у конкретного страховика не може бути обов'язковою передумовою для реалізації інших правовідносин.

Створення ефективної системи захисту майнових прав та інтересів окремих громадян, підприємців і підприємств, підтримання соціальної стабільності у суспільстві й економічної безпеки держави неможливе без функціонування потужного ринку страхових послуг. Крім того, страхування є важливим джерелом акумулювання коштів для подальшого інвестування в реструктуризацію економіки.

Протягом 2018 року порівняно з 2017 збільшилась кількість укладених договорів страхування на 15594,6 тис. одиниць (або на 8,4%), при цьому на 4909,5 тис. одиниць (або на 8,1%) зросла кількість договорів з добровільного страхування, в т.ч. збільшилась кількість укладених договорів страхування від нещасних випадків на 4484,5 тис. одиниць (або на 13,5%), кількість укладених договорів на страхування медичних витрат зросла на 850,2 тис. одиниць (або на

23,5%), кількість укладених договорів страхування фінансових ризиків зменшилась на 1180,5 тис. одиниць (або на 16,8%). Високий рівень валових та чистих страхових виплат спостерігається з медичного страхування – 60,1% та 64,6%, за видами добровільного особистого страхування – 37,2% та 42,7%.

Страхові премії за добровільними видами страхування зросли за 2018 рік порівняно з 2017 роком на такі види страхування, як майнове та особисте страхування. При тому, що страхові премії по добровільному страхуванню відповідальності по валових преміях спадають порівняно з 2017 до 2018 роками, а по чистих преміях зростають відповідно.

Страхові виплати за добровільними видами страхування за 2017-2018 роки зросли на такі види добровільного страхування, як особисте – 2630,3 млн. грн (2017 р. – 2123,8 млн. грн.) та майнове – 6 708,6 млн. грн. (2017 р. – 5 378,9 млн. грн.). Темпи приросту страхових виплат зросли у порівняно з 2017 р. і складають: за добровільним особистим страхуванням – на 23,8% по валових виплатах та на 23,8% по чистих виплатах; по добровільному майновому страхуванню – на 24,7% по валових виплатах та 22,9% по чистих виплатах.

Темпи приросту страхових виплат знизилися тільки на добровільне страхування відповідальності у порівняно з 2017 р. і складають мінус 16,5% за валовими виплатами та мінус 16,8% за чистими виплатами.

Таким чином, головні проблеми, які залишаються в галузі страхування та потребують нагального вирішення: відсутність кодексу про страхову діяльність; наявність великої кількості вимог та бар'єрів, що обмежують конкуренцію на ринку; низький рівень капіталізації підприємств та недостатній розвиток брокерських послуг на страховому ринку.

Список використаних джерел

1. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-strakhovoho-rynku-Ukrainy.html>

2. Безугла В. О. Страхування: навч. посіб. /В.О. Безугла. – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 582 с.

3. Говорушко Т.А. Страхові послуги: навч. посіб. / Т.А. Говорушко. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 400 с.

УДК 336.77:631.115

РОЗВИТОК ДОВГОСТРОКОВОГО КРЕДИТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Митрофанова І.П., студентка

Худолій Л.М., доктор економічних наук, професор

У нашій країні потреби економіки у кредитах, а особливо довгострокових, залишаються здебільшого незадоволеними. Значною мірою така ситуація продиктована відсутністю довгострокових ресурсів, високим рівнем процентних ставок та вузькістю асортименту кредитних послуг, які в свою чергу пов'язані із незадовільним станом економіки, відсутністю платоспроможного позичальника, а також недостатнім законодавчим захистом прав кредиторів, що обумовлює високі кредитні ризики при кредитуванні [4].

Під довгостроковими кредитами банків розуміються зобов'язання підприємства перед кредитною установою (банком), які повинні погашатися протягом терміну, що перевищує один рік з дати складання балансу, а також пролонговані короткострокові кредити (позички), які перейшли до складу довгострокових [3].

Наразі ситуація з довгостроковим кредитуванням сільського господарства не є надто доброю, але вже є деякі ознаки її покращення. Про це свідчить те, що хоч обсяг наданих кредитів і займає малу частку у кредитному портфелі банківської системи, але вже є певні банки, які готові і кредитують аграріїв та поступово збільшують у портфелі частку кредитів для сільського господарства.

Цікавою особливістю є те, що зацікавленість банків у кредитуванні зміщується з великих компаній та агрохолдингів на середні та малі господарства. Тим самим банки, маючи в минулі роки гіркий досвід із неповерненням кредитів,

мінімізують свої ризики. Раніше переваги при зверненні за отриманням кредиту мали підприємства від 500 га угідь у розпорядженні, але зараз таку можливість мають підприємства і з 300 га і навіть зі 100 га.

Таблиця 1

**Динаміка кредитів, наданих депозитними корпораціями
(крім НБУ) резидентам (крім депозитних корпорацій) у розрізі
видів валют та строків погашення на 01.01.2019 року, млн грн**

<i><u>Кредити</u></i>	<i><u>обсяг</u></i>	<i><u>структура, %</u></i>	<i><u>за строками погашення</u></i>					
			<i><u>до 1 року</u></i>		<i><u>від 1 до 5 років</u></i>		<i><u>більше 5 років</u></i>	
			обсяг	структура, %	обсяг	структура, %	обсяг	структура, %
у національній валюті	570 627	56,1	285 338	70,3	178 959	52,3	106 330	39,6
в іноземній валюті	446 031	43,9	120 380	29,7	163 188	47,7	162 462	60,4
всього	1 016 657	100	405 718	100	342 147	100	268 792	100

Джерело: розроблено автором на основі [1]

Отже, найбільшу питому вагу (56,1%) на 1 січня 2019 року становили кредити, надані депозитними корпораціями резидентам в національній валюті. У довгостроковій перспективі (більше 5 років) більше було надано кредитів в іноземній валюті (60,4%), але зі зменшенням строку погашення кредиту частка кредитів у національній валюті зростає – 70,3% (до року) та 52,3% (1-5 років).

Станом на кінець серпня 2019 року короткострокові кредити становили – 45% від загальної структури кредитування сільськогосподарських підприємств, середньострокові – 49,7%, довгострокові – 5% (рис. 1). Слід зауважити, що основну масу кредитних ресурсів, а саме 80%, використовують великі аграрні підприємства.

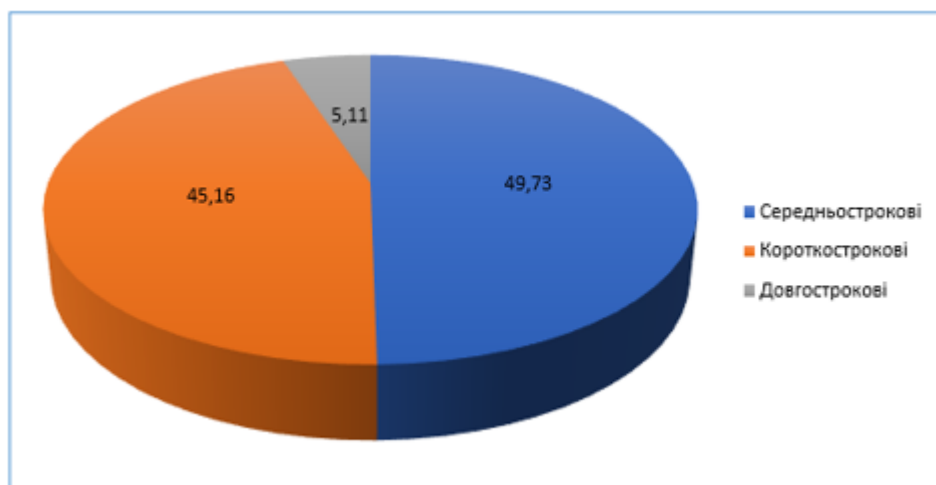

Рис. 1. Структура кредитів агропідприємств за термінам, кінець серпня 2019 р.

Джерело: розроблено автором на основі [1]

Для того, аби процес довгострокового кредитування мав позитивне продовження, необхідно і з боку банків, і з боку аграрних підприємств здійснити певні активні дії. Так аграрні підприємства, аби знизити свої ризики неповернення кредитів, мають розпочати страхувати посіви чи урожай, навчитися грамотно оформляти бізнес-плани на отримання кредиту, вести фінансову документацію. Банки, аби мати постійних і кредитоспроможних клієнтів в особі аграріїв повинні створити бюро кредитних історій, переглянути свою політику кредитування у частині пріоритетності, уточнити свої положення по визначенню кредитоспроможності клієнтів. Лише за таких умов зустрічного руху кредитора і позичальника можливі позитивні результати в економіці країни.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.bank.gov.ua
2. Дацій О.І. Фінансове забезпечення інновацій в агропромисловому комплексі України // Проблеми інвестиційно-інноваційного розвитку. – 2011. - № 1. – С. 65-76.

3. Довгострокове кредитування аграрних підприємств: стан, проблеми, перспективи розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_125/13.pdf

4. Шацька З.Я. Проблеми банківського кредитування підприємств агропромислового комплексу [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.global-national.in.ua/archive/4-2015/135.pdf>

УДК 336.717.3

ФОРМУВАННЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКІВ

Моргун А.С., студентка

Аврамчук Л.А., кандидат педагогічних наук, доцент

Важливу роль у забезпеченні стабільного та ефективного функціонування банківських установ відіграє формування ефективної та обґрунтованої політики банку, головною складовою частиною якої є депозитна політика, адже одним із головних завдань банківських установ є створення ресурсної бази, яка створюється за рахунок вкладів населення та забезпечує фінансову стійкість і стабільність банківської установи. Наявність достатнього обсягу фінансових ресурсів дозволяє здійснювати активні операції з метою отримання максимального рівня прибутку і диверсифікації ризиків [1].

Депозитна політики – це стратегія та тактика формування ресурсної бази за допомогою залучення оптимального обсягу коштів через продаж депозитних продуктів задля підтримання вимог ліквідності, доходності і ризику та забезпечення конкурентних переваг банку [2].

Комерційному банку важливо розробляти депозитну політику оскільки, це дозволяє йому регулювати, управляти, раціонально організовувати взаємини між банком і його клієнтами щодо зворотного руху коштів.

Ринок депозитних ресурсів України знаходиться у постійному русі, тому банки повинні аналізувати економічні явища та фактори, які впливають на

можливість залучення максимального обсягу вільних грошових коштів від фізичних та юридичних осіб.

Провівши дослідження теоретичних та практичних аспектів формування депозитних ризиків банку, варто зазначити, що на даний процес впливає значна кількість чинників, які поділяються на зовнішні – макроекономічні, тобто ті, які впливають на всю банківську систему загалом, та внутрішні – мікроекономічні, які впливають на роботу певного комерційного банку [1]. Зовнішні та внутрішні фактори впливають на формування депозитної політики банку одночасно, і можуть мати як прямий, так і зворотний вплив на можливість залучати депозитні ресурси в необхідних обсягах, за привабливою ціною та на оптимальний термін.

Для підвищення ефективності депозитної політики потрібно активно використовувати зарубіжний досвід формування депозитної політики. Окремі автори, виділяють основні правила-рекомендації, які повинні бути використані під час розробки депозитної політики:

- депозитні операції організовуються таким чином, щоб сприяти одержанню банківського прибутку чи створенню умов для одержання прибутку в майбутньому;

- під час здійснення банківських операцій необхідно забезпечувати взаємозв'язок і взаємоузгодженість між депозитними операціями й операціями щодо видачі позичок за термінами і сумами депозитів і кредитних вкладень;

- під час організації депозитних операцій банк повинен прагнути до того, щоб резерви вільних (незалучених в активні операції) засобів на депозитних рахунках були мінімальними;

- варто вживати заходів щодо розвитку банківських послуг і підвищення якості й культури обслуговування клієнтів, що сприяє залученню депозитів [3].

Ефективне здійснення депозитної політики надзвичайно важливе для банківських установ, оскільки залучає фінансові ресурси і цим самим сприяє збільшенню рівня прибутку та збереження конкурентоспроможності.

Зростання частки ресурсів, залучених від клієнтів, сприяє росту дохідності банківських операцій, а якщо спостерігається його скорочення – це підтверджує

невиправдано високі витрати щодо залучення коштів із інших джерел. Тому депозитна політика набуває важливого значення, ефективного проведення якої надає можливість не тільки залучати додаткові фінансові ресурси у банківську систему, а й стимулювати збільшення інвестиційних ресурсів у всі сектори економіки.

Список використаних джерел

1. Аврамчук Л. А., Моргун А. С. Необхідність вдосконалення депозитної політики банківських установ в Україні. Die Relevanz und die Neuheit der modernen wissenschaftlichen Studien: der Sammlung wissenschaftlicher Arbeiten «ΛΟΓΟΣ» zu den Materialien der internationalen wissenschaftlich-praktischen Konferenz, Wien, 23 August, 2019. Wien: NGO «Europäische Wissenschaftsplattform». 2019. B.1. P. 51-54.
2. Рябініна Л.М., Няньчук Н.Ю., Ухлічева Л.І. / за ред. Рябініної Л.М. Банківські операції: навчальний посібник. Одеса: ОДЕУ, 2011. 536 с.
3. Співак С. І. Депозитна політика вітчизняних банків [Електронний ресурс] / Співак С. І. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua.

УДК 336:368.04

BANCASSURANCE – ЯК ФОРМА ЕФЕКТИВНОЇ СПІВПРАЦІ БАНКІВ І СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

Назаренко О.О., студентка

Мамчур Р.М., кандидат економічних наук, доцент

Процеси глобалізації на фінансовому ринку сприяють створенню нових товарів, послуг, фінансових інститутів, інтеграції різних фінансових посередників тощо. Одним із наслідків фінансової глобалізації можна назвати співпрацю банків і страхових компаній, що отримало назву «bancassurance».

Питання взаємодії банків і страхових компаній, а також особливості bancassurance досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені: П. Арналь, Я. Бонне,

Ю. Власенкова, І. Габідулін, Р. Дацюк, П. Ернест, А.Єрмошенко, Ю. Клапків, О. Ковалевські, Н. Кузнецова, Б. Луців та інші.

Поняття bancassurance запроваджене до наукового обігу у Франції в кінці 1970-х років і до сьогодні зберегло свій первинний зміст. Даний термін виник за ініціативи банків, а тому отримав назву «bancassurance», що змістовно перекладається як банківське страхування (banguе + assurance) і означає послугу з продажу страхових продуктів через банківську мережу [1].

Сьогодні під назвою bancassurance розуміють банк, який пропонує деякі страхові послуги, наприклад страхує фінансові ризики, пов'язані з втратою коштів з платіжних карток, чи надає поліси медичного страхування, для тих хто виїжджає за кордон.

Вперше в Україні у листопаді 2005 року bancassurance запровадив Райффайзенбанк України спільно зі страховою компанією «ІнгоУкраїна». Пізніше до програми приєдналися страхові компанії «ПЗУ-Україна» та «Американська компанія страхування життя» («АІГ життя»). В березні 2007 року на українському ринку фінансових послуг спільну програму банківського страхування запровадили ОТП Банк та страхова компанія «Росно Україна» з метою економії часу клієнта на оформлення страхових документів. Тепер їхні клієнти можуть скористатися програмами іпотечного страхування та страхування автотранспортних засобів (автокаско). На даний момент майже всі українські банки співпрацюють зі страховими компаніями та надають відповідні послуги. Пропоную ознайомитися з послугами, які надають банки у співпраці зі страховими компаніями за допомогою Bancassurance (табл. 1).

Отже, як бачимо асортимент послуг, що надаються за програмою банкострахування є досить різноманітним. Bancassurance є надзвичайно перспективним каналом продажу для страхових компаній та надзвичайно ефективним способом співпраці банків та страхувальників, який заслуговує на увагу та подальше впровадження на українському фінансовому ринку.

**Банки, страхові компанії-партнери та страхові продукти, які
розповсюджуються за допомогою Bancassurance**

№	Банк	Страхова компанія-партнер	Страхові послуги, що реалізуються
1	Укрсіббанк	АХА Страхування	1) КАСКО; 2) ОСЦПВ; 3) страхування подорожуючих за кордон, для преміум клієнтів; 4) страхування нерухомості за програмою страхування «АХА Комфорт-Надійна»; 5) добровільне медичне страхування; 6) медицина без меж, яка гарантує лікування низки серйозних захворювань у кращих світових клініках.
2	Райффайзен Банк Аваль	Уніка Страхування, Уніка Лайф, УСГ, АХА страхування	1) програма «Впевненість 24/7» (отримання фінансової допомоги при переломах, опіках, втраті працездатності при нещасних випадках); 2) довгострокові накопичувальні програми; 3) програми страхування заставного майна та особистого страхування заставодавців
3	ОТП Банк	АХА Страхування, ІНГО, PZU, Метлайф, Уніка, Арсенал Страхування, Універсальна, ТАС	1) страхування майна; 2) КАСКО; 3) страхування нещасних випадків; 4) страхування на випадок смерті внаслідок нещасного випадку або хвороби, страхування постійної повної втрати працездатності; 5) титульне страхування; 6) страхування життя для виїзду за кордон; 7) страхування заставного майна; 8) страхування платіжної карти від шахрайства та крадіжки готівки

Джерело: розроблено автором на основі [2, 3, 4].

Список використаних джерел

1. Клапків М.С. Страхування фінансових ризиків: монографія / М.С. Клапків. – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 570 с.
2. Офіційний сайт «Ukrsibbank». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pbs.ukrsibbank.com/ua/insurance/>
3. Офіційний сайт «Райффайзен Банк Аваль». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.aval.ua/privatnim-osobam/strahuvannya>
4. Офіційний сайт «ОТП Банк». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.otpbank.com.ua/privateclients/bancassurance/>

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГРОШОВОЇ СФЕРИ*Рибак Ю.О., студентка**Аврамчук Л.А., кандидат педагогічних наук, доцент*

Державне регулювання грошової сфери в економіці представляє певну низку заходів і дій, які вона проводить з метою отримання сталості національної валюти та зменшення процесів інфляції. Фіскально-бюджетна політика приходить до економічного збалансування через процес оподаткування, фінансування видатків держави, та через вилучення грошових ресурсів до центральних фондів. Дана політика має можливість впливати на суцільний попит та на сукупну пропозицію. Зменшуються шанс і слабшає мотивація до збільшення виробництва і інвестицій, якщо збільшується рівень економічних суб'єктів щодо фіскальних вилучень їхніх доходів, цим самим це пригнічує сукупну пропозицію. Якщо ж збільшуються видатки на фінансування державного споживання, то це призводить і до зростання національного доходу та платоспроможного попиту.

*Таблиця 1***Видатки державного бюджету України на 2018 рік (млн. грн.)**

Напрямок видатків	Код бюджетної класифікації	Видатки	%
Економічна діяльність	0400	63600,7	6.45
Міжбюджетні трансферти	0180	298939,7	30.32
Поточні видатки	2000	916042,3	92.92
Використання товарів та послуг	2200	157548,2	15.98
Обслуговування боргових зобов'язань	2400	116297,3	11.80
Інші поточні видатки	2800	6618,3	0.67
Капітальні видатки	3000	69799,7	7.08
Придбання основного капіталу	3100	32668,5	3.31

Грунтуються заходи цієї політики на прямих вилученнях фінансових збережень у економічних суб'єктів. Тому мотивуючий вплив є низькою дією на

економічних суб'єктів за допомогою цих заходів. Він вимагає обережного застосування.

Щодо грошово-кредитної політики, то вона підводиться до економічного регулювання за допомогою процесів видозміни обсягу грошей і вартості, або відсотка. Нарощування пропозиції грошей стимулює зменшення відсотка та одночасно збільшення інвестицій та платоспроможного попиту. Усі ці заходи пожвавлюють кон'юнктуру ринка і збільшують заохочення до розбудови виробництва. [3, с. 36]

Як вже стало зрозуміло, уряд держави старається обминати ведення політики дефляції, але дозволяє непомітне зменшення пропозиції грошей та ступінь відсотка, які хоч і гальмують економічну діяльність але без значного зменшення виробництва. Її ще іменують політикою рефляції. [1]

Таблиця 2

Значення облікової ставки НБУ з 2014рр по 2019 рр.

Період	Облікова ставка(%)
з 13.11.2014 по 05.02.2015	14,00
з 06.02.2015 по 03.03.2015	19,50
з 04.03.2015 по 27.08.2015	30,00
з 28.08.2015 по 24.09.2015	27,00
з 25.09.2015 по 21.04.2016	22,00
з 22.04.2016 по 26.05.2016	19,00
з 27.05.2016 по 23.06.2016	18,00
з 24.06.2016 по 27.10.2016	15,50
з 28.10.2016 по 13.04.2017	14,00
з 14.04.2017 по 25.05.2017	13,00
з 26.05.2017 по 26.10.2017	12,50
14.12.2017 по 25.01.2018	14,50
з 26.01.2018 по 01.03.2018	16,00
з 02.03.2018 по 06.09.2018	17,00
з 07.09.2018 по 25.04.2019	18,00
з 26.04.2019 по 18.07.2019	17,50
з 19.07.2019 по 05.09.2019	17,00
з 06.09.2019 по 24.10.2019	16,50
з 25.10.2019	15,50

Якщо ж характеризувати такий інструмент як процентна політика, то можна сказати що він є одним із еластичних інструментів грошово-кредитної

політики. Суть зводиться до того, що банк ставить рівень відсотків за позиками, які він дає комерційним банкам. Для України дану відсоткову встановлює НБУ.

Облікова ставка є найменшою поміж відсоткових ставок НБУ, і є основним індикатором для оцінювання вартості грошових знаків.

Ще один із міцних інструментів впливу на пропозицію грошових знаків, який має неповоротну дію, є регулювання норми обов'язкових резервів. Центральний банк розміщує норму зберігання залучених коштів, для всіх депозитних установ, на спеціальних рахунках, не маючи права на їхнє застосовування без виплати відсотків. Головний банк має змогу змінювати асортимент, ліміт обсягів, обмеження цільових призначень, а не тільки змінювати ставку відсотка. Даними заходами центральний банк може більш радикальніше впливати на зміну банківських ресурсів, тим самим і на пропозицію грошей на ринку. Тому рефінансування тримає верх над процентною політикою. Однак є один недолік, адже для повернення даного механізму потрібні певні передумови. Наприклад комерційні банки в своєму арсеналі не завжди мають достатню кількість векселів чи цінних паперів. Особливо це стосується українських банків під час перехідного періоду країни, адже саме в той час векселі лише розпочинають формуватися [2].

Отже, державне регулювання має важливе значення для грошової сфери. Розуміння суті державного регулювання грошового обміну трансформувалось від впливу центрального банку на грошовий обіг до поняття механізму монетарної політики. А це є одним із головних рушіїв механізмів регулювання економіки державою, який зумовлює функціонування банківської системи в умовах глобалізації економічних процесів.

Список використаних джерел

1. Козюк В. В. Центральний банк і грошово-кредитна політика. – Тернопіль: Джура, 1999. – 260 с.
2. Савлук М. І. Грошово-кредитна політика Національного банку України та оцінка її ефективності // Вісник Національного банку України. – 1999. – №1. – С. 3 – 7.

3. Орлюк О. П. Банківська система України. Правові засади організації: Монографія. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 240 с.

УДК 368.021(477)

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Рубіновська С.Р., студентка

Мамчур Р.М., кандидат економічних наук, доцент

Ринкові трансформації в Україні визначили нову роль страхування у соціально-економічному житті суспільства, обумовили зародження та розвиток національного ринку страхових послуг. Актуальність огляду страхового ринку пояснюється стабільним зростанням останніми роками в Україні попиту на страхові послуги. Страхування суттєво впливає на соціально-економічну стабільність суспільства і належить до кола чинників, що безпосередньо визначають рівень економічної безпеки країни.

Зародження страхових відносин відбулося ще за тисячі років до нашої ери. Із розвитком ринкових відносин поступово змінюється і посилюється роль страхування. Розвиток суспільних відносин, удосконалення засобів виробництва призводять до збільшення кількості ризиків та величини збитків внаслідок їх настання [1].

Страховий ринок – це частина фінансового ринку, де об'єктом купівлі-продажу виступає страховий захист, формуються попит і пропозиція на нього. Він характеризується як складна багатофакторна динамічна система, що складається з постійно взаємодіючих і взаємозалежних економічних елементів, окремих груп учасників і суб'єктів ринку [3].

Ринок страхових послуг є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків. Аналізуючи дані таблиці 1, серед страхових компаній можна помітити тенденцію до зменшення. Так, за 2018 рік порівняно з 2017 роком, кількість компаній зменшилася на 13, порівняно з 2016 роком зменшилася на 29. Характерною рисою розвитку страхового ринку України є те,

що він на 85% складається із страхових компаній «non-life». Рівень розвитку страхування життя в цілому в Україні залишається на дуже низькому рівні в порівнянні з розвиненими країнами. У деяких областях цей вид страхування повністю відсутній.

Таблиця 1

**Показники функціонування страхового ринку України
протягом 2016-2018 рр. [2]**

Показники	Роки		
	2016	2017	2018
Кількість зареєстрованих страховиків	310	294	281
з них: компанії зі страхування життя	39	33	30
Кількість укладених договорів страхування (тис. шт)	179471,2	185482,9	201079,5

Протягом аналізованого періоду збільшилась кількість укладених договорів страхування на 15594,6 тис. одиниць (або на 8,4%), при цьому на 4909,5 тис. одиниць (або на 8,1%) зросла кількість договорів з добровільного страхування та на 9222,3 тис. одиниць (або на 7,5%) зросла кількість договорів з обов'язкового страхування у 2018, порівняно з 2017 роком.

Підсумовуючи, можна сказати, що загалом страховий ринок в Україні динамічно розвивається, проте сьогоdnішній стан нормативно-правової бази страхового ринку України є доволі складним та таким, що потребує подальшого розвитку.

Список використаних джерел

1. Романенко О. Р. Фінанси: Підручник. 4-те вид. / О.Р. Романенко. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 312 с.
2. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-strakhovoho-rynku-Ukrainy.html>

3. Страхування: Підручник / за редакцією В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2008. – 1019 с.

УДК 368

ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ ТА ЇХ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Сергієнко А.О., студентка

Мамчур Р.М., кандидат економічних наук, доцент

Система оподаткування є важливим фінансовим важелем регулювання діяльності суб'єктів господарювання. У своїй основі вона має загальні принципи побудови і вплив на фінансово-господарську діяльність господарюючих суб'єктів в умовах ринкової економіки. Страхування є одним із видів фінансових посередницьких послуг в Україні та має особливий порядок оподаткування доходів від страхових операцій.

Доходи страхової організації – це сукупна сума грошових надходжень на її рахунки в результаті здійснення нею страхової чи іншої, законодавчо не забороненої, діяльності. Страховик може отримувати доходи від страхової діяльності та інші доходи, в тому числі від інвестиційної діяльності.

Доходи від страхової діяльності формуються за рахунок страхових премій, отриманих за укладеними договорами страхування і перестрахування, відшкодування частини збитків за ризиками, переданими у перестрахування, за рахунок комісійних і брокерських винагород у разі, якщо страхова організація є посередником у страхуванні, за рахунок повернення страхових резервів, а також за рахунок інших доходів від страхових операцій.

Страховики сплачують податок на прибуток за ставкою, визначеною п. 136.1 Податкового кодексу України, та податок на дохід за ставкою згідно пп.136.2.1 та 136.2.2 ПКУ. З 01.01.2019 року були внесені зміни, що стосуються оподаткування податком на прибуток страховиків. Так, змінами додано ще одну

позитивну різницю, на яку буде збільшуватись фінансовий результат до оподаткування податком на прибуток страховиків.

Отже, фінансовий результат до оподаткування страховика збільшується на позитивну різницю між сумою будь-яких виплат страховим посередникам та іншим особам за надані послуги щодо укладання договорів страхування та сумою нормативу витрат на виплати страховим посередникам, розрахованих за методикою, визначеною Нацкомфінпослуг (пп.141.1.3 ПКУ).

Виходячи з аналізу доходів страховиків можна навести послідовність доходів, які становлять вагомі частини у загальному доході страховиків. На першому місці перебувають страхові платежі, які є доходами від операційної діяльності страховиків. Далі йдуть суми, що повертаються з технічних резервів, інших, ніж резерви незароблених премій, які також є доходами від операційної діяльності страховиків. Для подальшого розвитку страхового ринку України необхідно вдосконалити систему оподаткування, яка б не обтяжувала страховиків, а навпаки – стимулювала їх діяльність.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17>
2. Закон України «Про страхування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>

УДК 336.77

РОЗВИТОК КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Синиця С.О., студентка

Худолій Л.М., доктор економічних наук, професор

В сучасній економіці кредит є невід'ємним фактором економічного зростання. Завдяки кредиту скорочується час на задоволення господарських та особистих потреб. Необхідність у додаткових грошових ресурсах у

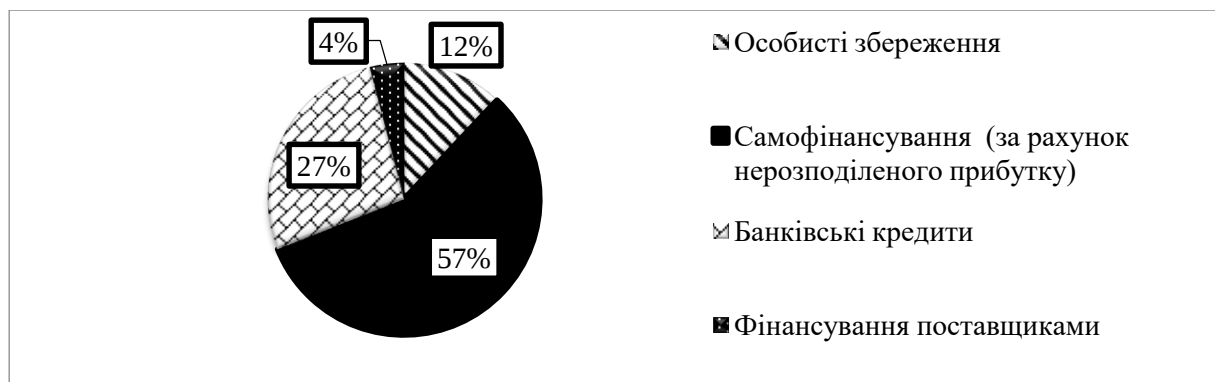
підприємства виникають при скороченні обсягів реалізації готової продукції з тієї чи іншої причини, неплатоспроможності бізнес-партнерів, при сезонних розривах. Залучення кредитних коштів стає особливо актуальним у зв'язку з глибоким технічним переозброєнням, що вимагає великих інвестицій.

Кредит - економічні відносини між кредитором і позичальником з надання першим останньому певної суми грошових коштів на умовах платності, строковості і повернення. Кредитні кошти разом із власними складають ресурсну базу для розвитку підприємства. При цьому доступ до кредитів є далеко не у всіх, у кого є потреба у кредиті.

Причини, що стримують кредитування банками аграрних підприємств:

- нестабільний фінансовий стан аграрних підприємств;
- недостатнє правове регулювання відносин, пов'язаних із забезпеченням кредитів;
- високі відсоткові ставки;
- відмова від страхування об'єкта застави підприємствами АПК (через непривабливі умови страхування);
- незначна підтримка галузі з боку держави через компенсацію банківських ставок;
- неповнота та недостовірність інформації як про кредитора, так і про позичальника.

Поточна пропозиція по агрофінансуванню з усіх джерел оцінюється у 3,3 млрд. дол. При цьому дефіцит агрофінансування в Україні досягає за оцінками провідних експертів близько 8,7 млрд. дол. Підприємства, головним чином, фінансують свої потреби за рахунок власних коштів (69%) кошти і лише 27 % - за рахунок кредитів банків (рис.1).

Джерело: побудовано на основі [2]

Рис.1. Кошти, які використовують аграрні підприємства, %

Розглянемо, які умови надають вітчизняні банки аграріям (табл.1).

Таблиця 1

Умови надання банками кредитів для підприємств агросектору України

	АТ «Приватбанк»	АТ «Райффайзен Банк Аваль»	ПАТ «Ощадбанк»	АТ «ПУМБ»
Строк	до 3 років	до 18міс	до 3 років	до 36міс.
Ліміт	до 60% витрат	до 500тис.євро	до 60% витрат	-
Ставка, річні	21-24%	19-21%	18-28%	від 23,5%
Забезпечення	Майно, с/г техніка, транспорт, нерухомість			

Джерело: побудовано на основі [1]

Умови надання кредитів українськими банками не є сприятливими для розвитку бізнесу.

При цьому банки видають кредити аграріям за ставками, які є нижчими, ніж середні по ринку, бо вже переконалися, що агросегмент менш ризиковий, ніж інші в нашій країні. Рівень неповернення рідко сягає вище 5%, тоді як по всій банківській системі перевищує 50%. Умовами подальшого зниження відсоткових ставок є хороший фінансовий стан позичальника, наявність у нього ліквідної застави, прозорої фінансової звітності і високої репутації позичальника. Для банків кредитування аграріїв є одним із шляхів мати у їх особі джерело отримання стабільних прибутків на взаємовигідних умовах.

Список використаних джерел

1. EU4Business [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.eu4business.eu/uk>
2. Нацкомфінпослуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nfp.gov.ua>
3. Офіційний сайт Євростат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eurostat>.
4. Статистичний збірник «Діяльність суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємства»/ За редакцією Кузнецової М.С. – К., 2016
5. Шацька З.Я., Тимченко І.В. Проблеми банківського кредитування підприємств агропромислового комплексу – м. Миколаїв, 2015

УДК 336.77(477)

РОЛЬ ТА СТАН КРЕДИТНИХ СПІЛОК В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Слєсар В.М., студент

Худолій Л.М., доктор економічних наук, професор

Огляд літературних джерел минулих і поточного століть показав, що природа кредитних спілок залишається кооперативною, бо важливим принципом в них є - один пайщик – один голос, і пайщики визнають участь у ризиках та результатах організації і управління. Кредитні спілки належать до типу споживчих кооперативів, які створені для задоволення матеріальних та інших потреб своїх членів; до того ж, споживчі кооперативи (до яких можна віднести і споживчі спілки), на відміну від виробничих, створювалися на некомерційних засадах.

Батьківщиною кооперативного руху традиційно вважаються країни Західної Європи, а передумовою виникнення цього руху став економічний та соціальний прогрес у розвитку сільського господарства у дев'ятнадцятому сторіччі [7]. У подальшому кооперативний рух розвинувся і в ін. країнах світу -

в США, у Канаді, в азійських і африканських країнах. У XIX ст. процес виникнення кооперативів, створених населенням, що проживало в сільській місцевості, за їх власною ініціативою та в їх інтересах, спричинювався необхідністю долучення дрібного та середнього селянського бізнесу до ринкових умов господарювання. У цей же час паралельно започатковуються кредитно-кооперативні структури, що були призначені забезпечувати потреби у фінансових ресурсах селян та новостворених сільських кооперативів. Кооперативний рух розповсюджувався і в містах. Сторіччям пізніше Міжнародним кооперативним альянсом були сформульовані міжнародні кооперативні принципи. Коментуючи останні, вчені серед найважливіших принципів виділяють наступні: добровільності та відкритого членства, автономності та незалежності, демократичності контролю, економічної участі членів, співпраці між кооперативами, сприяння громаді [6].

Вважаємо, що ці принципи залишаються актуальними і в наш час, і можуть бути доречними при ідентифікації будь-якого виду кооперації, в т. ч. і кредитної. Доречним буде нагадування про те, що Генеральна Асамблея ООН, об'являючи 2012 рік Міжнародним роком кооперативів, наголошувала на важливому вкладі останніх у скорочення бідності, у забезпечення зайнятості населення і його соціальної інтеграції.

На відміну від двадцять першого сторіччя, в Україні у минулому сторіччі пріоритетності набула виробнича кооперація, і значно меншого поширення отримала обслуговуюча, в т.ч. кредитна кооперація. Тим не менше, вона функціонувала, утворювались взаємні фонди всупереч тому, що в українському законодавстві взагалі відсутнє поняття кооперативної власності, а передбачено лише існування державної, комунальної та приватної. Однак власність в кооперативах не може бути приватною, оскільки кошти членів є спільними, і мета діяльності – спільна, і управління коштами відбувається на основі спільних рішень членів кооперативу або уповноважених ними осіб. Також кооперативна власність не може розглядатися ні як державна, ні як комунальна, саме тому, що вона використовується не стільки для суспільних потреб, скільки для досягнення

саме групових інтересів членів кооперативу. Відтак, і виробничі кооперативи, і обслуговуючі, і кредитні спілки, як складова останніх, і досі не зовсім гармонічно вписуються у вітчизняне законодавство, яке має регулювати їх відносини з державою, з іншими спілками та з членами спілки.

Законами України передбачено, що основні принципи діяльності кредитної спілки є абсолютно демократичними. Ці принципи успадковані кредитною спілкою саме від кооперативу. Однак діючим законодавством не враховано, що кожний член кредитної спілки, з одного боку, виступає як член громадської організації, що має нести весь ризик діяльності цієї організації, а з іншої, він же - клієнт цієї організації, і правовідносини між ним і спілкою витікають із цивільно-правових договорів. Тобто законодавство України щодо діяльності кредитних спілок має елементи суперечливості і потребує удосконалення для подальшого їх розвитку.

Після восьмирічного спадного періоду у 2017 році розпочався новий етап - поступового підйому у розвитку кредитних спілок України, який може мати позитивний тренд у наступні роки за умови відсутності кризових ситуацій в економіці України, вирішення проблеми гарантування вкладів членів кредитних спілок, підвищення фінансової грамотності їх менеджерів і членів спілок, ефективного контролю за їх фінансовим станом з боку держави і самоврядних організацій та запровадження активної співпраці з територіальними громадами.

Кредитні спілки України можуть стати стабільним джерелом постачання фінансових ресурсів для розвитку домогосподарств і економіки країни та поліпшення матеріального стану її громадян.

Список використаних джерел

1. Аналітичні огляди ринку небанківських фінансових послуг. Національне рейтингове агентство "РЮРІК" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: rurik.com.ua/our-research/branch-reviews/1191

2. Закон України «Про кредитні спілки» № 2908-14 від 20.12.2001 р.// Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 15. – С. 101.<https://zakon.help/law/2908-III/edition01.01.2016/page1>

3. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг» від 12.07.2001 №2664-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakony.gov.ua/zakon-ukrajini-pro-finansovi>

4. Закон України «Про громадські об'єднання» Відомості Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>

5. Зведені дані кредитних спілок-членів ВАКС станом на 01.10.2018 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vaks.org.ua/images/finanalitika_vaks/2018/Analiz_3kv_2018.pdf

6. Калівошко О.М. Кредитні спілки в Україні: членський аспект/О.М.Калівошко// Облік і Фінанси, 2018 – №3 (81) - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.afj.org.ua/ua/article/596/>

7. Ковалів В.М. Кредитна кооперація в Україні: історичні аспекти становлення, важливість та сучасний стан функціонування / В.М. Ковалів, І.І. Грубінка // Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. – 2011. – № 2. – С. 12-18.

УДК 091

КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ БАНКІВСЬКИМИ УСТАНОВАМИ

Слюсар А.Т., студентка

Костюк В.А., кандидат економічних наук, доцент

За останні роки внаслідок економічних, політичних та військових обставин стан суб'єктів малого та середнього підприємництва значно погіршився. Власний капітал щороку займає все більшу частку в основному капіталі підприємства. Потреба у кредитних коштах щоразу зростає, проте доступність кредитів залишається обмеженою через жорсткі умови та високі ставки банків. Проблема кредитування малого та середнього бізнесу в Україні є досить актуальною в умовах сьогодення.

Однак низка питань, пов'язаних із банківським кредитуванням малого і середнього підприємництва, розроблення оптимального в сучасних економічних умовах механізму фінансування МСБ в Україні потребує більш ґрунтовного дослідження.

Малий бізнес як інституційний сектор економіки на сьогодні є домінуючим за чисельністю та обсягами виробництва в Україні та є потужним чинником в розвитку науково-технічного прогресу. У зв'язку з цим економіка розвинених країн базується на малому та середньому бізнесі. Зокрема, їхня частка у ВВП багатьох європейських країн перевищує 50% (Італія – 70%, Франція – 52%), у Польщі 47% ВВП, а в Росії та Білорусії – 22% і 23% відповідно. В Україні мале підприємництво перебуває лише на етапі становлення (15% ВВП) і потребує значної підтримки [1, с. 39]. За даними Державної служби статистики України, у структурі вітчизняного підприємництва за розміром підприємств станом на початок 2017 року частка малих підприємств становила 291 154 одиниць, тобто 95,5% від загальної кількості. Частка середніх та великих підприємств становила 4,4% (14 832 од.) і 0,1% (383 од.) відповідно (рис. 1).

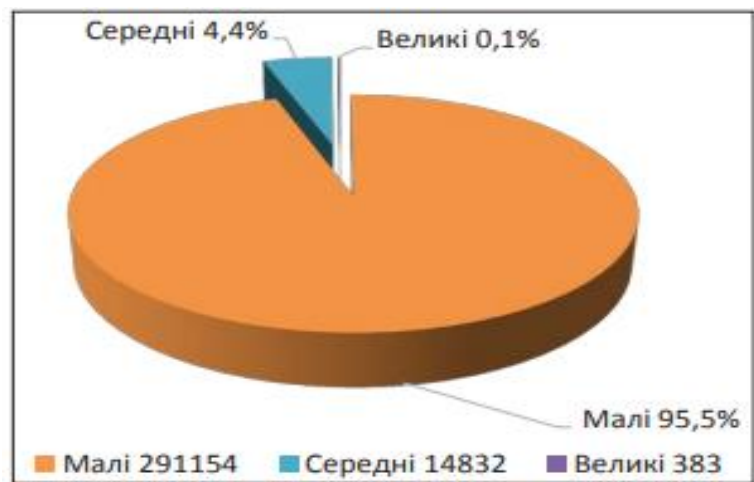

Рис. 1. Кількість підприємств за їхніми розмірами у відсотках до загальної кількості підприємств станом на 1 січня 2017 р.

У 2012-2016 рр. основним джерелом фінансування інвестицій в основний капітал, як завжди, залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких здійснено більш як половину всіх капіталовкладень; 2016 р. їхня частка в загальному обсязі становила 69,4% і збільшилася, порівняно з 2012 р., на 9,7%.

У 2012-2016 рр. основним джерелом фінансування інвестицій в основний капітал, як завжди, залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких здійснено більш як половину всіх капіталовкладень; 2016 р. їхня частка в загальному обсязі становила 69,4% і збільшилася, порівняно з 2012 р., на 9,7%.

В Україні малий та середній бізнес стикається із серйозною проблемою доступу до фінансово-кредитних ресурсів. Частка кредитів у капіталі МСБ становить близько 20% проти 60% у розвинених країнах. Переважно

підприємства реінвестують у розвиток бізнесу власні прибутки та інвестиції засновників підприємств. Така ситуація зумовлена високою вартістю кредиту. Мінімальний «пільговий» відсоток становить майже 14% і пропонується лише одним банком, а середня вартість кредиту становить 20% [3]. Для надання коштів для фінансування (кредитування) МСБ України існують програми, що дають змогу здешевити надання банками позик – це програми фінансових установ у межах співпраці з різними іноземними фондами та структурами (Німецько-український Фонд, Фонд Western NIS, Європейський інвестиційний Фонд тощо) [4, с. 193].

Аналіз кредитної пропозиції різних банків України засвідчив значну варіацію процентних ставок на кредити – від 13,9% до 26%. Для вітчизняного бізнесу такі кредити й досі залишаються дорогими. В розвинених країнах, ці ставки суттєво відрізняються і коливаються від 0,1% до 4% річних (Японія – 0,1%, США – 2,75%, Канада – 2%, Велика Британія – 2%). Це значно сприяє розвитку малих та середніх підприємств, створюючи позитивний імідж країни та забезпечуючи ефективність ринкової економіки.

Отже, для вирішення проблеми кредитування малого та середнього бізнесу в Україні важливу роль відіграють три сторони – держава, банківський сектор та підприємства. На державному рівні основним завданням виступає здешевлення банківських кредитів, шляхом регулювання ставок рефінансування і мінімізації вартості кредитів з боку Національного Банку України. На рівні банків необхідно більшу увагу приділяти освоєнню та впровадженню нових кредитних технологій інноваційних проектів, розробці нових банківських продуктів для малих підприємств. Підприємства в свою чергу повинні більше довіряти банкам, показувати достовірну і правдиву інформацію, щодо своєї діяльності, оскільки це впливає на прийняття банком позитивного рішення.

Список використаних джерел

1. Турчак В. В. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні /В. В. Турчак //Молодий вчений. – 2013. – № 1. – С. 39.

2. Зелена книга політики підтримки підприємництва внутрішньо переміщених осіб. [Електронний ресурс]. – К., 2015. – 79 с. Режим доступу: https://cdn.regulation.gov.ua/60/eb/d5/0a/regulation.gov.ua_File_190.pdf

3. Державна Служба статистики України. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

4. Юнко О. М. Проблеми та перспективи кредитування малого та середнього бізнесу в Україні /О. М. Юнко //Вісник Університету Банківської справи Національного Банку України № 2 (20) – 2014. – С. 193

УДК 336.71

КРЕДИТНА ПОЛІТИКА БАНКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Стеренчук М.М., студент

Костюк В.А., кандидат економічних наук, доцент

З метою забезпечення ефективної кредитної діяльності банки розробляють власну внутрішню кредитну політику та впроваджують практичні механізми її реалізації. Кредитна політика банку – це сукупність факторів, документів і дій, що визначають розвиток банку в галузі кредитування. Вона визначає завдання і пріоритети кредитної діяльності банку, засоби і методи їх реалізації, а також принципи і порядок організації кредитного процесу.

Економісти визначають кредитну політику банку як сукупність його кредитної тактики та кредитної стратегії. Стратегія при цьому визначає основні принципи, пріоритети та цілі конкретного банку на кредитному ринку, водночас як тактика визначає конкретні фінансові інструменти, які використовуються банком для реалізації його цілей при здійсненні кредитних угод, правила їх здійснення, порядок організації кредитного процесу.

Для розвитку банківські установи повинні мати чітко визначену стратегію розвитку, яка дозволить максимально використовувати всі наявні ресурси, щоб

оперативно реагувати на зміни зовнішнього і внутрішнього середовища, розробити і впровадити відповідні функціональні стратегії [1].

Справді, вибір стратегії означає, що з усіх можливих шляхів розвитку і способів дії, що відкриваються перед установами, вона вибирає конкретний напрям. Добре продумана стратегія це основа підвищення конкурентоспроможності банку, формування такої організації, яка могла б успішно працювати в жорстких ринкових мовах.

Ефективна кредитна стратегія банку обов'язково має відповідати певним вимогам:

1. Формувати таку позицію у кредитуванні, яка є достатньо ефективною та гнучкою для того, щоб банк міг досягти поставлених цілей, незважаючи на непередбачувані зміни у зовнішньому середовищі, використовуючи при цьому мінімум ресурсів для досягнення максимального результату;

2. Орієнтуватися на декілька ключових напрямів та концепцій з метою досягнення сумісності, збалансованості, фокусування уваги та концентрації зусиль і ресурсів банку;

3. Дотримуватися ієрархічності та сумісності кредитної стратегії з іншими стратегіями розвитку банку з метою успішного функціонування та виконання місії;

4. Підтримувати ініціативи, тобто забезпечувати можливості для вибору серед альтернативних варіантів найефективніших рішень;

5. Визначити відповідальне керівництво, тобто підбирати та мотивувати менеджерів таким чином, щоб їх власні інтереси та цінності відповідали їх функціям у межах стратегічного управління кредитною діяльністю;

6. Бути інноваційною та непередбачуваною для конкурентів [2].

Однією з головних характеристик кредитної стратегії є її тип. Основним критерієм вибору певного типу стратегії виступає рівень кредитного ризику банку. Можливо виділення трьох типів кредитної стратегії, що відповідають типам кредитної політики.

Консервативний тип спрямований на мінімізацію кредитного ризику. Орієнтуючись на цей тип кредитної стратегії, банк не намагається отримувати високі прибутки завдяки значному розширенню обсягів кредитної діяльності.

Помірний тип кредитної стратегії характеризує типові умови її здійснення відповідно до загальноприйнятих банківською практикою і орієнтуються на середній рівень кредитного ризику.

Для агресивного типу кредитної стратегії пріоритетною метою є максимізація прибутку за рахунок розширення об'ємів кредитної діяльності, практично не враховуючи високий рівень кредитного ризику, який супроводжує ці операції.

Показник кредитної активності, який характеризує частку кредитних операцій в загальних активах банку, використовується для визначення типу кредитної стратегії банку. При значенні цього показника менше 65% треба оцінювати стратегію в галузі кредитування як пасивну, якщо значення показника в межах 65-75% - помірна, якщо показник перевищує 75% - агресивну кредитну стратегію банку [3].

Починаючи 2012 року показник кредитної активності постійно зростає, з 64.3% в 2012 році і до 82% на кінець 2018 р. Станом на 1 жовтня 2019 року цей показник знизився до 76%, але все таки залишився в межах агресивної кредитної стратегії банків.

Організація кредитної діяльності банку визначена чітко розробленою кредитною політикою. Правильна організація процесу банківського кредитування, розробка ефективної та гнучкої системи управління кредитними операціями виступають основою фінансової стабільності і ринкової стійкості банків. Визначено, що кредитна політика банку окреслює коло ключових цілей і завдань банківської діяльності в сфері кредитування.

Список використаних джерел

1. Андрос С. В. Кредитно-інвестиційна стратегія комерційного банку в умовах нестабільності маркетингового середовища /С. В. Андрос // Формування

ринкової економіки: зб. наук. праць. – Спец. вип.: Маркетингова освіта в Україні / відп. Ред. О. О. Беляєв. - К. : Вид-во КНЕУ, 2011.- С. 441-450

2. Васюренко О.В. Оптимізаційне управління кредитним потенціалом банку /О. Васюренко, А. Маслова // Банківська справа: наук.-практ. журнал. – 2011. - №5. – С. 3-11

3. Васюренко О.В. Сучасні концепції управління кредитним ризиком як основні складові процесу управління кредитним ризиком банку /О.В. Васюренко В.Ю. Подчесова // Актуальні проблеми економіки: наук. економ. журнал. – 2011. - №1 – С. 177

УДК 368.1:336

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ В УКРАЇНІ

Ткаченко Є.В., студент

Мамчур Р.М., кандидат економічних наук, доцент

У процесі здійснення своєї діяльності банки стикаються з ризиками, що можуть спричинити негативний вплив як на діяльність фізичних, юридичних осіб, так і на суспільство в цілому. Ризики, які притаманні діяльності банків, можуть викликати банкрутство окремих установ та системну кризу у банківському секторі країни. Найбільш поширеним засобом мінімізації банківських ризиків є страхування, яке здійснюють ліцензовані страхові компанії. В контексті співпраці банківських та фінансових установ це є запорукою сталого функціонування цих фінансових посередників, що створює можливості отримання ними прибутку.

Питанням страхування банківських ризиків присвячені праці багатьох зарубіжних і вітчизняних вчених, таких як: Братанович С.Б., Валенцева Н.І., Грищенко Н.Б., Грюнінг Х., Канаматов К.О., Корчевська Л.І., Лаврушина О.І., Приходько А.В., Сплетухов Ю.М. Проте проблеми комплексного страхування

ризиків банкам України на сьогодні дослідженні недостатньо і потребують детального розгляду.

Страховання банківських ризиків не є приватною справою банку, оскільки банки ризикують не тільки і не стільки власними ресурсами, а переважно грошовими коштами клієнтів. Страховання капіталу банку в повному обсязі є неможливим, тому вибірково страхуються особливо важливі для конкретного банку вклади [1].

У деяких країнах для банків є обов'язковим придбання генерального банківського поліса. Так, комплексне банківське страхування згідно з вимогою Федеральної корпорації зі страхування депозитів (FDIC) є обов'язковим для всіх банків, що працюють на території США з вкладами фізичних осіб. Таке комплексне страхування коштів вкладників, безумовно, допомагає підвищити репутацію банку та залучити нові вклади та інвестиції [2].

Комплексне страхування банківських ризиків включає: страхування від електронних і комп'ютерних злочинів (ЕСС); страхування від злочинів – Bankers Blanket Bond (BBB) / Fidelity Bond; страхування відповідальності фінансових інститутів (FIP).

В основному, будь-який банк прагне отримати всі види страхування в складі одного комплексного поліса, перевага якого полягає не тільки в зниженні вартості страхування, а також у тому, що збитки з банківського страхування часто бувають складними, оскільки не завжди просто визначити, в результаті чого банку було завдано збитків – в результаті злочинної дії або помилки співробітника.

Комплексне банківське страхування від електронних і комп'ютерних злочинів (ЕСС) є основою страхової програми будь-якого банку. Метою даного страхування є захист від збитків у результаті несанкціонованого проникнення в електронні та комп'ютерні системи банку і зміни даних, в результаті впливу комп'ютерних вірусів, здійснення операцій з шахрайським інструкціям, отриманих по електронних каналах зв'язку, в результаті злому комп'ютерних систем клієнта [3].

В багатьох країнах широко застосовуються поліси BBB (Bankers Blanket Bond) – поліси комплексного страхування банків від злочинів, які завдають збитків банкам внаслідок неправомірних або помилкових дій персоналу і третіх осіб, збитків від операцій з підробленими цінними паперами і фальшивою валютою, пограбування банку, цінного майна з його приміщень, пограбування в процесі інкасації [3].

На сьогодні розвиток фінансового страхування стримується тим, що нормативами, встановленими Національним банком України, резервування застрахованого зобов'язання прирівнюється до незабезпеченого, що не стимулює банківські установи до активного використання інструменту страхування як елементу гарантування.

Таким чином, страхування ризиків банками залишається одним з методів забезпечення фінансової стабільності і має бути обов'язковим компонентом захисту від невизначеної ситуації на ринку і впливу непередбачених факторів. Як свідчить іноземний досвід, страхування банківських ризиків забезпечує банкам надійну репутацію та довіру з боку вкладників і партнерів.

В Україні страхування банківських ризиків є доволі обмеженим, оскільки багато видів страхування, які масово використовуються в міжнародній практиці, майже не використовуються українськими банками. Також страховий ринок України, в порівнянні зі страховими ринками розвинутих країн, залишається не розвинутим, що в свою чергу призводить до ненадійності роботи українських страхових компаній. Спираючись на економічні умови, які склались в Україні, використання комплексного страхування ризиків банками дозволило б значно стабілізувати їх діяльність та захистити від широкого кола ризиків.

Список використаних джерел

1. Шевцова М.Ю., Карацюба Є.О. Розвиток взаємодії банків і страхових компаній в умовах інтеграційних процесів / М.Ю. Шевцова., Є.О. Карацюба // Вісник Дніпропетровського університету, 2010. – № 4. – С. 68-77

2. Кремень В.М. Розвиток bancassurance: досвід європейських країн та України / В.М. Кремень // Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. – Запоріжжя: ЗНУ, 2011. – №3 (11). – С.184-194

3. Фурман В.М. Комплексне банківське страхування: міжнародна практика та початок запровадження в Україні / В.М. Фурман // Банківські технології, 2014. № 2 (3).

УДК 336.76«312»(477)

СУЧАСНИЙ СТАН ФОНДОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Ткаченко Є.В., студент

Муравський О.А., кандидат економічних наук, доцент

На сьогоднішній день фондовий ринок є невід'ємним елементом фінансового ринку будь-якої економічно розвиненої країни. Оскільки фондовий ринок є одним з основних індикаторів стану економіки країни, який дуже гостро реагує на будь-які зміни в державі, то не дивно, що український фондовий ринок, як і вся країна, сьогодні переживає складний період. [3] Таким чином, актуальними є і будуть залишатися дослідження проблем розвитку ринку цінних паперів в Україні, тому що ринок цінних паперів перебуває у постійному динамічному русі.

Теоретичні, методологічні та практичні аспекти розвитку фондового ринку України досліджувалися у працях К. Адамової, І. Бланка, М. Денисенка, В. Загорського, Б. Койлі, В. Ляшенка, М. Плахтія, Р. Розена, Г. Терещенка, А. Ткача і багатьох інших учених.

Станом на 2017 рік фондовий ринок можна охарактеризувати рядом показників, які наведені в таблиці 1.

Обсяг торгів на ринку цінних паперів знизився на 72,23%, порівняно з 2016 роком, та становив 468,69 млрд грн. Частка біржового ринку в загальному обсязі торгів на ринку цінних паперів збільшилась та становила 43,9%. У 2017 році спостерігається зниження біржового сегменту фондового ринку України.

Основні економічні показники фондового ринку України за 2013-2017 рр.

Показник	2013	2014	2015	2016	2017	2017/2013, %
Обсяг торгів на ринку цінних паперів, млрд грн	1676,97	2331,94	2172,67	2127,5 5	468,69	27,95
Обсяг торгів на біржовому ринку, млрд грн	463,43	619,70	286,21	235,41	205,79	44,41
Обсяг зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів, млрд грн	142,02	204,84	148,50	221,17	353,68	249,04

Порівнюючи з 2016 роком, обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2017 році зменшився на 12,58% – до 205,79 млрд грн, що еквівалентне 6,9% ВВП України [1].

Провівши аналіз фондового ринку України, можна зробити такі висновки про його стан та розвиток. По-перше, функціонування фондового ринку в Україні відбувається за умов відсутності чіткої та логічної нормативно-законодавчої бази і невідповідності окремих елементів ринку міжнародним стандартам. По-друге, важливою проблемою, є невизначеність правове забезпечення та механізмів котирування цінних паперів, відсутність відповідної інфраструктури, ринок недостатньо прозорий та малоліквідний. По-третє, український фондовий ринок безпосередньо залежить від світового, про це свідчать підвищення значень українських фондових індексів під час стрімкого росту світових індексів та сприятливих політичних та економічних новин [2].

Таким чином, на сьогодні фондовий ринок України перебуває у стані розвитку, залишаючись при цьому досить низьколіквідним. Також, існує проблема низької частки акцій, які перебувають в обігу. Унаслідок цього фондовий ринок України більш волатильний, ніж світові фондові ринки. Тому наразі виникає об'єктивна необхідність запровадження комплексу заходів з реформування, які будуть спрямовані на подолання існуючих проблем розвитку вітчизняного фондового ринку та забезпечать його ефективне функціонування.

Список використаних джерел

1. Річний звіт НКЦПФР за 2017 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nssmc.gov.ua/documents/rtchniy-zvt-nktspfr-za-2017-rk/>.
2. Богдан Т.П. глобальні умови та внутрішні ризики функціонування валютно-фінансової сфери України / Т.П. Богдан // Фінанси України. – 2017. – №1. – С52–74
3. Словник довідник з фінансового ринку для підготовки фахівців зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» / О.А. Муравський // Миронівка: ПрАТ «Миронівська друкарня», – 2017. – 868 с.

УДК 336.77:631.11

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Утка Б.С., студент

Жарікова О.Б., кандидат економічних наук, доцент

Аграрне виробництво в Україні істотно впливає на макроекономічну стабільність, посідаючи важливе місце в секторальній структурі національної економіки за обсягами виробництва, зовнішньоекономічних операцій та поставок на внутрішній ринок. Діяльність аграрної сфери позначається не тільки на продовольчій безпеці держави, вона слугує активатором суспільно-позитивних процесів у суміжних сферах, у соціальних системах, на сільських територіях. Багатогранна значимість цієї сфери зумовлює актуалізацію наукових досліджень, які забезпечують теоретичну базу і практичний інструментарій розвитку агробізнесу. У системі вітчизняних наукових розвідок аграрної галузі впродовж останнього десятиліття особливої уваги заслуговує проблематика фінансового забезпечення. Вивчаючи проблеми фінансування суб'єктів сільського виробництва, не можна опускати питання залучення альтернативних власним фінансовим ресурсам джерел поповнення обігових коштів – кредитів. Так, за даними Мінагрополітики та продовольства України у рейтингу

детермінант, що гальмують розвиток вітчизняного аграрного бізнесу, взаємозалежні чинники «нестача оборотних коштів» і «обмежений доступ до кредитних ресурсів» посідають другу і четверту позицію відповідно, а підприємства й організації галузі вимушені покривати капітальні інвестиції на понад 75 % власними коштами. Окрім того, американським професором І. Райтом (I. Wright) [1] обґрунтовано вищу продуктивність та ефективність кредитування аграрної сфери порівняно з іншими сферами економічної діяльності. Виходячи з цього, важливо дослідити сучасний стан та зміни у кредитуванні сільськогосподарських підприємств.

Банківський кредит (сукупність економічних відносин з приводу використання вільного позичкового капіталу банку на умовах платності, добровільності, цільового використання та повернення у визначений кредитним договором час зі сплатою відсотків [2, с. 226]) виступає важливим джерелом поповнення обігових коштів аграрної сфери. Остання накладає відбиток на процес кредитування, який пов'язаний із сезонністю продуктивної діяльності сільгосппідприємств, здатністю рослинних і тваринних організмів до самовідтворення, використанням землі у якості основного виробничого ресурсу, відчутним впливом інститутів сільської місцевості через особливу ментальність її населення тощо. Надавачі позичкових коштів, використовуючи майбутній урожай як об'єкт кредитної застави, стикаються з кредитними ризиками, зумовленими періодизацією сільськогосподарського виробництва, сезонними розривами між вкладенням і надходженням коштів, домінуючим впливом на обсяги та якість продукції природних умов, глобальною зміною клімату, варіативністю майбутньої закупівельної ціни сільськогосподарської продукції. Окрім того, у сільському господарстві виникають виробничі ризики, пов'язані з втратами очікуваних обсягів продукції через непрогнозовані захворювання рослин і тварин.

Перепоною для задоволення попиту сільськогосподарських підприємств на банківські кредити в Україні стають високі відсоткові ставки, обмежений спектр пропозиції банківських кредитних послуг для аграріїв, неврахування специфіки

виробничо-ресурсного потенціалу галузі, низький рівень капіталізації, утрати ліквідності банківської системи, операційні ризики банків в процесі співпраці з агровиробниками. Накладений мораторій на відчуження земель сільськогосподарського призначення не дозволяє оформляти в іпотеку земельні ділянки. З одного боку, вітчизняні аграрії стикаються з проблемою надійного забезпечення кредиту (банки вимагають хоча б двократного перевищення розміру позики), з іншого, – з вилученням значної частини доходів на покриття високої вартості кредитів. Це гальмує впровадження інновацій, призводить до нерационального використання земель, зниження продуктивності угідь.

Зазначені проблеми згладжуються урізноманітненням інструментарію залучення позикових коштів, модернізацією системи кредитування у форму трьохрівневої моделі. Перший рівень – Спеціалізований державний Аграрний банк – забезпечує представлення інтересів кредиторів на державному і міжнародному рівнях, долучається до формування кредитної політики та розробки стратегій фінансового забезпечення державних програм, здійснює рефінансування комерційних банків, сприяє розвитку довгострокового кредитування інвестиційно-інноваційних проектів. Другий рівень представлений універсальними комерційними банками та лізинговими компаніями, діяльність яких фокусується на розробленні спеціальних продуктів коротко-, середньо- та довготермінового агрокредитування. Третій рівень – система кредитної кооперації на селі – забезпечує потребу в кредитних ресурсах для малих форм аграрної сфери виробництва. Дієвість описаної моделі залежатиме «... від політики держави, спрямованої на формування сприятливого середовища, різноманітних фінансових інституцій та інструментів, що забезпечують удосконалення й ефективність економічних відносин у сільській місцевості» [3, с. 41].

Отже, стрижневу роль у механізмі фінансового забезпечення системоутворюючого сектора національної економіки, аграрного, і його базової складової – сільського господарства, – посідає раціонально організована система кредитування. Проте, в аграрному секторі традиційні перепони на шляху

активування банківського кредитування доповнюються низькою якістю застави, високою ризикованістю агробізнесу, неефективністю кредитної політики, неврахуванням специфіки галузі тощо. Їх усунення передбачає симбіоз управлінських рішень багатьох суспільних інституцій. У цьому руслі важлива подальша імплементація прийнятих державою програмних документів з отримання часткової компенсації відсоткових ставок за залученими кредитами та покращення кредитного клімату. Тенденції агрокредитування формуються під впливом низки чинників і спричиняють економічні і соціальні трансформації. Турбулентність банківської системи, призводячи до асиметричного розриву між обсягом залучених кредитів і їх вартістю, обтяжує кредитними ресурсами аграрний бізнес, погіршує кредитний клімат. Банківське кредитування сільгосппідприємств у посткризовому періоді демонструє прискорене зростання, що позитивно позначається на продуктивності галузі.

Список використаних джерел

1. Азаренкова Г. М. Кредит як інструмент фінансування діяльності суб'єкта господарювання / Г. М. Азаренкова, І. Ю. Дудник // Сталій розвиток економіки. – 2014. – № 3. – С. 229–234.
2. Бечко П. К. Напрями оптимізації кредитування суб'єктів господарювання аграрної галузі / П. К. Бечко, Л. В. Барабаш, О. С. Наталич // Финансовые услуги. – 2017. – № 3. – С. 38–42.
3. Вдовенко Л. О. Аутсорсинг в системі банківського кредитування підприємств аграрного сектору економіки / Л. О. Вдовенко // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2016. – № 2. – С. 60–69.
4. Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

РОЗВИТОК МАЙНОВОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Фурделяс Я. В., студентка

Мамчур Р. М., кандидат економічних наук, доцент

Однією з підгалузей страхування є майнове страхування. Страхування майна громадян є засобом захисту, за допомогою якого мінімізується негативний вплив різноманітних явищ у суспільному житті. Економічне значення цього страхування зумовлене відшкодуванням збитків, заподіяних страхувальнику внаслідок знищення або пошкодження майна в разі настання страхових випадків.

Розглядаючи страховий ринок України загалом, можна говорити про те, що найбільшу частку в його структурі займає саме майнове страхування.

Страхування майна – галузь страхування, що включає різні види страхування юридичних і фізичних осіб, де об'єктом страхування виступає майновий інтерес, пов'язаний з володінням, користуванням і розпорядженням майном. Страхування майна в Україні здійснюється у двох формах: добровільна, обов'язкова.

Сьогодні найбільш актуальним видом добровільного страхування майна є страхування заміської нерухомості, а саме котеджів, дачних будинків. Одним зі стимулів для розвитку страхування загалом є ринок майнового страхування, а саме посилення зацікавленості власників, а також розпорядників майна в його збереженні, що пов'язане з масовою приватизацією в Україні і поступовим подоланням стереотипу про те, що держава відшкодує завданий збиток.

У порівнянні з 2017 роком у 2018 році відбулося збільшення валових страхових платежів на 1341,3 млн. грн. (26,3%). Обсяг валових страхових виплат у порівнянні з 2017 роком збільшився на 1161,2 млн. грн. (4 рази). Це свідчить про істотне підвищення ефективності діяльності страховиків та значне зростання конкуренції на страховому ринку у цей період.

Перспективи розвитку майнового страхування вимагають суттєвих змін у системі підготовки та забезпечення кадрами учасників страхового ринку, а саме

збільшення чисельності працюючих на ринку страхування спеціалістів, залучення до роботи висококваліфікованих працівників.

Однією з найважливіших умов успішного розвитку майнового страхового ринку є формування комунікацій зі споживачами шляхом його страхової освіти через засоби масової інформації, а також вдосконалення страхових продуктів.

Страховий ринок майнового страхування України досі має невикористані резерви. В державі застраховано лише близько 10% ризиків. Не менш важливою проблемою є низький рівень доходів населення. Попит на страхові послуги залишається дуже низьким.

Отже, спостерігаємо певні позитивні зміни саме у структурі майнового страхування. Водночас ефективність окремих видів страхування майна є занадто низькою, оскільки страхова діяльність в Україні є унікальною, тому створення дієвої системи майнового страхування є основою для підвищення рівня життя населення та соціальної стабілізації, створення міцної системи захисту фінансів держави, забезпечення стабільності та ефективності економічних відносин, що можливе лише шляхом проведення ефективної державної політики, спрямованої на регулювання страхового ринку в Україні загалом та майнового страхування зокрема.

Список використаних джерел

1. Вовчак О.Д. Страхова справа: [підручник] / О.Д. Вовчак. – К. : Знання, 2011. – 390 с.
2. Бойко О.С. Зміст майнового страхування в Україні / О.С. Бойко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>
3. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nfp.gov.ua/>

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Хоменко А.В., студентка

Мамчур Р.М., кандидат економічних наук, доцент

Соціальне забезпечення громадян є одним із пріоритетів соціальної держави, якою проголошена Україна в Конституції. Відповідно до Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Тому важливим аспектом діяльності держави у соціальній сфері є створення умов для забезпечення соціальних прав та державних соціальних гарантій достатнього життєвого рівня для кожного члена суспільства.

Соціальне страхування – система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає надання соціального захисту, що включає матеріальне забезпечення громадян у разі хвороби, повної, часткової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття та в інших випадках, передбачених законом, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати страхових внесків власником або уповноваженим органом, громадянами, а також бюджетних та інших джерел [1].

В Україні сформувалися 4 основні види соціального страхування (табл. 1).

Таблиця 1

Основні види соціального страхування в Україні [3]

<i>Вид соціального страхування</i>	<i>Механізм реалізації</i>
На випадок безробіття	здійснюється через Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття
З тимчасової втрати працездатності та витратами, зумовленими похованням	здійснюється через Фонд соціального страхування
Від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності	
Пенсійне	здійснюється через Пенсійний фонд України та недержавні пенсійні фонди

Проаналізуємо сферу соціального захисту в Україні. Сума державних видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення населення зросла в 2016

р. порівняно з 2015 р. на 81986,3 млн. грн., а їх питома вага в структурі загальних видатків зросла на 12,1 п. с. Що стосується пенсійного забезпечення, то середня пенсія в Україні в 2017 р. зросла на 7,58% порівняно з 2016 р.

За I квартал 2018 р. витрати на страхові виплати потерпілим на виробництві (членам їх сімей) у порівнянні з I кварталом 2017 р. зросли на 336,4 млн. грн. Сума витрачених коштів за I квартал 2018 р. на виплати в разі часткової чи повної втрати працездатності, що компенсує відповідну частину втраченого заробітку потерпілого, склала 1615,6 млн. грн., що на 25,5% більше порівняно з відповідним періодом минулого року [2].

Проаналізувавши дані, можна відзначити збільшення державних витрат на соціальну сферу захисту населення. Як соціально-економічна категорія, соціальне страхування – це система відносин з розподілу і перерозподілу національного доходу, які полягають у формуванні зі страхових внесків, що сплачують працюючі громадяни та роботодавці, державних дотацій спеціальних страхових фондів, кошти яких використовують для утримання осіб, які не беруть участі у суспільній праці. Наявність в країні збалансованих систем соціального страхування і соціального забезпечення як базових елементів соціального захисту населення сприяє політичній та економічній стабілізації суспільства.

Список використаних джерел

1. Внукова Н.М. Кузьмичук Н.В. Соціальне страхування: навч. посібник. / Н.М. Внукова, Н.В. Кузьмичук. – К.: Кондор, 2006. – 352 с.
2. Соціальний захист населення України: статистичний збірник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u
3. Серватинська І.М. Фінансове забезпечення функціонування державних фондів соціального страхування: дис. ... к.е.н.: Спец. 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. – Черкаси, 2016. – 276 с.

БАНКІВСЬКИЙ ПРИБУТОК ЯК ОСНОВА СТАБІЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

Цицюра В.В., студент

Костюк В.А., кандидат економічних наук, доцент

Банківська система є однією з найбільш розвинутих складових господарського комплексу України. Про важливість банків для процесів переходу до ринкових відносин свідчить той факт, що реформувати банківську систему почали значно раніше інших секторів економіки.

Основними функціями банків, згідно законів визнають кредитування фізичних та юридичних осіб, використовуючи власні та залучені кредитні ресурси, розрахункове та касове обслуговування клієнтів, виконання значної кількості банківських операцій, такі як валютні, довірчі, консультаційні та інші[4, с. 3]. З цього зрозуміло, що в умовах сьогодення банки виконують значну кількість операцій та надають хороший діапазон послуг. Зрозуміло, що як і для будь якого суб'єкта господарювання, кінцевою метою банківської діяльності є отримання прибутку. Дослідженню прибутку банку присвятили роботи велика кількість вчених, підходи до цього визначення дещо відрізняються. Карл Маркс стверджував, що норма прибутку залежить від впливу на нього швидкості обороту капіталу, його органічної будови та норми додаткової вартості. “Те, чого вартий товар капіталістам, – зазначив Маркс, – вимірюється витратами капіталу; те, чого справді вартий, – витратами праці”. Згідно робіт І. А. Бланка, прибуток – це головна мета діяльності кожного підприємства; основне внутрішнє джерело утворення фінансових ресурсів для забезпечення розвитку підприємства; основний захисний механізм від банкрутства [1, с. 12–14].

Ведення будь-якої діяльності передбачає перш за все отримання прибутку, як фактору, що гарантує стабільність підприємства на ринку. Так само і з банками - отримання прибутку від банківської діяльності означає стабільність банку та його конкурентоспроможність, дає змогу планувати його діяльність на довгострокову перспективу. Отримання прибутку є гарантом того, що банк

працює в правильному напрямку, а отже зміцнює довіру клієнтів до банку, і зменшує ризик закриття цього банку через не спроможність конкурувати. Щодо прибутковості не одного банку, а банківської системи в цілому, то прибуток банківської системи характеризує стабільність економіки країни, та розширює кордони співпраці цієї країни з іншими [3, с. 4–7].

Не беручи до уваги 2018-2019 роки, востаннє банківська діяльність України була прибутковою ще в 2013 році. І тільки в 2018 році, після довгої перерви, результат від ведення банківської діяльності став позитивним. Найбільший збиток банківської системи був у 2016 році (159,4 млрд грн). У 2018 році прибуток вже був 21,7 млрд грн. А в першому півріччі 2019 року прибуток становив рекордне значення для даного періоду, а саме 31 млрд грн. Прибуток у 2018 році був сформований, головним чином, групою банків з іноземним капіталом (15,0 млрд грн прибутку за рік) та ПриватБанком (11,7 млрд грн) за збитковості банків з державним російським капіталом (11 млрд грн збитку). Значне підвищення прибутковості банківської системи за перше півріччя 2019 року стало можливим завдяки зростанню чистого процентного та чистого комісійного доходів банків на 20% (до 39,3 млрд грн) та 17% (до 20,8 млрд грн) відповідно.

Класичне розуміння прибутку полягає в різниці ціни товару чи послуги, та його собівартістю. Таке поняття є основним і закладене в усі законодавчі акти України, крім законодавства про оподаткування прибутку.

За класифікацією, банківський прибуток розрізняють, залежно від господарської діяльності яку проводить банк, а саме : комерційна, торгова, управління активами і пасивами. В сфері оподаткування банківської діяльності розрізняють прибуток від операцій (або обліковий), прибуток до/після оподаткування, оподаткований та чистий прибуток.

На сучасному етапі виникає проблема в тому, як максимізувати свій прибуток. Банки можуть зробити це двома шляхами: клієнтоорієнтованим та продуктово-орієнтованим. Перший полягає в необхідності покращення якості обслуговування клієнтів у розрізі їх видів. Другий підхід передбачає створення

нових продуктів банку та універсалізацію діючих відділень банків, тобто щоб відділення могло надавати повний спектр послуг своїм клієнтам в одному місці.

Отже, висновком всього сказаного вище є те, що прибуток синтезує всі найважливіші сторони роботи банків. Для зростання його обсягів банкам потрібно:

- розширити спектр банківських продуктів та асортимент фінансових послуг, орієнтуючись на потреби ринку;
- ввести заходи для покращення результативності управлінських рішень;
- ефективно використовувати фінансовий потенціал банку;
- довести ризики при процесі встановлення договірних відносин з клієнтами банку до мінімуму;
- найвигідніше розміщувати отриманий прибуток для досягнення найоптимальніших фінансових результатів у майбутньому.

Список використаних джерел

1. Бланк И. А. Управление прибылью / И. А. Бланк. – К.: Ника-Центр, Эльга, 1998. – 543 с.
2. Волкова І. А. Бухгалтерський облік у банках: навч. посіб. / І. А. Волкова, О. Ю. Калініна. – Київ : Центр навчальної літератури, 2009. – 519 с.
3. Криклій О. А. Управління прибутком банку: монографія / О. А. Криклій, Н. Г. Маслак. – Суми: ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2008. – 125 с
4. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України від 20.09.2001 № 2740-III за ред. від 19.05.2011 № 3394-VI. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

СТРАХОВИЙ ЗАХИСТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Шкарбан В.В., студентка

Мамчур Р.М., кандидат економічних наук, доцент

Аграрний сектор – важлива частина економіки України, тому його страховий захист від можливих збитків внаслідок різного роду ризиків – актуальна проблема. Необхідність розвитку страхування в аграрному секторі обумовлена цілим рядом головних факторів серед яких: важливе значення по масштабу, місцю і ролі аграрного сектора в забезпеченні населення продуктами харчування, а промисловості – сировиною; кількість і вартість зайнятих в аграрному секторі матеріальних і трудових ресурсів, наявна і постійно зростаюча матеріально технічна база, готова продукція, сировина, які самі по собі потребують страхового захисту; обсяги необхідних вкладень в аграрний сектор, необхідність постійного інвестування в вигляді матеріальних, енергетичних і трудових витрат і необхідність їх захисту; законодавча неврегульованість захисту аграрного сектору з боку держави в цілому і фактично відсутність страхового захисту окремого сільськогосподарського виробника зокрема.

Рівень агрострахування в Україні становить всього лише 5-7%. Однією з найбільш очевидних причин, з якої агрострахування не стало ефективним інструментом фінансового захисту в галузі, є недостатня інформованість виробників сільськогосподарської продукції про його можливості, а також під час укладання договору страхування часто невірно оцінюється рівень страхового покриття. Сьогодні страхові компанії пропонують сільськогосподарським товаровиробникам у рамках добровільного страхування програми, що передбачають повний страховий захист їх майна. Такі програми охоплюють більшість ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю сільськогосподарських підприємств.

На сьогодні сільськогосподарські виробники потребують не тільки компенсації втрати урожайності, а й комплексного страхування загального

прибутку підприємства. Тому формування та розробка комплексної програми страхування, яка б в повній мірі захистила майно та майнові інтереси сільськогосподарських підприємств, є першочерговим завданням для популяризації страхування в Україні.

В Україні за результатами 2018 р. страхуванням сільськогосподарських ризиків мають право займатися 12 страхових компаній, які відповідно вимогам чинного законодавства отримали ліцензію на здійснення страхування сільськогосподарської продукції.

У 2018 році загальна страхова сума за договорами страхування сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень склала 6,67 млрд грн, що на 12,5% більше, ніж минулого року. Сума зібраних страхових премій склала 208,8 млн грн, що на 2,2% перевищує рівень минулого року.

Середня ставка страхової премії за весь андерайтинговий рік склала 3,1%, зокрема, 3,6% – за зимовий період та 3,0% – за період весна-літо. У 2018 році загальна сума страхових виплат на користь аграрних підприємств становила 8,68 млн грн. Середній рівень виплат страхових компаній у 2018 андерайтинговому році склав 4,2%, зокрема, 8,1% – за зимовий період та 2,6% – за весняно-літній період.

Таким чином, у сформованій системі сільськогосподарського страхування існують значні проблеми і перешкоди, які гальмують її розвиток. Для поліпшення умов і вирішення наявних проблем в сфері агрострахування і з метою популяризації її серед сільськогосподарських виробників, потрібно: удосконалити чинну та розробити ефективну нормативно-законодавчу базу щодо страхування; розширити перелік ризиків для сільськогосподарських культур такими природними явищами, як тривалі зливи, рання поява сніжного покриву і промерзання верхнього шару ґрунту, льодова кірка; ввести гнучкі програми агрострахування та можливості державної підтримки для регіонів з високоризикованим сільськогосподарським виробництвом; знизити ціни на послуги страхування за рахунок діючої та ефективної системи державної

підтримки; створити прозорі та рівні умови для всіх учасників ринку агрострахування.

Список використаних джерел

1. Луценко О.А., Поливана Л.А. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку аграрного страхування / О.А. Луценко, Л.А. Поливана // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, – 2018. – № 191.– С. 273-284.

2. Ринок агрострахування України у 2018-му андерайтинговому році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minagro.gov.ua/>

УДК 336.711.6(083.73)

СУЧАСНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ З МВФ

Шульженко К.С., студентка

Аврамчук Л.А., кандидат педагогічних наук, доцент

Починаючи з 1994 р. МВФ є одним із головних фінансових партнерів України і отримує від нього кредити.[1] Частина цих коштів була направлена на фінансування дефіциту платіжного та торгівельного балансів, а також поповнення золотовалютних резервів країни.

Основними цілями співробітництва з МВФ є стабілізація української фінансової системи, проведення структурних реформ та створення підґрунтя для сталого економічного зростання. Взагалі співробітництво України та МВФ відбувається поетапно, пропонуємо розглянути ці етапи: 1-й етап 1994-1995р.р.: Україна отримала за програмою «Механізм фінансування системних перетворень» 760 мільйонів доларів (заплановано було 780 мільйонів) для підтримання переходу від планової економіки до ринкової. До завдань входили зниження темпів інфляції, зменшення різниці між офіційним і ринковим обмінними курсами, підвищення реальних процентних ставок Україна виконала більшість рекомендацій Фонду, особливо щодо посилення фінансової політики.

2-й етап 1995-1998р.р.: Другим етапом співпраці стала трирічна програма Stand by, у рамках якої Україна отримала 1,9 мільярда гривень (замість 2,9 мільярда).

Метою цієї програми було уповільнення інфляції до 1% на місяць, для цього уряд повинен був скоротити дефіцит бюджету до 3,3% від ВВП, наростити імпорт, а також скасувати частину податкових виключень, скоротити субсидії, сповільнити падіння ВВП до 10% на рік. [2] У підсумку інфляція дійсно сповільнилася, відбувалася приватизація, лібералізували ціни. У 1998 році Фонд програму зупинив, Україна не виконала умови з показником дефіциту бюджету та максимальних темпів зростання

3-й етап 1998-2002р.р.: Україна обіцяла забезпечити 4% зростання ВВП і не перевищити 7% інфляції до 2001 року. На цьому етапі країна отримала 1,6 мільярда доларів (замість 2,6 мільярда), які витратили на поповнення золотовалютних резервів НБУ. [2] Уряду країни так і не вдалося впоратися із заборгованістю щодо відшкодування ПДВ і ліквідувати податкові привілеї для великих платників податків, як того вимагав МВФ. Але у 2001 році ВВП зріс на 9,1%, втримали інфляцію на рівні 6,1%, золотовалютні резерви зросли.

4-й етап 2002-2008р.р.: У 2002-2007 роках Україна обійшлася без кредитів Міжнародного валютного фонду, хоча й була затверджена програма співробітництва «Попереджувальний stand by» на суму 605 мільйонів доларів. Так, якби Україні було зафіксоване погіршення платіжного балансу або зменшення золотовалютних резервів, вона могла звернутися до Фонду та отримати кредит. У 2008 році гостра фінансово-економічна криза у світі призвела до падіння економічних показників і в Україні: ВВП упав на 15% за рік, експорт скоротився майже на 40%, майже вдвічі впав курс гривні. Уряд змушений був звернутися по допомогу до МВФ. Країна отримала три транші в загальному розмірі 10,6 мільярдів доларів [2].

5-й етап 2008-2013р.р.: Основними завданнями залишалися консолідація державних фінансів, відновлення стійкості банківської системи і розробка більш міцної основи грошово-кредитної політики. За новою програмою уряд отримав

два транші: 1,89 мільярдів доларів і 1,5 мільярдів доларів більша частина була перерахована безпосередньо на підтримку держбюджету.

6-й етап 2014-2015р.р.: Фонд повідомляв про згоду України на все ті ж вимоги, що і раніше: оздоровлення банківської системи, реформи в газовій сфері, скорочення бюджетних витрат. Після виділення двох траншів програма була переглянута, та залишок від суми Україна не отримала. Перераховані 4,3 мільярдів доларів дали можливість частково покрити дефіцит держбюджету – більше ніж половину суми витратили на ці цілі.

Таблиця 1

Транші МВФ Україні , \$

Роки	Сума
1994-1995рр.	\$763 млн
1995-1998рр.	\$1,9 млрд
1998-2002рр.	\$1,6
2002-2008рр.	0
2008-2010рр.	\$10,7 млрд
2010-2013рр.	\$3,4 млрд
2013-2015рр.	\$11,1 млрд
2015-2018рр.	\$2 млрд

7-й етап 2015р.-теперішній час: Україна зобов'язалася завершити виведення з ринку неплатоспроможних банків, приватизувала найбільший комерційний "ПриватБанк", висловила намір легалізувати видобування бурштину та азартні ігри, обіцяла провести пенсійну реформу, "розширивши" коридор віку виходу на пенсію, розділити тарифи на газ і його транспортування, продовжити боротьбу з корупцією, скасувати мораторій на продаж землі. У жовтні 2018 р Україна і МВФ домовились про нову програму stand by на 3,9 млрд. доларів. Перший транш Україна отримала в кінці грудня.

Отже, можна дійти висновків, що співпраця України з Міжнародним валютним фондом завжди була дуже тісною і практично безперервною. Через це уряду країни слід враховувати, що умови отримання кредитів від МВФ сприяють зниженню рівня життя населення та збільшенню державного боргу, що може призвести до загрози дефолту [4]. Наразі співпраця триває, Міжнародний

валютний фонд був і є надійним партнером України тоді, коли ми потребуємо допомоги. До кінця поточного року наша країна має сплати понад 5 мільярдів доларів США за зовнішніми та внутрішніми зобов'язаннями в іноземній валюті. Обсяг міжнародних резервів наразі 19,3 мільярда доларів США, і цього достатньо для виконання суверенних зобов'язань. Термін останньої програми закінчується в лютому 2020 року після якої співпраця України з МВФ буде продовжена.

Список використаних джерел

1. Доліновська, О. Я. Співпраця України з Міжнародним Валютним Фондом та перспективи розвитку економіки держави [Електронний ресурс] / О. Я. Доліновська // Ефективна економіка. – 2012. – № 9. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
2. Історія співробітництва України та МВФ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/news/mizhnarodne-spivrobitnictvo/mvf>.
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
4. Фурман І.В. Міжнародний валютний фонд в контексті співпраці з Україною: сучасний стан, ризики, перспективи [Електронний ресурс] / І. В. Фурман, А. О. Підгірняк, Я. С. Паламар // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. – 2013. – № 4(81). – С. 275-285. – Режим доступу: <http://www.econjournal.vsau.org/files/pdfa/2156.pdf>.